

**OBSTARÁVATEĽ :****Obec Hybe, Hybe č. 2, 032 31 Hybe****SPRACOVATEĽ :**

**Ing. arch. Monika Callová** – autorizovaný architekt SKA, reg. č. 1283 AA,  
odborne spôsobilá osoba na obstarávanie ÚPP a ÚPD, reg. č. 105,  
adresa : Ploštín 212, 031 01 Liptovský Mikuláš, tel., fax.: 044/5526252,  
mobil 0904 659412, email: callova@zoznam.sk

**SPRACOVATEĽSKÝ KOLEKTÍV :**

|                                                   |                                               |
|---------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| Hlavný riešiteľ                                   | Ing. arch. Monika Callová                     |
| Ochrana prírody a tvorby krajiny, MÚSES           | RNDr. Alena Benová                            |
| Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo            | Ing. arch. Monika Callová, RNDr. Alena Benová |
| Životné prostredie                                | Ing. arch. Monika Callová                     |
| Doprava                                           | Ing. Jaroslav Straka                          |
| Vodné hospodárstvo                                | Ľubica Martinská                              |
| Zásobovanie elektrickou energiou, telekomunikácie | Peter Janek                                   |
| Zásobovanie plynom                                | Ing. Juraj Števček                            |

**TEXTOVÁ ČASŤ**

|                                                                                                                                                 |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE</b>                                                                                                                        | <b>4</b>   |
| <b>1.1 Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši</b>                                                                            | <b>4</b>   |
| 1.1.1 Údaje o dôvodoch obstarania ÚPN-O                                                                                                         | 4          |
| 1.1.2 Údaje o spracovanej dokumentácii                                                                                                          | 4          |
| 1.1.3 Hlavné ciele riešenia                                                                                                                     | 5          |
| <b>1.2 Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu obce</b>                                                                                        | <b>6</b>   |
| <b>1.3 Údaje o súlade riešenia so súborným stanoviskom z prerokovania konceptu</b>                                                              | <b>6</b>   |
| 1.3.1 Chronológia spracovania a prerokovania jednotlivých etáp ÚPD                                                                              | 6          |
| 1.3.2 Zhodnotenie súladu riešenia so zadáním a so súborným stanoviskom                                                                          | 7          |
| 1.3.3 Výsledky variantných riešení                                                                                                              | 7          |
| 1.3.4 Súpis použitých územnoplánovacích a iných podkladov                                                                                       | 8          |
| <b>2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE</b>                                                                                                          | <b>10</b>  |
| <b>2.1 Vymedzenie riešeného územia, geografický opis</b>                                                                                        | <b>10</b>  |
| <b>2.2 Väzby vyplývajúce z riešenia a záväzných častí ÚPN VÚC Žilinského kraja</b>                                                              | <b>10</b>  |
| <b>2.3 Širšie vzťahy – riešenie záujmového územia obce</b>                                                                                      | <b>14</b>  |
| 2.3.1 Funkcia a poloha obce v rámci štruktúry osídlenia                                                                                         | 14         |
| 2.3.2 Analytická a syntézová časť miestneho územného systému ekologickej stability a jej vplyv na riešenie ÚPN-O                                | 17         |
| <b>2.4 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce</b>                                                              | <b>27</b>  |
| 2.4.1 Obyvateľstvo                                                                                                                              | 27         |
| 2.4.2 Domový a bytový fond                                                                                                                      | 32         |
| <b>2.5 Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania</b>                                                                             | <b>34</b>  |
| 2.5.1 Priestorová charakteristika zastavaného územia obce                                                                                       | 34         |
| 2.5.2 Návrh základnej urbanistickej koncepcie                                                                                                   | 35         |
| 2.5.3 Návrh ochrany a využitia kultúrno-historických hodnôt                                                                                     | 35         |
| <b>2.6 Návrh funkčného využitia územia obce</b>                                                                                                 | <b>40</b>  |
| 2.6.1 Základné rozvrhnutie funkcií v riešenom území                                                                                             | 40         |
| 2.6.2 Vymedzenie častí územia pre riešenie vo väčšej podrobnosti – v územnom pláne zóny                                                         | 42         |
| <b>2.7 Návrh riešenia bývania, občianskeho vybavenia so sociálnou štruktúrou, výroby, rekreácie, športu a cestovného ruchu</b>                  | <b>42</b>  |
| 2.7.1 Návrh riešenia bývania                                                                                                                    | 42         |
| 2.7.2 Návrh riešenia občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou                                                                         | 45         |
| 2.7.3 Návrh riešenia výroby                                                                                                                     | 48         |
| 2.7.4 Návrh riešenia rekreácie, športu a cestovného ruchu                                                                                       | 53         |
| <b>2.8 Vymedzenie zastavaného územia obce</b>                                                                                                   | <b>55</b>  |
| <b>2.9 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov</b>                                                           | <b>55</b>  |
| <b>2.10 Návrh na riešenie záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami, civilnej ochrany obyvateľstva</b>                    | <b>57</b>  |
| <b>2.11 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov miestneho územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení</b> | <b>58</b>  |
| <b>2.12 Návrh verejného dopravného a technického vybavenia</b>                                                                                  | <b>69</b>  |
| 2.12.1 Doprava                                                                                                                                  | 69         |
| 2.12.2 Vodné hospodárstvo                                                                                                                       | 74         |
| 2.12.3 Elektrická energia                                                                                                                       | 82         |
| 2.12.4 Zásobovanie zemným plynom                                                                                                                | 87         |
| 2.12.5 Telekomunikácie                                                                                                                          | 92         |
| <b>2.13 Koncepcia starostlivosti o životné prostredie</b>                                                                                       | <b>93</b>  |
| <b>2.14 Vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov</b>                                    | <b>100</b> |
| <b>2.15 Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu</b>                                                                                       | <b>100</b> |

|                                                                                                                                                                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>2.16 Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde</b>                                                                                                                          | 100 |
| <b>2.17 Hodnotenie navrhovaného riešenia najmä z hľadiska enviromentálnych, ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov</b>                                                                                  | 104 |
| <b>3. NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE</b>                                                                                                                                                                       | 105 |
| <b>3.1 Zásady a regulatívy funkčného využívania územia</b>                                                                                                                                                               | 106 |
| <b>3.2 Zásady a regulatívy priestorového usporiadania</b>                                                                                                                                                                | 110 |
| <b>3.3 Zásady a regulatívy pre umiestnenie občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou, výroby, rekreácie, športu a cestovného ruchu</b>                                                                          | 110 |
| <b>3.4 Zásady a regulatívy pre umiestnenie dopravy a technického vybavenia územia</b>                                                                                                                                    | 113 |
| <b>3.5 Zásady a regulatívy pre zachovanie kultúrohistorických hodnôt, ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability vrátane plôch zelene</b> | 116 |
| <b>3.6 Zásady a regulatívy pre starostlivosť o životné prostredie</b>                                                                                                                                                    | 119 |
| <b>3.7 Vymedzenie zastavaného územia obce</b>                                                                                                                                                                            | 121 |
| <b>3.8 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov</b>                                                                                                                                    | 121 |
| <b>3.9 Vymedzenie častí územia pre riešenie vo väčšej podrobnosti – v územnom pláne zóny</b>                                                                                                                             | 123 |
| <b>3.10 Zoznam verejnoprospešných stavieb</b>                                                                                                                                                                            | 123 |
| <b>3.11 Zmeny a doplnky</b>                                                                                                                                                                                              | 124 |
| <b>Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb</b>                                                                                                                                                      | 125 |
| <b>4. DOKLADOVÁ ČASŤ (bude samostatne priložená po skončení prerokovania ÚPN-O)</b>                                                                                                                                      |     |

|                      |
|----------------------|
| <b>GRAFICKÁ ČASŤ</b> |
|----------------------|

| č. | NÁZOV                                                                                                                                                       | MIERKA       |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| 1  | Výkres širších vzťahov                                                                                                                                      | M 1 : 50 000 |
| 2  | Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania katastrálneho územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami | M 1 : 10 000 |
| 3  | Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami               | M 1 : 5 000  |
| 4  | Výkres riešenia verejného dopravného vybavenia                                                                                                              | M 1 : 5 000  |
| 5  | Výkres riešenia verejného technického vybavenia – zásobovanie vodou a odkanalizovanie                                                                       | M 1 : 5 000  |
| 6  | Výkres riešenia verejného technického vybavenia – elektrická energia a telekomunikácie, plyn                                                                | M 1 : 5 000  |
| 7  | Výkres ochrany prírody a tvorby krajiny – návrh prvkov územného systému ekologickej stability                                                               | M 1 : 10 000 |
| 8  | Výkres vyhodnotenia dôsledkov navrhovaného stavebného rozvoja a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde                                                     | M 1 : 5 000  |
| 9  | Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb                                                                                                | M 1 : 5 000  |

## 1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

### 1.1 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI

#### 1.1.1 ÚDAJE O DÔVODOCH OBSTARANIA ÚPN-O

Obec Hybe v súčasnosti nemá platnú územnoplánovaciu dokumentáciu. V roku 1988 bol spracovaný posledný ÚPN-Z Hybe, Komplexný urbanistický návrh, (Urbion Žilina), ktorý schválilo obecné zastupiteľstvo uznesením č. 38/1993 dňa 22.11.1993. Teda tento územný plán bol spracovaný s časovým odstupom 13 rokov.

Obecný úrad v Hybiach sám inicioval vypracovanie tejto územnoplánovacej dokumentácie – Územného plánu obce Hybe a na základe verejného obstarávania sa vo výberovom konaní spracovateľom stala - Ing. arch. Moniky Callová - autorizovaný architekt SKA.

**Dôvody pre obstaranie územnoplánovacej dokumentácie na úrovni územného plánu obce sú nasledovné :**

- aktuálna potreba premietnuť súčasné a predpokladané rozvojové zámery obce do jej územno-priestorového potenciálu tak, aby urbanistickou koncepciou bola zabezpečená a preukázaná komplexnosť a rozvojová únosnosť riešeného územia, ktorá koordinuje stavebnú činnosť obce (v zmysle aktuálneho stavebného zákona)
- chýbajúci platný územný plán obce Hybe ako základný nástroj pre usmerňovanie všetkých spomenutých aktivít a činností v území, na ktorom sa dohodli všetci užívatelia územia – obstarávateľ, spracovateľ, všetky dotknuté orgány štátnej správy a samosprávy, fyzické a právnické osoby a obyvatelia obce
- reakcia na zmenu hospodárskej (z hľadiska potrieb usmerňovania rozvoja) a štátoprávnej situácie (z hľadiska súčasných legislatívnych zákonov a predpisov), posilnenie funkcie a s tým prenesenie zodpovednosti za ekonomický rozvoj spravovaného územia obce, ktorý úzko súvisí s tým, že náš štát sa hlási k európskemu programu rozvoja dediny a stáva sa dobrým podkladom pre finančnú podporu zo strany štátu alebo zahraničných grantov
- zosúladenie, koordinácia a optimalizácia zámerov a požiadaviek rozvojových a plánovacích dokumentov na úrovni vyšších územných celkov s rozvojovými zámermi obce, ktoré reagujú na zmenené podmienky v oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny (vyhlásené alebo navrhované územia európskeho významu, súvislé európske sústavy chránených území Natura 2000, chránené vtáčie územia), v oblasti životného prostredia, športu a rekreácie, výroby, dopravy

#### 1.1.2 ÚDAJE O SPRACOVANEJ DOKUMENTÁCII

##### NÁZOV DOKUMENTÁCIE:

- Územný plán obce Hybe

##### OBSTARÁVATEĽ :

- Obec Hybe, Hybe č. 2, 032 31 Hybe  
prostredníctvom odborne spôsobilej osoby na obstarávanie ÚPP a ÚPD podľa § 2a zák. č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov, ktorou je :  
Ing. arch. Vladimír Fajčík, reg.č. 181, Družstevná 2221, 031 01 Liptovský Mikuláš  
tel.: 0911 804084

##### SPRACOVATEĽ :

- Ing. arch. Monika Callová, autorizovaný architekt SKA, reg. č. 1283 AA  
adresa : Ploštín 212, 031 01 Liptovský Mikuláš  
tel., fax.: 044/5526252, mobil 0904 659412, email: callova@zoznam.sk

**1.1.3 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA**

- získanie právne záväzného dokumentu usmerňujúceho rozvoj obce na základe odborných kritérií podporujúci flexibilne predpokladaný dynamický rozvoj obce
- navrhnúť riešenie väzieb na širšie okolie (záujmové územie) a podmienok pre rozvoj celého katastrálneho územia ako ekonomickej sily obce
- vytvorenie jasnej koncepcie vo vnútri zastavaného územia s možnosťou humanizácie a estetizácie prostredia, posúdenie jeho efektívnosti prípadne expanzie
- stanovenie zásad funkčného využitia plôch tak, aby nedochádzalo k nežiadúcim kolíziám jednotlivých funkcií, vytvorenie predpokladov na zabezpečenie trvalého súladu prírodných, civilizačných, kultúrnych, investičných zámerov v území s potrebou ochrany životného prostredia
- stanovenie priestorových regulatívov zabezpečujúcich vytváranie harmonického prostredia v obci a vo voľnej krajine
- vzájomná koordinácia činností v území zabezpečujúca účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru

Metodika spracovania územného plánu vychádza z novelizovaného zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon), vyhlášky č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii, z väzieb vyplývajúcich z riešenia a záväzných častí ÚPN VÚC Žilinského kraja. Pomocou tejto metodiky spracovania územných plánov upozorňujeme na potenciál obce a následne určíme najvhodnejšie smerovanie jej ďalšieho rozvoja pri zachovaní vlastnej identity.

Po schválení Zadania (11/2006) a zohľadnení § 10 ods. 21 stavebného zákona, ktorý odzrkadľuje účinnosť zákona č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov bol v novembri vypracovaný Koncept riešenia pre ÚPN-O Hybe na po prebehnutom „Návrhu rozsahu hodnotenia strategického dokumentu ÚPN-O Hybe“ (ObÚ ŽP, LM, Ing. Víťazková, 04.05.2007) a odovzdaní Správy o hodnotení tohto dokumentu (Ing. arch. Emil Hudeček, 08/2007) v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. bolo vypracované obstarávateľom súborné stanovisko (08/2007). Prílohou tohto dokumentu bolo vyhodnotenie stanovísk a pripomienok z verejného prerokovania konceptu a to všetkých orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb, občanov. **Na základe súborného stanoviska je vypracovaný návrh Územného plánu obce Hybe, v ktorom sú rozvojové priority konkretizované a premietnuté do rozvojových zámerov jednoznačne.**

Predpokladaný orientačný vývoj Územného plánu obce Hybe, ktorý je zároveň odrazom celospoločenského vývoja a potrebných finančných zdrojov na dosiahnutie rozvojových zámerov je rozdelený do II. etáp (návrh, výhľad) a podľa charakteru funkčného využitia územia a názvu lokalít na časť A a B :

| <b>I.etapa .....NÁVRH.....obdobie cca od roku 2008 do roku 2023 (15 rokov)</b> |                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A.)<br>- pre bývanie                                                           | B.)<br>Vyšné Hony<br>Vyšné Záhumnie<br>Medzi bytovkami<br>Pod Lieštím III<br>Niže Mesta<br>Kokavská cesta I<br>Medzi vodami<br>Vyše Mesta (Sad, Hrady)<br>Vyšný Koniec |
| - pre šport a rekreáciu                                                        | Peklo<br>Pod Lieštím I<br>Pod Lieštím II<br>Pri ihrisku<br>Za starou školou<br>Jericho I<br>Pod Brezím<br>Ondráška<br>Vyšné Brezie                                     |

|                                                                                  |                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                  | Vyšné Brezie – západ<br>Hôrka<br>Za rybníkom<br>Stará púť I<br>Stará púť II<br>Svarín                                      |
| - pre výrobu                                                                     | UPS Šmidkeň<br>Bývalý lom<br>Kráľova Flomberg<br>Niže Mesta I<br>Vyše Mesta I<br>Vyše Mesta II<br>Stará púť<br>Pod stupami |
| - pre verejnú zeleň                                                              | Hlavné námestie<br>Jericho                                                                                                 |
| <b>II.etapa .....VÝHLAD.....obdobie cca od roku 2008 do roku 2033 (25 rokov)</b> |                                                                                                                            |
| - pre bývanie                                                                    | Na chrasti<br>Kokavská cesta II                                                                                            |
| - pre šport a rekreáciu                                                          | Vyšné Brezie – východ                                                                                                      |
| - pre výrobu                                                                     | Vyšé Mesta                                                                                                                 |

Takéto spracovanie vyžaduje okrem štandardu prác, ktoré vyplývajú z prílohy zákona, najmä hlbšie poznanie potenciálu územia a obce, podrobné priestorové analýzy jednotlivých plôch v obci. Jedná sa najmä o podrobné analýzy historického prostredia obce a posudzovanie zachovalých tradičných hodnôt, základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady, územný priemet ekologickej stability s využívaním chránených častí prírody a krajiny, funkčné a priestorové usporiadanie záujmového územia, návrh dopravy a technického vybavenia, koncepcia starostlivosti o životné prostredie, zábery poľnohospodárskej pôdy čo odzrkadľuje Výkres č. 3 - Komplexný návrh priestorového usporiadania a funkčného využitia územia. Tento dokument posudzuje širší okruh problémov a možných riešení budúceho dlhodobého rozvoja obce s aplikovanými zásadami rozvojovej stratégie.

## 1.2 VYHODNOTENIE DOTERAJŠIEHO ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

Ako už bolo spomenuté dostupnými podkladmi, ktoré boli pre obec spracované a ktoré sme aj pri riešení územného plánu vyhodnotili bolo pár výkresov z ÚPN-SÚ Hybe, Prieskumy a rozboru bez textovej časti (Urbion Žilina, 1978), všetky výkresy z ÚPN-Z Hybe, Komplexný urbanistický návrh bez textovej časti (Urbion Žilina, 1988) a pár výkresov z Prehodnotenia ÚPN-SÚ Hybe taktiež bez textovej časti (ÚHA Lipt. Mikuláš, 08/1991). Posledné uznesenie, ktorým si Obecné zastupiteľstvo schválilo Územný plán obce bolo č. 38/1993 zo dňa 22.11.1993. Teda s časovým odstupom 13 rokov.

## 1.3 ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA SO SÚBORNÝM STANOVISKOM Z PREROKOVANIA KONCEPTU

### 1.3.1 CHRONOLÓGIA SPRACOVANIA A PREROKOVANIA JEDNOTLIVÝCH ETÁP ÚPD

Podľa dohodnutých zmluvných podmienok s ohľadom na skutočnosť, že projekt je spolufinancovaný Európskou úniou a preto je dôležité dodržanie nasledovných termínov spracovania, ale i súčinnosť orgánov štátnej správy, samosprávy pri dodržiavaní lehôt pri prerokovaní jednotlivých etáp a spracovateľa Oznámenia a Správy o hodnotení tohto strategického dokumentu. Územný plán obce Hybe pozostáva zo štyroch etáp spracovania :

- I. etapa : **Prieskumy a rozbor**y, ktoré boli spracované 06/ 2006
- II. etapa : **Zadanie** spracované a prerokované 07/2006, dopracované 10/2006 a uznesením č. 59/2006 zo dňa 24.11.2006 schválené v Obecnom zastupiteľstve
- III. etapa : **Koncept riešenia** spracovaný 11/2006, prerokovaný 12/2006, súborné stanovisko spracované 08/2007 s prílohou tvoriacou vyhodnotenie všetkých stanovísk a pripomienok ku Konceptu riešenia – **v časovom období 8 mesiacov** bolo spracované pre túto dokumentáciu „Oznámenie o strategickom dokumente“ (Ing. arch. Emil Hudeček, Ing. Ľubica Vrlíková, 02/2007) po jeho prerokovaní vypracovaný „Návrh rozsahu hodnotenia“ (ObÚ ŽP, LM, Ing. Vířazková, list č. A/2007/00493-006-LV, zo dňa 04.05.2007) a nakoniec „Správa o hodnotení tejto územnoplánovacej dokumentácie“ (Ing. arch. Emil Hudeček a kolektív, 08/2007)
- IV. etapa : **Návrh** bol spracovaný 08/2007 jeho čistopis 06/2008

**Predkladaná dokumentácia územného plánu obce Hybe pozostáva z dvoch častí :**

- Textovej, vrátane tabuľkovej časti, ktorá je začlenená do príslušných kapitol sprievodnej správy
- Grafickej časti

### **1.3.2 ZHODNOTENIE SÚLADU RIEŠENIA SO SÚBORNÝM STANOVISKOM Z PREROKOVANIA KONCEPTU**

Pri spracovaní Územného plánu obce Hybe boli **I. etapou spracované Prieskumy a rozbor**y (06/2006) a zadávacím dokumentom pre **II. etapu územného plánu obce sa stalo Zadanie** (07/2006), ktorého návrh bol zverejnený v čase od 20.07.2006 do 31.08.2006. Návrh zadania bol prerokovaný dňa 20.07.2006 a bol oznámený Oznámením o prerokovaní. Všetky stanoviská orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických, právnických osôb a občanov boli zohľadnené a zapracované do dopracovaného návrhu Zadania (10/2006). Obsahom Zadania boli hlavné ciele a požiadavky, ktoré je potrebné v ďalšej etape - Koncepte ÚPN-O riešiť. Krajský stavebný úrad v Žiline ako príslušný orgán územného plánovania posúdil návrh Zadania a vydal súhlasné stanovisko listom č. 2005/01055/HRI, dňa 05.12.2005. Následne Zadanie bolo schválené Obecným zastupiteľstvom uznesením č. 59/2006 zo dňa 24.11.2006.

**III. etapou bolo spracovanie Konceptu riešenia** (11/2006) pre Územný plán obce Hybe, následne v 12/2006 bolo verejne prerokované. Po obdržaní všetkých záväzných stanovísk a pripomienok a po obdržaní „Správy o hodnotení tohto dokumentu“ v zmysle platnosti zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie bolo v 08/ 2007 obstarávateľom spracované súborné stanovisko, ktoré určilo :

- spracovaný koncept riešenia je v súlade so schváleným Zadaním
- v nasledujúcom stupni – **IV. etape Návrhu** - bude potrebné **dopracovať Variant A**
- jeho postup obstarania a spracovania bude v súlade s príslušnými právnymi predpismi a v súlade so záväznou časťou nadradenej územnoplánovacej dokumentácie, ktorou je ÚPN VÚC Žilinského kraja
- jeho prílohu tvorilo vyhodnotenie stanovísk a pripomienok z verejného prerokovania konceptu

**Všetky požiadavky obsiahnuté v súbornom stanovisku boli pri spracovaní Územného plánu obce Hybe rešpektované.**

### **1.3.3 VÝSLEDKY VARIANTNÝCH RIEŠENÍ**

Keďže obec Hybe nemá počet obyvateľov nad 2000 **no od 01.02.2006 platí zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie**, kde podľa prílohy č. 1 ods. II-2.4.2 sú stanovené osobitné predpisy (t.j. v k.ú. sa nachádza navrhované vtáčie územie, územie európskeho významu alebo súvislá európska sústava chránených území - NATURA 2000) museli sme v predchádzajúcej etape spracovať **koncept vo variantoch riešenia**. Jednotlivé varianty ovplyvnili najmä faktory vyplývajúce z prírodných daností, jestvujúcej urbanistickej štruktúry a technického vybavenia. Koncept uvažoval s 2 variantmi – Variant A a Variant B.

**Varianta A** zhodnocoval navrhované riešenie v koncepte riešenia ÚPN-O Hybe najvhodnejším spôsobom. V oboch variantoch sme navrhovali plochy pre I. etapu - Návrh. S výhľadom sme vo variantoch nepočítali. Preto v Návrhu ÚPN-O Hybe, ktorý je už jednoznačný pokračujeme v dopracovaní tohto variantu.

Bližší popis Konceptu riešenia pre ÚPN-O Hybe :

- Rozvojové plochy I .etapy – Návrhu vo Variante A zachovávali jestvujúce funkčné plochy bývania pričom – lokalita **Kokavská cesta** (severná časť väčšia časť v z.ú. menšia mimo pri Hlbokom potoku) bola určená pre rozvoj obytného územia, ktoré bude priamo napojené na jestvujúcu dopravnú sieť a technické vybavenie s umiestnením prvých objektov popri jestvujúcej komunikácii a na voľných plochách medzi začínajúcou zástavbou v tejto lokalite. Pri výstavbe bude potrebné asanovať staršie hospodárske objekty (ostalo pár po predchádzajúcom požiari, ktoré neplnia estetickú ani funkčno-prevádzkovú hodnotu), upraviť odtok podzemných vôd príp. úpravu svahu keďže sme zastavané územie mierne rozšírili v tomto smere, upraviť koryto Hlbokého potoka s výsadbou zelene. Teda pre porovnanie s Variantom B kde by bolo potrebné pri výstavbe zasahovať vo väčšej miere do okolitej prírody (pri nástupe do súčasného biotopu a trás interakčných prvkov) s umiestňovaním obytných objektov, technickej i dopravnej vybavenosti vo svahovitejšom teréne a dlhšej dostupnosti k centru obce.
- Ďalším rozvojovým zámerom bola lokalita **Vyšé Mesta II** nachádzajúca sa v severovýchodnom smere mimo z.ú. po ľavej strane cesty I/18, ktorá bola určená pre podnikateľské aktivity výrobné, nevýrobné, skladové hospodárstvo. V porovnaní s lokalitou vo Variante B, ktorá sa nachádzala vedľa nej a určená bola pre ten istý účel je vhodnejšia, pretože sa jedná o majetkovo vysporiadaný pozemok so zámerom pre podnikanie v tejto oblasti a pozemok nie je delený trasou elektrického vedenia VN. Napojenie na dopravnú a technickú vybavenosť je dobré. V areály bude potrebné riešiť výsadbu izolačnej zelene pre ochranu obytného prostredia ale aj pre ochranu ovzdušia pred exhalátmi z automobilovej dopravy.
- Pre rozvoj športu a rekreácie umiestneného nad ochranným pásmom diaľnice a elektrického 22 kV vedenia v severnej časti mimo z.ú. sme navrhli vo variantoch dve plochy a to lokality Vyšné Brezie - západ a Vyšné Brezie - východ. Príjazd do oboch lokalít bol z Kokavskej cesty (popod diaľnicu pri ČSPH OMW Hybe I a ČSPH OMW Hybe II) nad navrhovaným Areálom cestovného ruchu, ktorý by slúžil pre doplnenie občianskej vybavenosti, ubytovacích zariadení, obchodu, služieb, dopravy, technickej vybavenosti (v trase komunikácie je vedená i navrhovaná cyklistická trasa do Lipt. Kokavy, Pribyliny) pre obe plochy. Pre vhodnejšie využitie pomerne rozsiahlych plôch PP lokalizovaných v rovinnom teréne a bez pomerne negatívnych zásahov do ochrany prírody (keďže nad lokalitou Vyšné Brezie – východ sa nachádza navrhované biocentrum miestneho významu BCm2 a priamo ňou prechádza aj existujúci biokoridor miestneho významu pre migráciu zveri) pre umiestňovanie športovo-rekreačných aktivít ako rôznych typov ihrísk, stanových táborov, chatových osád, verejnej zelene s napojením dopravnú komunikáciu, technickú vybavenosť navrhujeme lokalitu **Vyšné Brezie – západ**.

**1.3.4 SÚPIS POUŽITÝCH ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH A INÝCH PODKLADOV**

- ÚPN VÚC Žilinského kraja (Združenie „VÚC Žilina“ 09/1998 v znení Zmien a Doplnkov 2004 – Ing.arch. Pivarči, Ing.arch. Kropitz, vyhlásenou VZN č. 6/2005 o záväzných častiach zmien a doplnkov, dňa 27.4.2005)
- Územný plán sídelného útvaru Hybe – grafická časť vo výkresoch č.1, 2, 3 (Urbion Žilina, 1978)
- Územný plán zóny Hybe – grafická časť (Urbion Žilina, 1988)
- Zmena Územného plánu zóny Hybe – grafická časť výkres č.1 – Komplexný urbanistický návrh, textová časť (Archicomp spol. s.r.o., Poprad, 03/1995)
- Štúdia ÚSES k.ú. Hybe – Zhodnotenie súčasnej ekologickej stability a návrhu kostry ekologickej stability (Ing. Hovorková, Banská Bystrica, jún 1992)
- ROEP- extravilán (CYB spol. s.r.o., Spišská Nová Ves, 07/2000)
- ROEP – zastavané územie (Geodetická a inž. kancelária-združenie, Ing. Vrlík, Liptovský Hrádok, 04/2006)
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hybe na roky 2004-2008 (A-projekt n.o., Liptovský Hrádok s OcÚ v Hybiach a pracovnou skupinou miestnych občanov, 12/2003)
- Správa o hodnotení podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov na „Modernizáciu železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate

- Liptovský Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850, Reming Cosulting a.s., Bratislava, 04/2007
- Spracované Zadanie pre ÚPN-O Hybe (spracované 07/2006, dopracované 10/2006) schválené uznesením Obecného zastupiteľstva v Hybiach č. 59/2006 zo dňa 24.11.2006
  - Spracovaný Koncept riešenia pre ÚPN-O Hybe (11/2006)
  - Oznámenie o strategickom dokumente „ÚPN-O Hybe“ (Ing. arch. Emil Hudeček, Ing. Ľubica Vrlíková 02/2007)
  - Správa o hodnotení územnoplánovacej dokumentácie „ÚPN-O Hybe (Ing. arch. Emil Hudeček a kolektív, 08/2007)
  - Súborné stanovisko z prerokovania Konceptu riešenia (Ing. arch. Fajčík, č. listu 585/07, dňa 24.08.2007)
  - Odborný posudok pre vydanie stanoviska podľa zákona NR SR č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Ing. arch. Dušan Genčanský, Poprad, 31.01.2008)
  - Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu – Územné plánu obce Hybe, č.A/2008/00012-013-LV (ObÚ ŽP v súčinnosti s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Lipt. Mikuláši, Ing. Lucia Víťazková, Lipt. Mikuláš, 31.03.2008)
  - Program odpadového hospodárstva obce Hybe do roku 2005 (Ing. Ľubica Vrlíková – starostka obce, 11/2002)
  - Dokumentácia Ústredného zoznamu kultúrnych pamiatok Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti Bratislava, popis vymedzenia hranice pamiatkovej zóny obce Hybe (Krajský pamiatkový úrad Žilina, pracovisko Ružomberok, apríl 2006)
  - Výsledky sčítania ľudu, domov a bytov z 26.05.2001 za okres Liptovský Mikuláš, demografické údaje, údaje z Mestskej a obecnej štatistiky (Štatistický úrad SR, Krajská správa v Žiline, apríl 2006)
  - Obce v číslach 1998, Okres Liptovský Mikuláš, Krajská správa Štatistického úradu SR Žilina
  - ÚHDP (Katastrálny úrad v Žiline, Správa katastra Liptovský Mikuláš, apríl 2005 – priebežne sa aktualizuje)
  - Údaje o BPEJ, Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy Bratislava, regionálne pracovisko Banská Bystrica, máj 2006
  - Údaje o hydromelioračných zariadeniach, Hydromeliorácie š.p., Bratislava, máj 2006
  - Údaje o plynárenských sieťach a zariadeniach, Slovenský plynárenský priemysel a.s., OPI DS RC Sever Žilina, máj 2006
  - Stanovisko Národnej diaľničnej spoločnosti k riešeniu ÚPN-O Hybe, Bratislava apríl 2006
  - Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v oblasti Horného Liptova Hybe, Východná a Važec – projekt pre územné rozhodnutie (Hydrocoop spoločnosť s.r.o., Bratislava, 05/2005)
  - Hybe včera a dnes (na pamiatku 700-tého výročia založenia mesta zostavil Ondrej Mrlian, Stredoslovenské vydavateľstvo v Banskej Bystrici, 1967)
  - Oppidum Hybbe (autor rodák z Hýb - Belo Klein-Tesnoskalský, Transcius v Liptovskom sv. Mikuláši, 1942)
  - Kronika obce Hybe (Pavel Duda –obecný kronikár 1975-1983)
  - Pamätnica požiarnej ochrany okresu Liptovský Mikuláš 1925-2005, (Dobrovoľná požiarna ochrana-okresný výbor Lipt. Mikuláš pri príležitosti 80. výročia založenia Okresnej hasičskej jednotky, Typopress s.r.o., Lipt. Mikuláš 2005)
  - Turistická mapa Západné Tatry - Roháče (Vojenský kartografický ústav, a.s., Harmanec, 2003)
  - Turistická mapa Nízke Tatry – Kráľova Hoľa (Vojenský kartografický ústav, a.s., Harmanec, 2002)
  - Ako mapový podklad boli použité katastrálne mapy (digitálna forma), Katastrálny úrad v Žiline, Správa katastra Liptovský Mikuláš, apríl 2006 v mierke 1:1 doplnené výškopisom a základné mapové listy (digitálna forma), Geodetický a kartografický ústav Bratislava, v mierke 1:10 000 (vyšlo v roku 2004).

## 2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

### 2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA, GEOGRAFICKÝ OPIS

Riešené územie obce Hybe je vymedzené katastrálnou hranicou, ktorá je súčasťou administratívneho celku okresu Liptovský Mikuláš a Žilinského kraja. Prevažne odlesnený chotár je zväčša v povodí Bieleho Váhu a Hybice. Celková plocha katastrálneho územia predstavuje 5 286,5694 ha. Z toho výmera súčasne zastavaného územia je 105,5179 ha (stav k 18.04.2006). Nadmorská výška katastrálneho územia obce je 690 m.n.m. stred obce, 658-1009 m.n.m. v chotári. Najstarší písomný doklad o obci je z roku 1230. Obec má 1602 obyvateľov (stav k 31.12.2004) no posledný úrad z OcÚ je 1555 (30.04. 2006), hustota obyvateľstva je 34 oby./na 1km<sup>2</sup>.

V grafickej časti je katastrálne územie dokumentované digitálnym spracovaním v mierke M 1: 10 000, pre ktoré boli použité už spomenuté mapové podklady v kap. 1.3.4.

Charakteristické údaje pre riešené územie :

|                                                                     |               |
|---------------------------------------------------------------------|---------------|
| <b>Katastrálne územie č. 820 610</b>                                | 5 286,5694 ha |
| <b>Zastavané územie (stav k 18.04.2006)</b>                         | 105,5179 ha   |
| <b>Počet obyvateľov (stav k 30.04.2006)</b>                         | 1555          |
| <b>Výsledky Sčítania obyvateľov, domov a bytov (SODB) 26.5.2001</b> |               |
| Počet obyvateľov                                                    | 1617          |
| Počet domov spolu                                                   | 594           |
| - z toho trvale obývaných                                           | 449           |
| Neobývaných domov                                                   | 145           |
| Bytov spolu                                                         | 656           |
| - z toho trvale obývané                                             | 500           |
| Počet osôb na 1 trvale obývaný byt                                  | 3,23          |

### 2.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚPN VÚC ŽILINSKÉHO KRAJA

Vyššou územnou jednotkou pre riešené územie, je územie okresu Liptovský Mikuláš, ktoré spadá do Žilinského kraja. Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre toto územie je Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Žilinského kraja (Združenie „VÚC Žilina“, Ing. arch. Kropitz, Ing. arch. Pivarči, Urkea s.r.o. Banská Bystrica, jeho záväzná časť vyhlásená nariadením vlády č.223/1998) v znení záväznej časti Zmien a doplnkov ÚPN VÚC Žilinského kraja, VZN č.6 zo dňa 27.04.2005 (Ing. arch. Pivarči, Ing. arch. Kropitz).

**Všetky záväzné regulatívy i vymedzené verejnoprospešné stavby sú zapracované v Územnom pláne obce Hybe.**

#### I. ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY

##### 1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry :

1.6 podporovať rozvoj sídelných centier, ktoré tvoria základné terciálne centrá osídlenia, rozvojové centrá hospodárskych, obslužných a sociálnych aktivít ako aj pre priliehajúce zázemie, tak aj pre príslušný regionálny celok a to hierarchickým systémom

1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva založeného na vyššej integrácii vzťahov mesta a vidieka

1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka

1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry

1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko-priestorové prostredie

1.17.4 zachovať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrá, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby

vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života

1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene a národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (ramsarské lokality, lokality NATURA).

## **2. V oblasti sociálnej infraštruktúry :**

2.1 riešiť priestorové podmienky provizórne umiestnených škôl, školských zariadení a skvalitniť ich vybavenosť

2.5 zriaďovať zariadenia sociálnych služieb a rozširovať ich sieť v závislosti od konkrétnych potrieb občanov najmä v každom sídle okresu

2.6 podporovať rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškolovacích zariadení na území kraja

2.10 podporovať malé a stredné podnikanie v oblasti zdravotníctva a to najmä v územiach vzdialenejších od sídelných centier

2.12. riešiť nedostatočné kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a zaostalosť priestorovej vybavenosti v regiónoch

2.14 podporovať rovnomerne prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu

## **3. V oblasti rozvoja rekreácie, turistiky, cestovného ruchu a kúpeľníctva :**

3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno-prevádzkový subsystém turistiky a rekreácie v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne z miest a ktorý vytvorí optimálne ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú

3.2 podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina, Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja,

3.4 preferovať kvalitatívny rozvoj a vysokoštandardnú vybavenosť pre horský turizmus, klimatickú liečbu a vrcholové športy na území Tatranského národného parku, Národného parku Nízke Tatry, Národného parku Malá Fatra a Národného parku Veľká Fatra, v kapacitách stanovených podľa schválených územných plánov obcí a podľa zákona č.127/1994 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie; v chránených krajinných oblastiach Kysuce, Strážovské vrchy a Horná Orava podporovať aj kvantitatívny rozvoj budovania vybavenosti pre turistiku v mestách a vidieckych sídlach,

3.5 pre všetky mestá v kraji dobudovať jestvujúce a založiť nové prímestské rekreačné zóny, s rekreačnými lesmi a vybavenosťou pre pohybové a relaxačné aktivity; sledovať pri tom potrebu znížiť tlak na najatraktívnejšie turistické a kúpeľné centrá ako je Vrátna dolina a Rajecké Teplice pri Žiline, Martinské hole pri Martine, Malinô Brdo pri Ružomberku a Demänovská dolina pri Liptovskom Mikuláši

3.7 dobudovať na medzinárodných cestných trasách E-50, E-75 a E-77 zariadenia na zachytenie a využitie turistického tranzitu na území kraja budovaním motoristických a cyklistických trás a okruhov cez Rajeckú kotlinu, Turiec a Liptov, realizovať úseky Malého tatranského okruhu a Veľkého tatranského okruhu, prípadne ďalších medzištátnych okruhov, ktoré prebiehajú územím kraja

## **4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva :**

4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách :

4.1.2 biocentrá nadregionálneho významu- – Malá Rača-Skalka, Malý Polom-Veľký Polom, Landonhora-Brodianka, veľký Javorník, Bzinská hoľa-Minčol, Choč, Osičiny-Ráztoky-Lysec, Západné Tatry-Roháče, Prosečné, Nízke Tatry-Ďumbierska časť, Nízke Tatry-Kráľovohoľská časť, vodná nádrž Liptovská Mara, Kľak-Ostrá skala-Reváň-Partizán, Zniev-Sokol-Chlivska, Kláštorské lúky, Marské vršky, Borišov-Javorina, Lysec, Turiec, Pod Sokolom, Kopa-Korbeľka, pilsko, Babia hora, Žiar-Oravská priehrada, Skalná Alpa-Smrekovica-Šiprúň, Sokol-Žiar, Oravská priehrada-Sosnina, Kľak-Reváň, kozol, Šujské rašelinisko a Strážov

4.1.3 biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu

4.1.4 biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného plánu

4.2 rešpektovať navrhované podmienky ochrany prírody v súlade so schváleným národným zoznamom území európskeho významu

4.3 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky :

4.3.1 pre chránené územia (vyhlásené a navrhované na vyhlásenie) podľa osobitných predpisov o ochrane prírody a krajiny, kategórie a stupňa ochrany

4.3.2 pre lesné ekosystémy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia

4.3.3 pre poľnohospodárske ekosystémy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávnaté porasty)

4.3.4 pre ekosystémy mokradí vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná

4.3.5 pre navrhované chránené vtáčie územia a dodržiavať ochranné podmienky, stanovované samostatne osobitným predpisom pre každé chránené vtáčie územie

4.3.6 pre navrhované územia európskeho významu a zosúladiť spôsob ich využívania tak, aby nedošlo k ohrozeniu predmetu ochrany

4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi

4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prirodzenými prvkami – trvalé trávnaté porasty, stromová a krovinová vegetácia a vylúčiť všetky aktivity ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadu a pod.)

4.6 stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les – bezlesie

4.7 podporovať extenzívne leso–pasienkárske využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinárskych a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou

4.8 zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec)

4.8.1 ak nie je schválená ÚPD obce sídla, tak chrániť pre optickým znečistením lokality tvoriace charakteristické krajinné panorámy

4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene

4.10 prispôbiť trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby sa maximálne zabezpečila ich vodivosť a homogénnosť

4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability – pôsobenie priemyselných a dopravných exhalátov, znečisťovanie vodných tokov a pod.

4.12 rešpektovať poľnohospodársku pôdu a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu, osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie produkčnej schopnosti

4.13 v obciach a ich miestnych častiach v ochranných pásmach Národného parku Malá Fatra, Tatranského národného parku, Národného parku Nízke Tatry a národného parku Slovenský raj

4.13.1 viazať novú výstavbu v ďalšom procese urbanizácie na jestvujúce sídelné útvary v podhorskej oblasti

4.13.2 realizovať rozšírenie zastavaného územia obce na úkor poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou a na základe posúdenia vplyvov na životné prostredie

4.13.3 zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladaný vplyv na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov

4.17 rešpektovať zásady rekreačnej funkcie krajinných celkov a limity rekreačnej návštevnosti podľa schválených územných plánov obcí, aktualizovaných územnoplánovacích podkladov a dokumentov a koncepcií rozvoja jednotlivých oblastí kraja a obcí v záujme trvalej a objektívnej ochrany prírodného prostredia Žilinského kraja

4.19 zabezpečiť ochranu prirodzených ekosystémov podporou rozvoja komplexnej vybavenosti (vrátane zvyšovania lôžkových kapacít v OP NP) a taktiež rozvojom obcí v podhorských oblastiach s dôrazom na

vyzdvihnutie miestnych zvláštností a folklóru. Uvedenú vybavenosť riešiť komplexne s dôrazom na limity prírodných zdrojov

4.20 vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovišť v alúviách vodných tokov

4.21 zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadanie objektov, uličného parteru, zachovania charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk

## **5. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry :**

### **5.2 Infraštruktúra cestnej dopravy**

5.2.8 chrániť územný koridor a homogenizovať cestu I/18 (cesta medzinárodného a celoštátneho významu) v trase a úsekoch :

f.) Liptovský Mikuláš-Liptovský Hrádok peáž s Malým Tatranským okruhom v kategórii C 9,5/80, ako súbežná cesta s diaľnicou D1 a hlavná cesta pre medzinárodnú turistickú dopravu

g.) Liptovský Hrádok-hranica Žilinského a Prešovského kraja v kategórii C 9,5/80 ako súbežná cesta s diaľnicou D1

5.2.22 zabezpečiť územnú rezervu a k výhľadovému horizontu homogenizovať Malý Tatranský okruh-cesty II(III/52019, II/584, II/537), hlavný cestný ťah pre medzinárodnú turistickú dopravu cestu v kategórii C 9,5/70-60) v trase a úsekoch :

c.) peáž s cestou I/18 Liptovský Mikuláš – Liptovský Hrádok v kategórii C 11,5/80 ako súbežná cesta s diaľnicou D1

### **5.7 Infraštruktúra cyklistickej dopravy**

5.7.1 chrániť územný koridor a realizovať sieť cyklomagistrál (cyklistické trasy celoštátneho významu ) v nasledovných trasách a úsekoch :

d.) Liptovsko-Tatranská cyklomagistrála v trase cesty I/18 Liptovský Mikuláš - Liptovský Hrádok

## **6. V oblasti vodného hospodárstva :**

### **6.1 rešpektovať z hľadiska ochrany vôd**

#### **6.1.1 ochranné pásma vodárenských zdrojov**

6.2 zabezpečiť územnú ochranu pre navrhovanú CHVO Západné Tatry a východná časť Chočských vrchov

6.5 podporovať rozvoj miestnych vodovodov v obciach a ich miestnych častiach s nedostatočným zásobovaním pitnou vodou, mimo dosahu SKV

6.6 postupne znižovať zaostávanie rozvoja verejných kanalizácií s čistiťňami odpadových vôd za rozvojom verejných vodovodov výstavbou ČOV v rozhodujúcich zdrojoch znečistenia, výstavbou skupinových kanalizácií s využitím kapacít jestvujúcich ČOV, výstavbou skupinových kanalizácií s ČOV s prioritným riešením v obciach ležiacich v OP vodárenských zdrojov, OP prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd, CHVO a povodí vodárenských tokov

#### **6.7 prednostne zabezpečiť výstavbu týchto stavieb :**

##### **6.7.3 ostatné významné stavby**

h) skupinová kanalizácia obcí : Východná, Hybe so spoločným čistením v navrhovanej ČOV Hybe

#### **6.13 na ochranu územia pred povodňami :**

6.13.1 realizovať nasledovné stavby, pričom je potrebné zachovať ekostabilizačné a migračné funkcie vodných tokov :

m) Hybe, úprava toku Hybica v rkm 4,180-4,650

6.13.2 navrhované úpravy vodných tokov riešiť tak, aby zostali zachované ich ekostabilizačné a migračné funkcie

6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku z povodia a zníženie erózneho účinku vody

## **7. V oblasti nadradenej energetickej infraštruktúry :**

### **7.2 zabezpečiť zvýšenú výrobu elektrickej energie :**

#### **7.2.1 modernizáciou a rekonštrukciou existujúcich zdrojov,**

#### **7.2.2 budovaním nových zdrojov využívaním vodnej energie,**

7.2.3 využitím zemného plynu v kombinovanej výrobe tepla a elektrickej energie v paroplynových cykloch a kogeneračných jednotkách

7.8 zvýšiť percento plynofikácie obcí v kraji v ekonomicky efektívnych oblastiach a v územiach so zvýšenými požiadavkami na ochranu životného prostredia a prírodného prostredia (Národné parky, ich OP, CHKO a p.)

7.10 zamerať sa v spotrebe zemného plynu na jeho využívanie :

7.10.1 v kombinovanej výrobe tepla a elektrickej energie, paroplynových cykloch a kogeneračných jednotkách,

7.10.2 ako alternatívne palivo pre pohon motorových vozidiel hlavne v hromadnej (MHD, prímestská doprava) a individuálnej doprave.

7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,

7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE apod.) pre potreby obyvateľstva a služieb,

7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát.

#### **8. V oblasti odpadového hospodárstva :**

8.1 zabezpečiť postupnú sanáciu a rekultiváciu nevyhovujúcich skládok odpadov a starých enviromentálnych záťaží do roku 2005

8.2 sanovať prednostne skládky lokalizované v územiach prvkov regionálneho územného systému ekologickej stability a v územiach, kde bezprostredne ohrozujú zložky životného prostredia

## **II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY**

**1. Stavby na sledovanie stavu životného prostredia** – sieť sledovacích, dokumentačných a výskumných staníc (stanovišť) v blízkosti, resp. v areáloch nadregionálnych biocentier a biokoridorov a lokalít medzinárodného významu

#### **2. Dopravné stavby**

2.1 dopravné stavby cestné :

2.1.1 diaľnica D1 v kompletnej trase, diaľničné križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie I/16 a I/18

2.10 cykloturistické magistrály a to č. 8 podľa Slovenského cykloklubu

#### **3. Technická infraštruktúra**

3.1.3 kanalizácie a ostatné s nimi súvisiace stavby

3.1.3.3 Ostatné významné stavby :

h) skupinová kanalizácia obcí : Východná, Hybe s čistením v navrhovanej ČOV

3.1.6 ochrana územia pred povodňami :

n) Hybe, úprava toku Hybica v rkm 4,180-4,650

3.5 verejná vybavenosť, dopravná a technická infraštruktúra v celoštátnom stredisku turizmu obci Hybe C 5.26 (AGL.RÚ Hybe – SRTS Hybe, ZT Školiace a rokovacie zariadenia Daňového úradu SR, ktoré je však prázdne a ponúkané na odpredaj, ZR Červený Kút – Rekreačné zariadenie „Kotva“) – podhorský funkčný typ

- výmera lokality v návrhu uvedená na 260ha, denná návštevnosť v hlavnej sezónne stav 600L v návrhu 800L , navrhované zámery: dostavba vybavenosti, nová výstavba v SRTS Hybe

## **2.3 ŠIRŠIE VZŤAHY – RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA OBCE**

### **2.3.1 FUNKCIA A POLOHA OBCE V RÁMCI ŠTRUKTÚRY OSÍDLENIA**

Obec Hybe leží v severnej časti Slovenska, administratívne patrí do Žilinského kraja a do okresu Liptovský Mikuláš. Nachádza sa vo východnej časti okresu Liptovský Mikuláš (vo vzdialenosti cca 20km) – v Liptovskej kotline na úpätí Nízkych Tatier a v tesnej väzbe na turistické a hospodárske centrum horného Liptova – mesta Liptovský Hrádok (vo vzdialenosti cca 9km). Svojim pomerne rozsiahlym katastrálnym územím (5286,5694ha) v severojužnom smere sa najsevernejšou časťou dotýka hraníc s okresom Poprad.

Katastrálna hranica je od severu vymedzená vrcholom Malej Pálenice (1008 m), južne sa stáča a sleduje tok Hybice, ľavostranným prítokom sa stáča východnejším smerom a opäť južným smerom ku diaľnici D1, odtiaľ pokračuje juho - východne ku železnici pri horárni Čierna dolina. Pokračuje južne západne od Sokolov, kopíruje

pravostranný prítok Čierneho Váhu po Svarín, pokračuje tokom Čierneho Váhu a Váh po Červený kút, kde sa stáča severne cez Hlboké a severo - východne na Breziny, kopíruje tok Studničky, prechádza cez Pásienky, okrajom Sihly a stáča sa severne k Malej Pálenici.

Záujmové územie je tvorené plochami, ktoré susedia s vlastným územím obce a slúžia pre bezprostredné hospodárske, spoločenské a iné potreby obce. Teda v riešení vychádzame zo vzájomných vzťahov obce so spomenutým turistickým a hospodárskym centrom horného Liptova - mestom Liptovský Hrádok miestnej časti Dovalovo (ohraničenie zo západnej strany katastra), s obcou Liptovská Kokava (ohraničenie zo severnej strany katastra), s obcou Pribylina (malé ohraničenie najsevernejšou časťou k.ú., ktoré patrí do okresu Poprad), s obcou Východná (ohraničenie z východnej strany katastra), s obcou Kráľova Lehota (ohraničenie z južnej strany katastra) a obcou Liptovská Porúbka (ohraničenie z juhozápadnej strany).

Cez stred zastavaného územia obce vedie cesta I. triedy č. 18 hranica ČR/SR-Žilina, Poprad-Michalovce-hranica SR/Ukrajina, ktorá sa v juhozápadnej časti k.ú. napája na cestu I /72 Červený kút – Brezno. Katastrálnym územím v smere západ - východ prechádza diaľnica D1 (vybudovaný úsek Ivachnová-Važec). Civilné letecké služby zabezpečuje letisko Poprad-Tatry. V smere štátnej cesty I. triedy č.18 je navrhovaná cyklomagistrála podľa Slovenského cykloklubu trasa č. 8. Najbližšia osobná železničná stanica je na elektrifikovanej dvojkoľajovej trati ŽSR č.180 Žilina-Košice v Kráľovej Lehote no lepšie vybavená je v Lipt. Hrádku (autobus, os. vlak) a v Lipt. Mikuláši (autobus, rýchlik). Južnou časťou k.ú. obce je navrhovaný nový smer tejto železničnej trate v rámci projektu „Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Lipt. Mikuláš - Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850“, ktorá však nepočíta s preložkou žel. stanice „Kráľova Lehota“, ďalej počíta s vybudovaním 4270m dlhého žel. tunela „Kráľova Lehota“ a vybudovaním veľkého množstva žel. mostov príp. rekonštrukciou jestvujúcich a oporných múrov a navádzania (oplotenia) pre zver.

Administratívnym aj hospodárskym ťažiskom okresu je okresné mesto Liptovský Mikuláš (centrum osídlenia regionálneho významu s vyššou vybavenosťou zodpovedajúcou pôsobnosti v území regiónu) a mesto Liptovský Hrádok (centrum osídlenia horného Liptova). Do týchto sídiel sa koncentruje prevažná časť obyvateľov okresu. V ich zázemí, na hlavnej dopravnej trase, leží obec Hybe – centrum osídlenia lokálneho významu v okrese. Sídlo patrí do urbanizačného priestoru okresného mesta, plní funkciu obytnú, športovo-rekreačnú a výrobo-skladovaciú.

## **Z HLADISKA POLOHY OBCE HYBE V SÍDELNEJ ŠTRUKTÚRE JE DÔLEŽITÁ**

### **1. väzba na :**

- krajské mesto Žilinu (administratívne, hospodárske a vzdelávacie ťažisko celého Žilinského regiónu, centrum osídlenia nadregionálneho významu)
- okresné mesto Liptovský Mikuláš (administratívne, hospodárske a kultúrne ťažisko Liptovskomikuláškého okresu, centrum osídlenia regionálneho významu)
- mesto Liptovský Hrádok (centrum horného Liptova)
- na Vysoké Tatry s napojením na Tatranskú Štrbu so severným odbočením do mikroregiónu Vysoké Tatry, ktorého územno-správnym centrom je Starý Smokovec v okolí väčšie množstvo obcí s poznávaním množstva lyžiarskych vlekov, svahov, Štrbského, Popradského plesa a iných turistických zaujímavostí s pokračovaním po ceste I/18 východným smerom do okresného mesta Poprad
- priamo susediace obce Východná, Kráľova Lehota, Liptovská Porúbka, Lipt. Hrádok miestna časť Dovalovo, Liptovská Kokava, Pribylina
- navrhovaný mikroregión vytvorený spojením obcí Važec, Východná, Hybe, Kráľova Lehota, Malužiná, Nižná Boca, Vyšná Boca

### **2. väzba na hospodárske zázemie obce a okolitých sídiel :**

- s rozvinutou poľnohospodárskou výrobou zameranou na rastlinnú aj živočíšnu výrobu (Roľnícke družstvo Hybe patrí medzi najprosperujúcejšie subjekty v Liptove)
- s rozvinutou lesnou výrobou a činnosťami s ňou spojenými (Urbárske pozemkové spoločenstvo je ekonomicky najsilnejším subjektom v obci)
- v obci pôsobí 29 malých podnikateľov v rôznych odvetviach
- v návrhu na nové rozsiahle plochy pre priemyselný areál medzi z.ú. a ochranným pásmom diaľnice v severovýchodnom smere v lokalitách Vyše Mesta I, Vyše Mesta II, pre výhľad Vyše Mesta, v z.ú. v lokalite UPS Šmidkeň pre drevopracujúcu výrobu ale i iné výrobné, nevýrobné služby, skladové hospodárstvo a pre agroturistiku na hospodárskom dvore Ondáška, Pod Brezím kde navrhujeme i možnosť jeho rozšírenia pre tento účel, pre menšiu plochu vhodnú na výstavbu požiarnej veže v lokalite Kráľová Flomberg, pre skládku

biologického odpadu Páterka, pre rybné hospodárstvo v lokalite Pod Stupami a pre vytvorenie obory pre chov jelenej alebo srnčej zveri v lokalite Stará púť

### 3. na rekreačné, kultúrno-historické a prírodné danosti v území obce :

- vyhlásené ochranné pásmo 2° Tanap-u (vedené nad trasou diaľnice D1) a Napant-u (v línii Bieleho Váhu), vodné toky Hybica a Biely Váh so špecifickými prírodnými danosťami v ich okolí, navrhované chránené územia európskeho významu Natura 2000 – Skuevo 142, 143, 194 po katastrálnej hranici vedie 308 (s k.ú. Lipt. Kokava), Čierny Váh v južnej časti k.ú. s označením 310 (doplnok Skuevo Kráľovohorské Nízke Tatry), navrhované chránené vtáčie územie 30 - Tatry, biokoridor nadregionálneho významu Biely Váh a regionálneho významu Hybica, prírodná rezervácia PP/50 Hybická tiesňava, ktorá je zároveň maloplošným chráneným územím 273, navrhovaný chránený areál 4/CHA Biely Váh, 19/CHA Hybské Sihly a CHA Rígel, navrhované chránené stromy Orfanidesova lipa, Graichmanova lipa na cintoríne a Štróblve lipy v rekreačnom areáli Kotva v zmysle pripravovanej vyhlášky KÚŽP v Žiline

- vyhlásená pamiatková zóna v obci (01.10.1991) dokumentujúca bohatý historický vývoj obce, ktorá v roku 1265 získala mestské privilégia

- 6 národných kultúrnych pamiatok v obci

- podľa ÚPN-VÚC celoštátne stredisko turizmu Hybe (sídlné stredisko rekreácie a turizmu Hybe, základňa turizmu – Školiace a rekreačné zariadenie Daňového úradu – ktoré je však prázdne a ponúkané na odpredaj, základňa rekreácie Červený Kút – Rekreačné zariadenie Kotva, ktoré je zároveň aj pamätným domom Alojza Štróbla v časti Šmikanec

- 6 chat v osobnom vlastníctve v juhozápadnej časti k.ú. v lokalite Stará púť v blízkosti rekreačného zariadenia Koliba, Urbárske pozemkové spoločenstvo Hybe má v k.ú. 5 ubytovacích zariadení – chata Krivánka, ubytovňa Hlboký jarok, chata Nižné úložisko, chata Zadná a v lokalite Červený kút kde sú lesné škôlky Útulňa pre robotníkov, nad zastavaným územím obce v lokalite Peklo (pri lyžiarskom vleku) 1 horská chata, pri futbalovom ihrisku je objekt pre lyžiarov s ubytovaním

- nové plochy určené pre šport, rekreáciu a ostatné šport. rekreačné zariadenia v lokalite Peklo, Za starou školou (školský športový areál), Jericho I (pozemok vo vlastníctve obce vhodný na výstavbu ihrísk pre deti a mládež) nad diaľnicou v lokalitách Vyšné Brezie, Vyšné Brezie - západ, vo výhlade Vyšné Brezie - východ, turisticko-náučný chodník smerom na Hybickú tiesňavu, 2 plochy vyčlenené pre vybudovanie protipovodňovej nádrže a poldra, kde prichádza do úvahy i možnosť využitia pre rekreáciu v lokalite Hôrka, a poldra v lokalite Za rybníkom, v juhozápadnej časti k.ú. v lokalite Stará púť I, Stará púť II a v lokalite Svarín v dotyku s katastrálnou hranicou s obcou Kráľova Lehota

## Z HLADISKA EXISTUJÚCICH A NAVRHOVANÝCH NADRADENÝCH TRÁS A ZARIADENÍ DOPRAVY, VODNÉHO HOSPODÁRSTVA, ENERGETIKY, TELEKOMUNIKÁCIÍ

### 1. Hlavné dopravné trasy v území :

- k.ú. prechádza vo východozápadnom smere nad z.ú. medzinárodný cestný ťah E 50 - diaľnica D1 (vybudovaný úsek Ivachnová-Vážec)

- priamo z.ú. sú vedené cesty nadregionálneho významu - I. triedy č. 18 hranica ČR/SR-Žilina, Poprad-Michalovce-hranica SR/Ukrajina a I. triedy č. 72 Červený kút, Brezno (malý úsek v juhozápadnej časti k.ú.)

- juhovýchodnou časťou k.ú. popri línii vodného toku Biely Váh prechádza trasa elektrifikovanej dvojkoľajovej trate ŽSR č.180 Žilina-Košice pričom v návrhu počítame s jej modernizáciou v zmysle projektu „Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Liptovský Mikuláš – Poprad Tatry (mimo) II. etapa sžkm 209,800-242,850“

- najbližšia železničná stanica pre osobnú dopravu je v južnom smere v k.ú. susediacej obce Kráľova Letota príp. východným smerom v obci Východná, vyššieho významu v Liptovskom Hrádku, stanica pre rýchliky je v Liptovskom Mikuláši, významnejšia autobusová stanica je v Liptovskom Hrádku

- civilné letecké služby zabezpečuje letisko Poprad-Tatry

- navrhovaná cyklomagistrála č.8 podľa Slovenského cykloklubu po ceste I. triedy podľa ÚPN VÚC Žilinského kraja

- nové 2 cyklotrasy vedúce z k.ú. obce Hybe smerom na Liptovskú Kokavu, Pribylinu a na Východnú, Vážec

**2. Hlavné trasy energetiky a telekomunikácií v území :**

- hlavným napájacím uzlom okresu je 400/110 kV TR Liptovská Mara, z ktorej po 110 kV vedeniach je vyvázaný elektrický výkon do uzlovej TR 110/22 kV Hc Lipt. Mara, odtiaľto do distribučných transformovni Lipt. Mikuláš, Závažná Poruba a Kráľova Lehota

- v severnej časti katastra obce Hybe je umiestnená prenosová sústava 400 kV s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu prechádzajúca na smere Spišská Nová Ves - Liptovská Mara - Sučany - Varín - Nošovice (ČR)

- v južnej časti k.ú. sa nachádzajú ostatné napäťové sústavy (navrhovaná trasa 400 kV a ostatné 400, 220, 110 a 22 kV trasy VN vedení)

- priamo obec je zásobovaná elektrickou energiou je z rozvodne 110/22 kV vedenie č. 256 z Kráľovej Lehoty a pokračuje v smere Východná, Važec

- pre odberateľov v obci je zásobovanie elektrickou energiou zabezpečené z distribučných transformátorových staníc, v k.ú. obce Hybe je v súčasnosti 15 trafostaníc s výkonmi od 5kVA do 630kVA, v návrhu uvažujeme s 12 novými kioskovými trafostanicami s výkonom do 630 kVA (pričom 3 existujúce sú vymenené za nové s lepším výkonom), v lokalite Peklo je od 04/2006 spustený prenosný stĺp pre káblovú televíziu MMDS (prenos 8 televíznych programov), v lokalite „Červený kút“ sa nachádza stĺp pre prenos signálu fi. Globtel

- severnou časťou k.ú. prechádza trasa medzinárodného VVTL plynovodu Severné Slovensko DN 500 PN 64

- obec Hybe je napojená strednotlakovým plynovodom z regulačnej stanice v susediacej obci Liptovská Kokava

- juhozápadná časť k.ú. kde sa nachádza rekreačné zariadenie Kotva, ktoré má samostatný prívod STL plynovodu z regulačnej stanice v k.ú. Kráľova Lehota

**3. Hlavné trasy vodného hospodárstva v území :**

- vodojem (2x100m<sup>3</sup>), z ktorého je napojená obec je umiestnený vo východnej časti v blízkosti z.ú. a prívodné potrubie je vedené z vodného zdroja Kundrátovo (Q 10l/s) umiestneného v k.ú. obce Východná, Hybe pričom pri ňom navrhujeme plochu pre výstavbu nového vodojemu s ohľadom na rozvojové zámery v obci

- ďalším vodným zdrojom je VV-3, nad ktorým vo výhlade počítame s rozsiahlymi plochami pre rôzne druhy podnikateľských aktivít (výrobné, nevýrobné, sklady a pod.)

- RD Hybe vlastní dva vodojemy – jeden na HD Šmidkeň (50m<sup>3</sup>) s vodným zdrojom VZ 15 no ten sa v súčasnosti nevyužíva a RD Hybe je napojené na obecný vodovod a druhý pri HD Brezie (50m<sup>3</sup>), z ktorého je napojený celý tento hospodársky dvor a z neho je navrhovaná trasa prívodného vodovodného potrubia pitnej vody do obce Liptovská Porúbka

- v k.ú. obce je umiestnených 5 vodných zdrojov predovšetkým pri vjazde do k.ú. (v jeho juhozápadnej časti) popri ceste I/18, ktoré v budúcnosti je možné využiť

- navrhovaná skupinová kanalizácia obcí: Hybe, Východná s čistením v navrhovanej ČOV Hybe umiestnenej pri ceste I. triedy č.18 200m pred z.ú obce s ochranným pásmom 300m a plocha pre výstavbu nového vodojemu

- pre ochranu zastavaného územia proti povodňam je navrhovaná 1 menšia protipovodňová vodná nádrž v lokalite Hôrka (na Hlbokom potoku) a 1 polder v lokalite Za rybníkom (na Hybici)

### **2.3.2 ANALYTICKÁ A SYNTÉZOVÁ ČASŤ MIESTNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A JEJ VPLYV NA RIEŠENIE ÚPN-O**

**Analytická a syntézová časť miestneho územného systému ekologickej stability ako aj návrhová časť** opísaná v kapitole 2.11 – Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení je spracovaná **v súlade s vyhláškou MŽP SR 492/2006 Z.z.** (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 24/2003, ktorú sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny) **a vyhláškou MŽP SR č. 55/2001 Z.z.** o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii, ktorou sa vymedzuje obsah územného plánu obce v textovej a grafickej časti a ktorá zároveň vykonáva zákon č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).

Katastrálne územie Hybe predstavuje stredne členitú krajinu diferencovanú geologickým podložím. Na základe abiotických prvkov je možné v priestore vyčleniť niekoľko abiokomplexov podľa členitosti terénu, umiestnenia tokov, lesných komplexov, spôsobu využívania krajiny na poľnohospodárske účely podľa kultúr,

typov pôd, ako aj podľa umiestnenia urbanizovaného priestoru obce s vidieckou sídelnou štruktúrou. Záujmy orientované na hospodárske využívanie krajiny, stavebnú činnosť a pod. musia v ďalšom období rešpektovať málo stabilné pôdy svahov, charakter podmäčianých pôd, prítomnosť vzácných biotopov, umiestnenie chránených území ako aj charakter krajiny, tvary reliéfu či typ architektúry. Využívanie prvkov krajiny možno stanoviť iba za predpokladu zachovania trvalej udržateľnosti v rovnováhe s uspokojovaním potrieb spoločnosti.

Riešené územie zaraďujeme do osídlenej krajiny vidieckeho typu s prevládajúcou funkciou poľnohospodárskou s dominantným postavením líniových vodných trás a to v južnej časti k.ú. rieka Biely Váh, po hranici s k.ú. Kráľova Lehota rieka Čierny Váh a cez zastavané územie pretekúci potok Hybica so sprievodnou zeleňou. Vzhľadom na vysokú kvalitu pôdy doporučujeme rozvoj navrhovaných funkcií – bývania (severným, južným, západným i severovýchodným smerom), podnikateľských aktivít výrobných, nevýrobných, skladového hospodárstva (severovýchodným smerom nad z.ú. a pod ochranných pásmom diaľnice), športu a rekreácie v južnej časti mimo z.ú. v dotyku s existujúcou plochou lyžiarskeho vleku, v severnej časti k.ú. nad ochranným pásmom diaľnice, v juhozápadnej časti k.ú. menšie plochy v blízkosti jestvujúcich chát, v najjužnej časti k.ú. medzi katastrálnou hranicou s obcou Kráľova Lehota a riekou Čierny Váh. Zastavané územie tvorí len 3,8% z celkovej výmery katastra.

## PRÍRODNÉ POMERY

### 1. Abiotické pomery

#### **1.1 Geologické a geomorfologické pomery**

Záujmové územie patrí v zmysle geomorfologického členenia do Alpskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútrotných Západných Karpát, Fatransko-tatranskej oblasti, celku Podtatranská kotlina, podcelku Liptovská kotlina a časti Hybiánska pahorkatina. V južnej časti územia sú ďalším celkom Kozie chrbty, tvarovo predstavujú vsunutý úzky klin medzi Liptovskou kotlinou a Nízkymi Tatrami, ktorý je tvorený horninami chočského permu. Ploché územie bolo zaplavené paleogénnym morom, ktorého sedimenty vytvorili vápencové vrstvy. V rámci geotektonických jednotiek je Liptovská kotlina, ktorej súčasťou je aj Hybský kataster najmladším a najmenej odolným územím.

#### Horninové prostredie

Územie je budované horninami charakteristickými pre geologický vývoj tohto regiónu. Výplň Liptovskej kotliny buduje paleogénny vnútrokarpatský flyš (z obdobia vrchného a stredného eocénu) s bazálnym súvrstvom zlepcov až po ílovcové súvrstvia, so striedaním pieskovcov a bridlíc s vyvinutými glaciofluvialnymi sedimentami. Z paleogénnych vrstiev vystupujú miestami mezozoické horniny, v Liptovskej kotline zastúpené chočským príkrovom.

Sedimenty centrálno-karpatského flyšu teda predstavujú tri súvrstvia, ktoré uvádzame prehľadne aj s najčastejšími obsiahnutými typmi hornín:

- **bazálne** - karbonátové zlepenice, brekcie, piesčité a organogénne vápence a vápnité pieskovce
  - **ílovcové** – sivé piesčité bridličnaté ílovce, jemnozrnné pieskovce s obsahom mikrofauny
  - **flyšové** - striedanie pieskovcov a bridlíc, pieskovce často prekryté zahlinenými štrkovými nánosmi tokov
- V mezozoickom súvrství prevládajú vápence, dolomity, rohovce, pieskovce a sliene, štvrtohorné usadeniny vytvárajú štrkové vrstvy a nívne náplavy.

#### Reliéf

V uvedenom geologickom podloží sa v katastri Hybe vytvoril v území pomerne pestrý pahorkatinový reliéf, ktorý je výsledkom eróznno-akumulačných procesov blízkeho geologického prostredia vyšších pohorí. Reliéf Fatransko – tatranskej oblasti, zahŕňa kotlinové pahorkatiny aj reliéf vysokých pohorí a je daný tektonickou brachysynklinálou a antiklinálami Vysokých a Nízkych Tatier.

V eróznno-denudačnej brázde v mäkkých ílovcach flyšu strednokarpatského paleogénu sa uplatnili súčasne reliéfové procesy fluvialne, stráňové, zosuvné, výmoľová erózia, kombinované procesy s tvorbou krasových a polokrasových foriem. V oblasti Kozích chrbtov sa vyskytuje vrchovinový a hornatinový reliéf. V území sa nachádza aj osobitný druh krasového reliéfu tzv. kotlinový kras, nazvaný podľa umiestnenia Hybiánsky kras. Reliéf ovplyvňuje stabilitu povrchových vrstiev, hydrologické, pôdne a biotické pomery v území.

## 1.2 Geologické a inžiniersko – geologické pomery

Dotknuté územie bolo začlenené v rámci inžinierskogeologických rajónov na základe výskumu litologických komplexov s prevahou rajónov :

- **Rajón glaciálnofluviálnych sedimentov** s horninovým prostredím tvoreným štrkami s pieskami, so sedimentami piesčitými, hlinitými a ílovcovými s s hladinou podzemnej vody 2 – 4 m. Územie má znížený stupeň stability, býva často postihované bočnou eróziou a podmáčaním. Lokalita nie je vhodná na ukladanie odpadov, zhoršené podmienky pre výstavbu, náchylnosť na znečistenie podzemných vôd

- **Rajón flyšoidných hornín**, v ktorom sa striedajú prevažne pieskovce, ďalej ílovce, zlepenca a karbonáty a tvoria nepravidelne priepustné a nepriepustné vrstvy. Pravdepodobnejší výskyt zosuvov a zvetrávania, menej vhodné podmienky pre výstavbu. Miesta s prevahou pieskovcov využiteľné ako horninový zdroj

- **Rajón fluviálnych sedimentov** tvorených štrkami, zahlienenými pieskami s hladinou spodnej vody 5 – 10 m, nachádzajú sa v povodí Hybice, lokálne môžu slúžiť ako zdroje pitnej vody. Podliehajú výmoľovej erózii, po obvodoch miestami znížená stabilita základových pôd , nie sú vhodné na ukladanie odpadov

- **Rajón deluviálnych sedimentov** s eluviálno-deluviálnymi sedimentárnymi horninami sa vyskytuje v návaznosti na povodie Hybice. Má rôznorodé zloženie, prevažne z hlin a hlinito-kamenitých sutín, podzemná voda v spodných častiach svahov. Častý výskyt zosuvov, strmých svahov a výmoľovej erózie. Premennivé, ale väčšinou nevhodné lokality pre stavebnú činnosť, na stabilných svahoch teoreticky vhodné územie pre uloženie odpadu

- **Rajón vápencových hornín** tvoria karbónové súvrstvia s organogénnymi vápencami – krinoidné vápence, dolomity, rohovce, bridlice s krasovým reliéfom, vyskytujú sa v časti povodia Hybice. Územie nestabilné, pôsobí tu mechanické zvetrávanie a nie je vhodné na výstavbu ani ukladanie odpadov. Využitelnosť lokality ako zdroja pitnej vody a teoreticky ako horninový zdroj

- **Rajón dolomitických hornín** tvoria dolomity a tmavé vrstevnaté vápence Chočského príkrovu, prevládajú vrstvy hronika. Nachádza sa v južnej časti záujmového územia v povodí Čierneho Váhu. Priepustnosť prevažne puklinová, dynamický reliéf s gravitačnými deformáciami. Územie nevhodné na výstavbu, ani ukladanie odpadov, možnosť využitia ako horninový zdroj

- **Rajón zlepenčových hornín** so zlepenkami a brekciami s intenzívnym zvetrávaním, reliéf je členitý s rozdielnou priepustnosťou. Vyskytuje sa v horných a dolných častiach povodia Hybice, územie je málo vhodné na výstavbu a ukladanie odpadu, zvýšená možnosť znečistenie podzemných vôd

- **Rajón ílovcovo-prachovcových hornín** – prevláda ílovcová litofácia, je tvorený ílovcami, prachovcami a slieňovcami s veľmi slabou priepustnosťou, pôsobí výmoľová erózia, nasiakavosť, znížená stabilita svahov a zosuvy. Vyskytuje sa na lokalite prevažne v hornej a dolnej časti povodia Hybice. Územie menej vhodné na výstavbu, na nepriepustných podložiach možnosť ukladania odpadov

Celkove má katastrálne územie Hybe znížený stupeň stability, lebo býva často postihovanými výmoľovou eróziou a nevhodnými zásahmi v krajine dochádza k narušeniu stability svahov. V hornej časti povodia Hybice sa nachádzajú miesta s aktuálnymi zosuvmi.

## 1.3 Pôdne a pedeologické pomery

Vo východnej časti Liptovskej kotliny prevládajú pôdy nížin a kotlín, terestrické. Pôdne druhy určujeme podľa zrnitosti, pôdne typy podľa pôdotvorného procesu. Zloženie pôd a ich skeletnosť závisí od horninového zloženia, reliéfu, geomorfologických procesov, podnebia, pôsobenia rastlín a mikroorganizmov, látkovej výmeny a hydrologických pomerov. Na poľnohospodársky využívaných pozemkoch obsah živín a pôdna reakcia závisí tiež od množstva a spôsobu hnojenia. V katastri Hybe sú hlavnými typmi illimerizované oglejené a hnedé pôdy s rôznym obsahom humusu. Pôda je poľnohospodársky využívaná ako orná, lúky a pasienky.

Na väčšine záujmového územia sa vyskytujú illimerizované pôdy oglejené s hlinitým, alebo málo priepustným podložím, horná vrstva je hlboká 30 – 50 cm, celková až 150 cm, obsah humusu horšej kvality je 3-4 %, má kyslejšiu reakciu. Pozn. Illimerizácia je pôdotvorný proces, v ktorom sa ílovité častice pôdy posúvajú do spodných vrstiev a dochádza k ich nepriepustnosti, čo spôsobuje zaglejenie pôd. To je hlavný dôvod výskytu povrchových mokradí v hornej časti katastrálneho územia Hybe.

V severnej časti územia sa vyskytujú na náplavových kuželoch hnedé lesné pôdy nenasýtené so silikátovým horninovým podložím, ich horná vrstva je hlboká 15-20 cm, celková až 100 cm, obsah humusu v nížinách a kotlinách je 1-2 %, vo vyšších polohách 10-15 %, pH 5,5 – 6,5.

V južnej časti katastra sa nachádzajú redziny a hnedé redziny na karbonátových horninách náplavových kuželov a zvetralinách pevných karbonátových hornín. Jemnozern týchto redzín obsahuje uhlíkatý vápenatý, pôdy sú pomerne plytké, hlboké 10 – 30 cm, hnedé redziny aj hlbšie, pH okolo 7. Pôdy sú dobre prevzdušnené, ale trpia vysychaním.

#### 1.4 Hydrologické a hydrogeologické pomery

##### Vodné plochy a toky

Čo sa týka širších vzťahov, dotknuté územie patrí k Čiernomorskému úmoriu – dunajskému, do ktorého ústia slovenské rieky z rozvodnice v Popradskom okrese. Hybský kataster patrí do Povodia horného Váhu, vytvoreného sútokom Bieleho Váhu, ktorý pramení v masíve Kriváňa výtokom zo Zeleného plesa a Čierneho Váhu, ktorý pramení v severnej časti Kráľovej hole. Váh je zaradený medzi vodohospodársky významné toky s označením 4-21-01-038.

V území dominuje v severo-južnej línii potok Hybica s pravostrannými a menej výdatnými ľavostrannými prítokmi, pramení medzi Nadbanským a Tromi studničkami v Popradskom okrese a vlieva sa do Váhu pri osade Hlboké – Červený kút. Najvýdatnejšími prítokmi Hybice sú pravostranné prítoky, v severnej časti katastra je to Hlboký jarok a nižšie Brtáňov potok, ktorý sa vlieva do Hybice v dolnej (západnej) časti obce Hybe. Prítoky Hybice nemajú výrazný spád, ovplyvnené sú jarnými vodami z topiaceho sa snehu a privalovými letnými zrážkami. V juhovýchodnej časti katastra ovplyvňuje územie potok Biely Váh, na juhu Čierny Váh a od ich sútoku pod Vachtárovou pri Kráľovej Lehote rieka Váh až po osadu Hlboké. Korytá tokov v záujmovom území nie sú výraznejšie pretvorené človekom (okrem znečistenia) a brehové porasty majú väčšinou dobré stabilizačné vlastnosti.

Režim odtoku v povodí Váhu je snehovo-dažďový, s maximálnymi prítokmi v povrchových tokoch v mesiacoch apríl a máj, s minimálnymi v mesiacoch január a február. Akumulácia vody v území prebieha v mesiacoch november – marec.

##### Podzemné vody

Horniny paleozoika majú slabú až veľmi slabú puklinovú priepustnosť a na nepriepustných horninách a pôdach vychádzajú podzemné vody na povrch a menia sa na povrchové, lokálne na mokrade. V hornej časti povodia Hybice a jej pravostranných prítokov, hlavne v oblasti Sihly a Hybských lazov sú na mnohých miestach mokrade s typickými rastlinnými spoločenstvami. V južnej časti územia okolo tokov Biely Váh, Čierny Váh a Váh je územie tvorené vrstvami mezozoika s vápencovo-dolomitickými vrstvami s dobrou priepustnosťou a vytvárajú vhodné podmienky na akumuláciu podzemných vôd.

Z vodohospodárskeho hľadiska možno hodnotiť územie ako oblasť s pozitívnou bilanciou povrchových a podzemných vôd s perspektívou čiastočného využitia ako zdrojov pitnej vody.

#### 1.5 Klimatické pomery

Územie katastra Hybe sa nachádza v chladnej klimatickej oblasti, okrsok mierne chladný s priemernou teplotou v júli pod 16°C (12 – 16°C). Podľa klimatogeografických typov patrí daná časť do klimatickej oblasti chladnej, okrsok mierne chladný, typ kotlinovej chladnej klímy. Priemerná ročná teplota na najbližšie meranom mieste v Liptovskom Hrádku je 6,1°C. Priemerný úhrn zrážok 684 mm, priemerný počet dní so snehovou vrstvou 83,1 dní. Oblasť sa radí medzi lokality, ktoré sú v zrážkovom tieni vysokých pohorí. Pôda zamrzá v oblasti priemerne do hĺbky 75 cm, ale počas tuhých zím až do hĺbky 110 – 120 cm pod povrchom. Na hĺbku zámru má vplyv aj hrúbka snehovej pokrývky, ktorej izolačné vlastnosti znižujú teplotu na povrchu pôdy.

Tabuľka orientačných mesačných a ročných teplôt (v °C) zo stanice SHMÚ v Liptovskom Hrádku:

| I.   | II.  | III. | IV. | V.   | VI.  | VII. | VIII. | IX.  | X.  | XI. | XII. | rok        |
|------|------|------|-----|------|------|------|-------|------|-----|-----|------|------------|
| -5,5 | -3,8 | 0,5  | 6,1 | 11,4 | 14,7 | 16,4 | 15,6  | 11,8 | 6,6 | 1,9 | -2,2 | <b>6,1</b> |

Priemerný úhrn zrážok v jednotlivých mesiacoch zo stanice v Lipt. Hrádku:

| I. | II. | III. | IV. | V. | VI. | VII. | VIII. | IX. | X. | XI. | XII. | rok        |
|----|-----|------|-----|----|-----|------|-------|-----|----|-----|------|------------|
| 32 | 32  | 39   | 44  | 71 | 93  | 96   | 78    | 56  | 54 | 50  | 39   | <b>684</b> |

Priemerný počet dní so snehovou prikrývkou v mesiacoch I – XII zo stanice v Lipt. Hrádku:

| I.   | II | III. | IV. | V.  | VI. | VII. | VIII. | IX. | X.  | XI. | XII. | rok  |
|------|----|------|-----|-----|-----|------|-------|-----|-----|-----|------|------|
| 25,8 | 23 | 11,7 | 1,6 | 0,1 | -   | -    | -     | 0,1 | 0,6 | 5   | 15,2 | 83,1 |

Prúdenie vzduchu je premenlivé a ovplyvnené tvarom reliéfu. Na veternosť sú náchylné hlavne kotliny, ktoré predstavujú prirodzené koridory prúdenia vzduchu. V území prevláda smer vetrov zo západu (27,3 %) a bezvetrie (27,1 %), najmenej časté je severné prúdenie (1%), čo je spôsobené výškou horského masívu Západných Tatier.

Slniečny svit v letnom a zimnom období je pomerne odlišný, vplyvom inverzného počasia má viac slnečného svitu územie s výškou nad 700 m n. m., naopak údolné časti a okolie tokov sú charakteristické výskytom hmlistých dní.

Priemerný počet jasných dní v roku je 41,2, zamračených 131,8 a hmlistých 20,7 dní.

## 2. Biotické pomery

### 2.1 Vegetácia a flóra - rastlinstvo

Z fyto geografického hľadiska patrí dotknuté územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpathicum occidentale*), obvodu flóry vnútrokarpatských kotlín (*Intercarpaticum*), okresu Podtatranské kotliny, podokresu Liptovská kotlina, vegetačný stupeň smrečinový.

Vegetačný kryt závisí od horninového podkladu, polohy a klimatických podmienok. Na území Slovenska aj Liptova prešla vegetácia zložitým vývojom, pôvodné lesné spoločenstvá menili svoju štruktúru a v hospodársky využívannej krajine človek premenil lesy na lúky, pasienky a časť územia využíva na pestovanie kultúrnych rastlín. Pôvodné lesné spoločenstvá typické pre dané územie, nazývame potenciálnou vegetáciou, ktorá by existovala v krajine bez zásahu človeka. Geobotanické členenie nám poskytuje základnú informáciu o potenciálnej vegetácii územia.

**Lužné lesy podhorské a horské - AI** (*Alnion glutinoso-incanae*, *Salicion triandrae*, *Salicion eleagni*) predstavujú v alúviu podhorských a horských tokov potenciálnu vegetáciu. Zvyšky týchto lesov sa zachovali v stredných a horných častiach tokoch, a zahŕňajú jelšové a jaseňovo-jelšové lužné lesy, ktoré sú pokračovaním vrbovo-topoľových lužných lesov z nižších častí územia a sú závislé na vysokej hladine podzemných vôd. Najčastejšími druhmi je vrba sivá (*Salix eleagnos*), vrba purpurová (*Salix purpurea*), jelša sivá (*Alnus incana*), v smrekovom stupni smrek obyčajný (*Picea abies*), bylinný podrast je pestrý, s prevahou hydrofilných rastlín. V pahorkatinovom a horskom stupni prevláda jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), vrba krehká (*Salix fragilis*), smrek obyčajný (*Picea abies*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), brezy (*Betula sp.*), zemolez čierny (*Lonicera nigra*), z bylín smlz chĺpkatý (*Calamagrostis villosa*).

**Bukové lesy kvetnaté – F** (*Eu-Fagenion*) s výskytom v podhorskom a horskom stupni na viacerých geologických podložiach, na sviežich pôdach, s bohatým bylinným podrastom. Časť územia s výskytom týchto lesov bola premenená na poľnohospodársku pôdu, prevažne pasienky. Druhovo sú zastúpené buk lesný (*Fagus sylvatica*), dub zimný (*Quercus petraea*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), brest horský (*Ulmus glabra*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jaseň šťihly (*Fraxinus excelsior*) a zriedkavo smrek obyčajný (*Picea abies*).

**Vrchoviská a prechodné rašeliniská – V**, výskyt v severo-východnej časti územia na nepriepustných pôdach, rašeliníky sú značne potlačené odvodnením územia, jedná sa o prechodné typy, ale často s ohrozenými a v krajine dnes už vzácnymi druhmi.

**Smrekové lesy zamokrené – Ba** (*Eu-Vaccinio-Picionion*), výskyt na kyslejších, oglejených hnedozemiach až kamenistých pôdach vo vyšších častiach katastra s väčším sklonom a vysokou hladinou podzemných vôd. Druhové zastúpenie smrek obyčajný (*Picea abies*), jedľa biela (*Abies alba*), topoľ osikový (*Populus tremula*), jelša sivá (*Alnus incana*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), breza biela (*Betula pubescens*), vrba sliezka (*Salix silesiaca*), vrba rakytová (*Salix caprea*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), v bylinnom podraсте praslička lesná (*Equisetum sylvestrís*), smlz chĺpkatý (*Calamagrostis villosa*), brusnica čučoriedková (*Vaccinium myrtillus*), podbelica alpská (*Homogyne alpina*), metlica trsnatá (*Deschampsia caespitosa*), na močaristých plochách záružlie močiarne horské (*Caltha palustris*, subsp. *laeta*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*) a ďalšie.

Pestrosť flóry v území ovplyvňuje vertikálne členenie, vhodnosť podmienok na biotope, ktoré sú často ovplyvnené poľnohospodárskou a lesníckou činnosťou. Napriek tomu je na zachovalých častiach územia pomerne pestrá vegetácia v okolí povodia Hybice, PP Hybicej tiesňavy, alúvia Bieleho Váhu a na lokálnych mokradiach roztrúsených v území, kde môžeme nájsť mnohé chránené druhy z čeľade orchideovitých

(Orchideacea), kľukvu močiaru (*Oxycoccus palustris*), tučnicu obyčajnú (*Pinguicula vulgaris*), rosičku okrúhlolistú (*Drosera rotundifolia*) a mnohé ďalšie.

### Lesy z hospodárskeho hľadiska

Z hľadiska lesného hospodárenia sa v území k.ú. Hybe nachádzajú *hospodárske lesy*, *lesy osobitného určenia* a *ochranné lesy*. Lesný pôdny fond obhospodaruje Urbárske pozemkové spoločenstvo Hybe na základe schválených lesných hospodárskych plánov - LHP. Ochranné poslanie lesných ekosystémov v špecifických stanovištných podmienkach sú vyjadrené v základných jednotkách lesníckej typológie a pedológie. V lesoch významných z hľadiska ochrany prírody sa zohľadňuje osobitné určenie lesov pre dosiahnutie záujmov ochrany prírody podľa stupňov ochrany. Porastové steny - dôsledok holorubov znižujú ekologickú stabilitu lesných porastov, čo je nevhodné hlavne v biotopoch chránených druhov fauny a flóry.

Z fytogeografickej stránky je prevládajúcou drevinou smrek obyčajný (*Picea abies*). Monokultúry smreka tvoria pomerne vysoké percento z lesného hospodárskeho celku (LHC) a výhľadovo sa plánuje nižšie zastúpenie tejto dreviny v prospech buka, jedle a ostatných drevín.

### 2.2 Fauna - živočíšstvo

Z hľadiska členenia na živočíšne regióny patrí územie do provincie Karpaty, oblasti Západné Karpaty :

- vnútorného obvodu, centrálneho nízkotatranského okrsku (Kozie chrbty)
- vonkajšieho obvodu, podtatranského okrsku (Liptovská kotlina)

Fauna v dotknutom území sa vyznačuje pestrosťou a rozšírením viacerých zoogeografických prvkov - boreálne, kozmopolitné, európske, palearktické, holarktické, sibírske druhy, endemité aj reliktné druhy. Zastúpených je viacero typov živočíšnych spoločenstiev, dominujú zoocenózy lúk a pasienkov, lužných a ihličnatých lesov. Územie pozitívne v tomto smere ovplyvňuje prítomnosť rozsiahlych chránených území v okolí, čím sa dostávajú mnohé vzácne druhy ako návštevníci, či pri hľadaní potravinových zdrojov. Bohato zastúpená je hlavne fauna vtákov, vrátane kritériových druhov pre navrhované chránené vtáčie územie Tatry, z hľadiska migrácie preto predstavuje priestor veľmi významné umiestnenie v rámci Liptovskej kotliny. Na rozdiel od rastlinných druhov výskyt registrovaných druhov živočíchov môžeme považovať za celoplošný, príklad druhového spektra uvádzame nižšie pri faune VCHÚ a MCHÚ. Negatívnym prvkom v priestore je umiestnenie diaľnice v území, ktorá pre mnohé druhy znamená neprekonateľnú bariéru pri migráciách.

**Zoocenózy lužných lesov**, sú to biotopy s permanentnou prítomnosťou vody, alebo aspoň vlhkého prostredia, ktoré vyhovujú mnohým druhom hmyzu ako dvojkrídlovce (*Diptera*), blanokrídlovce (*Hymenoptera*), chrobáky (*Coleoptera*), mäkkýše (*Mollusca*), pavúkovce (*Arachnea*), obojživelníky (*Amphibia*), vtáky (*Aves*) a ďalšie.

**Zoocenózy ihličnatých lesov** poskytujú ideálne útočisko pre prítomné živočíchy, zahŕňajú preto širšiu paletu druhov ako predchádzajúci typ, biodiverzitu obohacujú hlavne vyššie stavovce ako jeleň hôrny (*Cervus elaphus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), mačka divá (*Felis sylvestris*), vlk dravý (*Canis lupus*) sviňa divá (*Sus scrofa*) a mnohé ďalšie.

**Zoocenózy lúk a pasienkov** poskytujú útočisko teplomilnejším skupinám hmyzu ako motýle (*Lepidoptera*) blanokrídlovce (*Hymenoptera*), chrobáky (*Coleoptera*), rovnokrídlovce (*Orthoptera*), bzdochy (*Heteroptera*), cikády (*Auchenorrhyncha*), pavúkovce (*Arachnea*) a ďalšie.

**Zoocenózy polí** sú výrazne ovplyvnené činnosťou človeka, majú menšiu diverzitu ako predchádzajúce, ale niektoré druhy sa dokázali zmeneným podmienkam natoľko prispôbiť, že môžeme hovoriť až o premnožení. Početnosť druhov a jedincov závisí od intenzity hospodárenia.

Typickými druhmi polí sú blanokrídlovce (*Hymenoptera*), dvojkrídlovce (*Diptera*), chrobáky (*Coleoptera*), vošky (*Aphidinea*), jež bledý (*Erinaceus concolor*), lasica myšožravá (*Mustela nivalis*), hraboš poľný (*Microtus arvalis*) atď. a mnohé druhy vtákov.

**Zoocenózy vôd.** Toky v území sú prirodzenými migračnými cestami a biokoridormi vodných, ale aj iných druhov živočíchov. Sprievodným znakom tokov je pobrežná vegetácia, v ktorej nachádzajú tieto druhy skryšie i obydlie. Typickými vodnými druhmi sú vážky (*Odonata*), druhy zoobentosu, ryby (*Osteichthyes*), obojživelníky (*Amphibia*), vydra riečna (*Lutra lutra*), atď.

Vzácne a ohrozené druhy rastlín a živočíchov sú v zmysle Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a Vyhlášky č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody chránené aj vo voľnej krajine, nie len v chránených územiach.

### 2.3 Ochrana prírody

Ochrana prírody je na území Slovenska vymedzená zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a vyhláškou MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a vyhláškou 492/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov. Ochrana najvzácnejších biotopov a ohrozených druhov v európskom meradle - NATURA 2000 legislatívne zabezpečujú právne normy EU: smernica RES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov – známa ako smernica o vtákoch (Bird Directive) a smernica RES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín – známa ako smernica o biotopoch (Habitats Directive).

Cieľom ochrany prírody je prispieť k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvárať podmienky na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a na dosiahnutie udržania ekologickej stability. Rozumieme pod ňou obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť, alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, alebo ekologickú stabilitu. Ochrana prírody rozdeľujeme na územnú a druhovú ochranu. Do územnej ochrany zaraďujeme veľkoplošné a maloplošné chránené územia, územia európskeho významu, chránené vtáacie územia a do druhovej chránené stromy, rastliny a živočíchy. Chránené územia sa vyhlasujú na ochranu biotopov európskeho a národného významu a biotopov chránených druhov európskeho a národného významu.

V dotknutom území sa nachádza, alebo čiastočne zasahuje viacero chránených území vyhlásených zákonom spomenutým na začiatku kapitoly. V chránených územiach katastrálneho územia Hybe platí v zmysle uvedeného zákona 3., 4. a 5. stupeň ochrany.

- **Veľkoplošné chránené územia**

Do katastrálneho územia Hybe zasahujú 2 národné parky. Národný park je rozsiahlejšie územie, spravidla s výmerou nad 1000 ha, prevažne s ekosystémami podstatne nezmenenými ľudskou činnosťou, v jedinečnej a prirodzenej krajinnnej štruktúre, ktoré tvorí nadregionálne biocentrá a významné prírodné dedičstvo, v ktorom je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti.

- **Tatranský národný park** (ďalej len TANAP) je náš najstarší národný park, bol vyhlásený v roku 1948 s účinnosťou od 1.1.1949, v roku 1987 bolo za súčasť TANAP-u vyhlásené aj územie Západných Tatier. Platí v ňom 2., 3., 4. aj 5. stupeň ochrany. Výmera vlastného územia je 74 111 ha, ochranného pásma 36 574 ha. Územie bolo vyhlásené na ochranu biodiverzity zachovaných biotopov a vzácných reliktných a endemických druhov flóry a fauny, vegetácie, zvyškov pôvodných lesných porastov a glaciálneho reliéfu. Súčasne je podľa zoznamu IUNC zaradený v kategórii II – národné parky sveta a je Biosférickou rezerváciou s významnou ekologickou, biologickou a vedecko - výskumnou funkciou. Na území TANAP-u rastú mnohé arkticko - alpínske, boreálne, juhosiбирské, pontické, submediteránne druhy ako aj karpatské, západokarpatské a tatranské endemity a viaceré glaciálne relikty, spolu okolo 1300 druhov. Z chránených druhov sa tu vyskytujú rastliny a živočíchy ako borovica limbová (*Pinus cembra*), silenka bezbyľová (*Silene acaulis*), turica jednoúborová (*Erigeron uniflorus*), horec ľadový (*Gentiana frigida*), kamzík vrchovský tatranský (*Rupicapra rupicapra*), mačka divá (*Felis sylvestris*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*), orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*) a mnohé ďalšie. Väčšina katastrálneho územia Hybe sa nachádza v ochrannom pásme TANAP-u, kde platí 2. stupeň ochrany.

- **Národný park Nízke Tatry** (ďalej len NAPANT) bol vyhlásený v roku 1978, platí v ňom 2., 3., 4. aj 5. stupeň ochrany. Vlastné územie má výmeru 81 095 ha, ochranné pásmo 123 990 ha. Územie predstavuje mohutný horský chrbát v smere východ - západ v dĺžke okolo 95 km. Ich centrálna časť je tvorená kryštallickým jadrom, na ktoré nadväzujú obalové série budované vápencami a dolomitmi. Na tieto horniny sa viažu rozsiahle jaskynné systémy a povrchové krasové javy. Pestré geologické podložie ovplyvnilo aj pestrosť rastlinných a živočíšnych spoločenstiev vo viacerých vegetačných stupňoch podľa nadmorskej výšky a klimatických podmienok. Xerotermné druhy na výšlných častiach sa prelínajú s alpínskymi chladnomilnými druhmi. Rastú tu mnohé karpatské, západokarpatské endemity a glaciálne relikty. Z chránených druhov rastlín a živočíchov uvedieme aspoň horec Cluisov (*Gentiana clusii*), prvosienku holú (*Primula auricula*), zvonček alpínsky (*Campanula alpina*), jasoňa červenookého (*Parnassius apollo*), kamzík vrchovský tatranský (*Rupicapra rupicapra*), svišť vrchovský tatranský (*Marmota marmota*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*) a mnohé ďalšie. Do katastrálneho územia zasahuje NAPANT ochranným pásmom s 2. stupňom ochrany v juho - západnej časti záujmového územia.

- **Maloplošné chránené územia**

Medzi maloplošné chránené územia v nami riešenom katastrálnom území patrí 5 prírodných pamiatok (PP - pričom vo výkresoch sú označené len 2) a 3 chránené areály (CHA).

- **PP Hybická tiesňava** bola vyhlásená v roku 1984, má výmeru 11,18 ha. Kaňonovitá tiesňava vytvorená potokom Hybica, ktorej vody dlhodobou eróziou vytvorili v treťohorných vápencov bralá s výškou 15 – 25 m vystupujúcich medzi mladšími, mechanicky menej odolnými horninami. Tiesňava má charakter povrchového krasu s typickými terasami, skalnými útvarmi, menšími jaskyňami, škrapami a pod. Lokalita je významná veľkou biodiverzitou, zastúpených je niekoľko lesných spoločenstiev, významný je najmä biotop s typickou štrbinovou vegetáciou v karbonátových skalných stenách a v náväznosti na vegetáciu výskyt vzácných živočíchov. Dôvodom vyhlásenia chráneného územia bola ojedinelá ukážka morfológického vývoja tiesňavy, ktorá vystupuje z územia lúčneho charakteru a vedecko-výskumné dôvody.

- **PP Hybská jaskyňa** - interaktívna fluviokrasová jaskyňa dlhá 14 m sa nachádza v Hybianskej pahorkatine Liptovskej kotliny (táto jaskyňa je vyznačená v grafickej časti, ostatné sú takisto prírodnými pamiatkami chránenými podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. a no dôvodu ich ochrany nie sú vyznačené)

- **PP Jaskyňa v skale** je dlhá 7 m a nachádza sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov.

- **PP Petranová jaskyňa** - bola odkrytá v záreze železničnej trate, dlhá je cca 15 m, nachádza sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov.

- **PP Pivnica pri Svaríne** - interaktívna fluviokrasová jaskyňa dlhá 70 m sa nachádza vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov.

Uvedené jaskyne sú prírodnými pamiatkami chránenými podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. a z dôvodu ochrany nie je ich umiestnenie vyznačené na mape až na Hybskú jaskyňu, ktorá je označená aj v turistickej mape.

- **Územia sústavy NATURA 2000**

Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území:

1. Chránené územia vyhlasované na základe smernice o biotopoch, tzv. územia európskeho významu s označením SKUEVO sú zaradené do *Národného zoznamu území európskeho významu*. Územie európskeho významu je taká lokalita, na ktorej sa nachádzajú biotopy, alebo druhy európskeho významu, na ochranu ktorých sa vyhlasuje chránené územie. *Biotop* – miesto prirodzeného výskytu určitého druhu rastliny, alebo živočícha, *biotop európskeho významu* - biotop, ktorý je v Európe ohrozený vymiznutím, alebo má malý prirodzený areál, alebo predstavuje typické ukážky jednej alebo viacerých biogeografických oblastí Európy.

2. Chránené územia vyhlasované na základe smernice o vtákoch, tzv. chránené vtáčie územia sú zaradené do *Národného zoznamu chránených vtáčích území*. Chránené vtáčie územie je lokalita s výskytom biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých vtákov.

- **Územia európskeho významu (označenie SKUEVO)**

V k.ú. Hybe, alebo v priamej náväznosti na územie sa nachádzajú 4 územia európskeho významu s označením SKUEVO 142, SKUEVO 143, SKUEVO 194, SKUEVO 308, SKUEVO 310.

**SKUEVO 142 - Hybica** s výmerou 9,63 ha, stupeň ochrany: 4.

Územie sa nachádza v k.ú. Hybe na parc. číslach: 5028, 5029/0/1, 5029/0/2.

Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov a druhov európskeho významu ako mihuľa potiská (*Eudontomyzon danfordi*), vydra riečna (*Lutra lutra*) a netopier obyčajný (*Myotis myotis*).

**SKUEVO 143 - Biely Váh** s výmerou 73,76 ha, stupeň ochrany: 4.

Územie sa nachádza v katastroch obcí Hybe, Važec a Východná na nasledovných parceliach: k.ú. Hybe parc. čísla 4872, 5027, 7145, v k.ú. Važec parc. čísla 2272, 2286/1, 2298, 2658, 2661, 2665, 2670, v k.ú. Východná parc. čísla 10726, 10742, 10743, 9550, 9559, 9566, 9569/2.

Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov, slatiny s vysokým obsahom báz, nížinné a podhorské kosné lúky a druhov európskeho významu ako mihuľa potiská (*Eudontomyzon danfordi*), vydra riečna (*Lutra lutra*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*) a podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*).

**SKUEVO 194 - Hybická tiesňava** s výmerou 556,76 ha, stupeň ochrany: 2., 3. a 5.

Územie sa nachádza v k.ú. Hybe, 2. stupeň ochrany na parc. číslach: 4804/1, 4804/2 4804/3, 4805, 4807, 4814, 4815, 4816, 4817, 4818, 4819, 4822, 4824, 4825, 4826, 4827, 4828, 4829, 4830, 4831, 4832, 4633, 4634, 4835, 4841, 4848. 3. stupeň ochrany na parc. číslach: 4836 - časť, 4843 - časť. 5. stupeň ochrany sa nachádza v k.ú. Východná na parc. číslach: 6100/2 a 6100/3.

Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, slatiny s vysokým obsahom báz, nížinné a podhorské kosné lúky a druhu európskeho významu kunka žltobruchá (*Bombina variegata*).

**SKUEVO 308 – Machy** s výmerou 305,04 ha, stupeň ochrany 2., 3. a 5.

Územie sa nachádza v k.ú. Liptovská Kokava a hraničí s k.ú. Hybe v severo-západnej časti riešeného územia. Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: prechodné rašeliniská a trasoviská, horské smrekové lesy, brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách a druhov európskeho významu ako kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*).

**SKUEVO 310 – Kráľovohoľské Nízke Tatry** s pôvodnou výmerou 35513,27 ha rozšírenou v septembri 2006 o prioritné biotopy brehových porastov okolo toku Čiernej Váhy v úseku od sútoku s Bielym Váhom po Nižný Chmelienec, stupeň ochrany 2. a 3.

Územie sa nachádza v k.ú. Hybe, Východná, Nižná Boca, Vyšná Boca, Kráľova Lehota, Malužiná, Liptovská Teplička, Vernár, Vikartovce, Bravčovo, Bacúch, Heľpa, Jarabá, Pohorelá, Polomka, Šumiac, Telgárt a Závadka nad Hronom. Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu – v k.ú. Hybe sa jedná o horské jelšové lužné lesy a podhorské jeaseňovo-jelšové lužné lesy a druhov európskeho významu ako mihulka potiská (*Eudontomyzon danfordi*), vydra riečna (*Lutra lutra*), hlaváč bieloplutvý (*Cottus gobio*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), netopier pobrežný (*Myotis dasycneme*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*) a ďalšie.

- **Chránené stromy** (s označením CHS) vyhlásené a navrhované v zmysle pripravovanej vyhlášky KÚŽP v Žiline patrí **Orfanidesova lipa** a **Graichmanova lipa** na cintoríne a **Štróblove lipy** v rekreačnom areáli Kotva

- **Chránené vtáacie územie** (s označením CHVÚ)

Do katastrálneho územia Hybe zasahuje **CHVÚ Tatry č. 30**, ktoré má spolu celkovú výmeru 54 717 ha, sem patrí územie ďalších 26 obcí. CHVÚ Tatry sú jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku na hniezdenie druhov ako orol skalný (*Aquila chrysaetos*) – 9 párov, tetra hlucháň (*Tetrao urogallus*) – 107 párov, tetra hoľniak (*Tetrao tetrix*) – 110 párov, jariabok hôny (*Bonasa bonasia*) – 1300 párov, kuvik vrabčí (*Glaucidium passerinum*) – 200 párov. Pravidelne tu hniezdi viac ako 1% slovenskej populácie druhov sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), orol kriklavý (*Aquila pomarina*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), ďateľ trojprstý (*Picoides tridactylus*), strakoš sivý (*Lanius excubitor*) a kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*).

#### • **Biocentrá, biokoridory, interakčné prvky**

Biocentrá a biokoridory patria medzi základné prvky územného systému ekologickej stability, z hľadiska funkčnosti sú rozdelené na nadregionálne, regionálne a miestne. *Biocentrum* - ekosystém, alebo skupina ekosystémov, ktoré vytvárajú podmienky na trvalé rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev. *Biokoridor* - priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev. *Interakčný prvok* – ekosystém, jeho prvok, alebo skupina ekosystémov, ktoré sú prepojené na biocentrá a biokoridory a zabezpečujú ich priaznivé pôsobenie na pozmenené, alebo narušené časti krajiny.

#### - Biocentrá nadregionálneho významu

- v severnej časti katastrálneho územia Hybe v lokalite Sihly sa nachádza biocentrum nadregionálneho významu, ktoré je súčasťou nadregionálneho biocentra **Západné Tatry (BCn 1)**

- v juho-západnej časti katastrálneho územia Hybe sa nachádza biocentrum nadregionálneho významu, ktoré je súčasťou nadregionálneho biocentra **Nízke Tatry – Kráľovohoľská časť (BCn 2)**

#### - Biocentrá regionálneho významu

- **Hybická tiesňava (BCr 1)** – jeho súčasťou je PP Hybická tiesňava s hodnotnými vodnými, lesnými a skalnými spoločenstvami s dobrou biodiverzitou. Územie má okrem biologickej funkcie aj vodohospodársku a pôdochrannú funkciu.

- **Machy (BCr 2)** sa nachádza v dotyku s hranicami najsevernejšej časti k.ú. obce Hybe.

- **Rígel (BCr 3)** sa nachádza v južnej časti územia, je pomerne rozsiahle - cca 200 ha. Lesné komplexy dávajú predpoklad na zachovanie hodnotnej biodiverzity lesných a skalných ekosystémov

- Biocentrá miestneho významu

Na území sa nachádza viacero biocentier miestneho významu **BCm**, ktoré sú dôležitým útočiskom pre živočíchy v poľnohospodársky využívannej krajine. Lokalizácia je znázornená v grafickej časti ÚPN-O Hybe.

- Biokoridory nadregionálneho významu

- **povodie Bieleho Váhu (BKn 1)** – hydrico-terestrický biokoridor prechádza južnou časťou územia od katastra Východnej po sútok s Čiernym Váhom a ďalej pokračuje západne údolím Váhu a východne údolím Čierneho Váhu. Umožňuje migráciu živočíšnych spoločenstiev v katastri Východnej od severu, v katastri Hybe v smere východ – západ.

- v línii katastrálnej hranice s obcou Kráľova Lehota (od lokality Svarín v juhozápadnom smere po križovaku ciest I/72 a I/18 pod lokalitu Stará púť) **povodie Čierneho Váhu s povodím Váhu (Bkn 2)** – je zakreslené ako druhý nadregionálny biokoridor

- Biokoridor regionálneho významu

- **Vodný tok Hybica (BKr)** – hydrico-terestrický biokoridor sa ťahá naprieč celým sledovaným územím od severu cez obec Hybe a opúšťa územie v juhozápadnej časti. Umožňuje migráciu živočíšnych spoločenstiev v smere sever – juh – západ s prechodom popod diaľnicu D1 a súčasne sa napája na miestne biokoridory okolo miestnych vodných tokov, ktoré sa vlievajú do Hybice.

- Biokoridory miestneho významu

Spájajú v území biocentrá miestneho a regionálneho významu a biokoridory regionálneho významu. Nachádzajú sa popri miestnych tokoch, komunikáciách, terénnych depresiách a inde, kde je dostatok drevín na vytvorenie potrebných úkrytov. Sieť **BKm** na území je zakreslená v grafickej časti ÚPN-O Hybe.

- Interakčné prvky

Interakčné prvky **IP** tvorí solitérna, líniová a skupinová vegetácia v krajine popri tokoch, terénnych depresiách a iných nerovnostiach terénu, prípadne TTP so samonáletom drevín. Plnia viacero funkcií - ekostabilizačnú, protieróznú, izolačnú a zvyšujú krajinársku hodnotu územia.

## SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA (SKŠ)

### Štruktúra krajiny

Katastrálne územie Hybe predstavuje stredne členitú krajinu diferencovanú geologickým podloží. Na základe abiotických prvkov je možné v priestore vyčleniť niekoľko abiokomplexov podľa členitosti terénu, umiestnenia tokov, lesných komplexov, spôsobu využívania krajiny na poľnohospodárske účely podľa kultúr, typov pôd, ako aj podľa umiestnenia urbanizovaného priestoru obce s vidieckou sídelnou štruktúrou. Záujmy orientované na hospodárske využívanie krajiny, stavebnú činnosť a pod. musia v ďalšom období rešpektovať málo stabilné pôdy svahov, charakter podmáčaných pôd, prítomnosť vzácnych biotopov, umiestnenie chránených území ako aj charakter krajiny, tvary reliéfu či typ architektúry. Využívanie prvkov krajiny možno stanoviť iba za predpokladu zachovania trvalej udržateľnosti v rovnováhe s uspokojovaním potrieb spoločnosti.

Rozvoj navrhovaných funkcií doporučujeme prednostne situovať :

- v hraniciach zastavaného územia obce
- mimo hraníc zastavaného územia obce
- do kontaktných plôch so zastavaným územím obce
- do lokalít s vybudovanou dopravnou a technickou infraštruktúrou

Výmera k.ú. - prehľad ÚHDP k 18.04.2006 (znázornené v grafickej časti – Výkres č. 7 – Výkres ochrany prírody a tvorby krajiny – návrh prvkov územného systému ekologickej stability) :

| Druh pozemku                       | Výmera v ha      | %            |
|------------------------------------|------------------|--------------|
| Orná pôda                          | 840,8990         | 15,91        |
| Záhrady                            | 20,3103          | 0,38         |
| Trvalé trávnaté porasty            | 2542,3711        | 48,09        |
| <b>Poľnohospodárska pôda spolu</b> | <b>3403,5804</b> | <b>64,38</b> |
| Lesné pozemky (LP)                 | 1610,7998        | 30,47        |
| Vodné plochy (VP)                  | 37,1010          | 0,70         |

|                                  |                  |              |
|----------------------------------|------------------|--------------|
| Zastavané plochy a nádvorja (ZP) | 200,2383         | 3,79         |
| Ostatné plochy (OP)              | 34,8499          | 0,66         |
| <b>Spolu LP,VP,ZP,OP</b>         | <b>1882,9890</b> | <b>35,62</b> |

|                            |                  |               |
|----------------------------|------------------|---------------|
| <b>Celková výmera k.ú.</b> | <b>5286,5694</b> | <b>100,00</b> |
|----------------------------|------------------|---------------|

Z uvedeného je zrejmé, že z celkovej výmery k.ú. nadpolovicu zaberá poľnohospodárska pôda (64,38%) a zvyšok 30,47% lesné pozemky, 3,79% zastavané plochy a nádvorja, 0,70% vodné plochy a 0,66% ostatné plochy. Plochy verejnej zelene sú sústredené v historickom centre obce (lokalita Hlavné námestie, Jericho, menšie plochy v okolí Pomníka učiteľa a ovocinára Ľudovíta Orphanidesa). Vo východnej časti z.ú. v miernom svahu sa nachádza cintorín o rozlohe 2,25ha.

V katastrálnom území obce Hybe je dôležitá aj enviromerntálna funkcia, vymedzenie pozitívnych a negatívnych javov v území, pretože sa tu nachádzajú územia dôležité z hľadiska ochrany prírody, ktoré sú bližšie špecifikované vo výkrese ochrany prírody a tvorby krajiny - Krajinnno-ekologickom pláne, ktorý je súčasťou I. etapy spracovania ÚPN-O Hybe – Prieskumy a rozbor (06/2006).

### Krajinný obraz a scenéria krajiny

Územie môžeme považovať z hľadiska estetických a vizuálnych hodnôt za pomerne kvalitné. Katastrálne územie mimo urbanizovaných častí je dotvorené líniovými a plošnými komplexmi vegetácie s ekostabilizačnou funkciou. Lesy vhodne kontrastujú s lúkami a pasienkami hlavne v južnej a severnej časti katastra. Hlavný limit v scenérii predstavuje členitý reliéf aj vo vzdialenejšom území. Pohľad na krajinu obkolesenú z juhu aj severu vencom vysokých hôr s dolinami, horskými hrebeňmi i podhorím s rôznorodými krajinnými prvkami pridáva na kvalite scenérie. Naopak, v nadväznosti na intravilán je niekoľko umelých prvkov, ako sú komunikácie – cesty a diaľnica, elektrické vedenia, stavby na poľnohospodárskej výroby, nelegálne skládky, ktoré sú určitým spôsobom rušivými prvkami celkovej scenérie.

**Väzby vyplývajúce z riešenia a záväzných častí ÚPN VÚC Žilinského kraja sú spracované v kap. č. 2.2. a vo výkresoch grafickej časti.**

## 2.4 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE

### 2.4.1 OBYVATEĽSTVO

#### Základné údaje o obyvateľstve

Podľa posledných údajov z obecného úradu v Hybiach k 30.04.2006 žilo v obci 1555 obyvateľov. Pri katastrálnej výmere 5286,5694ha na 1 km<sup>2</sup> pripadlo 34 obyvateľov. Táto hustota v porovnaní s vybranými údajmi mestskej a obecnej štatistiky stav k 30.06.2005 je menšia ako okresu Liptovský Mikuláš 180,03 obyv./ 1 km<sup>2</sup> a zároveň Žilinského kraja 97,73 obyv./ 1 km<sup>2</sup>.

Posledné údaje z obecného úradu (30.4.2006) :

| obec | Počet trvale bývajúcich obyvateľov |      |      |
|------|------------------------------------|------|------|
|      | spolu                              | muži | ženy |
| Hybe | 1555                               | 746  | 809  |

Teda z vyhodnotenia najaktuálnejších ukazovateľov k 30.4.2006 z Obecného úradu v Hybiach žilo v obci 1555 trvale bývajúcich obyvateľov (746 mužov, 809 žien). Percentuálny podiel žien predstavuje 52,03%. V porovnaní z údajmi zo SODB 26.05.2001 a MOŠ za rok 2005 je v obci pokles stavu obyvateľstva o 62, čo je určitý varovný signál, že počet obyvateľov pomerne pomaly klesá.

Výsledky Sčítania obyvateľov, domov a bytov 26.05.2001 :

| obec | Počet trvale bývajúcich obyvateľov |      |      | Veková štruktúra obyvateľov |       |     |
|------|------------------------------------|------|------|-----------------------------|-------|-----|
|      | spolu                              | muži | ženy | 0-14                        | 15-59 | 60+ |
| Hybe | 1617                               | 794  | 823  | 285                         | 928   | 404 |

Z vyhodnotenia týchto ukazovateľov žilo v obci 1617 obyvateľov (794 mužov, 823 žien). Percentuálny podiel žien predstavoval 50,9 %. Z celkového počtu je 774 ekonomicko aktívnych osôb (413 mužov, 361 žien), čo predstavuje 47,9%. Ďalej z celkového počtu obyvateľov bolo 285 obyvateľov (17,6%) vo veku 0-14 rokov, 505

obyvateľov (mužov) vo veku 15-59 rokov a 423 obyvateľov (žien) vo veku 15-59 rokov, 142 obyvateľov (mužov) vo veku 60+ a 262 obyvateľov (žien) vo veku 60+. Percentuálny stav v predproduktívnom veku bol 17,6%, produktívnom veku bol 57,4% a poproduktívnom veku bol 25%.

Stav obyvateľstva (mestská a obecná štatistika za rok 2004) :

| obec | Stav k 1.1.2005 |      |      | stredný (priemerný) stav |      |      | stav k 31.12.2005 |      |      |
|------|-----------------|------|------|--------------------------|------|------|-------------------|------|------|
|      | spolu           | muži | ženy | spolu                    | muži | ženy | spolu             | muži | ženy |
| Hybe | 1602            | 780  | 822  | 1596                     | 775  | 821  | 1587              | 771  | 816  |

### Historický vývoj počtu obyvateľov

Vývoj počtu obyvateľov v obci Hybe udáva nasledovná tabuľka :

| rok  | počet obyvateľov | rok  | počet obyvateľov | rok  | počet obyvateľov |
|------|------------------|------|------------------|------|------------------|
| 1869 | 2091             | 1930 | 2097             | 1991 | 1712             |
| 1880 | 1879             | 1940 | 1984             | 2000 | 1594             |
| 1890 | 2051             | 1948 | 1951             | 2001 | 1617             |
| 1900 | 2069             | 1961 | 1996             | 2003 | 1602             |
| 1910 | 2121             | 1970 | 1960             | 2004 | 1602             |
| 1921 | 2022             | 1980 | 1916             | 2006 | 1555             |

V sledovanom období 137 rokov (1869-2006) boli pre obec najprogresívnejšie prvé roky vo vývoji počtu obyvateľov – teda od 1869 do 1930. Potom postupne bol vývoj ustálený (1940-1980), kde po tomto období došlo k najväčšiemu poklesu vývoji o 204 (obdobie rokov 1991) a následne k ďalšiemu poklesu o 118 obyvateľov (obdobie rokov 2000). Roky 2001 až 2006, ktoré nasledujú a charakterizujú najaktuálnejší vývoj, sú taktiež o poklese no v menšej miere (o 62 obyvateľov) až na terajšiu úroveň v počte 1555. Pre porovnanie celkový pokles bol v tomto celom období bol o 536 (25,6%) obyvateľov.

Keďže minulosť obce bola spojená s bohatou históriou a všetkými tradíciami - vznik obce (písomný doklad doložený z roku 1230), v 1. pol. 13. stor. sa sem prisťahovali pravdepodobne zo Spiša nemecký hostia, v roku 1265 získali mestské privilégia podľa vzoru mesta Krupiny, v erbe mali kopáč, motyku (banské podnikanie) – teda vyvíjali sa ako poddanské mestečko panstva Liptovský Hrádok a boli najvýznamnejším hospodárskym strediskom Horného Liptova – treba v tomto smere pokračovať. Obec mala a aj teraz má výhodnú polohu na hlavnej ceste I/18 ale predovšetkým diaľnici D1 pri rozvoji a podpore podnikateľských a rekreačných aktivít v obci predpokladáme, že nastane postupný nárast počtu obyvateľov a príležitostí pre nich.

### Prírodný a migračný pohyb v rokoch 1996-2003

Za sledovaných 9 rokov (1996-2005) sa v obci živonarodilo 115 obyvateľov, zomrelo 190 obyvateľov, prírastok sťahovaním predstavoval len 1 obyvateľa a prirodzený úbytok bol 80 obyvateľov, čo je veľmi nepriaznivý ukazovateľ, keďže zaznamenávame vyšší počet umrtí a prirodzený úbytok v počte obyvateľstva.

Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1996-2005 :

| Rok   | Živonarodení | Zomrelí | Prírodný prírastok (- úbytok) | Prírastok sťahovaním (- úbytok) | Celkový prírastok | Počet obyv. k 31.12.2005 |
|-------|--------------|---------|-------------------------------|---------------------------------|-------------------|--------------------------|
| 1996  | 9            | 21      | -12                           | 4                               | -8                | 1655                     |
| 1997  | 15           | 26      | -11                           | -15                             | -26               | 1621                     |
| 1998  | 13           | 15      | -7                            | -3                              | -10               | 1611                     |
| 1999  | 4            | 24      | -20                           | 3                               | -17               | 1594                     |
| 2000  | 13           | 24      | -11                           | 11                              | 0                 | 1594                     |
| 2001  | 8            | 17      | -9                            | 19                              | 10                | 1615                     |
| 2002  | 16           | 13      | 3                             | 0                               | 3                 | 1618                     |
| 2003  | 10           | 20      | -10                           | -6                              | -16               | 1602                     |
| 2004  | 14           | 15      | -1                            | 1                               | 0                 | 1602                     |
| 2005  | 13           | 15      | -2                            | -13                             | -15               | 1587                     |
| Spolu | 115          | 190     | -80                           | 1                               | -79               |                          |

Z hľadiska dlhodobých demografických trendov predpokladáme postupný nárast počtu trvalo bývajúcего obyvateľstva. Na priaznivom demografickom vývoji sa bude podieľať pohyb obyvateľstva prirodzenou menou, ale

hlavne mechanický pohyb – migráciou obyvateľov smerom do obce, spôsobený prisťahovaním sa z dôvodu zamestnania, lacnejšieho bývania, možnosti rekreácie, dobrej dopravnej dostupnosti do obce.

### Veková a pohlavná skladba obyvateľov

Pri SODB 26.5.2001 bolo v obci zo 1617 obyvateľov 823 žien. Index feminity dosiahol 1037 (t. j. na 1000 mužov pripadalo 1037 žien), čo sa pokladá za mierny nárast počtu žien v porovnaní s počtom mužov.

Príklad stavu počtu obyvateľstva z toho počtu žien za roky 1970, 2001 :

| obec | trvale bývajúce obyvateľstvo |      |      |      | súhrn ženy    |
|------|------------------------------|------|------|------|---------------|
|      | 1970                         | 1980 | 1991 | 2001 |               |
| Hybe | 996                          | 969  | 874  | 823  | 3662 (50,8 %) |

Index stária dosiahol pri SODB 26.5.2001 hodnotu 70,5 - čo je celkom priaznivý ukazovateľ (na 100 detí vo veku 15 rokov pripadalo 71 osôb v poproduktívnom veku).

Vývoj podielu osôb podľa veku (počet obyvateľov) a index stária :

| Rok  | Predproduktívny vek | Produktívny vek | Poproduktívny vek | Index stária |
|------|---------------------|-----------------|-------------------|--------------|
| 2001 | 285                 | 928             | 404               | 70,5         |

Napriek relatívne priaznivej vekovej skladbe badať v obci určité zmeny. Výrazný je najmä pokles detskej zložky populácie. V porovnaní týchto troch skupín je pomerne značný nárast podielu osôb v produktívnom veku, zatiaľ čo podiel osôb v poproduktívnom veku je stabilizovaný. V roku 2001 dosiahol priemerný vek obyvateľov obce Hybe 39,8 rokov (37,4 muži a 42,2 ženy).

Veková štruktúra k 26.5.2001 :

| Vek           | Muži | Ženy | Obyvateľstvo |      |
|---------------|------|------|--------------|------|
|               |      |      | úhrn         | %    |
| 0-2           | 14   | 18   | 32           | 2    |
| 3-4           | 18   | 12   | 30           | 1,9  |
| 5             | 8    | 7    | 15           | 0,9  |
| 6-9           | 53   | 38   | 91           | 5,6  |
| 10-14         | 54   | 63   | 117          | 7,2  |
| 15            | 14   | 8    | 22           | 1,4  |
| 16-17         | 29   | 20   | 49           | 3    |
| 18-19         | 18   | 20   | 38           | 2,4  |
| 20-24         | 59   | 54   | 113          | 7    |
| 25-29         | 72   | 56   | 128          | 7,9  |
| 30-34         | 50   | 52   | 102          | 6,3  |
| 35-39         | 59   | 38   | 97           | 6    |
| 40-44         | 49   | 58   | 107          | 6,6  |
| 45-49         | 53   | 51   | 104          | 6,4  |
| 50-54         | 58   | 66   | 124          | 7,7  |
| 55-59         | 44   | 38   | 82           | 5,1  |
| 60-64         | 42   | 45   | 87           | 5,4  |
| 65-69         | 31   | 50   | 81           | 5    |
| 70-74         | 28   | 39   | 67           | 4,1  |
| 75-79         | 17   | 47   | 64           | 4    |
| 80-84         | 8    | 24   | 32           | 2    |
| 85+           | 16   | 19   | 35           | 2,2  |
| Spolu         | 794  | 823  | 1617         | 100  |
| 0-5           | 40   | 37   | 77           | 4,8  |
| 6-14          | 107  | 101  | 208          | 12,9 |
| Produktívny   | 505  | 423  | 928          | 57,4 |
| Poproduktívny | 142  | 262  | 404          | 25   |
| Štruktúra v % |      |      |              |      |
| 0-5           | 5    | 4,5  | 4,8          |      |
| 6-14          | 13,5 | 12,3 | 12,9         |      |

|               |      |      |      |  |
|---------------|------|------|------|--|
| Produktívny   | 63,6 | 51,4 | 57,4 |  |
| Poproduktívny | 17,9 | 31,8 | 25   |  |
| Priemerný vek | 37,4 | 42,2 | 39,8 |  |

**Národnostné a náboženské zloženie obyvateľov**

Obyvateľstvo Hýb je národnostne jednotné. V roku 2001 sa až 96% obyvateľov prihlásilo k Slovenskej národnosti, k Rómskej 2,84%, k Českej 0,74%, k Poľskej 0,12% a 0,30% malo nezistenú národnosť.

Národnostné zloženie obyvateľstva podľa SODB 26.5.2001 :

| Národnosť | Počet obyvateľov |
|-----------|------------------|
| Slovenská | 1552             |
| Maďarská  | -                |
| Rómska    | 46               |
| Rusínsky  | -                |
| Česká     | 12               |
| Poľská    | 2                |
| Ruská     | -                |
| Nezistená | 5                |
| Spolu     | 1617             |

Obdobná situácia je aj v náboženskej štruktúre. Prevažná väčšina obyvateľstva sa prihlásila k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania 69,7%, k rímskokatolíckej cirkvi 21,4%, bez vyznania bolo 6,9% obyvateľstva, 1,15% nezistené, 0,43% ku gréckokatolíckej cirkvi, 0,2% ku kresťanským zborom, 0,1% k evanjelickej metodistickej cirkvi a po 0,06% k československej husitskej a ostatnej cirkvi.

Náboženské vyznanie obyvateľstva podľa SODB 26.5.2001 :

| Vyznanie                         | Počet obyvateľov |
|----------------------------------|------------------|
| Rímskokatolícke                  | 346              |
| Gréckokatolícke                  | 7                |
| Evanjelicá augsburského vyznania | 1127             |
| Evanjelicá metodistická          | 2                |
| Československá husitská          | 1                |
| Kresťanské zbory                 | 3                |
| Ostatné                          | 1                |
| Bez vyznania                     | 111              |
| Nezistené                        | 19               |
| Spolu                            | 1617             |

V roku 2001 (podľa SODB 26.5.2001) dosiahlo z celkového počtu obyvateľov a veku nad 16 rokov 29,1% základné vzdelanie, 32,8% učňovské bez maturity, 1,7% stredné odborné bez maturity, 5,6% úplné stredné učňovské s maturitou, 19,9% úplné stredné odborné s maturitou, 4,3 % úplné stredné všeobecné, 0,15% vyššie vzdelanie, 6,3% vysokoškolské (univerzitné, technické, ekonomické, poľnohospodárske, ostatné), 0,15% ostatní bez školského vzdelania.

Z tohto hodnotenia vyplýva, že obec má priemernú resp. podpriemernú úroveň vzdelanostnej štruktúry. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce zodpovedá najviac učňovskému vzdelaniu bez maturity, potom nasleduje základné vzdelanie a na treťom mieste úplné stredné odborné s maturitou. Teda jedná sa o pomerne nepriaznivú vzdelanostnú úroveň obyvateľstva, ktorá zodpovedá i veľkosti obce ako i tomu, že obec sa nenachádza v zázemí väčšieho mesta.

Bývajúcce obyvateľstvo podľa najvyššieho skončeného stupňa školského vzdelania :

| Školské vzdelanie | Muži | Ženy | Spolu |
|-------------------|------|------|-------|
| Základné          | 129  | 255  | 384   |

|                                        |     |     |      |
|----------------------------------------|-----|-----|------|
| Učňovské (bez maturity)                | 272 | 161 | 433  |
| Stredné odborné (bez maturity)         | 9   | 13  | 22   |
| Úplné stredné učňovské (s maturitou)   | 45  | 29  | 74   |
| Úplné stredné odborné (s maturitou)    | 112 | 150 | 262  |
| Úplné stredné všeobecné                | 15  | 42  | 57   |
| Vyššie                                 | 1   | 1   | 2    |
| Vysokoškolské                          | 54  | 29  | 83   |
| Ostatní bez udania školského vzdelania | -   | -   | -    |
| Ostatní bez školského vzdelania        | 1   | 1   | 2    |
| Deti do 16 rokov                       | 156 | 142 | 298  |
| Spolu                                  | 794 | 823 | 1617 |

### **Ekonomická aktivita a odchádzka za prácou**

Ekonomická aktivita obyvateľstva je ovplyvnená vekovou štruktúrou, počtom nezaopatrených detí a v posledných rokoch aj rozvojom podnikateľských zón v regióne. V roku 2001 bolo z 1617 obyvateľov 774 ekonomicky aktívnych (413 – 53,4% mužov, 361 – 46,6% žien) tj. 47,9%.

Nezamestnanosť - počet nezamestnaných k 26.05.2001 bol 100 osôb (12,9%) z ekonomicky aktívnych osôb, z toho bolo 61 mužov (7,9%) a 39 žien (5,0%), posledný údaj z OcÚ k 15.05.2006 bol 89.

| obec | ekonomicky aktívne osoby (r. 2001) |      |      | podiel ekonomicky aktívnych<br>z trvale bývajúcего obyvateľstva v % |
|------|------------------------------------|------|------|---------------------------------------------------------------------|
|      | spolu                              | muži | ženy |                                                                     |
| Hybe | 774                                | 413  | 361  | 47,9                                                                |

Ekonomická aktivita a odchádzka za prácou podľa odvetvia národného hospodárstva podľa SODB 26.5.2001 :

| Odvetvie hospodárstva                                              | Ekonomicky aktívne osoby |      |       |                                   |
|--------------------------------------------------------------------|--------------------------|------|-------|-----------------------------------|
|                                                                    | muži                     | ženy | spolu | Z toho odchádza<br>do zamestnania |
| Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby                  | 79                       | 43   | 122   | 4                                 |
| Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby                         | 19                       | 16   | 35    | 30                                |
| Ťažba nerastných surovín                                           | 0                        | 2    | 2     | 1                                 |
| Priemyselná výroba                                                 | 145                      | 113  | 258   | 208                               |
| Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody                            | 5                        | 3    | 8     | 7                                 |
| Stavebníctvo                                                       | 29                       | 5    | 34    | 21                                |
| Obchod, oprava motor. vozidiel,<br>motocyklov a spotrebného tovaru | 20                       | 20   | 40    | 19                                |
| Hotely a reštaurácie                                               | 2                        | 16   | 18    | 5                                 |
| Doprava, skladovanie a spoje                                       | 21                       | 9    | 30    | 22                                |
| Peňažníctvo a poisťovníctvo                                        | 1                        | 7    | 8     | 8                                 |
| Nehnuteľnosti, prenájom, obchodné služby, výskum a veda            | 17                       | 14   | 31    | 23                                |
| Verejná správa a ochrana, povinné soc. zabezpeč.                   | 15                       | 16   | 31    | 18                                |
| Školstvo                                                           | 16                       | 41   | 57    | 37                                |
| Zdravotníctvo a soc. starostlivosť                                 | 5                        | 19   | 24    | 16                                |
| Ostatné verejné, sociálne a osobné služby                          | 11                       | 16   | 27    | 16                                |
| Súkromné domácnosti s domácim personálom                           | 0                        | 2    | 2     | 2                                 |
| Bez udania odvetví                                                 | 28                       | 19   | 47    | 13                                |
| Spolu                                                              | 413                      | 361  | 774   | 450                               |

Najviac ekonomicko-aktívnych obyvateľov rozdelených podľa odvetvia národného hospodárstva je v priemyselnej výrobe 208 osôb (26,9%), potom v školstve 37 osôb (4,8%), v lesníctve 30 (3,9%) a potom nehnuteľnosti, prenájom, obchod, doprava, stavebníctvo sú na úrovni cca 22 (2,8%). V ostatných druhoch odvetvia národného hospodárstva sú podstatne menšie počty.

V obci sú vytvorené stále pracovné miesta najviac v III. sektore (občianska vybavenosť, služby, doprava a ostatné -142-18,3%), v I. sektore (poľnohospodárstvo-118-15,2%), v II. sektore (priemysle, stavebníctve 63-

8,3%). Tieto pracovné príležitosti a percentuálne pokrytie zamestnanosti ekonomicky aktívnych osôb bude vhodné obsadzovať len obyvateľmi obce z Hýb.

**Podnikateľská činnosť** - Obecný úrad eviduje na území obce cca 25 podnikateľov s platným oprávnením so sídlom, či miestom podnikania v obci Hybe. Väčšinou sú to drobní podnikatelia, ktorí vykonávajú túto činnosť popri zamestnaní alebo na živnosť, zamestnávajú seba, prípadne svojich rodinných príslušníkov a prevádzkujú ju vo vlastnom rodinnom dome. Jedná sa o s obchod, služby (predaj kancelárskej techniky, stavebníctvo, zmiešaný tovar, stolárstvo, poisťovníctvo, projekcia, autoservis, čistenie peria, potraviny, predajňa mäsa, reštaurácia, pohostinstvo, včelie a poľnohospodárske produkty, umelecké kováčstvo a iné).

Okrem spomenutých malých podnikateľov v pôsobí i Urbárske pozemkové spoločenstvo Hybe, ktoré patrí medzi ekonomicky najsilnejší subjekt v obci s množstvom rozvojových zámerov pre zlepšenie zamestnanosti a Roľnícke družstvo Hybe, ktoré patrí medzi najprosperujúšie poľnohospodárske subjekty v Liptove. Z hľadiska zamestnanosti je obec závislá od zamestnávateľov v okresnom meste Liptovský Mikuláš a meste Liptovský Hrádok, kde je sústredená priemyselná výroba, trhové aj netrhové služby (administratíva, školstvo, služby ...).

#### **Predpokladaný nárast v počte pracovných síl**

V ďalšom období predpokladáme nárast počtu pracovných síl v obci, hlavne v navrhovanom areály podnikateľských aktivít či už výrobných, nevýrobných, skladového hospodárstva po ľavej a pravej strane cesty I/18 medzi z.ú. obce a ochranným pásmom diaľnice, vo východnej časti z.ú. pod hospodárskym dvorom Šmidkeň a vedľa cesty I/18 v juhozápadnej časti k.ú. v blízkosti Školiaceho a rokovacieho zariadenia Daňového úradu SR. v lokalite Pod stupami (rybné hospodárstvo). Veľký nárast počtu pracovných príležitostí môžu vytvoriť i vyčlenené plochy pre rozvoj športu a rekreácie, súvisiacej občianskej vybavenosti priamo nad z.ú. obce v lokalite Peklo (v blízkosti existujúceho lyžiarskeho vleku) a nad diaľnicou v lokalite Vyšné Brezie (Areál cestovného ruchu).

Predpokladaný nárast počtu pracovných príležitostí v číslach je ťažké určiť, pretože na tento stav vplývajú hospodárske a ekonomické podmienky v našej spoločnosti, ale aj charakter zariadení, rozvojových schopností miestnej samosprávy a samotnej podnikavosti miestnych občanov.

#### **2.4.2 DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND**

Bývanie je dôležitou funkciou v riešenom území obce. Okrem prevládajúcej tradičnej zástavby rodinných domov je v obci aj 8 bytových domov, v ktorých je 49 bytových jednotiek. V obci Hybe bolo v roku 2006 vydaných 747 súpisných čísiel na objekty (rodinné domy 725, garáže a hospodárske budovy 22).

Vývoj bytového a domového fondu v rokoch 1991, 2001 :

| Ukazovateľ                  | Sledované obdobie |            |
|-----------------------------|-------------------|------------|
|                             | 1991              | 2001       |
| <b>domový fond spolu</b>    | <b>585</b>        | <b>594</b> |
| z toho trvalo obývané domy: | 474               | 449        |
| - v rodinných domoch        | 464               | 438        |
| - v bytových domoch         | 10                | 8          |
| - v ostatných budovách      | 0                 | 3          |
| neobývané domy :            | 108               | 145        |
| z toho určené na rekreáciu  | 65                | 54         |
| <b>bytový fond spolu</b>    | <b>637</b>        | <b>656</b> |
| - v rodinných domoch        | 584               | 603        |
| - v bytových domoch         | 53                | 49         |
| - v ostatných budovách      | 0                 | 4          |
| z toho trvalo obývané :     | 474               | 447        |
| - v rodinných domoch        | 474               | 447        |
| - v bytových domoch         | 53                | 49         |
| - ostatné budovy            | 0                 | 4          |
| neobývané                   | 110               | 156        |

Vývoj počtu rodinných domov a bytov v obci zaznamenal v rokoch 1991 až 2001 v podstate vyrovnaný stav :

- rodinných domov pribudlo o 9, čo predstavuje ročný prírastok cca 0,9 novopostaveného a skolaudovaného rodinného domu
- bytov pribudlo o 19, čo predstavuje prírastok cca 1,9 bytu za rok

Táto skutočnosť poukazuje nato, že vývoj nenapreduje vo výstavbe nových rodinných domov príp. len veľmi malý nárast v počte nových bytov. Skôr poukazuje na skutočnosť, že pribúda neobývaných domov za sledované obdobie o 37 (ročný úbytok cca 3,7) a bytov o 46 (ročný úbytok cca 4,6).

#### Stavebno-technický stav objektov, podlažnosť, ukazovatele bývania

Stavebo - technický stav pôvodných najstarších rodinných domov vyžaduje rekonštrukciu, ktorá sa vo väčšine prípadov postupne realizuje. Novšie rodinné domy sú v pomerne dobrom stavebno-technickom stave.

Absolútna väčšina trvale obývaného domového fondu bola 1-2 podlažná, len 6 domov bolo s 3-4 podlažiami. Z neobývaných 145 domov bolo 54 určených na rekreáciu. Priemerný vek domu bol 46 rokov.

Podlažnosť domov, ukazovatele bývania (SODB 26.05.2001)

| Počet                          | Rodinné domy | Bytové domy | Ostatné budovy | Domový fond spolu |
|--------------------------------|--------------|-------------|----------------|-------------------|
| <b>domový fond spolu</b>       | <b>583</b>   | <b>8</b>    | <b>3</b>       | <b>594</b>        |
| - s 1-2 nadzemnými podlažiami  | 437          | 3           | 3              | 443               |
| - s 3-4 nadzemnými podlažiami  | 1            | 5           | 0              | 6                 |
| Neobývané domy                 | 145          | 0           | 0              | 145               |
| - z toho určených na rekreáciu | 54           | 0           | 0              | 54                |
| Priemerný vek domu             | 46           | 29          | 71             | 46                |

#### Materiál nosných múrov , vybavenosť domácností

Z kameňa, tehly je najviac postavených rodinných domov (423), bytových domov (43), ostatných budov (4). Z dreva bolo postavených 11 rodinných domov. Priemerná obložnosť bytu dosahuje hodnotu 3,23. Z celkového počtu 500 bytov je 47 bytov napojených na plyn, 476 na verejný vodovod, 44 má prípojku na kanalizačnú sieť, 436 má septik (žumpu), 390 má splachovací záchod, 447 má kúpeľňu alebo sprchovací kút, 285 lokálne ústredné kúrenie, 412 farebný televízor, 336 telefón v byte, 146 má osobný automobil, 34 osobný počítač. Z uvedeného sledujeme, že vybavenosť bytov a domácností je štandardná.

#### **Celkový rozvoj bytového fondu v návrhovom období a jeho modernizácia**

Obec Hybe patrí so svojimi 1555 obyvateľmi medzi stredne veľké obce SR, pričom súčasný počet obyvateľov je historicky najnižší. Napriek relatívne priaznivej vekovej skladbe badať v obci určité zmeny. Výrazný je najmä pokles detskej zložky populácie a pomerne značný nárast podielu osôb v produktívnom veku, zatiaľ čo podiel osôb v poproduktívnom veku je stabilizovaný.

Celkový rozvoj bytového fondu vychádza z predpokladaného demografického vývoja, vrátane migrácie nových obyvateľov do obce a samotných požiadaviek obce. Aj keď badať znižovanie podielu detskej časti populácie, ktorý pokladáme za celospoločenský jav, v dopyte po bytoch v obci zohrá významnú úlohu okrem vidieckeho charakteru zástavby v príjemnom podhorském prostredí aj ekonomické aktivity priamo v obci s dobrým dopravným napojením.

V súčasnosti neprebíha priamo v obci žiadna nová výstavba v určitých vytipovaných lokalitách, ktoré by priniesli výraznejší nárast v počte obyvateľov. Podľa údajov poskytnutých Obecným úradom v Hybiach bolo v obci niekoľko desiatok žiadostí o nové stavebné pozemky, teda záujem o novú výstavbu v obci za posledné roky stúpa. Vytvorenie územných predpokladov pre voľné stavebné pozemky je dôležité aj z dôvodu stabilizácie mladých rodín v obci.

Rozvoj bytového fondu bude orientovaný hlavne na individuálnu bytovú výstavu (v súčasnosti rodinné domy tvoria takmer 74% z celkového domového fondu v obci), v menšej miere bytové domy (1,3%), ktoré môžu zabezpečiť i potrebu doplnkového sociálneho bývania v obci.

V návrhu (I. etape) počítame s vytvorením nových plôch pre obytnú výstavbu v lokalitách – Vyšné Hony, Vyšné Záhumnie, Medzi bytovkami, Pod Lieštim III, Niže Mesta, Kokavská cesta I, Medzi vodami, Vyše Mesta (Sad, Hradý), Vyšný Koniec, vo výhľade (II. etape) v lokalitách - Na chrasti a Kokavská cesta I, pričom veľkosť stavebných pozemkov sa pohybuje na úrovni cca 1000 m<sup>2</sup>. **Teda bude sa jednať o prírastok cca 219 RD, 9 BD**

**s 54-timi bytovými jednotkami v návrhu. Nárast v počte obyvateľov bude o 956. Vo výhľade počítame s nárastom o cca 84 RD teda nárast v počte obyvateľov bude o 294.**

Pre modernizáciu bytového domu navrhujeme staršie objekty rodinných domov v pôvodnej zástavbe, ktoré dotvárajú historickú štruktúru obce (predovšetkým areál vyhlásenej pamiatkovej zóny), kde je nevyhnutné zachovať pôvodný historický výraz jednotlivých objektov.

## 2.5 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

### 2.5.1 PRIESTOROVÁ CHARAKTERISTIKA ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

Obec Hybe má charakter sídla s cestnou zástavbou (cesta I/18 tvorí kompozičnú i prevádzkovú os), ktorá spolu s existujúcim námestím predstavuje jedinečný doklad typickej murovanej architektúry „in situ“ s nádychom dobovej atmosféry. Celé zastavané územie obce Hybe má kompaktný ucelený tvar (pôdorys predstavuje pravidelnú kolonizačnú schému) pretiahnutý v smere severovýchod - juhozápad v smerovaní potoka Hybica. Dňa 01.10.1991 vyhlásil Okresný úrad v Lipt. Mikuláši VZN č.5/91 Pamiatkovú zónu v obci Hybe.

**Môžeme povedať, že obec pozostáva z dvoch častí novej a staršej sídelnej štruktúry, ktoré sú vzájomne plynule prepojené a vytvárajú rôznorodú skladbu :**

- v centre obce najstaršia urbanistická štruktúra nadväzuje na historicky cenný priestor centrálneho obdĺžnikového námestia, z ktorého vychádzajú cesty, pričom hlavná cesta I/18 sa dotýka jednej strany námestia (ustálený tvar námestia je datovaný v 19. stor.), nesie znaky typickej vidieckej zástavby murovaných, podpivničených domov so zaklenutou sýpkou nad prednou izbou, so sedlovou šindlovou strechou, štítom orientovaným do ulice, uzavreté i priechodné dvory majú hĺbkovú zástavbu ale i starších typov zrubových domov, trojpriestorové, so sedlovou strechou a podlomenicou a šindlovou krytinou, vzadu hospodárskych objektov, v tomto priestore je sústredená i prevažná väčšina občianskej vybavenosti – Rímsko-katolícky kostol Všetkých svätých (priestorová dominanta) a farský úrad, Ev. a. v. kostol (priestorová dominanta) a farský úrad, Obecný úrad, Základná škola, objekt Kultúrneho domu s potravinami a pohostinstvom, Urbársky dom s požiarnou zbrojnicou a ostatné menšie objekty, námestie je doplnené verejnou zeleňou

- v línii cesty I/18 pri vstupe i výstupe z obce vo svahovitom teréne je sústredená novšia zástavba 1-2 podlažných domov, ktorá sa naviaže na pôvodnú historickú zástavbu a vytvára pravouhlú uličnú sieť s takmer homogénnou zástavbou izolovaných rodinných domov s doplnením pár objektov slúžiacich občianskej vybavenosti

- vo východnej časti je sústredených takisto vo svahovitom teréne pár rodinných domov ale predovšetkým 8 bytových domov (2-3 podlažných, ktoré svojim umiestnením vo svahovitom teréne tejto časti obce, zelenými plochami v okolí nenarúšajú pohľadový výraz vidieckeho charakteru obce), rozsiahly hospodársky areál RD Šmidkeň a areál pre drevospracujúci priemysel UPS

- po obvode z južnej strany (vo svahu lokalita Vyšné Záhumnie – pravouhlá uličná sieť), zo severnej strany (miernejší svah okrajová časť lokality Jericho a Za hôrkou – cestná zástavba) i na rovine v lokalite Medzi vodami sa postupne vytvára zástavba veľkých izolovaných dvojpodlažných rodinných domov

Najvýraznejšie architektonické dominanty zastavanej štruktúry obce sú dve : Veža rímsko-katolíckeho kostola na námestí a veža evanjelického kostola v diaľkovom pohľade za základnou školou. V drobnej nízkopodlažnej obytnej zástavbe sa vynímajú niektoré objemnejšie stavby napr.: objekty základnej i materskej školy, kultúrneho domu, urbárskeho domu, obecného úradu, bytové domy, objekty skladov a výroby, ktoré sú súčasťou 3 hospodárskych dvorov, pamätne domy (Dobroslava Chrobáka, s tabuľou básnika Jakuba Graichmana), zaujímavý objekt (vila) umiestnený po pravej strane cesty I/18 pri vstupe do obce a veľa historicky cenných domov v okolí námestia. Mimo z.ú. je ďalší pekný pamätný dom (Rekreačné zariadenie Kotva) Alojza Štróbla v časti Šmikanec.

#### Krajinno-estetické hodnoty

Celé riešené územie obce zaraďujeme do osídlenej krajiny vidieckeho typu, s potenciálom poľnohospodárskej a rekreačnej krajiny. Dominantné postavenie v krajinnej štruktúre záujmového územia majú vodné línie – Hybica a Bieleho Váhu. Výraznými kompozičnými prvkami v odlesnenej krajinnej štruktúre sú práve

plochy nelesnej stromovej a krovinej vegetácie pozdĺž oboch vodných tokov a sprievodná líniová zeleň popri komunikáciách. Výrazná orientačná zeleň skupín a línii vzrastlej zelene sa nachádza aj v z.ú. obce – na cintoríne, okolo kostolov a námestia. Pre zachovanie vonkajšieho obrazu obce najmä z diaľkových pohľadov, sú dôležité líniové pásy zelene v monotónnej poľnohospodárskej krajine.

## **2.5.2 NÁVRH ZÁKLADNEJ URBANISTICKEJ KONCEPCIE**

### **Navrhovaná urbanistická koncepcia**

- rozširuje urbanistickú štruktúru do voľnej poľnohospodárskej krajiny v kontaktných polohách s existujúcou zástavbou a existujúcimi zariadeniami technickej vybavenosti, dopravy predovšetkým
  - pre rozvoj bývania v 5 lokalitách s možnosťou rozšírenia zastavaného územia obce – Vyšné Hony (južná časť), Pod Lieštím III, Niže Mesta (východná časť), Vyše Mesta -Sad, Hrady a Vyšný Koniec (severovýchod)
  - pre rozvoj bývania so 4 lokalitami priamo v zastavanom území obce – Kokavská cesta I (väčšia časť je v z.ú.), Medzi vodami, Vyšné Záhumnie, Medzi bytovkami
- funkčne a priestorovo dotvára existujúcu štruktúru zástavby v ťažiskových priestoroch obce, s cieľom vytvorenia centier, diferencovaných podľa významu, funkcie a lokalizácie
  - vytipované 3 centrá s plochami pre OV, šport, rekreáciu, verejnú zeleň s navrhovaným rozšírením zastavaného územia obce – v jeho južnej časti lokalita Peklo, lokalita Pod Lieštím II + lokalita Pri ihrisku, lokalita Vyše Mesta (Sad, Hrady) časť v blízkosti HD Ondráška
  - vytipované 1 centrum pre OV, šport, rekreáciu, verejnú zeleň mimo zastavané územie obce – nad diaľnicou v Areáli cestovného ruchu v lokalite Vyšné Brezie

### **Návrhy na obnovu a prestavbu obce**

Z hľadiska obnovy a prestavby Územný plán obce Hybe navrhuje :

- zachovať, prípadne rekonštruovať so zachovaním pôvodného výrazu objekty, ktoré majú charakter typickej zástavby so zreteľom na vyhlásenú pamiatkovú zónu a historické jadro s námestím, výškovú hladinu objektov, urbanistickú mierku a uličnú sieť
- rekonštruovať objekty 2 kostolov (dominantné sakrálne stavby) s okolitou verejnou zeleňou, všetky pamätné domy v obci, objekt bývalej školy i ostatné architektonické pamiatky i solitéry, ktoré majú historické a kultúrne hodnoty - plastiky, križe, pomníky
- pri ostatných objektoch podporovať rekonštrukciu a rozširovanie jestvujúceho bytového fondu dostavbami a nadstavbami (aj nad existujúcimi objektami OV), výstavbou v prelukách pričom je potrebné rešpektovať charakteristické priehľady a pohľadové kužele, preferovať samostatne stojace objekty max. RD 2+ (podkrovie), BD 4, OV 3, s rozptýlnou plochou pozemkov pre RD od 800 m<sup>2</sup> do 1200 m<sup>2</sup> a zastavanou plochou 30%, pre BD 50%, pre OV 30%
- rekonštruovať miestne komunikácie, ktoré sú v zlom technickom stave
- dobudovať chýbajúce zariadenia a trasy technickej infraštruktúry (hlavne nová ČOV a kanalizácia)

## **2.5.3 NÁVRH OCHRANY A VYUŽITIA KULTÚRNO – HISTORICKÝCH HODNÔT**

### **Kultúrno – historické hodnoty obce**

Najstarší písomný doklad o obci Hybe je z roku 1230, keď kráľ Ondrej II. daroval majetok hýb a susedné majetky šľachticom Beuchovi, Hauchovi a Polkovi. Keď však uhorská kráľovská koruna pripadla Ondrejovmu synovi Belovi IV., mladý kráľ nariadil a urobil revíziu nedávno darovaných majetkov. Pri kontrole domáci Belo IV. ponechal síce Polkovi bývalý majetok Uhorskej Vsi, ale odňal mu Hybe, ktoré sa stali opäť majetkom uhorského kráľa. Pri tejto príležitosti vznikla najstaršia správa o Hybiach, ktorá priamo dokazuje existenciu Hýb roku 1239. Hybe však už zachytila ako existujúcu dedinu. Preto existenciu Hýb treba predpokladať aj pred 13. storočím, keďže v tomto období Liptovom prechádzali trasy dvoch krajinských ciest – cesta v smere juh-sever a cesta v smere západ-východ. Pri západo-východnej ceste vznikli zemepanské mestá Ľubča, pri križovatke oboch ciest Ružomberok a mestečko Hybe (oppidum), ktoré výrazne zasiahli do štruktúry osídlenia – prejavilo sa to nielen urbanisticky, ale aj spoločensky, najmä spštením triedneho, sociálneho, národnostného a zamestnaneckého zloženia obyvateľstva a pozdvihnutím jeho vzdelanostnej a kultúrnej úrovne.

Písomnosti z 13. stor. názov Hýb uvádzajú v tvare Hyba, Hybe, v písomnostiach zo 14.-15. stor. pribudol tvar Gyba, resp. ojedinele nemecké Gaib, napokon v písomnostiach zo 16. stor. sa vyskytuje iba tvar Hybe. Jazykovedný rozbor názvu Hýb dosvedčuje slovenský pôvod najstarších obyvateľov.

V Hybiach sa v pol. 13. storočia usadilo niekoľko nemeckých domácností, ktoré prišli z Krupiny a pravdepodobne aj zo Spiša. Novousadlíkov prilákali tunajšie tradičné trhy a nádej na zbohatnutie z banského podnikania. Najmä nemeckí „hostia“ ako ich vtedy označovali, sa pričínili o to, že predovšetkým oni, ale aj ostatní obyvatelia Hýb získali v roku 1265 od kráľa Belu IV. mestské práva podobné aké mali meštiani v Krupine – teda mali privilégiá právneho okruhu, trhové a jarmočné právo a oslobodenie od mýta. Dostali sa však do područia panstva Liptovský Hrádok. V Hybiach sa už v 13. stor. konal trh. Nemožno však zistiť, ktorý deň v týždni. Roku 1396 Hybania získali od kráľa Žigmunda povolenie konať ďalší trh, a to každý pondelok.

Už v 13. stor. tu stála mýtnica. Mýtnu patrilo uhorským kráľom. Pravda podľa mestského privilégia z roku 1265 boli hybskí meštiani oslobodení od tunajších mýtnych poplatkov. Vzhľadom na svoju dopravnú polohu mýto v Hybiach vyberali aj neskôr a to v polovici 16. stor., keď bola v obci zriadená pošta a mýtnica.

Hybania sa popri roľníctve venovali remeslám a obchodu. O ich obchodných ambíciách svedčí to, že roku 1405 získali od kráľa Žigmunda právo oslobodenia od platenia mýta v kráľovských minciach v celom Uhorsku. Od 14. stor. niektoré hybské meštianske rodiny sa usilovali uplatniť aj v baníctve, najmä na majetkoch šľachticov zo Svätého Jána v Bocianskej doline, kde dolovali zlato. Od roku 1342 tu dolovali zlato legálne, na základe dohody s majiteľmi Bocianskej doliny.

Hybe boli samostatnou farnosťou. Pravdepodobne už pred polovicou 13. stor., dokázateľne roku 1265. Odvtedy Hybania ako meštiani mali právo slobodne si vyberať farára do svojho kostola. V 30. rokoch 14. stor. tu pôsobil farár Šimon. Jeho ročný príjem z desiatku od farníkov mal hodnotu 4 hrivien striebra. Farský kostol v Hybiach bol zasvätený Všetkým svätým. Z veľkosti ročného príjmu hybského farára možno usudzovať o veľkosti tunajšej farnosti, teda o počte domov, domácností, rozsahu poľnohospodárskej výroby. Vtedajší farári v Ľubči a Ružomberku mali väčší príjem (po osem hrivien), čo svedčí o tom, že rozsah poľnohospodárskej výroby v Hybiach bol iba polovičný oproti Ľubči a Ružomberku.

Hybe nemali dostatočné predpoklady vyvinúť sa na popredné slobodné kráľovské mesto. Zostali na úrovni mestečka, ktoré od 15. stor. bolo súčasťou panstva Hrádok aj napriek úsiliu hybských mešťanov.

V chotári Hýb asi 5 km nad Hybami smerom ku Kriváňu, v doline potoka Hybica, vybudovali Hybania v roku 1419 osadu s názvom Hybica, ktorá však mala krátke trvanie do roku 1469. Patrila zemanom zo Žehry. V 16. stor. úplne spustla, pôdu zaujalo panstvo Lipt. Hrádok a dávalo ju do nájmu.

Roku 1535, keď Liptovom tiahlo do Košíc cisárske vojsko pod vedením generála Kacianera, časť Hýb vyhorela. Preto boli roku 1536 Hybania zdanení iba 14, resp. 15 port. roku 1549 boli zdanení od 14 port, pričom 12 usadlostí bolo opustených a roku 1557 iba od 8 port, keďže ďalších 17 domov vyhorelo a ďalších 15 usadlostí spustošilo cisárske vojsko. Hybania si postupne vybudovali domy, obrobili polia, ale časť z nich trvalo schudobnela. roku 1588 boli Hybe zdanené od 20 port, pričom 6 domov zostalo vyhorených, vtedy však tu žilo 12 želiarskych domácností. Roku 1596 boli zdanené len po 16 port, 6 domov zostalo opustených, želiarov však pribudlo (30 domácností).

Pomer Hybanov k panstvu Lipt. Hrádku vyjadroval urbár z roku 1670 a 1771. Koncom 16. stor. tu stála aj jedna zemianska kúria. Mestečko Hybe malo v roku 1600 71 obývaných domov, 4 domy boli opustené, bol tam však aj mlyn, kostol a fara. V počte domov boli Hybe koncom 16. stor. menším sídliskom ako neďaleká dedina Štrba. Väčšie ako Hybe boli najmä mestá Ružomberok a Ľubča. Hybania mali právo voľného sťahovania. Panstvo okliešťovalo ich práva a nerešpektovalo výsadné postavenie. Do ťažkého postavenia sa dostali v 18. storočí, keď im panstvo odobralo právo výčapu a výroby liehovín, právo výseku mäsa, lesné a pasienkové úžitky, vyhradilo si právo schvaľovať kandidátov na funkciu richtára a sústavne zvyšovalo feudálnu rentu. Roku 1728 bolo v Hybiach 13 a roku 1800 20 remeselníkov. Spoločný cech čižmárov, hrnčiarov, garbiarov a ostatných miestnych remeselníkov vznikol roku 1697. Roku 1807 čižmári, debnári, kolári, kováči, kožušníci, krajčíri, mlynári, pekári, tesári, zámočníci žiadali konfirmovať artikuly z roku 1697. V prvej polovici 19. stor. samostatne vystupuje cech čižmárov, garbiarsky cech, hrnčiarsky cech a kožušnícky cech. Roku 1822 si vytvorili spoločný cech drevospracujúci remeselníci, a to debnári, kolári, tesári a stolári. Miestni farbiari látok boli organizovaní v liptovskom farbiarskom cechu so sídlom v Liptovskom Mikuláši.

Okolo bane na železnú rudu v 2. pol. 18. stor. vznikla osada Hošková. Rudu na mieste pražili a surový kov spracúvali v hámri pri potoku Hybica, kde sa aj spracúvala časť surového železa z maše pod Hradskou horou. Roku 1828 mala osada 8 domov a 60 obyvateľov.

V 2. polovici 19. stor. sa obyvatelia zaoberali najmä murárstvom a odchádzali na sezónne práce do Pešti. Na potlačenie nepokojov 1918 muselo zasiahnuť vojsko. Po roku 1918 nastal popri poľnohospodárstve nový

rozmach remesiel (hrnčiarstvo, murárstvo, kováčstvo, kožušníctvo atď.). MO KSČ bol založená v roku 1924. Počas 2. svetovej vojny obyvatelia podporovali partizánske hnutie. JRD bolo založené v roku 1949.

V obci sa začala vytvárať bohatá tradícia ochotníckych predstavení v roku 1856. Vytvárali ju D. Bachát, B. Klein-Tesnoskalský a richtár Ľ. Klein. Učiteľ J. Bisza nacvičil 1867 prvé detské divadlo. Ochotnícke divadlo ožilo 1894. Po roku 1918 sa predstavuje divadlom Ev. beseda a i. spolky.

**K významných osobnostiam, ktoré sa narodili v Hybiach patria :** Jakub Graichmann (25.7.1822-9.6.1897)- básnik, dramatik, Dobroslav Chrobák(16.2.1907-16.5.1951)-spisovateľ, literárny historik, Ondrej Chrobák (5.8.1871-27.11.1935)-osvet. pracovník, prekladateľ, Ondrej Jamnický (14.1.1817-1898)-osvet. pracovník, Samuel Medvecký (28.1.1794-18.9.1876)-nár. pracovník, Ľudovít Samuel Orphanides (29.9.1818-25.4.1895)-pomológ, Hermína Orphanidesová (22.11.1853-28.5.1916)-poetka, Belo Klein-Tesnoskalský (17.3.1853-23.12.1941)-spisovateľ.

**Pôsobisko tu mali :** Daniel Bachát-Dumný (1840-1906)-spisovateľ, v rokoch 1752-58 Ján Čerňanský (1709-1766)-osvet. spisovateľ, v rokoch 1767-83 Augustín Doležal (1737-1802)-básnik, filológ, v rokoch 1836-88 Jonáš Bohumil Guoth (1811-1888)-osvet. pracovník, lekár-tu aj zomrel, v rokoch 1852-59 Štefan Nikolaj Hýroš (1803-1888)-historik, Štefan Pilárik (1615-1693)-spisovateľ, v rokoch 1888-1923 Ján Šimkovič (1854-1931)-prekladateľ, v rokoch 1776-78 Matej Šulek (1748-1815)-náb. spisovateľ. Je tu pochovaný renesančný slovensko-maďarský básnik Valentín Balaša – Bálint Balassa (1554-1594).

### **Ochrana architektonicko - urbanistického usporiadania v obci**

Obec Hybe má charakter sídla s hromadnou cestnou zástavbou. Pôdorys obce, ustálený v 19. stor., má pravidelnú kolonizačnú schému. Z rohov centrálného obdĺžnikového námestia vychádzajú cesty, pričom hlavná cesta sa dotýka jednej strany námestia. Pôvodnú hromadnú cestnú zástavbu s charakteristickým urbanistickým usporiadaním (zachované jednopodlažné murované obytné domy, vysoko podpivničené so zaklenutou sýpkou nad prednou izbou, so sedlovou šindlovou strechou, štítom orientované do ulice, uzatvorené i priechodné dvory majú hĺbkovú zástavbu, ukončené hospodárskymi stavbami) je potrebné zachovať z hľadiska historického urbanizmu. Cestná zástavba spolu s existujúcim námestím predstavuje jedinečný doklad typickej murovanej architektúry „in situ“ s nádychom dobovej atmosféry.

**Dňa 01.10.1991 vyhlásil Okresný úrad v Liptovskom Mikuláši VZN č. 5/91 Pamiatkovú zónu v obci Hybe.** Popis jej hraníc a ochranného pásma so zakreslením v grafickej časti je nasledovný : 1/14, 11/2, 11/1, 42/1, 38, 47/1, 43, 52/6, 53/9, 54/3, 55/4, 58, 59/13, 62/1, 62/2, 62/3, 66/10, 67/1, 68/6, 69/5, 71/14, 72/4, 75/5, 75/4, 76/1, 77/14, 77/13, 78/5, 79/6, 80/12, 80/11, 80/1, 80/10, 81/10, 81/9, 82/12, 83/16, 84/4, 85/4, 86/13, 87/11, 87/10, 87, 12, 93/5, 88/1, 89/10, 90/12, 90/11, 91/9, 91/8, 91/7, 92/1, 94/3, 95/8, 96/2, 97/6, 97/7, 98/7, 99/10, 99/7, 99/11, 99/12, 101/8, 101/6, 101/7, 102/11, 103/6, 103/7, 104/2, 105/5, 106/6, 107/6, 108/6, 108/7, 109/5, 109/6, 110/10, 111/3, 112/9, 113/5, 114/1, 115/6, 116/3, 117/1, 118/2, 118/1, 125/9, 125/8, 125/7, 125/2, 125/3, 125/1, 314/2, 314/1, 312/8, 126/1, 127/2, 127/1, 128, 129, 131, 132/2, 133, 134/1, 134/2, 135, 136/2, 136/2, 136/3, 138/10, 138/1, 140/3, 140/5, 141, 234/9, 173/17, 173/18, 173, 178/6, 179/6, 179/2, 180/1, 181/10, 181/6, 183/4, 184/6, 184/5, 185, 187/4, 234/8, 234/7, 204/1, 204/2, 204/3, 204/5, 204/6, 204/10, 204/9, 205/4, 206/3, 207/9, 207/8, 207/7, 208/12, 208/13, 208/14, 209/7, 209/8, 210/4, 211/3, 212/9, 212/6, 213/10, 215/8, 215/7, 216/4, 216/3, 216/1, 215/1, 215/5, 214/1, 214/3, 213/1, 234/1, 234/5, 229/8, 229/9, 229/4, 223/2, 235/3, 236, 237/6, 237/4, 239/1, 240/4, 241/3, 242/1, 243/1, 243/2, 244/1, 245/7, 245/6, 245/4, 246/3, 247/6, 248/4, 248/3, 248/5, 250, 251/3, 251/2, 252/4, 253/1, 254/3, 255/7, 255/8, 256/1, 257/1, 258/1, 259/4, 259/4, 259/4, 259/6, 260/2, 261/5, 262/4, 263/1, 264/1, 269, 270/4, 288, 287, 286/3, 286/4, 285/7, 284/4, 282, 278/6, 279/5.

Z histórie Hýb ešte treba spomenúť drevený artikulárny kostol, ktorý pretrval s opravami od roku 1693 až do roku 1826, keď na jeho mieste postavili nový Evanj. a.v. kostol v klasicistickom slohu. Jeho podoba sa zachovala v kresbe na titulnom liste evanjelickej matriky v Hybiach. Pochádza z polovice 18. storočia od tamojšieho evanjelického kazateľa a známeho barokového spisovateľa Augustína Doležala (1727-1802). Aj keď je kresba dosť schematická, jasne z nej vidieť, že aj drevený artikulárny kostol v Hybiach mal pôdorys rovnoramenného (tzv. gréckeho) kríža a svojím výzorom pripomínal dodnes existujúci artikulárny kostol v Kežmarku.

**Podľa Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR (ÚZPF) sa v katastrálnom území obce nachádzajú tieto nehnuteľné národné kultúrne pamiatky (NKP) :**

- Rímsko-katolícky kostol Všetkých svätých .....ev. č. ÚZPF 311/0, parc.č. 159/1 (pôvodne ranogotický objekt z prelomu 13. a 14. stor. s barokovo-klasicistickou úpravou a s opevňovacím múrom zo 17. stor.

- Evanjelický a.v. kostol .....ev.č. ÚZPF 312/0, parc.č. 39 (klasicistický objekt postavený v rokoch 1822-1826 na mieste dreveného artikulárneho kostola
- Dom pamätný s tabuľou pamätou básnika Jakuba Grajchmana .....ev.č. ÚZPF 380/1-2, parc. č. 124/2 (jednopodlažný dom z 19. stor.)
- Hrob Jakuba Grajchmana s náhrobníkom .....ev.č. ÚZPF 678/0, parc.č. 25/2
- Dom pamätný Dobroslava Chrobáka.....ev.č. ÚZPF 3418/0, parc.č. 80/4 (jednopodlažný kamenný dom z konca 19. stor.)
- Dom pamätný Alojza Štróbla .....ev.č. ÚZPF 314/0, parc.č. 4619/11 (viacpodlažná stavba z konca 19. stor. v časti Šmikanec)

**K hodnotným objektom kultúrneho dedičstva, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ale nesporne majú historické a kultúrne hodnoty patria :**

- Dom č. 79 .....remeselnícko-roľnícky z roku 1834
- Dom č. 288-289 ..... maloroľnícky murovaný z 2. pol. 18. stor.
- Domy č. 304, 407 .....datovaný nad bránou r. 1824
- Dom 449
- Dom č. 410 .....roľnícky z roku 1888
- Škola pôvodne ľudová .....postavená r. 1902 podľa projektu arch. M. M. Harminca
- Náhrobník na miestnom cintoríne pri hrobe, v ktorom odpočíva básnik J. Graichman
- Pamätné tabule .....na dome, v ktorom sa narodil básnik Jakub Graichman  
.....textová mramorová pri náhrobníku maďarského básnika Bálinta Balassu
- Pomník padlým v 1. a 2. svetovej vojne, riešený architektonicky uvedené sú na ňom aj mená padlých (1951)

Na spomínané nehnuteľné národné kultúrne pamiatky sa vzťahuje ochrana vyplývajúca zo zákona č.49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, ďalej podľa § 40 tohto zákona i § 127 novelizovaného stavebného zákona – povinnosť ohlásenia archeologického nález (Centrálna evidencia archeologických nálezísk SR, ktorú vedie Archeologický ústav SAV v Nitre) a povinnosť rešpektovať ustanovenia § 32, 33 Zákona č. 49/2002 Z.z. pri obnove, rekonštrukcii a akejkolvek inej stavebnej činnosti na objektoch národných kultúrnych pamiatok.

V centre obce pri Rímskokatolíckom kostole Všetkých svätých bol v piatok 13.10.2006 pri kopaní odvodňovacieho kanálu objavený strieborný poklad (203 historických mincí v hlinenom krčahu o hmotnosti cca 98 dkg z obdobia rokov 1690-1700, na ktorých je zobrazený cisár Leopold) a odovzdaný Archeologickému ústavu SAV v Nitre. Jedná sa už o druhý strieborný poklad nájdený v obci. Prvý, takisto sa jednalo o strieborné mince z prvej tretiny 17. storočia, bol objavený v roku 1869.

### **Zásady ochrany a využitia kultúrno-historických hodnôt**

V jednotlivých etapách realizácie Územného plánu obce Hybe (teda po jeho schválení s akceptovaním stanovených zásad a regulatívov pre zachovanie kultúrnohistorických hodnôt) dodržiavať podmienky stanovené zákonom č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu a to predovšetkým :

- rešpektovať všetky vyhlásené národné kultúrne pamiatky (KP) podľa ÚZPF SR a ich ochranné pásma (Rímsko-katolícky kostol Všetkých svätých, Evanjelický a.v. kostol, Dom pamätný s tabuľou básnika Jakuba Grajchmana, hrob Jakuba Grajchmana s náhrobníkom, Dom pamätný Dobroslava Chrobáka a Alojza Štróbla)
- rešpektovať hodnotné objekty historického a kultúrneho dedičstva (Dom č. 79, č. 288-289, č. 304,307, č. 449, č. 110, Škola pôvodne ľudová, Náhrobník na miestnom cintoríne pri hrobe J. Graichmana, pamätné tabule (v dome kde sa narodil Jakub Graichman a textová mramorová tabuľa pri náhrobníku Bálinta Balassu), Pomník padlým v 1. a 2. svetovej vojne)
- rešpektovať územie vyhlásenej pamiatkovej zóny a jej ochranného pásma (VZN č. 5/1991 Okresný úrad Liptovský Mikuláš) ako sídelného územného celku sústredených pamiatkových hodnôt (t.j. historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, technických, umelecko-remeselných a pod.) alebo archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktoré je topograficky vymedzené
- dodržiavať spoluprácu obce s orgánmi štátnej správy, ktoré vykonávajú správu pri záchrane, obnove a využívaní kultúrnych pamiatok a pamiatkového územia (Krajský pamiatkový úrad v Žiline pracovisko Ružomberok ako prvo stuňový orgán ochrany pamiatkového fondu)
- obec priamo vo svojom riešenom území je povinná vytvárať všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu obnovu a využívanie pamiatkového fondu (teda dbať, aby vlastníci KP neohrozovali jej pamiatkové hodnoty – dobrý technický, prevádzkový a estetický stav ako aj vhodný spôsob využitia, koordinovať budovanie

technickej infraštruktúry v území pamiatkovej zóny, spolupôsobiť pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia, na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu)

- v zmysle § 40 tohto zákona a § 127 novelizovaného stavebného zákona č. 50/1976 Zb. – povinnosť ohlásenia nálezov (či už kultúrne cenných predmetov, detailov stavieb, chránených častí prírody, archeologických nálezov pri stavebnej alebo inej činnosti, pri výskume – v zemi, pod vodou alebo v hmote historickej stavby) stavebnému úradu, orgánu štátnej pamiatkovej starostlivosti, prípadne archeologickému ústavu (SAV v Nitre – vedie evidenciu nálezísk) alebo orgánu štátnej ochrany prírody

V území vymedzenom hranicou **pamiatkovej zóny a jej ochranného pásma**, ktorá bola vyhlásená VZN č.5/1991 Okresným úradom v Liptovskom Mikuláši s účinnosťou od 1.10.1991 a v súlade so zákonom č.49/2002 o ochrane pamiatkového fondu navrhujeme :

- akceptovať ochranu kultúrnych pamiatok všetkých druhov, ďalej objektov, ktoré nie sú v ÚZPF ale majú nesporné historické a kultúrne hodnoty, evidované archeologické náleziská, prioritne adekvátne využívať existujúci historický stavebný fond pri zachovaní „génia loci“ - historickú parceláciu, pôdorysnú osnovu historického sídla

- zachovať otvorené plochy 2 pôvodných historických námestí - Hlavného námestia (ako centrálného dominantného prvku v z.ú. pamiatkovej zóny s rím. kat. kostolom) a námestia Jericho (pre jej severozápadnú časť) s možnosťou ich regenerácie pre relaxačno-oddychové účely a kultúrno-spoločenské aktivity obce

- akceptovať priestorové situovanie a dominantnosť 2 sakrálnych stavieb - Rímsko-katolíckeho kostola Všetkých svätých a Evanjelického a v. kostola

- pre objekt navrhovaný na zápis do Ústredného zoznamu kultúrnych pamiatok – Školu pôvodne ľudovú, postavenú v roku 1902 podľa projektu arch. M. M. Harminca vykonať záchranný výskum keďže jej nesporná historicko-architektonická hodnota nezodpovedá jej stavebno-technickému stavu a funkčno-prevádzkovému využitiu (na poschodí sú momentálne priestory materskej školy, no prízemie objektu do 30.06.2006 slúžilo pre činnosť 4 tried základnej školy pričom 1 trieda bola pre deti s mentálnym postihom a školský dvor za týmto objektom je takisto nevyužívaný)

- pri umiestňovaní nových objektov v prelukách (pôvodne nezastavaných plochách), pri rekonštrukciách, obnovách v osobitných prípadoch pri asanáciách existujúcich objektov rešpektovať hmotovo - priestorovú skladbu na pôvodnej parcelácii, charakteristické prieťahy, pohľadové kužele s tradičným charakterom a tvaroslovnými prvkami

- v južnej časti pamiatkovej zóny v dotyku s jej ochranným pásmom po asanácii starších hospodárskych objektov (cca 6-8) umiestnených pri miestnej komunikácii a voľných plochách záhrad s vytvorením novej prístupovej komunikácie vedúcej v línii pôvodnej cesty vytvorenie lokality Vyšné Záhumnie pre obytno-rekreačnú funkciu s dodržaním tradičného charakteru, mierky objektov a pôvodnej parcelácie (cca 5 nových RD)

- vytvorenie nového školského areálu pre chýbajúce športové aktivity žiakov základnej školy v lokalite Za starou školou (momentálne časť tohto priestoru je využívaná pre pohybové aktivity detí materskej školy) na voľných plochách záhrad s prízjzdom od Hlavného námestia popri Rímsko-katolíckom farskom úrade s možnosťou vytvorenia plochy pre monofunkčnú príp. polyfunkčnú občiansku vybavenosť obce (napr. nová materská škola)

- pri postupnej stavebnej činnosti a ostatných aktivitách nevytvárať novú cestnú sieť a plošné asanácie pre parkovanie ale zachovať pôvodnú líniu cestnej zástavby a dopravný režim s určením nových parkovacích miest v okolí spomenutých 2 pôvodných historických námestí (hierarchicky usporiadaných) a pre cintorín

- výsadbu zelene dotvárajúcej prírodný charakter, ktorý je súčasťou historického urbanizmu a kultúrnej krajiny pozdĺž hydričného biokoridora Hybice na miestach kde bola vykonaná úprava koryta (SV a Z časť v ochrannom pásme pamiatkovej zóny) ale i na ostatných miestach v z.ú. obce pozdĺž koryta Hybice kde sa uvažuje s novými úpravami, okrem úpravy toku v rkm 4,180 – 4,650

- zachovať a regenerovať významné plochy zelene nachádzajúce sa v území pamiatkovej zóny – na Hlavnom námestí v okolí Rímsko-katolíckeho kostola Všetkých svätých a Pomníka padlým v 1. a 2. svetovej vojne ďalej v okolí Evanjelického a v. kostola a na ploche cintorína

- pri stavebnej činnosti v tomto území rešpektovať historickú parceláciu pôvodnej urbanistickej štruktúry, pri zohľadnení miery narušenia historického prostredia

- v pamiatkovom území, v urbánných celkoch s menšími hodnotami, ktoré sú charakteristické vrstvením jednotlivých vývojových etáp, aplikovať pri obnove analytickú metódu obnovy pamiatkového fondu – dominantným znakom je heterogénnosť tejto štruktúry

- v pamiatkovom území so zachovanými pamiatkovými hodnotami pri obnove pamiatkového fondu uplatniť slohovo – rekonštrukčné metódy (exaktnú slohovú rekonštrukciu v prípade národných kultúrnych pamiatok resp. analogickú a hypotetickú metódu pamiatkovej obnovy v súvislosti s konkrétnymi hodnotami a stavebno – technickým stavom pamiatkového fondu
- pri riešení dotvorenia historickej štruktúry (v pamiatkovom území, ktoré nebolo zastavané) uplatniť metódu novotvaru v historickom prostredí

## 2.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE

### 2.6.1 ZÁKLADNÉ ROZVRHNUK FUNKCIÍ V RIEŠENOM ÚZEMÍ

Katastrálne územie obce Hybe má pretiahnutý tvar v severojužnom smere. Stred katastrálneho územia rozdeľuje na severnú a južnú časť trasa diaľnice D1. V severnej časti sa nachádza priestor voľnej krajiny, kde platí ochranné pásmo TANAP-u 2° (nad ochranným pásmom diaľnice D1) a v južnej najrozšírenejšej časti je sústredená zastavaná časť obce (rozdelená cestou I/18) a pod ňou plochy základne rekreácie Červený kút, základne turizmu Školiace a rekreačné zariadenie Daňového úradu SR, rekreačné zariadenie Kotva a 6 chat v lokalite Stará púť. Po línii Bieleho Váhu vedie ochranné pásmo NAPANT-u 2°, aj železničná trasa č. 180. Ostatné územie mimo z.ú. je tvorené z väčšej časti poľnohospodárskou pôdou, ktorá je prerušená malými enklávami zelene.

#### Katastrálne územie obce členíme na tieto funkčné zóny :

- zóna osídlenia, ktorá je tvorená zastavaným územím obce (vymedzené hranicou) o výmere 105,5179 ha, nachádza sa pod diaľnicou D1 v južnej časti katastra a vytvára jeden kompaktný celok
- zóna výrobo-skladovacia je tvorená a.) plochami poľnohospodárskej pôdy, ktoré sa využívajú pre rastlinnú výrobu  
b.) 3 areálmi dvorov Roľníckeho družstva Hybe – lokalita Šmidkeň vo východnej časti z.ú. obce, lokalita Brezie v západnej časti mimo z.ú., lokalita Ondráška pri diaľnici v severnej časti mimo z.ú., 1 areálom Urbárskeho pozemkového spoločenstva Hybe pre ľahký drevospracujúci priemysel vo východnej časti z.ú. obce v dotyku s areálom Roľníckeho družstva v lokalite UPS Šmidkeň
- zóna rekreácie v lokalite Červený kút s rekreačným zariadením Kotva, ktorá sa nachádza v juhozápadnej časti k.ú. pri ceste I/18 a nad ňou je Školiace a rekreačné zariadenie Daňového úradu SR, a v juhozápadnej časti k.ú. v blízkosti rekreačného zariadenia Koliba je sústredených 6 chat v lokalite Stará púť

Stav typov kultúr v katastrálnom území obce Hybe k 18.04.2006 :

| Druh                       | Výmera v ha        |
|----------------------------|--------------------|
| Orná pôda                  | 840,8990 ha        |
| Záhrady                    | 20,3103 ha         |
| TTP                        | 2542,3711ha        |
| Lesné pozemky              | 1610,7998ha        |
| Vodné plochy               | 37,1010ha          |
| Zastavané plochy a nádvia  | 200,2383ha         |
| <b>Celková výmera k.ú.</b> | <b>5286,5694ha</b> |

#### Zastavané územie obce podľa funkčného využitia členíme na :

- obytné územie
- výrobné územie
- rekreačné územie
- Obytné územie tvoria plochy, ktoré sú určené pre obytné domy (rodinné a bytové) a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia napr: garáže, stavby občianskeho vybavenia, verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská. V obytnom území prevláda bývanie v rodinných domoch v menšej miere v bytových domoch. Objekty bývania (počet rodinných domov 583, bytových domov 8) sú doplnené zariadeniami

občianskej vybavenosti, z ktorých väčšina je sústredená v strede obce, niektoré v menšej miere sú situované v rôznych častiach obytného územia.

- **Výrobné územie** zahŕňa plochy určené pre prevádzkové budovy a zariadenia rastlinnej a živočíšnej poľnohospodárskej výroby Roľníckeho družstva Hybe, ktoré sú situované na 3 miestach v z.ú. i mimo neho. Najväčšie plochy patria hospodárskemu dvoru Šmidkeň umiestneného vo východnej časti z.ú., na západnej strane nad z.ú. sa nachádza hospodársky dvor Brezie a v severovýchodnej časti nad z.ú. medzi diaľnicou a cestou I/18 hospodársky dvor Ondráška (gátor – drevospracujúci priemysel). V lokalite UPS Šmidkeň vo východnej časti z.ú. i mimo neho sa nachádza areál Urbárskeho pozemkového spoločenstva Hybe pre spracovanie dreva (drevospracujúci priemysel).

- **Rekreačné územie** tvoria plochy, ktoré zabezpečujú požiadavky každodennej rekreácie bývajúcего obyvateľstva a turistov. Podstatnú časť rekreačných plôch tvorí zeleň, najmä lesy, ovocné sady, trávne plochy prípadne vodné plochy. Do rekreačnej plochy sa umiestňujú športové zariadenia, ihriská, kúpaliská, zariadenia verejného stravovania a niektoré služby. V juhozápadnej časti k.ú. je rekreačné územie tvorené plochami Školiaceho a rokovacieho zariadenia Daňového úradu (momentálne je prázdne a ponúkané na odpredaj) a rekreačného zariadenia Kotva – pri hranici s k.ú. Kráľova Lehota, 6 chatami v blízkosti rekreačného zariadenia Koliba v lokalite Stará púť.

## NÁVRH RIEŠENIA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA

Územný plán obce Hybe člení navrhované rozvojové zámery na obytné, zmiešané územie s prevažne mestskou štruktúrou, výrobné a rekreačné územie.

### • nové plochy pre OBYTNÉ ÚZEMIE navrhujeme

a.) v hraniciach zastavaného územia obce predovšetkým pre rodinné domy s príslušnou občianskou vybavenosťou – skompaktnením zástavby na miestach existujúcich prelúk a na miestach dožitého stavebného fondu, intenzifikovať chýbajúcu zástavbu využitím nadmerných záhrad po dohode s vlastníkmi nehnuteľností

- Vyšné Záhumnie (cca 5 RD)
- Medzi vodami (cca 17 RD)
- Kokavská cesta I (cca 17 RD, menšia časť je mimo z.ú.)

- mimo hraníc zastavaného územia obce (na voľných plochách PP v kontakte so zastavaným územím)

- Vyšné Hony (cca 59 RD)
- Pod Lieštím III (cca 2 RD)
- Niže Mesta (cca 36 RD)
- Vyše Mesta (Sad, Hrady - cca 53 RD)
- Vyšný Koniec (cca 30 RD, 6 BD)

b.) v hraniciach zastavaného územia obce predovšetkým pre bytové domy

- Medzi bytovkami (1x 6-bytový dom)

- mimo hraníc zastavaného územia obce (na voľných plochách PP v kontakte so zastavaným územím)

- Vyšné Hony (2x 6-bytový dom, t.j. 12 bytových jednotiek v línii južným smerom od existujúceho bytového domu)

### • nové plochy pre ZMIEŠANÉ ÚZEMIE PREVAŽNE S MESTSKOU ŠTRUKTÚROU navrhujeme

- v hraniciach zastavaného územia obce pre časť lokality Peklo (vytvorený okruh v okolí horskej charty s možnosťou parkovania pre rôzne druhy občianskej vybavenosti s plochami pre športovo-rekreačné zariadenia), Pod Lieštím II a Pri ihrisku

- mimo hraníc zastavaného územia obce v lokalite Vyšné Brezie (nad diaľnicou v blízkosti sú obe čerpacie stanice, cez túto lokalitu vedie i navrhovaná cyklistická trasa do susediacej obce Lipt. Kokava v pokračovaní do Pribyliny)

### • nové plochy pre VÝROBNÉ ÚZEMIE navrhujeme

- v hraniciach zastavaného územia obce - efektívnejšie zhodnotiť existujúci areál Roľníckeho družstva Hybe hospodársky dvor Šmidkeň so zameraním na malé a stredné miestne podnikateľské aktivity výrobného a nevýrobného charakteru, v obytnom území umiestňovať drobné výrobné prevádzky, ktoré svojou činnosťou nebudú znečisťovať životné prostredie a mať zvýšené nároky na statickú dopravu a skladové priestory

- mimo hraníc zastavaného územia obce - efektívnejšie zhodnotiť existujúci areál Roľníckeho družstva Hybe hospodársky dvor Brezie so zameraním na malé a stredné miestne podnikateľské aktivity výrobného

a nevýrobného charakteru, UPS Šmidkeň (úprava a rozšírenie existujúcej drevovýroby Urbárskeho pozemkového spoločenstva Hybe, existujúci stav je hraniciach z.ú.), menšia plocha vhodná pre výstavbu požiarnej veže v lokalite Kráľova Flomberg, plocha pre skládku biologického odpadu v lokalite Bývalý mlyn, plochy Vyše Mesta I a II (po oboch stranách cesty I/18 vo vzdialenosti cca 150m od z.ú. obce) pre lokalizáciu výrobných, nevýrobných aktivít a skladového hospodárstva, Niže Mesta I (nová ČOV), Stará púť (obora na chov jelenej alebo srnčej zveri), Pod stupami (chov rýb – rybné hospodárstvo)

- mimo hraníc zastavaného územia obce vo výhlade - lokalita Vyše Mesta (podnikateľské aktivity výrobné, nevýrobné a skladové hospodárstvo), kde bude potrebné vykonať podrobný hydro-geologický prieskum, keďže väčšia časť lokality je umiestnená nad ochranným pásmom vodného zdroja VV-3

- **nové plochy pre REKREAČNÉ ÚZEMIE navrhujeme**

- mimo hraníc zastavaného územia - Pod Lieštim I (športové plochy a zariadenia pre prechodné ubytovanie – chatová osada), Pod Brezím a Ondráška využitie pre agroturistiku, Hôrka a Za rybníkom (oba zámery sú plochy vhodné na vybudovanie protipovodňových nádrží pričom lokalita Za rybníkom formou poldra s možnosťou využitia pre oddychovo - relaxačný účel), Za starou školou (nový športový areál pre deti Základnej školy v Hybiach), Jericho I (ihriská pre deti a mládež – v zime možnosť vytvorenia klziska, keďže je v blízkosti potok Hybica), Vyšné Brezie - západ (športové plochy a zariadenia prechodného ubytovania zamerané na rekreačné aktivity spojené s cykloturistikou a pod.), navrhovaný turisticko-náučný chodník do Hybicej tiesňavy), Stará púť I (rekreácia v zeleni, stanové a chatové osady), Stará púť II (rekreácia určená skôr pre športové plochy), Svarín (športové plochy a zariadenia, stanové a chatové osady), vybudovanie 2 cyklistických trás v smere Hybe – Východná, Važec (jedna) a v smere Hybe – Lipt. Kokava, Pribylina (druhá), turisticko-náučný chodník Hybe – Hybická tiesňava (popri poldri Za rybníkom až pod chránený areál Hybské sily)

- mimo hraníc zastavaného územia vo výhlade – lokalita Vyšné Brezie – východ (umiestnenie športových plôch a zariadení prechodného ubytovania zameraných na rekreačné aktivity spojené s cykloturistikou a pod. so zachovaním existujúceho biokoridoru miestneho významu)

## **2.6.2 VYMEDZENIE ČASTI ÚZEMIA PRE RIEŠENIE VO VÄČŠEJ PODROBNOSTI – V ÚZEMNOM PLÁNE ZÓNY**

Preveriť urbanisticko-architektonické riešenie podrobnejšou územnoplánovacou dokumentáciou na úrovni územného plánu zóny bude potrebné pre nasledovné lokality :

- územie vyhlásenej pamiatkovej zóny z dôvodu zachovania historicko-pamiatkových hodnôt (zásady ochrany pamiatkového územia vypracovať v súlade s § 29 zákona č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu)
- obytné územie : Vyšné Hony, Niže Mesta, Kokavská cesta I, Medzi vodami, Vyše Mesta (Sad, Hradý), Vyšný Koniec, športový areál Za starou školou, vo výhlade Na chrasti, Kokavská cesta II
- zmiešané územie prevažne s mestskou štruktúrou : Peklo, Vyšné Brezie
- výrobné územie : UPS Šmidkeň, Vyše Mesta I, Vyše Mesta II, vo výhlade Vyše Mesta
- rekreačné územie : Pod Lieštim I, Pod Brezím, Vyšné Brezie - západ, Za rybníkom, Svarín, vo výhlade Vyšné Brezie - východ
- úprava verejnej zelene – Hlavné námestie

Pre ostatné rozvojové zámery navrhujeme spracovať urbanistické štúdie.

## **2.7 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY, REKREÁCIE, ŠPORTU A CESTOVNÉHO RUCHU**

### **2.7.1 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA**

Záujem o výstavbu rodinných domov v obci pretrváva. Obec disponuje značným plošným potenciálom vhodným pre výstavbu rodinných domov predovšetkým na voľných plochách s dobrým napojením na inžinierske siete i dostupnosťou na občiansku vybavenosť. S ohľadom na vplyv vlastníckych vzťahov predpokladáme, že v navrhovaných lokalitách pre RD bude zastavaná len časť navrhnutých pozemkov, preto bude potrebné

navrhnuť väčší počet stavebných pozemkov (pre výstavbu rodinných domov počítame v priemere cca 1000m<sup>2</sup>/1 stavebný pozemok, pričom pri vyšších stupňoch ÚPD sa môžu tieto rozmery pohybovať v rozmedzí medzi 800-1200m<sup>2</sup>). Pre jednotlivé lokality sme určili – max. výšku zástavby (počet podlaží s možnosťou využitia podkrovia) a koeficientu zastavanosti – (bližší popis je v Návrhu záväznej časti územného plánu obce – kap. 3.1 Zásady a regulatívy funkčného využívania územia).

Pri rozvoji plôch pre bývanie sme vychádzali z predovšetkým skompaktnením zástavby **v zastavanom území obce**, kde je veľmi dobrá možnosť napojenia na existujúci dopravný systém i technickú vybavenosť. Jedná sa však o pomerne malé plochy prelúk medzi existujúcou zástavbou pričom časť územia vo vyhlásenej pamiatkovej zóne je charakterizovaná dlhými úzkymi pozemkami, kde 2 niekde aj 3 rodinné domy sú stavané za sebou. Lepšia možnosť využitia prelúk, čo sa týka šírky pozemkov je v skôr smerom von z centra obce v jeho okrajových častiach aj keď svahovitost' terénu situáciu mierne zhorší. V staršej časti zástavby navrhujeme využiť aj miesta dožitého stavebného fondu s prispôbením charakteru zástavby terajšej. Väčšie voľné plochy (na miestach nadmerných záhrad) v z.ú. pre výstavbu rodinných domov po dohode s vlastníkami navrhujeme v lokalite Medzi vodami, po asanácii starších hospodárskych objektov v lokalite Vyšné Záhumnie a v lokalite Kokavská cesta I. Keďže v obci sú aj plochy vo východnej časti zastavaného územia pri areáli HD Šmidkeň na bývanie v bytových domoch (terajší stav je 8 BD so 49 bytovými jednotkami) navrhujeme 3 nové bytové domy (3x6 b.j.) s 18 bytovými jednotkami. 1 BD na lokalite Medzi bytovkami a 2 BD na začiatku východnej strany lokality Vyšné Hony.

Väčšie plochy vhodné pre výstavbu rodinných domov sa nachádzajú **mimo hraníc zastavaného územia** na voľných plochách PP v jeho severnej, severovýchodnej, južnej a západnej časti. Jedná sa o priestor kde bude potrebné vybudovať nové dopravné a technické vybavenie územia a v niektorých prípadoch zohľadniť svahovitost' terénu.

#### **I.ETAPA ..... NÁVRH – celkom cca 219 RD a 9- mi BD s 54 bytovými jednotkami a to v nasledujúcich plochách :**

- **v hraniciach zastavaného územia obce**

- lokalita **Medzi vodami** cca 17 RD – voľné záhrady za jestvujúcou zástavbou v severovýchodnej časti z.ú. kde 1 rodinný dom už stojí, plošná výmera rovinatého terénu je 1,7985ha, zo severovýchodnej strany bude potrebné vybudovať novú komunikáciu a zároveň v tomto smere viesť trasy technického vybavenia

- lokalita **Vyšné Záhumnie** cca 5 RD – potrebná asanácia jestvujúcich starších hospodárskych objektov v južnej časti z.ú., ktoré zaberajú vhodné miesto pretože pred nimi vedie vybudovaná obslužná miestna komunikácia prístupová a aj trasy technického vybavenia obce, plocha lokality je 0,5590ha, mierny svah

- lokalita **Medzi bytovkami** 1 BD – na voľnej ploche o výmere 0,1100ha vo svahovitom teréne za Evanjelickým a v. kostolom navrhujeme 1 bytový dom so 6 bytovými jednotkami

- lokalita **Kokavská cesta I** cca 17 RD – nachádza sa v severnej časti z.ú., v návrhu časť lokality rozširujeme až pod svah pričom zohľadňujeme skutočnosť, že pár starších hospodárskych objektov bude potrebné asanovať, niektoré sú obhorené a narušajú estetický dojem tohto priestoru, zokruhovaný prístup i vedenia technickej vybavenosti sú zabezpečené z existujúcej vybudovanej obslužnej komunikácie, po ktorej v návrhu vedíme aj cyklistickú trasu, plocha rovinatého terénu v okolí potoka je 1,7593ha, no keďže sa nachádzame pod strmým svahom bude potrebné túto skutočnosť pri výstavbe RD zohľadniť (vybudovaním odvodňovacieho kanála s odtokom vody do spomínaného potoka, resp. obhospodarovat' PP nad územím po vrstevnici, striedať plodiny a pod.)

- **mimo hraníc zastavaného územia obce**

- lokalita **Vyšné Hony** cca 59 RD – voľné záhrady za jestvujúcou zástavbou za hranicou z.ú. v jeho južnej časti (v smere ku ihrisku je malá časť v z.ú.) o ploche 7,3980ha, na začiatku z východného smeru navrhujeme výstavbu 2 BD (prvý pozemok v línii existujúceho BD) s 12 bytovými jednotkami (2x6 bytových jednotiek), nová obslužná komunikácia a trasy technického vybavenia budú vedené po trase nespevnenej komunikácie pred postaveným 1 RD s napojením na existujúce 3 (všetky bude potrebné spevniť)

- lokalita **Pod Lieštím III** cca 2 RD – menšia plocha o výmere 0,2041ha pri vstupe do obce za záhradami existujúcich RD s prízazdom po novej komunikácii vedúcej popri ihrisku až smerom do lokality Pod Lieštím I

- lokalita **Niže Mesta** cca 36 RD – voľné plochy PP v západnej časti mimo z.ú. v blízkosti novej ČOV ohraničené trasou elektrického vedenia zo západnej strany a trasou prechádzajúcou stredom lokality, južnou časťou bude vedená kanalizačná vetva, pre výstavbu je potrebné vybudovať novú spevnenú obslužnú komunikáciu a trasy technického vybavenia, plocha je 3,6014ha, záhrady severnej časti budú orientované do svahu

- lokalita **Vyšé Mesta (Sad, Hrady)** cca 53 RD – voľné plochy za z.ú. v jeho severovýchodnej časti kde navrhujeme spevniť existujúcu komunikáciu pre lepší prístup do tejto lokality z oboch smerov i pre zvýšenú atrakciu v rámci turistického ruchu (po tejto komunikácii navrhujeme nový náučný chodník do Hybicej tiesňavy s možnosťou zastavenia sa v areály agroturistiky HD Ondráška ), po tejto trase navrhujeme i vybudovanie technickej infraštruktúry, okrem bývania na konci lokality (pri HD Ondráška) navrhujeme nové plochy pre verejnú zeleň, OV, šport, plocha má výmeru 6,1643ha pričom časť nad komunikáciou s označením Sad je umiestnená vo svahu a výstavba bude musieť túto skutočnosť zohľadniť

- lokalita **Vyšný Koniec** cca 30 RD, 6 BD – voľné plochy ornej pôdy za z.ú. obce v severovýchodnej časti pri poslednej zastávke SAD kde je aj otočka autobusu, prízjazd do lokality je pokračovaním existujúcej komunikácie napojenej na cestu I/18 pričom zhruba pozdĺžnym stredom prechádza nová obslužná komunikácia s technickou vybavenosťou, ktorá umožňuje zástavbu umiestňovať po jej oboch stranách, ohraničenie je v juhozápadnom smere ochranným pásmom cintorína a v severovýchodnom smere novou plochou pre výrobné územie v lokalite Vyšé Mesta I, časť medzi ochranným pásmom VN, ktoré prechádza lokalitou a spomenutou lokalitou pre výrobné územie je určené pre bytové domy, plocha má výmeru 5,8500ha

**Predpokladaný nárast domov v I. etape - NÁVRHU obdobie cca od roku 2007 do roku 2022 :**

| Popis lokalít           | RD         | BD       | Nárast počtu obyvateľov o |
|-------------------------|------------|----------|---------------------------|
| Medzi vodami            | 17         | -        | 60                        |
| Vyšné Záhumnie          | 5          | -        | 18                        |
| Medzi bytovkami         | -          | 1        | 21                        |
| Kokavská cesta I        | 17         | -        | 60                        |
| Vyšné Hony              | 59         | 2        | 247                       |
| Pod Lieštím III         | 2          | -        | 7                         |
| Niže Mesta              | 36         | -        | 126                       |
| Vyšé mesta (Sad, Hrady) | 53         | -        | 186                       |
| Vyšný Koniec            | 30         | 6        | 231                       |
| <b>Spolu</b>            | <b>219</b> | <b>9</b> | <b>956</b>                |

Navrhovaný počet rodinných domov, bytových domov za sledovaných 15 rokov pri 100 % úspešnosti realizácie bude predstavovať nárast počtu obyvateľov o cca 62 %.

**II. ETAPA .....VÝHLAD – celkom cca 84 RD v nasledujúcich plochách:**

• **mimo hraníc zastavaného územia obce**

- lokalita **Na chrasti** cca 54 RD – voľné plochy záhrad v severnej časti mimo z.ú., do priestoru ochranného pásma areálu agroturistiky, výrobných, nevýrobných služieb HD Brezie navrhujeme umiestňovať verejnú zeleň, OV, šport, z tohto smeru bude vedená nová komunikácia s trasami technického vybavenia v smere naprieč svahom kvôli lepšej dostupnosti pre výstavbu rodinných domov, ktorá bude zokruhovaná s Kokavskou cestou, plocha vo svahovitom teréne má výmeru 6,5640ha

- lokalita **Kokavská cesta II** cca 30 RD – voľné plochy na PP pozdĺž novej komunikácie v smere Hybe – Lipt. Kokava vo svahovitom teréne, po tejto trase navrhujeme okrem novej výstavby aj cyklistickú trasu do areálu cestovného ruchu Vyšné Brezie a s pokračovaním do susednej obce Lipt. Kokava, Pribylina, rozloha tejto lokality je 3,0285ha

**Predpokladaný nárast domov v II. etape - VÝHLADE obdobie cca od roku 2007 do roku 2032 :**

| Popis lokalít     | RD        | BD       | Nárast počtu obyvateľov o |
|-------------------|-----------|----------|---------------------------|
| Na chrasti        | 54        | -        | 189                       |
| Kokavská cesta II | 30        | -        | 105                       |
| <b>Spolu</b>      | <b>84</b> | <b>-</b> | <b>294</b>                |

Výhľadový počet rodinných domov za sledovaných 25 rokov pri 100 % úspešnosti realizácie bude predstavovať nárast počtu obyvateľov o cca 80 %.

## **2.7.2 NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU**

V obci Hybe je vybudovaná na úrovni základnej vybavenosti, zastúpená komerčnou a nekomerčnou vybavenosťou. Sociálna vybavenosť v obci chýba. Zariadenia sú sústredené predovšetkým v centre obce – v okolí Hlavného námestia, pokračujú líniou hlavnej komunikácie cesty I/18 a ostatné v menšom množstve v rôznych častiach zastavaného územia obce. Vzhľadom na veľkostnú kategóriu obce sú v súčasnosti postačujúce.

### **PREHLAD EXISTUJÚCICH ZARIADENÍ OBČIANSKEHO VYBAVENIA JE NASLEDOVNÝ :**

- **Školské a výchovné zariadenia**

- Materská škola – je umiestnená pri hlavnej ceste I/18, v objekte starej školy na jeho poschodí. V jednej časti objektu (pri vstupe zo schodiska doľava) sa nachádzajú 2 triedy (herne) pričom v 1 triede je umiestnená i spálňa. Každá trieda má svoje sociálne zariadenie. V druhej časti objektu sú 2 jedálne, 1 miestnosť na výtvarnú výchovu a 1 literárna miestnosť. Škôlku navštevuje 30 detí len z o obce Hybe, o ktoré sa starajú 2 učiteľky, 1 riaditeľka, 1 upratovačka, 1 kuchárka. Strava je zabezpečená prenosom z kuchyne základnej školy. Materská škola má celodennú prevádzku – doobeda pracujú 2 učiteľky na 2 triedy, poobede (záujmová činnosť, popoludňajší odpočinok) sa zlúčia a vznikne 1 trieda s 1 učiteľkou. Vybavenie materskej školy je veľmi dobré – okrem rôznych druhov hračiek majú i videorekordér, 2 televízory, DVD prehrávač, magnetofóny, vežu na CD, kopírku, počítač. Pre lepšie spoznávanie ovládania počítačov deti navštevujú počítačovú učebňu základnej školy. Max. kapacita tohto zariadenia je pre 70 detí (3 triedy, 6 učiteľiek). Za objektom sa nachádza rozľahlý školský dvor, kde sú umiestnené preliezačky, pieskovisko, kolotoč, lavičky, hojdačky a pod. Toto zariadenie financuje obec.

- Základná škola pre 1. – 9. ročník – je umiestnená pri hlavnej ceste I/18 a Ev. a v. kostole. Navštevujú ju žiaci z obcí Vyšná Boca, Nižná Boca, Malužiná, Kráľova Lehota a Hybe. Objekt pôdorysného tvaru „U“ je dispozične rozdelený do troch častí. V hlavnej časti súbežne s cestou I/18 je 5 tried z toho 1 je odborná (fyzika + chémia), 4 malé kabinety, zborovňa, riaditeľňa, pracovňa ekonómky, zástupkyne, sklady didaktickej techniky a sklad CO. V strednej časti (postavenej v roku 1953) je telocvičňa, spojovacia chodba, kabinet TV, prezliekareň, kabinet výchovného poradcu matematiky a zemepisu, sociálne zariadenie a sprcha. V prístavbe z roku 1972 (vtedy prebehla i prestavba školy) sa nachádza 6 tried z toho 1 dobre vybavená počítačová (zriadená v rámci Inforekultu s využívaním Internetu), sklad učebníc, kuchyňa, jedáleň, sklad pre školskú jedáleň so vstupom pre zásobovanie, kotolňa, dielňa (2 triedy, 1 strojovňa). Základná škola má 2 knižnice – 1 žiacku (3000 zväzkov) a 1 odbornú (1000 zväzkov). Na dvore školského areálu je pieskové ihrisko zriadené v roku 1997, za ním v zadnej časti sklad materiálu. V budove starej školy (kde sa nachádza i materská škola) na prízemí sú 4 triedy z toho 1 trieda je špeciálna pre deti s mentálnym postihom, 1 trieda je v popoludňajších hodinách vyhradená pre školskú družinu. Vzadu za týmto objektom je školský dvor, ktorý však nie je využívaný. K 30.06.2006 sa skončila činnosť v tejto budove. Krúžky, ktoré rozvíjajú záujmovú činnosť detí sú: šikovné ruky, anglický jazyk, chemický, literárny, loptové hry, volejbal, stolný tenis, futbalový, pečenie - varenie, tanečný, učíme sa spolužitiu, výtvarný „Lienka“, mladosť, bežecké lyžovanie, výučba hudobnej výchovy - flauta, akordeón. Základnú školu navštevuje 180 žiakov, max. kapacita tohto zariadenia je pre 400 žiakov. Zamestnaných je tu 24 osôb (15 učiteľov, 1 vychovávateľka, 3 v školskej jedálni, 1 vedúca, 3 upratovačky, 1 školník) a na polovičný úväzok 2 farári.

- **Zdravotné a sociálne zariadenia**

- sa v obci nenachádzajú, obec pravidelne prispieva na stredisko Opatrovateľskej služby V Liptovskom Hrádku

- **Telovýchova a šport**

- Športový areál – je pri vstupe do obce po pravej strane cesty I/18, nachádza sa tu - futbalové ihrisko, väčšie spevnené plochy na parkovanie, plochy pre basketbal, miesta na vonkajšie posedenie, pri vstupe administratívna budova so šatňami, hygienickým zariadením, zasadačkou – TJ Tatran Hybe, v zadnej časti areálu objekt s priestormi pre lyžiarov dole, na poschodí ubytovanie pre cca 20 osôb – keďže v obci je silne

rozvinuté bežecké lyžovanie, z ihriska začínajú bežecké lyžiarske trate a smerujú na západ, ktoré sú certifikované cez Slovenský zväz

- v lokalite Peklo sa nachádza 350m dlhý vleč 1. kategórie na zjazdové lyžovanie pre nenáročných lyžiarov, vrchol 780m, Horská chata (nocľaháreň), v ktorej je na prízemí spoločenská miestnosť pre cca 20 stoličiek, bar, terasa na sedenie, 5 parkovacích miest na poschodí ubytovanie pre 7 lôžok

- telocvičňa a ihrisko v areály Základnej školy, detské preliezačky a menšie ihriská za starou školou, kde sú priestory pre Materskú školu

- Liptovský Musher Klub Hybe – organizátor Majstrovstiev sveta juniorov psích záprahov (na 3. ročníku sa zúčastnili účastníci z 9 krajín), ktorý má priestory v rod. dome

- v roku 2003 začali činnosť skauti, ktorí majú vyhradenú 1 miestnosť v Dome Dobroslava Chrobáka

#### • **Administratíva, správa a kultúra**

- Obecný úrad – v centre obce v objekte postavenom v 80-rokoch, 5 zamestnancov, na poschodí kancelárske priestory, archív, zasadačka s kapacitou cca 30 stoličiek, na prízemí sobášna miestnosť (kapacita cca 25 stoličiek), príslušenstvo k tejto miestnosti, archív, v pivničných priestoroch sklad CO, miestnosť pre náradie, kotolňa s príslušenstvom

- Miestna knižnica – umiestnená v objekte OcÚ na poschodí, otvorená 2x do týždňa, počet zväzkov 6000

- Pošta – umiestnená na prízemí v objekte OcÚ, 3 zamestnanci

- Kultúrny dom – postavený v roku 1959, zrenovovaný 1999 sa nachádza v centre obce oproti budove OcÚ, sála s kapacitou 200 stoličiek, javisko, premietacia miestnosť, sociálne zariadenie, bar

- Urbársky dom Hybe – umiestnený v centre obce (Hybe č. 519) kde má sídlo Urbárske pozemkové spoločenstvo Hybe a nachádzajú sa tu aj priestory Požiarnej zbrojnice. Na prízemí objektu sa nachádza inšpekčná miestnosť, sociálne zariadenie, sklad, garáže. Na poschodí sú to administratívne priestory – 4 kancelárie, archív. Pred objektom je priestor vyhradený na parkovanie. Zamestnaných je tu na stálo 8 osôb (pričom 3 sú priamo z obce) – predseda, odborný lesný hospodár - vedúci výroby, ekonómka, technik pestovnej činnosti, technik požiarnej ochrany - fakturant, personalista, sekretárka, účtovníčka. Celkovo má UPS Hybe 43 zamestnancov, ktorí pracujú na pile vo Svaríne (k.ú. obce Východná), priamo v obci na dopravnom stredisku + manipulačnom sklade v lokalite UPS Šmidkeň (tu sa nachádza oblúčková hala – dielne, garáže, objekt bývalej stolárskej dielne, mrazicí box). Budovu, ktorá je vo vlastníctve UPS Hybe – sklad Jericho, má v prenájme OcÚ, pre požiaru zbrojnicu. Činnosťou UPS Hybe je predovšetkým hospodárenie v spoločných lesoch (v k.ú. Hybe – lesy patria do LÚC UPS Hybe Sihly a LÚC UPS Hybe Nízke Tatry, ďalej k.ú. Lipt. Porúbka, Lipt. Ján, Lipt. Kokava, Uhorská Ves, Východná, Lipt. Hrádok – miestna časť Dovalovo - celková výmera lesných pozemkov predstavuje 4347ha a poľnohospodárskych pozemkov 731ha. Tento subjekt patrí v obci medzi ekonomicko najsilnejší a poskytuje aj veľké možnosti pre zamestnanie obyvateľov obce. Okrem spomenutej základnej činnosti ponúka aj možnosť poľovníctva, nájmu a iného využívania spoločnej nehnuteľnosti – teda aj ubytovacie služby, cestnú nákladnú dopravu, pilársku drevovýrobu a iné. V k.ú. obce Hybe má tieto ubytovacie zariadenia – poľovnícka chata „Krivánka“ (7 lôžok), ubytovňa „Hlboký jarok“ (6 lôžok), chata „Nižné úložisko“ (7 lôžok), poľovnícka chata „Zadná“ (6 lôžok) a v lokalite Červený kút, kde sú lesné škôlky „Útulňu pre robotníkov“.

- Požiaru zbrojnica – sa nachádza v spomenutom Urbárskom dome Hybe, ktorá slúži pre dobrovoľný hasičský zbor (vznik 1927), stálu požiaru ochranu zabezpečuje Hasičský a záchranný zbor MV SR Lipt. Mikuláš

- Rímsko-katolícky kostol Všetkých svätých – umiestnený na hlavnom námestí

- Rímsko-katolícky farský úrad – umiestnený v jeho blízkosti a v susedstve s OcÚ

- Evanjelický a v. kostol – umiestnený pri základnej škole

- Evanjelický a v. farský úrad – umiestnený oproti spomenutému kostolu

- Cintorín – umiestnený vo východnej časti z.ú. obce, v dnešnej dobe je zaplnený na 50%

- Dom smútku – umiestnený na cintoríne, rekonštrukciou a prístavbou bola jeho kapacita zvýšená na cca 30 stoličiek, v prednej časti katafalk, vzadu chladnička, miestnosť pre upratovačku, soc. zariadenie

- Administratívna budova Roľníckeho družstva Hybe – vo východnej časti z.ú. obce, pred vstupom do hospodárskeho dvora „Šmidkeň“

Železničná stanica sa v obci nenachádza aj keď juhovýchodnou časťou k.ú. žel. trať č. 180 prechádza. Najbližšia zástavka je v obci Kráľova Lehota (pre rýchlik v Lipt. Mikuláši). Takisto sa v obci nenachádza miestna úradovňa polície, najbližšie oddelenie policajného zboru je v Liptovskom Hrádku.

#### • **Služby**

- Kaderníctvo – v pivničných priestoroch v objekte OcÚ

- Fitness - v pivničných priestoroch v objekte OcÚ
- Ukaz – Ján Žiška, umelecké kováčstvo, Hybe 522
- Čiper – Pastucha Milan, čistenie peria, Hybe 39
- Pallay servis – Pallay Ivan, autoservis, Hybe 550
- Ekoagroinžiniering – Ing. Juraj Zuskin, ubytovacie služby, TJ Hybe

V obci sa nachádza niekoľko podnikateľov, ktorí vykonávajú drobné remeselné práce – zámočnícke, zväračské, stavebné, stolárske, projekčné, sprostredkovateľskú, obchodnú a reklamnú činnosť. Tieto práce väčšinou vykonávajú vo svojom súkromnom dome.

#### • **Obchod**

- Potraviny, rozličný tovar - Šikula
- Hostinec u Pacha – Hybe 326
- Rozličný tovar, bazár
- Domáce potreby, elektro, satelitné predmety
- Potraviny Pavlíček
- Mäso a údeniny RD Hybe
- Potraviny (na začiatku lokality Medzi vodami) – Pečivárne Lipt. Porúbka
- Potraviny Rajniak
- Predajný stánok novín a časopisov – v centre obce, p. Pallayová, Hybe 550
- Čerpacia stanica – OMV Sever, nad diaľnicou D1
- Čerpacia stanica – OMV Juh, pod diaľnicou D1

### **NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU**

Občianska vybavenosť predstavuje široký komplex zariadení, ktorých cieľom je uspokojovanie najrozmanitejších potrieb obyvateľov všetkých vekových kategórií, plní významnú úlohu pri tvorbe charakteristiky obce. Jej vhodný a účelný návrh dáva možnosť pre obec získať na jednej strane svoj typický obraz, ale na druhej strane zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj návštevníkov dostatočne uspokojovanie ich potrieb súvisiacich s obchodom, službami a remeslami, ktoré majú v obci a regióne tradíciu, vzdelaním, zdravotníctvom, kultúrou, zábavou atď. Bude sa vyvíjať spolu s rastom obyvateľstva.

Pri návrhu a rozmiestnení zariadení občianskej vybavenosti sme vychádzali z predpokladanej veľkosti a funkcie obce a jej spádového územia. Pri rozmiestňovaní zariadení základnej občianskej vybavenosti bola hlavným kritériom obsluha obyvateľstva primeraná pešia dostupnosť a vytvorenie 5 centier pre navrhované lokality predovšetkým pre bývanie ale i pre športovo-rekreačné zázemie obce. Jedná sa o lokalizáciu rôznych druhov zariadení, ktoré v obci chýbajú a sú doporučené pre umiestňovanie a zlepšovanie vybavenosti obyvateľov i návštevníkov obce.

#### **Pre rozvoj zariadení občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry ÚPN-O Hybe navrhuje :**

- využiť voľné kapacity v nevyužitých podkroviach občianskej vybavenosti a ich celkovom dispozičnom prehodnotení pre umiestňovanie takýchto aktivít
- na takého účely sú vhodné i neobývané a často aj chátrajúce rodinné domy (vyžadujúce rekonštrukciu príp. asanáciu), v obci ich je evidovaných 145 z toho 54 je určených na rekreáciu
- umiestniť v centre obce lekáreň a to v budove Obecného úradu (alternatívne napr. v budove Starej školy), zdravotné stredisko s vytvorením ordinácie pre všeobecného lekára, detského lekára príp. zubára, ktoré bude otvorené aspoň v určité dni v týždni s umiestnením takisto v budove Starej školy (pretože bude po skončení činnosti špeciálnej triedy pre deti Základnej školy na prízemí prázdna), opatrovateľskú službu pre starých a imobilných občanov (penzión, dom dôchodcov) príp. sociálne domy (pre opustené matky s deťmi, pre neprispôsobivých občanov a pod.)
- navrhnuť základnú občiansku vybavenosť (obchod, služby, príp. hotel, penzión pre nových obyvateľov ale aj pre rozvoj cestovného ruchu) na vyčlenených plochách v nových lokalitách Vyšné Hony, Pod Lieštim II, Vyše Mesta (Sad, Hradý), vo výhlade Na chrasti a doplniť chýbajúce ubytovacie a stravovacie zariadenia - hotel, penzión, salaš pre chov oviec predovšetkým v lokalitách pre šport a rekreáciu Peklo, Pod Lieštim II, Pri ihrisku, Vyšné Brezie
- pre lepšie vybavenie Základnej školy v Hybiach a umiestnenie tried vybudovať podkrovie nad zadným traktom jestvujúceho objektu, na celom objekte uskutočniť výmenu okien spojenú s opravou a zateplením fasády a opravou dažďových žlabov, na školskom dvore vybudovať relaxačno-vzdelávací areál spojený s činnosťou školy

(s osadením drobnej architektúry - lavičky, altánky, odpadkové koše, vytipovať piknikové miesto príp. miesto pre jazierko, vytvoriť záhradky pre výučbu pestovania zeleniny, ovocia, kvetín, opraviť existujúce chodníky, vytvoriť priestor pre zhromažďovanie detí, pre ich fotografovanie, v lete detských predstavení, osadenie osvetlení, informačnej tabule o činnosti školy, o krúžkoch a pod.), okrem tohto areálu navrhujeme vytvoriť nový športový areál, ktorý doposiaľ nemajú v lokalite Za starou školou (doposiaľ prázdny priestor vhodný pre vybudovanie väčších športových plôch pričom zakomponovať do areálu aj prevádzkovú budovu novej materskej školy s menšími ihriskami pre deti)

- pre vytvorenie zasadacích priestorov a ostatných príslušných miestností pre činnosť Urbárskeho pozemkového spoločenstva Hybe navrhujeme vytvoriť nové podkrovné priestory pre tento účel v objekte Urbárskeho domu v Hybiach (Hybe č. 519)

- zriadiť niektoré chýbajúce základné služby – pedikúru a manikúru, zberňu šatstva, zberňu surovín, čistiareň, foto – služby, cukráreň a pod. ich umiestnenie sa pripúšťa v rámci RD príp. špecializované služby - informačnú a cestovnú kanceláriu, bankomat napr. v objekte Obecného úradu

- zriadiť sezónny bufet na ihrisku a pri vleku v lokalite Peklo

- väčšie zariadenia služieb situovať do podnikateľskej zóny (napr. predajňu kvetov, záhradkárskych potrieb, pekáraň ale i zber odpadu a pod.) smerom von z obce pozdĺž cesty I/18 až k ochrannému pásmu diaľnice v lokalitách Vyše mesta I, II a vo výhlade Vyše Mesta

- revitalizovať verejný park na Hlavnom námestí s prechodom cez parčík L. Orphanidesa na námestie v lokalite Jericho kde doporučujeme aj výstavbu nového objektu občianskej vybavenosti pre túto časť obytného územia

- upraviť priestory verejnej zelene, posedenia pre ľudí v areáloch oboch kostolov

- zriadiť v obci detské ihriská, ihriská pre mládež a dospelých vo verejnej zeleni na námestí Jericho, za futbalovým ihriskom lokalita Pri ihrisku, pri vstupe do obce s využitím vody z Hybice pre vytvorenie klziska v zimných mesiacoch v lokalite Jericho I

- dobudovať ostatné plochy pre športové aktivity (tenisové, volejbalové, pre minigolf...), zriadiť požičovňu športových potrieb (bicyklov, korčulí,...) pre aktivity spojené s rozvojom cestovného ruchu

- upraviť pre oddychovo – rekreačné účely aj navrhované priestory protipovodňovej nádrže na Hlbokom potoku v lokalite Hôrka a poldra v lokalite Za rybníkom

- vybudovať nové cyklistické trasy na prepojenie s okolitými obcami Východná, Važec a Lipt. Kokava, Pribylina a v línii cesty I/18 cyklomagistrálu č. 8 podľa Slovenského cykloklubu, turisticko-náučný chodník v smere do Hybicej tiesňavy s ukončením pod chráneným areálom Hybské Sihly

### **2.7.3 NÁVRH RIEŠENIA VÝROBY**

#### **• Poľnohospodárska výroba**

Na území katastra hospodári **Roľnícke družstvo Hybe**, ktoré patrí medzi najprosperujúcejšie poľnohospodárske subjekty na Liptove. Okrem poľnohospodárskej výroby (rastlinná, živočíšna – predovšetkým výroba mlieka) sa zaoberá drevovýrobou a obchodom (predajňa mäsa priamo v obci, predaj reziva, hranolov a pod.).

V obci Hybe má prevádzky na 3 hospodárskych dvoroch. Najväčším je HD Šmidkeň vo východnej časti z.ú. obce, menším v západnej časti nad z.ú. je HD Brezie a posledným je HD Ondráška medzi cestou I/18 a diaľnicou D1 v severovýchodnej časti nad z.ú. obce. Prvé dva HD sú zamerané predovšetkým na rastlinnú a živočíšnu výrobu a tretí na drevársky priemysel, skladové hospodárstvo. Prevádzka celého RD Hybe zamestnáva 88 prevažne domácich obyvateľov.

Poľnohospodárska výroba je zameraná na (produkcia k 31.12.2005) :

- rastlinnú výrobu – pestovanie obilovín – pšenica 141ha, raž 30ha, jačmeň 108ha, ovos 17ha, repka oz. 27ha
  - pestovanie krmovín – pastva 722,06ha, JRK 72,19ha, VRK 203,39ha, lucerka 7,61ha, TTP 1000,11ha, kukurica 69,40ha
- živočíšnu výrobu – chov hovädzieho dobytku
  - teľce cicajúce 22 kusov
  - teľce 211 kusov
  - jalovice 322 kusov
  - býky 177 kusov
  - kravy 463 kusov
  - Spolu 1280 kusov
- chov ošípaných – 20 kusov
- chov oviec - 351 kusov

Pri vstupe do najväčšieho areálu HD Šmidkeň (vo východnej časti z.ú.) sa nachádza administratívna budova. V tomto areáli má prenajaté priestory stolárska dielňa fi. WOOD4YOU. Na HD Brezie sa v dvoch maštaliach chová 322 ks jalovic. HD Ondráška slúži pre drevospracujúci priemysel – je tu umiestnená píla na drevo (výroba reziva, hranolov), dva objekty sú sklady. Za týmto areálom je ovčín.

Intenzívne pestovanie poľnohospodárskych plodín umožňujú aj rozsiahle záhrady pri rodinných domoch. Obyvatelia si dopestujú hlavne zeleninu a ovocie.

### Charakteristika druhov pozemkov

V riešenom územnom pláne obce Hybe - celková výmera katastrálneho územia je 5286,5694ha z čoho najväčšie plochy zaberá poľnohospodárska pôda 3403,5804ha (64,38%). Ostatná časť k.ú. predstavuje 1882,9890ha (35,62%). Z poľnohospodárskej pôdy sú najviac zastúpené trvalé trávnaté porasty 2542,3711ha (48,09%), ornej pôdy je 840,8990ha (15,91%) a záhrad je 20,3103ha (0,38%). Z nepoľnohospodárskej pôdy sú to lesy 1610,7998ha (30,47%), zastavané plochy a nádvoria 200,2383 (3,79%), vodné plochy 37,1010 (0,70%) a zvyšok ostatné plochy 34,8499 (0,66%).

Identifikačný znak, stav k 18.04.2006 :

|                                       |                            |
|---------------------------------------|----------------------------|
| <b>Katastrálne územie (k.ú.) Hybe</b> | č. 820 610                 |
| <b>Počet parciel</b>                  | 3952                       |
| <b>Užívatelia - počet záznamov EL</b> | 688, počet EL 929          |
| <b>Vlastníci – počet parciel</b>      | 30 087, počet parciel 9967 |

Výmera k.ú. - prehľad ÚHDP k 18.04.2006 :

| Druh pozemku                       | Výmera v ha      | %             |
|------------------------------------|------------------|---------------|
| Orná pôda                          | 840,8990         | 15,91         |
| Záhrady                            | 20,3103          | 0,38          |
| Trvalé trávnaté porasty            | 2542,3711        | 48,09         |
| <b>Poľnohospodárska pôda spolu</b> | <b>3403,5804</b> | <b>64,38</b>  |
| Lesné pozemky (LP)                 | 1610,7998        | 30,47         |
| Vodné plochy (VP)                  | 37,1010          | 0,70          |
| Zastavané plochy a nádvoria (ZP)   | 200,2383         | 3,79          |
| Ostatné plochy (OP)                | 34,8499          | 0,66          |
| <b>Spolu LP,VP,ZP,OP</b>           | <b>1882,9890</b> | <b>35,62</b>  |
| <b>Celková výmera k.ú.</b>         | <b>5286,5694</b> | <b>100,00</b> |

### Charakteristika bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek

Z hľadiska bonitovaných pôdnoekologických jednotiek (BPEJ) sa v katastrálnom území obce Hybe nachádzajú poľnohospodárske pôdy zaradené do skupiny č. 6,7,8 a 9. K presnému vyznačeniu hraníc BPEJ bolo zabezpečené stanovisko Výskumného ústavu pôdoznanectva a ochrany pôdy, Banská Bystrica.

Veľmi chladný, vlhký región je charakteristický pre všetky druhy BPEJ v k.ú. Hybe. Vo východnej časti Liptovskej kotliny prevládajú pôdy nižín a kotlín, terestrické. Pôdne druhy určujeme podľa zrnitosti, pôdne typy podľa pôdotvorného procesu.

Zloženie pôd a ich skeletnosť závisí od horninového zloženia, reliéfu, geomorfologických procesov, podnebia, pôsobenia rastlín a mikroorganizmov, látkovej výmeny a hydrologických pomerov. Na poľnohospodársky využívaných pozemkoch obsah živín a pôdna reakcia závisí tiež od množstva a spôsobu hnojenia. V katastri Hybe sú hlavnými typmi illimerizované oglejené a hnedé pôdy s rôznym obsahom humusu. Pôda je poľnohospodársky využívaná ako orná, lúky a pasienky.

Na väčšine záujmového územia sa vyskytujú illimerizované pôdy oglejené s hlinitým, alebo málo priepustným podloží, horná vrstva je hlboká 30 - 50 cm, celková až 150 cm, obsah humusu horšej kvality je 3-4 %, má kyslejšiu reakciu. Pozn. Illimerizácia je pôdotvorný proces, v ktorom sa ílovité častice pôdy posúvajú do spodných vrstiev a dochádza k ich nepriepustnosti, čo spôsobuje zaglejenie pôd. To je hlavný dôvod výskytu povrchových mokradí v hornej časti katastrálneho územia Hybe.

V severnej časti územia sa vyskytujú na náplavových kuželoch hnedé lesné pôdy nenasýtené so silikátovým horninovým podloží, ich horná vrstva je hlboká 15-20 cm, celková až 100 cm, obsah humusu v nížinách a kotlinách je 1-2 %, vo vyšších polohách 10-15 %, pH 5,5 - 6,5.

V južnej časti katastra sa nachádzajú redziny a hnedé redziny na karbonátových horninách náplavových kužeľov a zvetralinách pevných karbonátových hornín. Jemnozemia týchto redzín obsahuje uhličitý vápenatý, pôdy sú pomerne plytké, hlboké 10 - 30 cm, hnedé redziny aj hlbšie, pH okolo 7. Pôdy sú dobre prevzdušnené,

Prehľad pôd podľa BPEJ v nami riešenom území katastra udáva nasledovná tabuľka :

| Číslo BPEJ                                                                                                                                             | Popis                                                             | Zrinitosť                      | Bonita |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------|
| 1092882<br>1092782<br>1092785                                                                                                                          | Renziny a renziny hnedé na výrazných svahoch vápencov a dolomitov | stredne ťažké až ťažké         | 9      |
| 1063242<br>1063212<br>1063215<br>1063315<br>1063515<br>1063442<br>1063012<br>1063245<br>1063445<br>1063302<br>1063212                                  | Hnedé pôdy na flyšových sedimentoch                               | stredne ťažké                  | 7      |
| 1063505<br>1063002<br>1063402<br>1063405<br>1063002                                                                                                    | Hnedé pôdy na flyšových sedimentoch                               | stredne ťažké                  | 7      |
| 1082775<br>1082672<br>1082682                                                                                                                          | Hnedé pôdy na výrazných svahoch na flyšových sedimentoch          | stredne ťažké až ťažké         | 9      |
| 1065022                                                                                                                                                | Hnedé pôdy a hnedé pôdy kyslé na vápencoch a dolomitoch           | stredne ťažké                  | 6      |
| 0914061<br>1014062<br>1014061<br>1014065                                                                                                               | Plytké nivné pôdy na aluviálnych sedimentoch                      | stredne ťažké až ľahké         | 7      |
| 1089222<br>1089445<br>1089422<br>1089215<br>1089205<br>1089115<br>1089005<br>1089415<br>1089212<br>1089015<br>1089412<br>1089445<br>1089115<br>1089045 | HP oglejené a HP kyslé oglejené na rôznych substrátoch            | stredne ťažké - ľahké, typické | 8      |
| 1064413<br>1064013                                                                                                                                     | Hnedé pôdy na flyšových sedimentoch                               | ťažké                          | 7      |
| 1006005                                                                                                                                                | Nivné pôdy na nekarbonátových aluviálnych sedimentoch             | stredne ťažké                  | 6      |
| 0983685<br>1083672<br>1083675                                                                                                                          | Hnedé pôdy na výrazných svahoch svahových hĺn                     | stredne ťažké až ľahké         | 9      |
| 1011002                                                                                                                                                | Nivné pôdy glejové na aluviálnych sedimentoch                     | stredne ťažké                  | 7      |
| 1079165                                                                                                                                                | Plytké hnedé pôdy na rozličných substrátoch                       | stredne ťažké                  | 9      |

#### Charakteristika existencie hydromelioračných zariadení

• Podľa údajov z Hydromeliorácií š.p. Bratislava, z mája 2005 sa v k.ú. nachádzajú alebo do neho zasahujú nasledovné odvodňovacie kanály, ktoré sú v správe Hydromeliorácií š.p. :

- „kanál“ – otvorený (evid. č. 5304 087 001) o celkovej dĺžke 0,504km z roku 1969

- „kanál K1“ – otvorený (evid. č. 5304 236 002) o celkovej dĺžke 0,039km z roku 1982
- „kanál K2“ – krytý (evid.č. 5304 236 003) o celkovej dĺžke 0,495km z roku 1982
- „kanál“ – krytý (evid.č. 5304 251 002) o celkovej dĺžke 0,174km z roku 1987

- V k.ú. obce Hybe sa nachádzajú úpravy malých vodných tokov, ktoré sú v správe SVP, š.p. Banská

#### Štiavnica :

- „úprava toku Blizny jarok“ (evid.č. 5304 236 001) o celkovej dĺžke 0,803km z roku 1988
- „úprava toku Dovalovský jarok“ (evid.č. 5304 259 001) o celkovej dĺžke 0,202km z roku 1988
- „úprava toku Jarok“ (evid.č. 5304 260 001) o celkovej dĺžke 0,202km z roku 1988

V k.ú. Hybe sa nachádza úprava malého vodného toku „úprava toku Prostredný“ (evid.č. 5304 020 001) o celkovej dĺžke 0,247km z roku 1963, ktorý bol v roku 1992 vyradený z evidencie.

- Ďalej sa v k.ú. nachádzajú alebo do neho zasahujú drenážne systémy hydromelioračných stavieb :

- „odvodnenie pozemkov Hybe I“ (evid.č. 5304 019) z roku 1961
- „odvodnenie pozemkov Hybe“ (evid.č. 5304 020) z roku 1963
- „odvodnenie pozemkov Východná“ (evid.č. 5304 087) z roku 1969
- „odvodnenie pozemkov a úprava toku Hybe I“ (evid.č. 5304 236) z roku 1982
- „odvodnenie pozemkov JRD Hybe II“ (evid. č. 5304 251) z roku 1988
- „odvodnenie pozemkov JRD Východná III“ (evid. č. 5304 266) z roku 1990

#### **ÚPN - O Hybe pre rozvoj poľnohospodárskej výroby navrhuje :**

- intenzívnejšie využiť plochu HD Šmidkeň, HD Brezie pre miestne podnikateľské aktivity obslužné či už výrobného, nevýrobného charakteru s primeranými plochami skladov, komunikácii, technickej vybavenosti

- za areálom HD Brezie v lokalite Pod Brezím a za HD Ondráška (objekt ovčína) postupne prestavať a vytvoriť pre agroturistické účely nové areáli s ohľadom na rozvoj cestovného ruchu (vytvorenie fariem v hospodárskych usadlostiach vhodných na chov zvierat, ktorý negatívne neovplyvní životné prostredie – ukážky alternatívneho hospodárstva, zberu liečivých rastlín, húb, ponukou bioproduktov, konskej turistiky a pod.)

- vo všetkých 3 areáloch vysadiť izolačnú zeleň s funkciou estetickou, hygienickou a ochrannou

- pred administratívnou budovou upraviť pomerne rozsiahlu plochu parkovacích miest

- postupne tlmieť chov živočíšnej výroby

- stanoviť regulatívy pre drobných chov v zastavanom území a to pre vlastnú potrebu občanov aj pre zmluvný chov

- rešpektovať požiadavky na dosiahnutie vyváženého a udržateľného vzťahu medzi produkčnými, ekologickými, estetickými, krajinnými funkciami poľnohospodárskej krajiny

#### • **Lesné hospodárstvo**

Lesy v katastri obce Hybe tvoria cca 30% z celkovej výmery. Všetky patria do LÚC UPS Hybe Sihly (severná časť k.ú.) a LÚC UPS Hybe Nízke Tatry (južná časť k.ú.). Na celom území hospodári **Urbárske pozemkové spoločenstvo Hybe**. Okrem k.ú. obce Hybe spravuje aj k.ú. obcí Liptovská Porúbka, Liptovský Ján, Liptovská Kokava, Lipt. Hrádok – miestna časť Dovalovo, Uhorská Ves, Východná o celkovej výmere 4347ha lesných a 731ha poľnohospodárskych pozemkov. Má 765 členov pričom SPF zastupuje 134 členov.

Priestory pre svoju administratívnu činnosť má priamo v centre obce v Urbárskom dome v Hybiach, Hybe č. 519 (po ľavej strane Hlavného námestia za objektom Kultúrneho domu). Na prízemí tohto objektu sa nachádza inšpekčná miestnosť, sociálne zariadenie, sklad, v zadnej časti garáže, pričom časť z nich slúži požiarnej zbrojnici. Na poschodí sú to administratívne priestory – 4 kancelárie, archív. Pred objektom sú upravené plochy na parkovanie. Zamestnaných je tu na stálo 8 osôb (pričom 3 sú priamo z obce) – predseda, odborný lesný hospodár - vedúci výroby, ekonómka, technik pestovnej činnosti, technik požiarnej ochrany - fakturant, personalista, sekretárka, účtovníčka. Celkove má UPS Hybe 43 zamestnancov, ktorí pracujú na pile vo Svaríne (k.ú. obce Východná), priamo v obci na dopravnom stredisku + manipulačnom sklade v lokalite UPS Šmidkeň (tu sa nachádza oblúková hala – dielne, garáže, objekt bývalej stolárskej dielne, mrazici box). Budovu, ktorá je vo vlastníctve UPS Hybe – sklad Jericho má v prenájme OcÚ pre priestory požiarnej zbrojnice.

Činnosťou UPS Hybe je predovšetkým hospodárenie v spoločných lesoch v k.ú. obce Hybe. Keďže jeho činnosť je rozšírená aj katastrálnych územiach iných obcí - Liptovská Porúbka, Liptovský Ján, Liptovská Kokava, Lipt. Hrádok – miestna časť Dovalovo, Uhorská Ves, Východná patrí medzi ekonomicky najsilnejší subjekt v obci s množstvom zámerov pre zlepšenie zamestnanosti. Okrem tejto hlavnej aktivity ponúka možnosť poľovníctva,

nájmu a iného využívania spoločnej nehnuteľnosti – teda aj ubytovacie služby, cestnú nákladnú dopravu, piliarsku drevovýrobu a iné. V k.ú. obce Hybe má tento subjekt nasledovné ubytovacie zariadenia – poľovnícka chata „Krivánka“ (7 lôžok), ubytovňa „Hlboký jarok“ (6 lôžok), chata „Nižné úložisko“ (7 lôžok), poľovnícka chata „Zadná“ (6 lôžok) a v lokalite Červený kút, kde sú lesné škôlky „Útulňu pre robotníkov“.

#### **ÚPN - O Hybe pre rozvoj lesného hospodárstva navrhuje :**

- keďže lesné hospodárstvo spolu s poľnohospodárstvom patrí medzi najrozhodujúcejšie odvetvie v riešenom území obce bude potrebné podporovať aktivity oboch týchto subjektov

- areál UPS Šmidkeň nachádzajúci sa vo východnej časti (menšia časť je v zastavanom území väčšia mimo z.ú.) slúžiaci Urbáskemu pozemkovému spoločenstvu Hybe pre ľahký drevospracujúci priemysel bude potrebné postupne revitalizovať a rozšíriť južným smerom – predovšetkým úpravou terajších priestorov (odstránením neporiadku) predovšetkým pri vjazde do tohto areálu, výsadbou ochrannej a estetickéj zelene, parkovacích miest a vytvorením objektov ako - skladových priestorov pre iné výrobné alebo nevýrobné aktivity vhodné na prenájom (stolárske, truhlárske dielne, obnovenie tradície košíkárstva, tkáčstva, remeselníckych výrobkov z dreva a pod.)

- pre vytvorenie zasadacích priestorov a ostatných príslušných miestností pre činnosť Urbárskeho pozemkového spoločenstva Hybe navrhujeme vytvoriť nové podkrovné priestory pre tento účel v objekte Urbárskeho domu v Hybiach (Hybe č. 519)

- keďže k.ú. obce Hybe je rozsiahle územie preto sa snažíme podporiť požiarnu bezpečnosť či už lesných alebo aj poľnohospodárskych porastov výstavbou požiarnej veže v lokalite Kráľová Flomberg

- v južnej časti k.ú. po ľavej strane cesty I/18 pod areálom Školiaceho a rokovacieho zariadenia Daňového úradu SR v lokalite Pod stupami navrhujeme areál pre rybné hospodárstvo (chov, predaj rýb prípadne rybolov pre podporu rekreačných aktivít)

- v lokalite Stará púť takisto v juhozápadnej časti k.ú. navrhujeme priestor lesov využiť pre oboru na chov jelenej alebo srnčej zveri (jedná sa o výstavbu oplotenia celého priestoru s oddelením časti chatovej osady)

- navrhujeme podporovať prenajímanie a zlepšenie vybavenia už existujúcich chat za rekreačným účelom

- pri spomínaných rozvojových zámeroch (v okolí z.ú. obce i v dotyku s ním, v lokalite Stará púť, Svarín) nedôjde k odňatiu lesného pôdneho fondu v zmysle zákona č. 326/2005 o lesoch

- k odňatiu LPF môže dôjsť pri výstavbe „Modernizácie železničnej trate Žilina – Košice, úsek Lipt. Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850m, červený variant (variant č.1)- predpokladaná realizácia výstavby v rokoch 2011-2015, jedná sa úsek lokalizovaný v JV až JZ časti k.ú. obce Hybe s vybudovaním obchvatu Kráľovej Lehoty tunelom v severnom smere od existujúcej stanice s pokračovaním po existujúcej trati a následnými miernymi úpravami (vyrovnaním trate) pri vjazde do k.ú. obce Východná (bližší popis kap. 2.12.1 Doprava)

#### **• Priemyselná a remeselná výroba, stavebníctvo a skladové hospodárstvo**

Zariadenia výroby a skladov sú situované v dvoch menších podnikateľských zónach nachádzajúcich sa v zastavanom území obce ale predovšetkým mimo neho. Jedná sa o areál UPS Šmidkeň pre drevospracujúci priemysel vo východnej časti obce (v areály sa nachádza oblúčková hala – dielne, garáže, objekt bývalej stolárskej dielne, mraziaci box). Druhou zónou je areál HD Ondráška, ktorý sa nachádza v severovýchodnej časti nad z.ú. obce po ľavej strane cesty I/18 smerom na Poprad kde je takisto umiestnená píla (gáter) pre drevovýrobu, dva sklady. Tento areál patrí Roľníckemu družstvu Hybe.

Priamo v z.ú. centra obce – Hybe 522 má prevádzku fi. UKAZ, ktorá sa zaoberá umeleckým kováčstvom a niekoľko menších remeselných, stolárskych, stavebníckych dielní je rozptýlených v obytnom území obce či už v rodinných domoch alebo hospodárskych budovách na pozemkoch patriacich k rodinným domom.

#### **Územný plán obce Hybe pre rozvoj priemyselnej a remeselnej výroby, stavebníctva a skladového hospodárstva navrhuje :**

- vytvorenie novej podnikateľskej zóny nad z.ú. obce v jej severovýchodnej časti s napojením na cestu I/18 na vyčlenených nových plochách po oboch stranách spomenutej cesty v lokalitách Vyše Mesta I a Vyše Mesta II, vo výhlade Vyše Mesta pre zvýšenie zamestnanosti obyvateľov obce

- tento areál využívať pre aktivity výrobné, nevýrobné, skladové (s ohľadom na životné prostredie, umiestnenie prvých objektov vo vzdialenosti cca 150m od hranice z.ú. obytného prostredia, výsadba estetickéj, ochrannej, izolačnej zelene)

- vytvoriť plochu pre biologickú skládku odpadu v miestach bývalého lomu
- v lokalite Niže Mesta I navrhujeme vyčleniť plochu pre mechanicko - biologickú spoločnú Čistiareň odpadových vôd pre obce Hybe a Východná s umiestnením min. cca 500m od hranice z.ú. obytného prostredia s ochranným pásmom 300m s vyústením do potoka Hybica
- každá činnosť v obci dopomôže k vytvoreniu nových pracovných miest a zastaví klesajúcu hospodársku úroveň

## **2.7.4 NÁVRH RIEŠENIA REKREÁCIE, ŠPORTU A CESTOVNÉHO RUCHU**

### **Charakteristika potenciálu územia a jeho súčasné využitie pre rekreáciu, cestovný ruch a šport**

Celé katastrálne územie obce Hybe je umiestnené v prekrásnom prírodnom prostredí Hybskej pahorkatiny, ktorú zo severu vymedzujú Tatry a ich podhorie, z východu Popradská kotlina a z juhu Kozie chrbty. Na juhozápade a západe siaha po dolinu Váhu, Belej a Račkového potoka. Na južnom a západnom okraji sa vyvinul typ kotlinovej poľnohospodárskej krajiny s oráčinami a vidieckym osídlením. Ostatné územie predstavuje typ kultúrnej lesostepnej neosídlennej krajiny s roztrúsenými senníkmi, ktoré má okrem lesostepnej a poľnohospodárskej funkcie aj vysokú turisticko-rekreačnú hodnotu. Napriek uvedeným danostiam územia, rozvoj rekreácie je v súčasnosti dosť na ústupe a má prevažne živelný charakter.

Rekreačný potenciál riešeného územia disponuje s prírodnými danosťami (Hybica, rieka Biely Váh pri sútoku s Čiernym Váhom po hranici s k.ú. obce Kráľova Lehota rieka Váh) v symbióze s kultúrno-architektonickými danosťami (vyhlásená pamiatková zóna v obci) vytvárajú vhodné podmienky pre rozvoj miestneho a regionálneho cestovného ruchu.

• V k.ú. obce – predovšetkým v jeho južnej i juhozápadnej časti je vyhlásené celoštátne stredisko turizmu kam patrí :

- základňa rekreácie Červený kút – **Rekreačné zariadenie Kotva** (Areál patrí Slovenskej plavbe a prístavom a.s., jedná sa o kultúrnu pamiatku – Dom pamätný Alojza Štróbla, kde sa nachádza 13 izieb, 40 lôžok, jedáleň pre 70 osôb, spoločenská miestnosť pre 30 osôb, kuchyňa, bar, sociálne zariadenie, sprchy, sklad potravín, sklad chladničiek. O chod zariadenia sa starajú 4 zamestnanci (vedúci, domovník, kuchárka, pomocná sila). V areály sa nachádza socha Alojza Štróbla, malé detské ihriská, hospodárska budova (2 byty, kancelária, garáž, práčovňa), plynová kotolňa, 5 turistických chát (30 lôžok) s 1 futbalovým a 1 volejbalovým ihriskom.

- základňa turizmu **Školiace a rokovacie zariadenie Daňového úradu SR** (momentálne toto zariadenie je prázdne a ponúkané na odpredaj)

- v západnej časti k.ú. s príjazdom od rekreačného zariadenia Koliba je **chatová osada v lokalite Stará púť** kde je postavených 6 turistických chát (36 lôžok)

Z hľadiska štruktúry a druhového rozloženia rekreačných aktivít ponúka riešené územie tieto druhy rekreačných možností : poznávaciu turistiku, cykloturistiku a pobytovú turistiku. Tieto rekreačné aktivity sú zamerané na zimné športy – bežecké lyžovanie (certifikované lyžiarske bežecké trate v juhozápadnej časti z.ú. i mimo z.ú. obce, výjazd zo športového areálu TJ Tatrán Hybe), zjazdové lyžovanie (350m dlhý lyžiarsky vleč 1. kategórie v lokalite Peklo), preteky psích záprahov (aktívna činnosť Liptovského Musher Klub Hybe) a letné športy – od roku 2003 činnosť oddielu skautov potom kúpanie, rybolov a pod.

• **V záujmovom území sú z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu atraktívne tieto sídla a ostatné rekreačné možnosti :**

- mesto Liptovský Mikuláš vyhlásené za cieľové mesto turizmu a cestovného ruchu s množstvom ubytovacích a stravovacích zariadení, na okraji mesta umelý vodný kanál pre vodný slalom, krytá plaváreň, zimný štadión, tenis, squash, fitness centrá, množstvom architektonických pamätihodností, návšteva múzeí i galérií

- mesto Liptovský Hrádok ponúka dobré možnosti ubytovania a stravovania i ostatné možnosti v oblasti cestovného ruchu – návšteva komplexu gotického hradu a pristavaného renesančného kaštieľa s opevnením, urbanistický súbor Pod Lipami, Hrádocké arborétum, Čiernovážska úzkorozchodná železnica, Národopisné múzeum Liptova

- výborná poloha obce ako východiska do atraktívnych turistických centier Nízkych i Vysokých Tatier

- bližším smerom na Vysoké Tatry sa jedná o Tatranskú Štrbu so severným odbočením do mikroregiónu Vysoké Tatry, ktorého územno-správnym centrom je Starý Smokovec v okolí väčšie množstvo obcí s poznávaním množstva lyžiarskych vlekov, svahov, Štrbského, Popradského plesa a iných turistických zaujímavostí s pokračovaním po ceste I/18 východným smerom do okresného mesta Poprad

- spoznávacía turistická trasa dolinou Čierneho Váhu, ktorá začína susediacou obcou Kráľova Lehota (južná strana k.ú.) a je známa prečerpávajúcou vodnou elektrárnou Čierny Váh
- susediaca obec Východná (východná strana k.ú.) známa vďaka folklórnym tradíciám – letným folklórnym festivalom, pýchou obce je letný amfiteáter – momentálne vo výstavbe nový na mieste pôvodného, ležiaci na východnom okraji pri hlavnej ceste I/18 smerom do Popradu
- blízkosť termálneho prameňa v Liptovskej Kokave (západná strana k.ú.) a s tým súvisiace zábery pre rozvoj cestovného ruchu
- obec Pribylina vyhlásená za medzinárodné stredisko turizmu, kde je vybudované Múzeum liptovskej dediny
- rekreačné strediská v Nižnej a Vyšnej Boci ako ideálne východisko pre letnú a zimnú turistiku (Bocianska dolina) – najvýznamnejšie lyžiarske stredisko tejto oblasti je sedlo Čertovica, ktoré ponúka viaceré zjazdové trate s potrebným technickým vybavením pre náročných i menej náročných lyžiarov, v lete je východiskom do viacerých turistických výletov
- dominantnosť Liptovskej kotliny – vybudovaná vodná nádrž Liptovská Mara a Aquapark - Tatralandia (termálne kúpalisko)

### ÚPN - O Hybe pre rozvoj rekreačného potenciálu územia, cestovného ruchu a športových aktivít navrhuje :

- využiť pre športové a rekreačné účely navrhované územie v lokalitách Peklo, v menšom rozsahu Pod Lieštim II, Pri ihrisku s rozšírením športových plôch ( ihrísk, miest na zhromažďovanie), stavieb a zariadení turistického ruchu (penzión, malý hotel, turistická ubytovňa), obytných budov, základnej občianskej vybavenosti pre vybavenie územia (obchod, služby - požičovne športových potrieb, dočasné ubytovanie, verejné stravovanie, občerstvenie), komunikácií, dostatočného množstva parkovísk a technického vybaveniam, zelene s negatívnym vplyvom na životné prostredie

- takisto pre spomínaný účel využiť menšiu časť (v požadovanom rozsahu podľa nárastu počtu obyvateľov a zohľadnením pešej dostupnosti do centra obce) v 2 lokalitách – v návrhu Vyše Mesta (Sad, Hradý) a vo výhlade Na chrasti - predovšetkým v prvej lokalite severovýchodnú časť (blízkosť HD Ondráška, navrhovaného agroturistického, priemyselného areálu), v blízkosti tejto lokality pre oddychovo – relaxačné aktivity areál protipovodňovej nádrže v lokalite Hôrka a v druhej lokalite západnú časť patriacu do ochranného pásma HD Brezie (rozvoj bývania umiestňovať mimo ochranného pásma)

- priamo v z.ú. obce menšie športovo-rekreačné plochy – v centre obce v lokalite Za starou školou (nový športový areál Základnej školy v Hybiach) a po ľavej strane pri vstupe do obce v lokalite Jericho I (ihriská, klzisko – keďže v blízkosti je potok Hybica)

- vytvorenie chatovej osady juhozápadným smerom (mimo zastavaného územia) nad futbalovým ihriskom v lokalite Pod Lieštim I, v juhozápadnej časti k.ú. v blízkosti rekreačného zariadenia Koliba rozšírenie existujúcich plôch pre tento účel v lokalite Stará púť I, pre umiestnenie športových plôch (ihrísk) v lokalite Stará púť II, takisto pre chatovú osadu (cca 20 chát) ale aj nevyhnutných plôch športovej vybavenosti s kapacitou 120 lôžok v lokalite Svarín (najjužnejšia k.ú. na voľnej ploche PP pri hraniciach s obcou Kráľova Lehota)

- nad ochranným pásmom diaľnice nasledovné plochy komunikačne sprístupnené z dvoch smerov :

- **1. smer** Kokavská cesta v línii, ktorej navrhujeme aj cyklotrasu do Lipt. Kokavy (v súvislosti s termálnym vrtom je plánovaný rozvoj cestovného ruchu), Pribyliny a nové plochy v lokalite Vyšné Brezie (Areál cestovného ruchu – intenzívne rekreačné aktivity (s vybudovaním budov a zariadení turistického ruchu so stanoveným max. počtom podlaží objektov OV do 1 s možnosťou vytvorenia podkrovia, koeficientu zastavanosti 0,3, s kapacitou 58 lôžok, ďalej sústredenie športových zariadení, ihrísk, obytných budov a k nim prislúchajúcej občianskej vybavenosti, komunikácií, parkovísk a technickej vybavenosti), v lokalitách Vyšné Brezie (západ) - extenzívne rekreačné aktivity (vybudovanie športových zariadení, ihrísk, zariadení verejného stravovania s max. počtom podlaží 1 s možnosťou vytvorenia podkrovia, s koeficientom zastavanosti 0,5, dočasných stavieb bez pevného základu - stanový tábor, chatové osady) a vo výhlade Vyšné Brezie (východ)

- **2. smer** severovýchodný ťah nad HD Ondráška kadiaľ bude viesť turisticko-náučný chodník vedený smerom do Hybickej tiesňavy a v tomto smere bude vytvorený polder v lokalite Za rybníkom s možnou úpravou plážových priestorov príp. priestorov určených pre rybolov, nevyhnutných prístupových komunikácií, parkovísk

- vytvoriť informačný systém v obci (príp. na internete, v novinách) s pútačmi s popisom pamiatkovej zóny, jednotlivých kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov a ostatných architektonicko-historických solitérov, s vyznačením turisticko – náučného chodníka smerom do Hybickej tiesňavy, s vyznačením 3 cyklotrás vedených

k.ú. obce, s vyznačením priestoru bývalého lomu, bežeckých lyžiarskych trás, vleku, chát, chatových osád, rekreačných zariadení, športových plôch, agroturistických areálov a pod.

**Predpokladá sa, že rozvoj rekreácie a cestovného ruchu by mohol oživiť ekonomickú aktivitu celej obce.**

## 2.8 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

V súčasnosti je zastavané územie obce Hybe legislatívne vymedzené hranicou zastavaného územia obce, ktorá zodpovedá stavu k 01.01.1990 (stav evidovaný na digitálnych mapách Katastrálneho úradu v Žiline, Správa katastra Liptovský Mikuláš). Nachádza sa v pod diaľnicou D1 v južnej obývanej časti k.ú. Celková plocha je 105,5179 ha.

Navrhovaná zmena hraníc zastavaného územia (I. etapa) podľa ÚPN-O Hybe je spracovaná v súlade s celkovým urbanistickým riešením, vyznačená v grafickej časti na plochách, ktoré sa v hraniciach súčasne zastavaného územia nenachádzajú. Plochy určené pre výhľad (II. etapa) sú riešené samostatne a takisto sú zakreslené v grafickej časti.

| obec Hybe        | súčasný stav | %     | návrh (I. etapa) | %     | výhľad (II. etapa) | %     |
|------------------|--------------|-------|------------------|-------|--------------------|-------|
| zastavané územie | 105,5179 ha  | 2,00  | 139,4357 ha      | 2,64  | 149,0282 ha        | 2,82  |
| ostatné územie   | 5181,0515 ha | 98,00 | 5147,1337 ha     | 97,36 | 5137,5412 ha       | 97,18 |

## 2.9 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

### Vymedzenie ochranných pásiem

Pre trasy a zariadenia dopravnej a technickej infraštruktúry platia nasledovné ochranné pásma :

- Pri líniových prvkoch je ich ochranné pásmo závislé od druhu, veľkosti a intenzity prenosu. Diaľnica má ochranné pásmo obojstranne od osi vozovky príslušného jazdného pásu 100m, cesta I. triedy má ochranné pásmo obojstranne 50m od osi vozovky, železnica 60m od osi krajnej koľaje, navrhovaná regionálna cyklomagistrála č.8 pozdĺž cesty I/18, vedenia VVN 400 kV 25m na obe strany od krajného vodiča, pre napätie 220 kV 20m na obe strany od krajného vodiča, pre napätie 110kV 15m na obe strany od krajného vodiča a pre napätie 22 kV 10m na obe strany od krajného vodiča, pre trasu diaľkového telekomunikačného kábla 1,5m na každú stranu, pre trasu vysokotlakového plynovodu 50m od osi potrubia a inými káblami, pre trasu strednotlakového plynovodu 2m od vonkajšieho povrchu základu budovy po vonkajší povrch potrubia plynovodu, pre trasu vodovodnej i kanalizačnej siete je to 2,0m od povrchu potrubia na každú stranu, navrhovaná ČOV má stanovené ochranné pásmo 300m, ostatné trasy technického vybavenia menšieho významu, skládka odpadu majú ochranné pásmo od 300 do 500 m, poľné hnojisko má ochranné pásmo 100 m, hydrické biokoridory (Biely Váh, Čierny Váh, Hybica i ostatné v k.ú. obce) majú stanovené ochranné pásmo 15m od vonkajšieho okraja priemetu korún brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov, chrániť územný koridor pre nadradené trasy dopravného a technického vybavenia pre realizáciu projektu „Modernizácia žel. trate Žilina – Košice, úsek Lipt. Mikuláš – Poprad (mimo) Tatry, lokalita Východná – Kráľova Lehota a v k.ú. obce Hybe, nžkm 231,310 až 238,867 “ – červený „tunelový“ variant (č.1)

Z hľadiska hygienických ochranných pásiem je v k.ú. nutné rešpektovať ochranné pásma :

- Vodné zdroje pitnej vody - v okolí prameňov a miest odberu sa jedná o prvý stupeň, zriadený na zabezpečenia ochrany miesta vodného zdroja pred jeho negatívnym ovplyvnením alebo ohrozením, ako aj na ochranu vody v záchytnom zariadení pred znečistením. Pre ochranu výdatnosti, akosti a zdravotnej nezávadnosti sa zriaďuje druhý stupeň. Je určené predovšetkým na ochranu pred znečistením mikrobiálnym, toxickými látkami, látkami ovplyvňujúcimi senzorické vlastnosti vôd.

### Pásmo hygienickej ochrany I. stupňa

Pásmo hygienickej ochrany (PHO) I. stupňa je územie bezprostredne príslušné k miestu odberu, v PHO I. stupňa je zakázané :

- manipulácia a skladovanie ropných a chemických látok
- letecká aplikácia hnojenia lesných porastov

- akékoľvek chemické ošetrovanie lesných porastov
- holorubná forma ťažby dreva
- približovanie dreva križovaním cez potok resp. po potoku
- ukladať a skladovať akékoľvek zdroje znečistenia
- vykonávať zemné práce a práce narúšajúce pôdnu prikrývku
- vypúšťať odpadové vody

#### Pásmo hygienickej ochrany II. stupňa

PHO II. stupňa sa nachádza na viacerých miestach v katastri, je oplotené a označené príslušnou tabuľkou, v PHO II. stupňa je potrebné dodržiavať základné hygienické zásady, predovšetkým :

- zákaz leteckej aplikácie hnojenia a chemického ošetrovania lesných porastov,
- zákaz skladovať látky, ktoré by mohli ohroziť kvalitu vody (priemyselné hnojivá, chemické prípravky na ochranu rastlín a lesa, ropné látky a pod.)
- obmedzenie dopravy ropných a iných škodlivých a toxických látok na nevyhnutnú mieru
- obmedzenie prieskumných a geologických prác vykonávaných kopanými sondami a vrtmi
- zákaz výstavby objektov nesúvisiacich s hospodárením v lesoch
- zákaz vjazdu a prejazdu vozidiel prepravujúcich náklad, ktorý môže spôsobiť znečistenie vody
- zabezpečenie dodržiavania ustanovenia vyhlášky ML VH SSR č.23/1977 Zb. o ochrane akosti povrchových a podzemných vôd pri aplikácii pesticídov
- zabezpečenie protieróznych opatrení na ochranu zdrojov vôd
- Cintorín má ochranné pásmo 50m
- Ochranné pásmo dvorov Roľníckeho družstva RD Hybe kde je sústredený chov živočíšnej výroby – hospodársky dvor Šmidkeň (vypočítané podľa počtu hospodárskych zvierat) je stanovené na 300m pre ostatné dva dvory Brezie a Ondráška je 150m

#### **Vymedzenie chránených území**

- územné rezervy pre veľkoplošné a maloplošné chránené územia v spojení s prvkami ekologickej stability z dokumentov RÚSES a MÚSES v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a tvorby krajiny a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody v znení neskorších predpisov (bližší popis v kap. 2.11 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení)
- nadregionálne biocentrum Západné Tatry (Tatranský národný park)
- nadregionálne biocentrum Nízke Tatry (Národný park Nízke Tatry)
- regionálne biocentrum Hybická tiesňava, Machy v návrhu Prostredné diely
- nadregionálny biokoridor rieka Biely Váh, v línii katastrálnej hranice s obcou Kráľova Lehota Čierny Váh, ktorý pri sútoku s Bielym Váhom má označenie Váh
- regionálny biokoridor Hybica
- sieť biocentier, biokoridorov miestneho významu a interakčných prvkov existujúcich i navrhovaných
- alúvium Bieleho Váhu ako navrhovaná genofondovo významná lokalita fauny a flóry
- PP Hybická tiesňava – pri potoku Hybica v severnej časti k.ú. pri katastrálnej hranici s obcou Východná – zároveň je maloplošné chránené územie č. 273
- PP Hybská jaskyňa – nachádzajúca sa v južnej časti k.ú. v Hybianskej pahorkatine Lipt. kotliny
- PP Jaskyňa v skale – nachádzajúca sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov
- PP Petranová jaskyňa – nachádzajúca sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov
- PP Pivnica pri Svaríne – nachádzajúca sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov
- navrhovaný chránený areál pod č. 4/CHA – Biely Váh (je síce navrhovaný, ale v súčasnej dobe v tomto území platí právna ochrana v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny)
- navrhovaný chránený areál pod č. 19/CHA – Hybské Sihly (-dtto-)
- navrhovaný chránený areál Rígel' (-dtto-)
- súvislé územia európskej sústavy NATURA 2000
- SKUEVO č. 142 Hybica, č. 143 Biely Váh, č. 194 Hybická tiesňava, č. 308 Machy, č. 310 Čierny Váh
- Chránené stromy – vyhlásené i navrhované (v zmysle pripravovanej vyhlášky KÚŽP v Žiline)
- CHS Orfanidesova lipa, Graichmanova lipa a Štróblove lipy
- Chránené vtáčie územia
- CHVÚ č.30 Tatry

- Ekologicky významné sedimenty
- ostatné vodné toky a plochy
- vylúčenie melioračných zásahov na biotopoch mokradí a rašelinísk
- vodné zdroje pitnej vody v celom k.ú.
- plochy verejnej zelene a NDV v zastavanom území obce
- plochy NDV v časti intenzívne využívanej na poľnohospodárske účely
- evidovaný minerálny zdroj nad lokalitou Gerlachovo I, ktorý je využívaný veľmi málo
- povrchové ložisko vápenca (v mieste bývalého lomu), ktoré sa v súčasnosti nevyužíva
- v časti riešeného územia obce Hybe je vyhlásená pamiatková zóna VZN č. 5/1991 Okresným úradom v Liptovskom Mikuláši s účinnosťou od 1.10.1991, v ktorej platia podmienky ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkového územia v súlade so zákonom č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu

Riešenie Územného plánu obce Hybe rešpektuje všetky vymedzené ochranné pásma. Vyznačenie ochranných pásiem dopravných zariadení, technickej vybavenosti, hygienických ochranných pásiem, pamiatkovej zóny, kultúrnych pamiatok, chránených území je vo výkresoch grafickej časti.

## 2.10 NÁVRH RIEŠENIA ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI, CIVILNEJ OCHRANY OBYVATEĽSTVA

V riešenom území obce Hybe nie sú v súčasnosti známe požiadavky z hľadiska obrany štátu.

Stálu **požiarnu ochranu obyvateľstva** v prípade väčších požiarov zabezpečuje Hasičský záchranný zbor MV SR Liptovský Mikuláš bližšia stanica je v Liptovskom Hrádku (cca 10 min). Priamo v obci je vybudovaná požiarna zbrojnica pre dobrovoľný hasičský zbor (vznikol v roku 1927). Garáže, skladovo - prevádzkové priestory sú v zadnej časti objektu Urbárskeho domu – Hybe č. 519 a časť v prenajatom objekte skladov v lokalite Jericho. Obec je napojená na verejnú vodovodnú sieť. Na hlavné potrubia sú napojené uličné rozvody s osadenými protipožiarnymi hydrantmi. Kapacita vodojemu je dimenzovaná aj na účely požiarnej ochrany. Zásobovanie navrhovaných rozvojových zámerov v prípade požiarnej ochrany sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete – vybudovaním uličných rozvodov vybavených požiarnymi hydrantmi v súlade so zákonom č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi a súvisiacimi predpismi. V návrhu počítame s presťahovaním skladových priestorov z lokality Jericho do spoločného objektu - Urbárskeho domu v Hybiach, kde po jeho rekonštrukcii spojenej s výstavbou podkrovia sa vytvoria nové priestory vhodné pre tento účel. Keďže sa jedná o pomerne rozsiahle k.ú. obce v lokalite Kráľová Flomberg (v kolmom smere od južnej hranice z.ú. cca 580m na vrchole svahu) navrhujeme výstavbu protipožiarnej veže.

V minulosti bolo katastrálne územie obce Hybe často postihované povodňami. Pre **ochranu územia pred povodňami** boli predovšetkým v okolí z.ú. obce vybudované rozsiahle drenážne systémy hydromelioračných stavieb, odvodňovacie kanály či už otvorené alebo kryté alebo úpravy vodných tokov. V súčasnosti prebieha na 2 miestach regulácia potoka Hybica. V návrhu uvažujeme s pokračovaním v úpravy koryta Hybice, s výsadbou novej zelene v ostávajúcich častiach v rozmedzí od začiatku až po koniec navrhovaného zastavaného územia obce. Ďalej pre prevádzanie väčšieho prietoku vôd Hybice uvažujeme s vybudovaním poldra v lokalite Za rybníkom a menšej protipovodňovej nádrže na Brtáňovom potoku v lokalite Hôrka. Pri revitalizácii tohto územia pre rekreačné účely je tu nepripustné umiestňovať trvalé stavby s pevným základom. Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v dotyku s uvedenými tokmi bude potrebné odsúhlasiť so Slovenským vodohospodárskym podnikom š.p. Piešťany. Pre opravu, údržbu a povodňovú aktivitu je potrebné ponechať manipulačný pás v šírke min. 6 m od brehovej čiary toku Hybica a 4 m od brehovej čiary Brtáňovho potoka.

Keďže ÚPN-O Hybe je spracovaný v podrobnosti M 1: 5 000 nie je relevantné požiadavku **civilnej ochrany obyvateľstva** zohľadňovať. Stavebno – technické požiadavky na ochranné stavby (úkryty) riešiť podľa § 4 ods. 4 vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. k zákonu č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. V ďalších stupňoch PD bude potrebné objekty budúcich bytových, rodinných domov, penziónov, hotelov príp. iných objektov občianskej vybavenosti a ich užívateľov, hostí, obyvateľov zahrnúť do plánu ukrytia obce Hybe. Ukrytie zabezpečiť v ochranných stavbách CO v zmysle vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z.

## 2.11 NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY VRÁTANE PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A EKOSTABILIZAČNÝCH OPATRENÍ

Návrh ochrany a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení je spracovaný v súlade s vyhláškou MŽP SR 492/2006 Z.z. (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny) a vyhláškou MŽP SR č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii, ktorou sa vymedzuje obsah územného plánu obce v textovej a grafickej časti a ktorá zároveň vykonáva zákon č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).

Cieľom ochrany prírody a tvorby je prispieť k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvárať podmienky na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a na dosiahnutie udržania ekologickej stability. Rozumieme pod ňou obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť, alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, alebo ekologickú stabilitu.

Ochrana prírody rozdeľujeme na územnú a druhovú ochranu. Do územnej ochrany zaraďujeme veľkoplošné a maloplošné chránené územia, územia európskeho významu, chránené vtáčie územie a do druhovej chránené stromy, rastliny a živočíchy. Chránené územia sa vyhlasujú na ochranu biotopov európskeho a národného významu a biotopov chránených druhov európskeho a národného významu.

V dotknutom riešenom území obce Hybe sa nachádza alebo čiastočne zasahuje viacero chránených území vyhlásených uvedeným zákonom o ochrane prírody, v ktorých platí v zmysle uvedeného zákona 3., 4. a 5. stupeň ochrany. V nasledovnom zozname sú pomenované existujúce i navrhované veľkoplošné, maloplošné chránené územia, územia sústavy Natura 2000 (súvislé územia európskeho významu), vyhlásené i navrhované chránené stromy, chránené vtáčie územie, navrhované chránené územia podľa ÚPN VÚC Žilinského kraja.

Pri ochrane prírody a tvorby krajiny zohľadňujeme skutočnosť, že v rámci modernizácie železničnej siete SR bol vypracovaný projekt „**Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Lipt. Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850**“ (bližší popis v kap. 2.12.1 Doprava) a vypracovaná Správa o hodnotení (Riming Consult a.s., Bratislava, 04/2007) podľa zákona č. 24/2006 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov určila ako najvýhodnejší **červený (variant č.1) – „tunelový“** (realizácia projektu je stanovená na obdobie 2011-2015). Čo sa týka scenérie krajiny táto nová železničná trať v úseku medzi Kráľovou Lehotou a Važcom, kde leží k.ú. nami riešenej obce Hybe, je vedená zachovalým prírodným prostredím, nakoľko v jej súbehu nevedie významná cestná komunikácia a nepretína súvislú sídelnú zástavbu. Najvýznamnejším prvkom sú brehové porasty Bieleho Váhu a lesné porasty Vachtárovej a Rígela. Navrhovaná železničná trať prechádza južnou časťou k.ú. obce Hybe pričom najviac pretína dolinu Bieleho Váhu (biokoridora nadregionálneho významu) pri vyústení železničného tunela dĺ. 4270m zo západného smeru (teda cez nový žel. most, nový nadjazd a začiatok tunela v časti Červený kút). Menšie úpravy sú na konci tejto trate. **Z hľadiska vplyvov na horninové prostredie a očakávané geotechnické a inžiniersko-geologické pomery môžeme konštatovať :**

- tunel „Kráľova Lehota“ bude razený v relatívne vhodnom prostredí skalných a poloskalných hornín. Predpokladáme značný vplyv na hydrogeologické pomery širšieho okolia tunela. Ovplyvnenie horninového prostredia očakávame minimálne. Z geotechnického hľadiska sú rizikovými úsekmi zóny tektonického porušenia hornín a priortálové oblasti

- v prostredí glacifluviálnych štrkovitých segmentov nepredpokladáme zásadné vplyvy na horninové prostredie ani na jeho destabilizáciu

- v prostredí ílovcových hornín očakávame výrazný vplyv na stabilitu svahov zárezov, odrezov a potrebu asanačných opatrení

- pri výstavbe mostných objektov v údolí Bieleho Váhu, kde predpokladáme komplikované základové pomery s výskytom bahnitých resp. neufahnutých sedimentov a stiesnené pomery, očakávame vplyv na podzemnú i povrchovú vodu, vplyv na prúdenie podzemnej vody a ovplyvnenie prietokovej kapacity údolia pri povodniach

- ďalej v údolí Bieleho Váhu budú navrhnuté na trati opatrenia na zníženie úhynu živočíchov v miestach križovania trate s ich migračnými cestami - ich prechod cez trať bude riešený mimoúrovňovo (v úseku medzi žst. Východná a tunelom „Kráľova Lehota“ budú vybudované dva ekodukty s oplotením navádzajúcim zver na tieto nadchody)

Tento červený variant zasahuje do lokality Natura 2000 – SKUEVO 143 Biely Váh v území ktorého platí 4. stupeň ochrany. Migračný priestor je vzhľadom na návrh tunela dotknutý len v časti územia. Nové úseky žel. trate zasahujú do viacerých biotopov európskeho významu, najmä bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy. Mapové podklady ich lokalizácie budú vyžadované v ďalšom stupni spracovania ÚPD železnice. Pri zásahu do týchto biotopov bude postupované v zmysle §6 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a tvorby krajiny v zmysle vykonávacej vyhlášky MŽP č. 24/2003 Z.z. s dodržaním opatrení navrhnutých v záujme ochrany prírody a tvorby krajiny.

## **NÁVRH PRVKOV MIESTNEHO ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY (existujúce i navrhované), SPRESNENIE PRVKOV NADREGIONÁLNEHO A REGIONÁLNEHO VÝZNAMU V ŠTRUKTÚRE**

### **• Veľkoplošné chránené územia**

Do katastrálneho územia Hybe zasahujú 2 národné parky. Národný park je rozsiahlejšie územie, spravidla s výmerou nad 1000 ha, prevažne s ekosystémami podstatne nezmenenými ľudskou činnosťou, v jedinečnej a prirodzenej krajinnnej štruktúre, ktoré tvorí nadregionálne biocentrá a významné prírodné dedičstvo, v ktorom je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti.

- **Tatranský národný park** (ďalej len TANAP) je náš najstarší národný park, bol vyhlásený v roku 1948 s účinnosťou od 1.1.1949, v roku 1987 bolo za súčasť TANAP-u vyhlásené aj územie Západných Tatier. Platí v ňom 2., 3., 4. aj 5. stupeň ochrany. Výmera vlastného územia je 74 111 ha, ochranného pásma 36 574 ha. Územie bolo vyhlásené na ochranu biodiverzity zachovaných biotopov a vzácných reliktných a endemických druhov flóry a fauny, vegetácie, zvyškov pôvodných lesných porastov a glaciálneho reliéfu. Súčasne je podľa zoznamu IUNC zaradený v kategórii II – národné parky sveta a je Biosférickou rezerváciou s významnou ekologickou, biologickou a vedecko - výskumnou funkciou. Na území TANAP-u rastú mnohé arkticko - alpínske, boreálne, juhosibírske, pontické, submediteránne druhy ako aj karpatské, západokarpatské a tatranské endemity a viaceré glaciálne relikty, spolu okolo 1300 druhov. Z chránených druhov sa tu vyskytujú rastliny a živočíchy ako borovica limbová (*Pinus cembra*), silenka bezbyľová (*Silene acaulis*), turica jednoúborová (*Erigeron uniflorus*), horec ľadový (*Gentiana frigida*), kamzík vrchovský tatranský (*Rupicapra rupicapra*), mačka divá (*Felis sylvestris*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*), orešnica perlavá (*Nucifraga caryocatactes*) a mnohé ďalšie. Väčšina katastrálneho územia Hybe sa nachádza v ochrannom pásme TANAP-u, kde platí 2. stupeň ochrany.

- **Národný park Nízke Tatry** (ďalej len NAPANT) bol vyhlásený v roku 1978, platí v ňom 2., 3., 4. aj 5. stupeň ochrany. Vlastné územie má výmeru 81 095 ha, ochranné pásmo 123 990 ha. Územie predstavuje mohutný horský chrbát v smere východ - západ v dĺžke okolo 95 km. Ich centrálna časť je tvorená kryštallickým jadrom, na ktoré nadväzujú obalové série budované vápencami a dolomitmi. Na tieto horniny sa viažu rozsiahle jaskynné systémy a povrchové krasové javy. Pestré geologické podložie ovplyvnilo aj pestrosť rastlinných a živočíšnych spoločenstiev vo viacerých vegetačných stupňoch podľa nadmorskej výšky a klimatických podmienok. Xerotermné druhy na výslunných častiach sa prelínajú s alpínskymi chladnomilnými druhmi. Rastú tu mnohé karpatské, západokarpatské endemity a glaciálne relikty. Z chránených druhov rastlín a živočíchov uvedieme aspoň horec Cluisov (*Gentiana clusii*), prvosienku holú (*Primula auricula*), zvonček alpínsky (*Campanula alpina*), jasoňa červenookého (*Parnassius apollo*), kamzík vrchovský tatranský (*Rupicapra rupicapra*), svišť vrchovský tatranský (*Marmota marmota*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*) a mnohé ďalšie. Do katastrálneho územia zasahuje NAPANT ochranným pásmom s 2. stupňom ochrany v juho - západnej časti záujmového územia.

### **• Maloplošné chránené územia**

Medzi maloplošné chránené územia v nami riešenom katastrálnom území patrí 5 prírodných pamiatok (PP - pričom vo výkresoch sú označené len 2) a 3 chránené areály (CHA).

- **PP Hybická tiesňava** bola vyhlásená v roku 1984, má výmeru 11,18 ha. Kaňonovitá tiesňava vytvorená potokom Hybica, ktorej vody dlhodobou eróziou vytvorili v trefohorných vápencov bralá s výškou 15 – 25 m vystupujúcich medzi mladšími, mechanicky menej odolnými horninami. Tiesňava má charakter povrchového krasu s typickými terasami, skalnými útvarmi, menšími jaskyňami, škrapami a pod. Lokalita je významná veľkou biodiverzitou, zastúpených je niekoľko lesných spoločenstiev, významný je najmä biotop s typickou štrbinovou vegetáciou v karbonátových skalných stenách a v náväznosti na vegetáciu výskyt vzácných živočíchov. Dôvodom vyhlásenia chráneného územia bola ojedinelá ukážka morfológického vývoja tiesňavy, ktorá vystupuje z územia lúčneho charakteru a vedecko-výskumné dôvody.

- **PP Hybská jaskyňa** - interaktívna fluviokrasová jaskyňa dlhá 14 m sa nachádza v Hybianskej pahorkatine Liptovskej kotliny (táto jaskyňa je vyznačená v grafickej časti, ostatné sú takisto prírodnými pamiatkami chránenými podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. a no dôvodu ich ochrany nie sú vyznačené)

- **PP Jaskyňa v skale** je dlhá 7 m a nachádza sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov.

- **PP Petranová jaskyňa** - bola odkrytá v záreze železničnej trate, dlhá je cca 15 m, nachádza sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov.

- **PP Pivnica pri Svaríne** - interaktívna fluviokrasová jaskyňa dlhá 70 m sa nachádza vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov.

- **CHA Biely Váh** v k.ú. Hybe a Východná vo výmere 65 ha s navrhovaným 3. stupňom ochrany. Územie má charakter kaňonovitého údolia okolo toku Biely Váh, navrhnuté územie sa nachádza v priestore od rybníkov pri železničnej stanici Východná po sútok Bieleho a Čierneho Váhu pri Kráľovej Lehote. Okolo prírodného toku sa nachádzajú biologicky a esteticky hodnotné lokality, s členitým terénom a dobrou biodiverzitou rastlinných a živočíšnych spoločenstiev. Súčasťou lokality je významná paleontologická lokalita tvorená vápencami so slieňitými bridlicami s bohatou spodnotriasovou faunou. Chránené územie je navrhnuté z dôvodov ochrany anorganickej prírody a ekosystémov.

.....Návrh opatrení : Dodržiavať požiadavky ŠOP SR v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody v znení neskorších predpisov. Vylúčiť činnosti, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu prírodných ekosystémov.

- **CHA Hybské Sihly** v k.ú. Hybe vo výmere 20 ha s navrhovaným 3. stupňom ochrany. Územie je významným priestorom s lesnými ekosystémami a výskytom vzácných kurovitých vtákov. Chránené územie je navrhnuté z dôvodov druhej ochrany živočíchov a zachovania biodiverzity. Lokalita sa nachádza v ochrannom pásme TANAP-u a v súčasnosti tvorí časť CHVÚ Tatry.

.....Návrh opatrení : Dodržiavať požiadavky ŠOP SR v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody v znení neskorších predpisov. Vylúčiť holorubný spôsob hospodárenia, vylúčiť akúkoľvek aj dočasnú stavebnú činnosť, napríklad salaše, senníky a pod.

- **CHA Rígeľ** v k.ú. Hybe s navrhovaným 3. stupňom ochrany. Na území sa nachádzajú poloprirodzené lesné ekosystémy s kvalitnou biodiverzitou, významný je výskyt vzácných kurovitých vtákov a veľkých šeliem ako rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*). Lokalita sa nachádza v ochrannom pásme TANAP-u

.....Návrh opatrení : Dodržiavať požiadavky ŠOP SR v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody v znení neskorších predpisov. Vylúčiť holorubný spôsob hospodárenia a činnosti, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu prírodných ekosystémov.

#### • Súvislé územia európskeho významu sústavy NATURA 2000 (s označením SKUEVO)

**SKUEVO 142 - Hybica** s výmerou 9,63 ha, stupeň ochrany: 4.

Územie sa nachádza v k.ú. Hybe na parc. číslach: 5028, 5029/0/1, 5029/0/2.

Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov a druhov európskeho významu ako mihulka potiská (*Eudontomys danfordi*), vydra riečna (*Lutra lutra*) a netopier obyčajný (*Myotis myotis*).

**SKUEVO 143 - Biely Váh** s výmerou 73,76 ha, stupeň ochrany: 4.

Územie sa nachádza v katastroch obcí Hybe, Važec a Východná na nasledovných parceliach: k.ú. Hybe parc. čísla 4872, 5027, 7145, v k.ú. Važec parc. čísla 2272, 2286/1, 2298, 2658, 2661, 2665, 2670, v k.ú. Východná parc. čísla 10726, 10742, 10743, 9550, 9559, 9566, 9569/2.

Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov, slatiny s vysokým obsahom báz, nížinné a podhorské kosné lúky a druhov európskeho významu ako mihulka potiská (*Eudontomys danfordi*), vydra riečna (*Lutra lutra*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*) a podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*).

**SKUEVO 194 - Hybická tiesňava** s výmerou 556,76 ha, stupeň ochrany: 2., 3. a 5.

Územie sa nachádza v k.ú. Hybe, 2. stupeň ochrany na parc. číslach: 4804/1, 4804/2, 4804/3, 4805, 4807, 4814, 4815, 4816, 4817, 4818, 4819, 4822, 4824, 4825, 4826, 4827, 4828, 4829, 4830, 4831, 4832, 4633, 4634, 4835, 4841, 4848. 3. stupeň ochrany na parc. číslach: 4836 - časť, 4843 - časť. 5. stupeň ochrany sa nachádza v k.ú. Východná na parc. číslach: 6100/2 a 6100/3.

Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, slatiny s vysokým obsahom báz, nížinné a podhorské kosné lúky a druhu európskeho významu kunka žltobruchá (*Bombina variegata*).

**SKUEVO 308 – Machy** s výmerou 305,04 ha, stupeň ochrany 2., 3. a 5.

Územie sa nachádza v k.ú. Liptovská Kokava a hraničí s k.ú. Hybe v severo-západnej časti riešeného územia. Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: prechodné rašeliniská a trasoviská, horské smrekové lesy, brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách a druhov európskeho významu ako kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*).

**SKUEVO 310 – Kráľovohoľské Nízke Tatry** s pôvodnou výmerou 35513,27 ha rozšírenou v septembri 2006 o prioritné biotopy brehových porastov okolo toku Čierny Váh v úseku od sútoku s Bielym Váhom po Nižný Chmelieneč, stupeň ochrany 2. a 3.

Územie sa nachádza v k.ú. Hybe, Východná, Nižná Boca, Vyšná Boca, Kráľova Lehota, Malužiná, Liptovská Teplička, Vernár, Vikartovce, Bravčovo, Bacúch, Heľpa, Jarabá, Pohorelá, Polomka, Šumiac, Telgárt a Závadka nad Hronom. Územie bolo navrhnuté z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu – v k.ú. Hybe sa jedná o horské jelšové lužné lesy a podhorské jeaseňovo-jelšové lužné lesy a druhov európskeho významu ako mihulka potiská (*Eudontomys danfordi*), vydra riečna (*Lutra lutra*), hlaváč bieloplutvý (*Cottus gobio*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), netopier pobrežný (*Myotis dasycneme*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*) a ďalšie.

- **Chránené stromy** (s označením CHS)

- medzi vyhlásené a navrhované patrí Orfanidesova lipa a Graichmanova lipa na cintoríne a Štróblve lipy v rekreačnom areáli Kotva v zmysle pripravovanej vyhlášky KÚŽP v Žiline

- **Chránené vtáčie územie** (s označením CHVÚ)

- do katastrálneho územia Hybe zasahuje **CHVÚ Tatry č. 30**, ktoré má spolu celkovú výmeru 54 717 ha, sem patrí územie ďalších 26 obcí. CHVÚ Tatry sú jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku na hniezdenie druhov ako orol skalný (*Aquila chrysaetos*) – 9 párov, tetrao hlucháň (*Tetrao urogallus*) – 107 párov, tetrao hoľniak (*Tetrao tetrix*) – 110 párov, jariabok hômy (*Bonasa bonasia*) – 1300 párov, kuvik vrabčí (*Glaucidium passerinum*) – 200 párov. Pravidelne tu hniezdi viac ako 1% slovenskej populácie druhov sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), orol kriľavý (*Aquila pomarina*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), ďateľ trojprstý (*Picoides tridactylus*), strakoš sivý (*Lanius excubitor*) a kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*).

- **Navrhované chránené územia podľa ÚPN VÚC Žilinského kraja (VÚC Žilina, 1998)**

V katastrálnom území obce sú navrhnuté 2 MCHÚ a to pod číslom **4/CHA Biely Váh** - územie od sútoku Bieleho a Čierneho Váhu až po rybníky v k.ú. Východná s celkovou výmerou okolo 65 ha. Predmetom ochrany bude anorganická príroda a ekosystém. Súčasťou je aj významná paleontologická lokalita juhovýchodne od obce Hybe s výskytom spodnotriasovej fauny vo vápencoch, charakter lokality umožňuje lokalitu vyhlásiť aj za chránené paleontologické nálezisko. Pod číslom **19/CHA Hybské Sihly** s výmerou 20 ha je navrhovaný chránený areál z dôvodov druhovej ochrany živočíchov.

## **NAVRHOVANÉ BIOCENTRÁ, BIOKORIDORY A OSTATNÉ EKOSTABILIZAČNÉ PRVKY (interakčné prvky, genofondové lokality) V ÚZEMÍ**

Priestorové rozloženie ekologicky významných krajinných segmentov, ich funkčnosť, veľkosť a vzájomná previazanosť tvoria územný systém ekologickej stability. V pomerne rozsiahlom katastrálnom území o rozlohe 5 286,5694 ha sa vyskytuje široké spektrum krajinných segmentov vysokej ekologickej hodnoty.

Do okrajovej časti katastra zo severu a juhu zasahujú významné krajinné oblasti, ktorými sú Vysoké Tatry a Kozie chrbty vytvárajúce východiskovú základňu prirodzených rastlinných spoločenstiev. Všetky tieto segmenty krajiny (vyznačené vo Výkrese č. 7 - Výkres ochrany prírody a tvorby krajiny – návrh prvkov územného systému ekologickej stability) zabezpečujú trvalú stabilizáciu územia, ale aj trvalú ochranu produkčného potenciálu poľnohospodárskej krajiny. Pri ich tvorbe bolo rozhodujúce priestorové kritérium. Aby v systéme ekologickej stability mohli biocentrá plniť svoju funkciu, je navrhnutá sieť biokoridorov, ktoré spájajú jednotlivé biocentrá a tým je zabezpečená migrácia hlavne živočíšnych spoločenstiev v hospodársky intenzívnom využívaní krajiny. Miestne biokoridory sú vedené v územných častiach, kde sa vyskytujú stromové alebo trávové spoločenstvá. Celá sieť

biocentier a biokoridorov je doplnená interakčnými prvkami, ktoré majú mnohoraký význam. Plnia stabilizačnú funkciu (vegetácia na medziach), brehoochrannú (vegetácia popri malých potokoch), ochrannu-izolačnú (stromoradia popri štátnych cestách a prístupových komunikáciách), zabezpečujú základné životné podmienky rôznym živočíchom (vtáctvu, drobnej zveri a pod.), zvyšujú estetickú kvalitu územia a ochraňujú genofond hlavne v exploatanovom území. Súčasný stav krajiny poukazuje na rôznu kvantitu a kvalitu zastúpenia tejto kategórie krajinných segmentov. V územných častiach, kde prevládajú trvalé trávnaté porasty je relatívne dobré zastúpenie tohto krajinného segmentu, v krajine poľnohospodársky intenzívne využívanej s prevládajúcim podielom oraného pôdneho fondu takmer absolútny nedostatok.

Celkový stav vegetácie v obci Hybe je relatívne v dobrom stave a množstve, hlavne kvôli prítomnosti brehových porastov Hybice a jej prítokov. V sídle dominuje vegetácia súkromných záhrad a obytných objektov, ktorých úprava má parkový charakter, jedná sa o okrasné druhy drevín, často introdukované. V obci sa nachádza aj zopár solitérnych drevín - lipy a smrek s vysokou estetickou a biologickou hodnotou.

**V Územnom pláne obce Hybe je pre zabezpečenie ekologickej stability v území počítané s nasledovnými biocentrami, biokoridormi, interakčnými prvkami a jednou genofondovou lokalitou:**

- Biocentrá nadregionálneho významu

- v severnej časti katastrálneho územia Hybe v lokalite Sihly sa nachádza biocentrum nadregionálneho významu, ktoré je súčasťou nadregionálneho biocentra **Západné Tatry (BCn 1)**

- v juho-západnej časti katastrálneho územia Hybe sa nachádza biocentrum nadregionálneho významu, ktoré je súčasťou nadregionálneho biocentra **Nízke Tatry – Kráľovoľská časť (BCn 2)**

- Biocentrá regionálneho významu

- **Hybická tiesňava (BCr 1)** - jeho súčasťou je PP Hybická tiesňava s hodnotnými vodnými, lesnými a skalnými spoločenstvami s dobrou biodiverzitou. Územie má okrem biologickej funkcie aj vodohospodársku a pôdoochrannú funkciu.

- **Machy (BCr 2)** sa nachádza v dotyku s hranicami najsevernejšej časti k.ú. obce Hybe.

- navrhované **Prostredné diely (BCr 3)** v oblasti Kundrátovo, ktoré je súčasťou ochranného pásma TANAP-u, ako zázemie navrhovaného CHA Hybské Sihly s možnosťou prechodu živočíšnych spoločenstiev do jadrových pohorí Západných a Vysokých Tatier

- Biocentrá miestneho významu

Na území sa nachádza viacero biocentier miestneho významu **BCm**, ktoré sú dôležitým útočiskom pre živočíchy v poľnohospodársky využívanej krajine. Lokalizácia je znázornená v grafickej časti ÚPN-O Hybe. V návrhu počítame s nasledovnými biocentrami miestneho významu :

- v severnej časti v lokalitách Blatá, Hybské Lazy (**BCm 1**)

- v strednej časti v oblasti medzi Vlkom a Gerlachovom (**BCm 2**)

- vo východnej časti v lokalite Ziert (**BCm 3**)

- v južnej časti medzi Flomberkom a Bielym Váhom (**BCm 4**)

- na západnej strane, popri katastrálnej hranici s Dovalovom je navrhnuté biocentrum miestneho významu v líniovom tvare (**BCm 5**)

- Biokoridory nadregionálneho významu

- **povodie Bieleho Váhu (BKn 1)** - hydricko-terestrický biokoridor prechádza južnou časťou územia od katastra Východnej po sútok s Čiernym Váhom a ďalej pokračuje západne údolím Váhu a východne údolím Čierneho Váhu. Umožňuje migráciu živočíšnych spoločenstiev v katastri Východnej od severu, v katastri Hybe v smere východ – západ.

- v línii katastrálnej hranice s obcou Kráľová Lehota (od lokality Svarín v juhozápadnom smere po križovatku ciest I/72 a I/18 pod lokalitu Stará púť) **povodie Čierneho Váhu s povodím Váhu (Bkn 2)** – je zakreslené ako druhý nadregionálny biokoridor

- Biokoridor regionálneho významu

- **Vodný tok Hybica (BKr)** - hydricko-terestrický biokoridor sa ťahá naprieč celým sledovaným územím od severu cez obec Hybe a opúšťa územie v juhozápadnej časti. Umožňuje migráciu živočíšnych spoločenstiev v smere sever - juh - západ s prechodom popod diaľnicu D1 a súčasne sa napája na miestne biokoridory okolo miestnych vodných tokov, ktoré sa vlievajú do Hybice.

- Biokoridory miestneho významu

Spájajú v území biocentrá miestneho a regionálneho významu a biokoridory regionálneho významu. Nachádzajú sa popri miestnych tokoch, komunikáciách, terénnych depresiách a inde, kde je dostatok drevín na vytvorenie potrebných úkrytov. Sieť **BKm** na území je zakreslená v grafickej časti ÚPN-O Hybe.

- Interakčné prvky

Interakčné prvky **IP** tvorí soliterna, líniová a skupinová vegetácia v krajine popri tokoch, terénnych depresiách a iných nerovnostiach terénu, prípadne TTP so samonáletom drevín. Plnia viacero funkcií - ekostabilizačnú, protieróznú, izolačnú a zvyšujú krajinársku hodnotu územia.

- Genofondová lokalita

Katastrálne územie Hýb ako aj väčšina územia Slovenska bolo civilizačnými trendami a hospodárením v poslednom storočí zmenené, pôvodné ekosystémy sú dnes sekundárnymi spoločenstvami. Pre zachovanie časti pôvodnej biodiverzity navrhujeme za genofondovú lokalitu **alúvium toku Bieleho Váhu**, kde sa po ukončení hospodárenia rokmi vytvorili veľmi priaznivé podmienky pre zachovanie genofondu rastlín a živočíchov mokradných, lúčnych a lesných ekosystémov. Plocha je súčasťou navrhovaného CHA Biely Váh.

.....Návrh opatrení: Doporučujeme plochu monitorovať odbornou organizáciou ochrany prírody a ponechať priestor bez zásahu, prípadne ak je to pre zachovanie vzácnych rastlinných druhov dôležité vykonať aspoň raz za rok manuálne kosenie trávnatých plôch.

## NÁVRH OPATRENÍ NA ZVÝŠENIE EKOLOGICKEJ STABILITY KRAJINY

Katastrálne územie Hybe má v rámci okresu Liptovský Mikuláš relatívne vysokú hodnotu ekologickej stability, nakoľko vyše 30% územia tvorí lesný pôdny fond, ktorý spolu s vodnými a močiarovými ekosystémami predstavuje najstabilnejší potenciál prírodného dedičstva. Vyše 40% plochy zaberajú trvalé trávne porasty, na ktorých miestami samonáletom narastli dreviny, čím nadobudli charakter lesnej pôdy - nelesná vegetácia.

Hybský kataster spolu s vyhlásenými a navrhovanými chránenými územiami, prvkami MÚSES ako biocentrá, biokoridory a ostatnými plochami s vysokou ekostabilizačnou funkciou tvoria krajinný celok s vyhovujúcou ekostabilitou. Najnižší stupeň stability má v území orná pôda, urbanizovaný priestor obce a cestná sieť. Nakoľko územie Slovenska je ovplyvnené prítomnosťou človeka a jeho aktivitami, je potrebné hľadať kompromisné riešenie na trvalo udržateľný rozvoj územia.

## Z hľadiska návrhu ekostabilizačných opatrení ÚPN-O Hybe navrhuje :

- rešpektovať lokality NATURA 2000 a ich predmet ochrany, najmä v prípade ÚEV Hybica, ktoré prechádza zastavaným územím obce a v jeho blízkosti sa navrhujú lokality pre rozvoj bývania, cestovného ruchu a protipovodňovej ochrany, vylúčiť technické úpravy koryta toku, návrh nevyhnutnej protipovodňovej ochrany riešiť v ÚPN zóny spôsobom bez podstatných zásahov do prirodzeného charakteru a prietokových pomerov toku a významných biotopov (suchý polder, bez migračných bariér a pod.)

- mimo zastavaného územia bez ohľadu na stupeň ochrany územia vylúčiť výstavbu v alúviu prírodných tokov, zabezpečiť min. 15 m ochranné pásmo po oboch stranách vodného toku a brehových porastov s rezervou pre doplnenie vegetácie a posilnenie funkcie prvkov ÚSES (požiadavka je relevantná v prípade všetkých prírodných tokov a potenciálnej bytovej aj rekreačnej výstavby v ich blízkosti mimo zastavaného územia z dôvodu potreby zachovania dostatočnej šírky biokoridoru a možnosti doplnenia brehových porastov, ale aj z dôvodu vylúčenia prípadných dodatočných požiadaviek na úpravy tokov a realizácie opatrení na ochranu stavieb pred povodňami, čo je podľa požiadaviek na úpravy tokov a realizácie opatrení na ochranu stavieb pred povodňami)

- pre lokality s funkciou rekreačnej a športovej vybavenosti mimo zastavaného územia obce vylúčiť výstavbu a zásahy do podmáčaných plôch a mokradí

- vylúčiť výstavbu technických prvkov a dominant, ktoré majú nepriaznivý dopad na krajinný ráz, v pohľadovo exponovaných lokalitách a na území ochranného pásma TANAP napr. reklamné zariadenia, veterné elektrárne, telekomunikačné zariadenia a pod.

- resp. doporučuje rozsiahlejšie plochy mimolesnej drevinnej vegetácie, ktorá má charakter zapojených lesných porastov s dostatočným zakmenením a plní funkciu lesných ekosystémov na prevedenie do lesného fondu

- pri návrhu trasy a značenia turisticko - náučného chodníka Hybickou tiesňavou podmieniť spoluprácu so Správou TANAP z dôvodu prispôsobenia požiadavkám ochrany PP a ÚEV

- rešpektovať v priestorovom usporiadaní širších vzťahov základnú kostru územného systému ekologickej stability (biokcentrá, biokoridory, interakčné prvky) s dodržiavaním podmienok ochrany prírody v chránených územiach podľa stupňov ochrany a vytvoriť vhodné podmienky na zachovanie genofondu a biodiverzity aj v ostatnom území

- presadzovať šetrnejší spôsob hospodárenia na LPF ako výberkový spôsob a podrastovú formu hospodárenia, obmedziť výrub nelesnej drevinovej vegetácie na existujúcich a navrhovaných plochách prvkov MÚSES, eliminovať v maximálnej miere holorubný spôsob ťažby na lesnom pôdnom fonde

- zladíť spôsoby obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy so záujmami ochrany prírody, prispôbiť spôsob obhospodarovania pôd (technikou, osevnými postupmi, výberom kultúr) typu abiokomplexov, na plochách so strednou produkčnosťou extenzívny spôsob hospodárenia, prekategORIZOVANIE kultúry na TTP s vyšším potenciálom ekostability, na svahovitých pozemkoch orbu vo vrstevniciach, obmedziť používanie agrochemikálií najmä v kontakte s prvkami MÚSES

- založiť lokálne vetrolamy, vsakovacie vegetačné pásy, vylúčiť vypaľovanie lúčnych a pasienkových spoločenstiev a zároveň vylúčiť melioračné zásahy na biotopoch mokradí a rašelinísk

- komunikačné bariéry ako je štátna cesta I/18 a diaľnica D1 prekenuť vegetačnými biokoridormi ponad komunikácie (Poznámka: Funkčné prechody riešiť formou navádzacích vegetačných pásov pre migrujúcu zver, finančne zabezpečenie žiadať formou projektu z environmentálnych, alebo štrukturálnych fondov EÚ v spolupráci s obcami Východná, Lipt. Hrádok – miestna časť Dovalovo, Národnou diaľničnou spoločnosťou a Slovenskou správou ciest.)

- vylúčiť akékoľvek optické znečistenie umiestnením dominant v krajine ako sú bilbordy príp. zariadenia a stavby prevyšujúce výškovú hladinu zástavby obce, aby nebola narušená krajinársky hodnotná scenéria a výhľady na hrebeňové časti Vysokých Tatier – napríklad Kriváň

- v ďalšom stupni ÚPD pre realizáciu novej rýchlostnej železničnej trate budú na základe požiadaviek kompetentných orgánov ochrany prírody a tvorby krajiny navrhnuté na trati opatrenia v záujme ochrany prírody a tvorby krajiny (miesta križovania s vodnými tokmi, vedenie žel. trate migračným biokoridorom, vybudovanie 2 ekoduktov medzi žst. Východná a tunelom „Kráľova Lehota“, opatrenia chrániace podzemné a povrchové vody, opatrenia na trakčnom vedení a pod.)

#### Územné vymedzenie a charakteristika krajiných priestorov:

| Krajiný priestor          | Územné vymedzenie                                       | Charakteristika krajinnej štruktúry    | Limity a regulatívy                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------|---------------------------------------------------------|----------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| zmiešaný poľnohospodársky | ochranné pásmo TANAP-u - mimo MCHÚ                      | lesné ekosystémy trvalé trávne porasty | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny, ochrana lesov a poľnohospodárskej pôdy, ekologizácia v obhospodarovaní lesov, podrastový spôsob hospodárenia<br><u>Regulatívy</u> - chrániť a udržiavať vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov, priestorové usporiadanie pôdnych celkov vegetačné pásy s ekostabilizačnou, biologickou, pôdoochrannou a vodohospodárskou funkciou                                                                                                                    |
| zmiešaný                  | ochranné pásmo TANAP-u - plochy MCHÚ                    | lesné ekosystémy                       | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny, ochrana má dominantné postavenie pred ostatnými činnosťami, lokality tvoria základ ÚSES<br><u>Regulatívy</u> - lesohospodárska činnosť musí zohľadniť ekologické aspekty priestoru                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| zmiešaný lesný            | ochranné pásmo NAPANT-u, Kráľovohorská časť - mimo MCHÚ | lesné ekosystémy trvalé trávne porasty | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny pre ochranné pásmo NP, ochrana lesného pôdneho fondu a poľnohospodárskej pôdy, na TTP - extenzívny spôsob hospodárenia<br><u>Regulatívy</u> - ekologizácia v obhospodarovaní lesov, postupná premena na prirodzené lesy, podrastový spôsob hospodárenia - extenzívny spôsob hospodárenia na TTP, chrániť a udržiavať vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov v navrhovanom CHÚ Rígel uplatňovať ekologický prístup hospodárenia, autoregulačný prístup |
| prírodný lesný            | ochranné pásmo NAPANT-u, Kráľovohorská časť             | lesné ekosystémy                       | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny pre ochranné pásmo NP, ochrana má dominantné postavenie pred ostatnými činnosťami, lokality tvoria základ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                  |                                   |                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                  | - plochy MCHÚ                     |                                                                  | ÚSES, ekologicko-produkčná funkcia lesnej pôdy<br><u>Regulatívy</u> - chrániť vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov, ekologizácia v obhospodarovaní lesov, postupná premena na prirodzené lesy                                                                                                                                                                                                                                 |
| poľnohospodársky | Liptovská kotlina                 | agroekosystémy<br>vidiecka forma<br>osídlenia                    | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny pre ochranné pásmo NP, ekologicko-produkčná funkcia poľnohospodárskej pôdy, ochrana prvkov, ktoré tvoria základ ÚSES<br><u>Regulatívy</u> - chrániť vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov, používať druhovú skladbu poľných kultúr zodpovedajúce pôdno-ekologickej podoblasti, neprodukčné plochy prekategORIZOVAŤ na TTP, výsadba krajinej zelene |
| zmiešaný         | podhorský pás<br>Západných Tatier | trvalé trávne porasty<br>sukcesia lesnej<br>a nelesnej vegetácie | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny pre ochranné pásmo NP – ochranná a nárazníková zóna, ekologicko-produkčná funkcia lesných a poľnohospodárskych pozemkov, ochrana prvkov, ktoré tvoria základ ÚSES<br><u>Regulatívy</u> - chrániť vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov, zachovať súčasnú štruktúru krajiny, rekreačné aktivity realizovať v súlade s únosnosťou územia             |

### Charakteristika vegetácie v obci Hybe z hľadiska sadovníckeho :

Vegetáciu v krajine môžeme rozdeliť podľa tvaru na líniovú, plošnú, skupinovú a bodovú (solitéry) Podľa vzrastu na vysokú, stredne vysokú, nízku a trávnaté plochy. Podľa funkcie na izolačnú (krycia), hygienickú, sprievodnú zeleň komunikácií a líniových objektov, estetickú, architektonickú a pod.

Podľa umiestnenia na lesnú, nelesnú drevinovú, brehovú porasty, sprievodnú zeleň sídiel – záhrady, parky, cintoríny atď., ktorú nazývame aj verejnú zeleň. Rozdelenie je vytvorené z pohľadu človeka, tieto skupiny sa navzájom dopĺňajú a prelínajú, ale vegetácia má v území hlavne významnú biologickú funkciu.

V zastavanom území obce Hybe dominuje vegetácia súkromných záhrad, vegetácia okolo obytných priestorov, ktorých úprava má skôr parkový charakter. Jedná sa prevažne o okrasné druhy drevín, často introdukovaných a úžitkové ovocné stromy. Celkový stav vegetácie v sídle je relatívne v dobrom stave a množstve, vzhľadom na niekoľko parkových plôch vo vlastníctve obce. Obcou preteká potok Hybica, do ktorého sa vlievajú miestne prítoky, po oboch stranách brehov sa nachádzajú brehovú porasty, prevažne vrbové a jelšové, ktoré tvoria výraznú vegetačnú líniu v strede sídla. Miestami je ale brehovú porast zlikvidovaný a v týchto miestach v prípade povodní hrozí výraznejšia erózia brehov. Na časti toku boli stavebne upravené brehy s protipovodňovou funkciou a po úpravách boli vysadené dreviny v línii ale s nedostatočnou hustotou. Niektoré časti brehov sa v čase prieskumov ešte upravovali. Doporučujeme po ukončení protipovodňovej stavebnej činnosti na Hybici brehy opätovne ozeleniť pôvodnými drevinami v súvislej línii, aby nebol prerušený miestny hydrický biokoridor.

Na cintoríne sa nachádzajú mohutné lipy, na ktorých sú tabuľky „chránený strom“, ale v k.ú. Hybe nie sú evidované v Štátnom zozname osobitne chránených častí prírody žiadne chránené stromy.

Park na námestí okolo pamätníka, menší parčík s pamätníkom Ľ. Orphanedisa a parčík na križovatke v severnej časti obce majú strednú a vysokú drevinovú vegetáciu, ale perspektívne plochy treba dotvoriť, vykonať rekonštrukciu vegetácie s minimálnymi výrubmi – úpravu riešiť samostatným projektom ozelenenia s dotvorením drobnej architektúry, technických prvkov a zahrnúť aj územie okolo kostola na námestí.

Okolo dvorov Roľníckeho družstva v Hybiach je čiastočne vysadená izolačná zeleň zložená prevažne z rýchlo rastúcich drevín ako topoľ biely (*Populus alba*). V týchto miestach navrhujeme dosadiť priestory pôvodnými druhmi drevín s rôzne vysokých vzrastom, aby zelené pásy okolo dvorov poľnohospodárskej výroby naozaj plnili optickú izolačnú funkciu.

**Pri výsadbe v zastavanom území obce Hybe, v extraviláne a na podmáčaných plochách popri tokoch a na mokradiach navrhujeme vysádzať nasledovné druhy drevín :**

1. Dreviny vhodné do zastavaného územia obce :

| č.  | druh dreviny                                | strom/ker | poznámka    |
|-----|---------------------------------------------|-----------|-------------|
| 1.  | breza ( <i>Betula sp.</i> )                 | S         |             |
| 2.  | smrek obyčajný ( <i>Picea abies</i> )       | S         |             |
| 3.  | jedľa biela ( <i>Abies alba</i> )           | S         |             |
| 4.  | borovica lesná ( <i>Pinus sylvestris</i> )  | S         |             |
| 5.  | borovica horská ( <i>Pinus mugo</i> )       | S/K       | kosodrevina |
| 6.  | borovica limba ( <i>Pinus cembra</i> )      | S         |             |
| 7.  | tis obyčajný ( <i>Taxus baccata</i> )       | S/K       |             |
| 8.  | smrekovec opadavý ( <i>Larix decidua</i> )  | S         |             |
| 9.  | javor horský ( <i>Acer pseudoplatanus</i> ) | S         |             |
| 10. | javor mliečny ( <i>Acer platanoides</i> )   | S         |             |
| 11. | dub zimný ( <i>Quercus petraea</i> )        | S         |             |
| 12. | lipa malolistá ( <i>Tilia cordata</i> )     | S         |             |
| 13. | mukyňa obyčajná ( <i>Sorbus aria</i> )      | S/K       |             |
| 14. | dráč obyčajný ( <i>Berberis vulgaris</i> )  | K         |             |
| 15. | svíb drieň ( <i>Cornus mas</i> )            | K         | drienka     |
| 16. | hrab obyčajný ( <i>Carpinus betulus</i> )   | S         |             |
| 17. | jaseň štíhly ( <i>Fraxinus excelsior</i> )  | S         |             |
| 18. | kalina obyčajná ( <i>Viburnum opulus</i> )  | K         |             |
| 19. | brest horský ( <i>Ulmus montana</i> )       | S         |             |

2. Dreviny vhodné do extravilánu obce:

| č.                | druh dreviny                                           | strom/ker | poznámka |
|-------------------|--------------------------------------------------------|-----------|----------|
| 1.                | breza ( <i>Betula sp.</i> )                            | S         |          |
| 2.                | smrek obyčajný ( <i>Picea abies</i> )                  | S         |          |
| 3.                | jedľa biela ( <i>Abies alba</i> )                      | S         |          |
| 4.                | smrekovec opadavý ( <i>Larix decidua</i> )             | S         |          |
| 5.                | javor horský ( <i>Acer pseudoplatanus</i> )            | S         |          |
| 6.                | buk lesný ( <i>Fagus sylvatica</i> )                   | S         |          |
| 7.                | borievka obyčajná ( <i>Juniperus communis</i> )        | K         |          |
| 8.                | dub zimný ( <i>Quercus petraea</i> )                   | S         |          |
| 9.                | ruža šípová ( <i>Rosa canina</i> )                     | K         |          |
| 10.               | trnka obyčajná ( <i>Prunus spinosa</i> )               | K         |          |
| 11.               | hloh jednozemenný ( <i>Crataegus monogyna</i> )        | K         |          |
| 12.               | jarabina vtáčia ( <i>Sorbus aucuparia</i> )            | S/K       |          |
| 13.               | svíb drieň ( <i>Cornus mas</i> )                       | K         | drienka  |
| 14.               | jablň planá ( <i>Malus sylvestris</i> )                | S         |          |
| 15.               | lieska obyčajná ( <i>Corylus avellana</i> )            | K         |          |
| 16.               | vrba rakytová ( <i>Salix caprea</i> )                  | S/K       | rakyta   |
| 17.               | jaseň štíhly ( <i>Fraxinus excelsior</i> )             | S         |          |
| 18.               | bršlen európsky ( <i>Euonymus europaea</i> )           | K         |          |
| 19.               | baza čierna ( <i>Sambucus nigra</i> )                  | K         |          |
| 20.               | rešetliak prečistiťujúci ( <i>Rhamnus cathartica</i> ) | K         |          |
| 21.               | zemolez čierny ( <i>Lonicera nigra</i> )               | K         |          |
| 22.               | zemolez obyčajný ( <i>Lonicera xylosteum</i> )         | K         |          |
| PODMÁČANÉ PLOCHY: |                                                        |           |          |
| 23.               | jelša lepkavá ( <i>Alnus glutinosa</i> )               | S         |          |
| 24.               | jelša sivá ( <i>Alnus incana</i> )                     | S         |          |
| 25.               | brest horský ( <i>Ulmus montana</i> )                  | S         |          |

|     |                                            |     |  |
|-----|--------------------------------------------|-----|--|
| 26. | topoľ čierny ( <i>Populus nigra</i> )      | S   |  |
| 27. | vŕba biela ( <i>Salix alba</i> )           | S   |  |
| 28. | vŕba trojčinková ( <i>Salix triandra</i> ) | S/K |  |
| 29. | vŕba krehká ( <i>Salix fragilis</i> )      | S/K |  |
| 30. | vŕba purpurová ( <i>Salix purpurea</i> )   | S/K |  |

**Návrhy ozelenenia zastavaného územia obce Hybe a okolia ku tabuľke** (hrubo označené sú názvy nových i výhľadových lokalít) :

• Plochy obytného územia :

- **Pod Lieštim III.** - pri realizácii stavieb RD v maximálnej miere zachovať vysoké dreviny na pozemkoch

- **Vyšné Hony** - po realizácii navrhovaných RD, komunikácií a TI lokalitu vhodne doplniť líniovou a soliternou drevinovou vegetáciou s parkovou úpravou.

- **Vyšné Záhumnie** - pri realizácii stavieb RD zachovať vysoké dreviny na pozemkoch

- **Medzi bytovkami** - celý areál ozeleniť drevinami – v línii, skupinách a solitérne -v parkovej úprave, s využitím doporučených drevín pre túto oblasť.

- **Vyše Mesta (Sad, Hradý)** - komunikáciu okolo navrhovanej výstavby RD ozeleniť drevinovou vegetáciou, juhovýchodnú časť plochy okolo toku Hybice doplniť lužnými drevinami. Vegetáciu súkromných a obecných pozemkov napojiť prirodzeným spôsobom s vodným biokoridorom okolo toku Hybice a dodržať ochranné pásmo jeho brehovej vegetácie.

- **Medzi vodami** - na ploche sú a perspektívne aj zostanú súkromné pozemky, takže iba doporučujeme majiteľom riešiť drevinovú vegetáciu v súlade s navrhovanými druhmi tejto oblasti a tiež ovocnými drevinami.

- **Hlavné námestie** - celú plochu námestia okolo pamätníka a kostola navrhujeme riešiť samostatným projektom parkových úprav s miestnymi chodníkmi, drobnými stavbami, osvetlením a pod. Navrhujeme park pri pamätníku prepojiť s areálom kostola, čím by vznikol v strede obce s historickou zástavbou odpočinkový viacfunkčný priestor. Drevinová vegetácia okolo kostola by mala byť riešená takým spôsobom, aby nezatienila výhľad na budovu kostola a jeho architektúru. Doporučujeme výsadbu pôvodných drevín a ich kultivarov. Súčasne by mal riešiť projekt parkových úprav aj plochu neďaleko námestia za Urbárskym domom - parčík s pamätníkom L. Orfanidesa. Plocha je vysadená drevinami v prevažne smrekmi pichľavými a listnatými druhmi ako lipa, breza, javor horský atď., celkovo je v dobrom stave. Navrhujeme ju dotvoriť kríkovou vegetáciou.

- **Jericho** - plochu doporučujeme riešiť súčasne v projekte ako na Hlavnom námestí. Navrhujeme rekonštrukciu plochy s dotvorením odpočinkových miest, prístupového chodníka a s dosadbou pôvodných druhov drevín a ich kultivarov.

- **Niže Mesta** - sprievodnú vegetáciu toku Hybice v južnej časti plochy zachovať v pôvodnej forme (dodržať ochranné pásmo brehovej vegetácie) a dosadiť na funkčný miestny biokoridor pôvodnými lužnými drevinami.

- **Kokavská cesta I** - na navrhovanej ploche sa nachádza miestny tok, ktorý navrhujeme ozeleniť drevinovou vegetáciou aj pokiaľ budú pozemky v súkromnom vlastníctve. Verejnú zeleň vo forme solitérov a línie navrhujeme doplniť okolo komunikácie a na ostatných voľných miestach.

- **Na chrasti** - novú výstavbu (v II. etape – vo výhľade) RD a športových plôch na ploche navrhujeme náznakovo izolovať strednou a nízkou vegetáciou z pôvodných drevín a ich kultivarov.

- **Kokavská cesta II** (takisto II. etapa – výhľad) - navrhovaná plocha sa nachádza na severnej časti obce, excentricky od súčasného zastavaného územia na trávnatých pozemkoch. Dreviny nachádzajúce sa na ploche majú charakter prechodného lokálneho biotopu a pri výstavbe by museli byť likvidované.

• Plochy zmiešaného územia s prevažne mestskou štruktúrou a rekreačného územia :

- **Pod Lieštim I.** – plochy určené na rekreáciu, oddych a šport navrhujeme ozeleniť plošnou, líniovou a soliternou zeleňou s pôvodnými druhmi drevín – stromov a krov. Pôvodnú vegetáciu v maximálnej miere ponechať, osadenie objektov rekreácie a drobnú architektúru prispôbiť prostrediu.

- **Pod Lieštim II.** – verejnú zeleň rešpektovať ako súčasť objektov rekreácie, okolo prístupových komunikácií vysadiť líniovú zeleň, na voľných priestranstvách kombinovať skupinovú výsadbu v parkovej úprave.

- **Pri ihrisku** - okolo ihriska z južnej strany realizovať nízku krovitú vegetáciu v línii aj skupinovo ako izolačnú zeleň medzi ihriskom a plochou na iné aktivity (šport, kultúrne podujatia), využiť vegetáciu ako architektonické prvky na dotvorenie priestoru. Na juhovýchodnej hranici ihriska vegetáciu upraviť a riešiť ako funkčnú izolačnú zeleň s ponechaním vysokých a stredne vysokých drevín a dosadiť krovitou vegetáciou, navrhujeme využiť aj druhy vhodné pre extravilán.

- **Peklo** – plochu určenú na športové a rekreačné aktivity navrhujeme vysadiť skupinovú vegetáciu až po ukončení stavebnej činnosti, súčasne dreviny v maximálnej miere zachovať. Prirodzeným spôsobom prepojiť zeleň sídla s vegetáciou v extraviláne, na južnom okraji vysadiť miestami v línii krovitú vegetáciu okolo cyklotrasy ale ponechať voľný priestor na športové aktivity.
- **Ondráška** – časť pôvodného hospodárskeho dvora Roľníckeho družstva je plánované využiť na realizáciu agroturistiky a rekreácie. Navrhujeme objekt ozeleniť po obvode líniovou vegetáciou s izolačnou funkciou a areál dotvoriť skupinovú a solitérnou vegetáciou.
- **Hôrka** – plánovanú protipovodňovú nádrž po obvode ozeleniť druhmi drevín pre podmáčané plochy, v maximálnej miere pri výstavbe zachovať pôvodné brehovú porasty.
- **Za starou školou** – na lokalite za starou školou určenom na športové a detské ihriská navrhujeme kríkovitú vegetáciu na prirodzené rozdelenie priestoru, po obvode ozeleniť stredne vysokou v kombinácii s nízkou líniovou vegetáciou a vo voľných priestoroch skupinky, alebo solitéry drevín, v dotyku s vodným tokom Hybica dodržať jej ochranné pásmo a vzájomné s brehovým porastom Hybice
- **Pod Brezím** – plocha nad hospodárskym dvorom Roľníckeho družstva je plánované využiť na realizáciu agroturistiky a rekreácie. Navrhujeme objekt ozeleniť po obvode líniovou vegetáciou s hygienicko-filtračnou a izolačnou funkciou a areál dotvoriť skupinovú a solitérnou vegetáciou.
- **Vyšné Brezie** – súčasnú vegetáciu v maximálnej miere zachovať, po výstavbe, ktorej výšková hladina objektov ubytovania a zariadení cestovného ruchu (Areál cestovného ruchu) zodpovedá výškovej hladine v zastavanom území obce Hybe t.j. max. 1 NP s možnosťou vybudovania podkrovia s koeficientom zastanosti 0.3, v budúcnosti v areáli realizovať vegetáciu ako sprievodnú zeleň sídla v parkovej úprave.
- **Vyšné Brezie - západ** – ponechať existujúcu vegetáciu a miestami dosadiť nízkou zeleňou v líniovej forme okolo prístupových komunikácií.
- **Vyšné Brezie - východ** ( II. etapa – výhľad) - na ploche s perspektívou rekreačného využitia bez intenzívnej výstavby zachovať existujúcu vegetáciu a ponechať brehovú porasty bez zásahu.
- **Stará púť I.** – zachovať v maximálnej miere existujúcu vegetáciu a po realizácii zámerov výstavby rekreačných objektov doplniť vegetáciu rôzne vysokými drevinami druhmi vhodnými pre extravilán, výsadbu zakomponovať do prírodného prostredia.
- **Stará púť II.** - zachovať v maximálnej miere existujúcu vegetáciu, vývoj vegetácie nechať na samovývoj.
- **Svarín** – plocha navrhovaná na rekreačné využitie s chatovou výstavbou nadväzuje na existujúcu chatovú oblasť. Navrhujeme aktivity sústrediť v južnejšej časti a vegetáciu realizovať na izolovanie objektov od okolia vo forme vysokej, strednej a nízkej vegetácie. V severnej časti plochy okolo toku Čierny Váh sa nachádza územie európskeho významu SKUEVO 310 – Kráľovohorské Nízke Tatry so vzácnymi brehovými porastami, na tento priestor nadviazať výsadbou vegetácie pre podmáčané územie v plošnom tvare a tak odizolovať antopogénne vplyvy od záujmového územia ochrany prírody. Nepovoliť množstvo chat nad únosnú mieru plochy.
- **Cyklistický chodník Hybe - Východná, Važec** - vysadiť miestami okolo cyklotrasy v línii krovitú vegetáciu vhodnú pre extravilán, do existujúcej vegetácie zasahovať minimálne.
- **Cyklistický chodník Hybe - Lipt. Kokava, Pribylina** – ponechať existujúcu vegetáciu.
- **Turisticko-náučný chodník Hybe** – Hybická tiesňava – pri úprave trasy nezasahovať do vegetácie, rešpektovať pri návšteve chráneného územia regulatívy ochrany prírody. Plánovaný náučný chodník v území realizovať v úzkej spolupráci so Štátnou ochranou prírody - Správou TANAP.

• Plochy výrobného územia :

- **UPS Šmidkeň** – plochu výrobných aktivít po obvode vysadiť vysokou, stredne vysokou a nízkou vegetáciou v dvoch radoch na dosiahnutie izolačnej funkcie. Vo vnútri areálu odstrániť rudernú vegetáciu a medzi objektmi a komunikáciami vysadiť trávnaté porasty so skupinkami kríkov.
- **Vyšé Mesta I.** – plochu podnikateľských aktivít po realizácii po pravej strane cesty I/18 (smerom von z obce) vysadiť vysokou, stredne vysokou a nízkou vegetáciou v dvoch radoch na dosiahnutie izolačnej funkcie, vo vnútri areálu medzi objektmi a komunikáciami vysadiť trávnaté porasty so skupinkami kríkov.
- **Vyšé Mesta II.** – platí to isté ako v predchádzajúcej lokalite len situovanie je po ľavej strane cesty I/18 so zachovaním ochranného pásma brehových porastov okolo Hybice s jeho max. ponechaním
- **Vyšé Mesta** – plochu určenú pre II. etapu (výhľad) na podnikateľské aktivity v budúcnosti po realizácii stavebnej činnosti dotvoriť vegetáciou.
- **Kráľová Flomberg** – plánovanú novú požiaru vežu po ukončení výstavby ozeleniť okolo objektu trávnatým porastom s nízkou krovitou vegetáciou.

- **Niže Mesta I.** – plánovanú ČOV po ukončení výstavby ozeleniť strednou a nízkou líniovou vegetáciou po obvode z vonkajšej strany, areál vysadiť trávnatým porastom, na voľnom plochách so skupinkami kríkov.
- **Za rybníkom** - plánovaný protipovodňový polder po obvode ozeleniť druhmi drevín pre podmáčané plochy a prepojiť s existujúcim hydrickým biokoridorom, v maximálnej miere pri výstavbe zachovať pôvodné brehové porasty.
- **Stará púť** – v plánovanej obore ponechať všetku súčasnú vegetáciu a perspektívne podľa potreby dosádzať plošnú a líniovú vegetáciu pôvodnými druhmi pre extravilán.
- **Pod stupami** – minimalizovať zásahy do brehových porastov, zachovať funkčnosť hydrického biokoridoru Hybice, dosadiť vo viacerodovej línii drevinami vhodnými na podmáčané plochy.

## 2.12 NÁVRH VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA

### 2.12.1 DOPRAVA

#### Širšie vzťahy

Z hľadiska širších dopravných vzťahov je záujmové územie napojené na nadradenú a ostatnú komunikačnú sieť prostredníctvom 2 ciest a to : I/18 – L. Mikuláš - Poprad a I/72 - Červený kút – Brezno.

Vyššia komunikačná sieť je reprezentovaná diaľnicou D1 ( vybudovaný úsek Ivachnová – Važec, vo výstavbe úsek Važec – Mengusovce ), ktorá k.ú. obce Hybe prechádza no na ňu sa napája v katastrálnom území obce Východná, prípadne Liptovský Hrádok. Ďalej územím prechádza cesta I/18 hranica ČR/SR – Žilina – Poprad – Michalovce – hranica SR/Ukrajina, ktorá sa v juhozápadnej časti k.ú. napája na cestu I/72 a elektrifikovaná dvojkolajová trať ŽSR č. 180 Žilina – Košice, ktorá je hlavným železničným ťahom. Najbližšia železničná stanica na spomenutej trati je v obci Kráľova Lehota, prípadne vo východnej časti k.ú. v obci Východná.

Civilné letecké služby zabezpečuje letisko Poprad -Tatry.

Dopravné riešenie záujmového územia vychádza z predpokladu zabezpečenia ďalšieho rozvoja obce Hybe.

#### Cestná doprava a komunikačná sieť

##### • STAV

Obec Hybe je umiestnená prevažne pozdĺž cesty I/18, ktorá spája mesto Liptovský Hrádok s obcou Východná. Diaľnica D1 rozdeľuje katastrálne územie obce na severnú – nezastavanú a južnú medzi diaľnicou a železnicou ako zastavanú.

**Z hľadiska dopravného významu je existujúci komunikačný skelet rozčlenený podľa funkčnej triedy ( v zmysle STN 736110 ) do troch skupín :**

- „ B1 „ zberná komunikácia v koridore cesty I. triedy č. 18 / Lipt. Hrádok –Poprad /, spájajúcej región Liptova s regiónom pod Vysokými Tatrami
- „ C2 „ významnejšia obslužná komunikácia v obci je vedená od cesty I/18 a napája miestne Roľnícke družstvo Hybe, priľahlé bytové domy a rodinné domy
- „ C3 „ krátke obslužné radiály a ostatné miestne obslužné komunikácie, umožňujúce prístup a priamu obsluhu objektov

Z hľadiska technického usporiadania komunikačnej siete (šírkové usporiadanie a návrhová rýchlosť) zodpovedá diaľnici D1, ktorá prechádza nad zastavaným územím obce, kategória D26,5/100/120, ceste I/18 v prieťahu obce kategória MZ 14/60 ( r.9,5/60) v extraviláne kategória C 11,5 / 80 (r.8,5/80)

Obslužná komunikácia zodpovedá funkčnej triede C2, kategórii MOK 8/30, no v najväčšej miere sú zastúpené obslužné miestne komunikácie funkčnej triedy C3 kategórii 7,5/30, 6,5/30 a 3,75/30.

Prehľad stavu je uvedený v nasledujúcej tabuľke :

| Funkčné delenie | Kategórie ciest       | Popis                                                                                                       |
|-----------------|-----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| B1              | MZ 14,0/60 (r.9,5/60) | Prieťah cesty I/18 obcou                                                                                    |
| C2              | MO 8/30               | Od cesty I/18 po objekty Roľníckeho družstva Hybe a komunikácia pozdĺž kat. kostola po križovatku k RD Hybe |

|    |             |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| C3 | MO 7,5/30   | Nová ulica za ihriskom, po prvú križovatku, prístup. komunik. k objektom PD – západ. a prístupová komunik. k objektom PD – sever                                                                                                                                       |
|    | MOK 6,5/30  | Od novej ulice po RD Hybe severovýchod, pripojenie Mrlianovej ul. na MZ komunikáciu.                                                                                                                                                                                   |
|    | MOK 3,75/30 | Napojenie IBV sever na ZK a súbežnú komunikáciu sever spájajúca ul. pri kostole s účelovou komunik. k ČSPH – OMV<br>Súbežne z miestnym potokom a ostatné radiály spájajúce ZK s obytnými zónami.<br>Ostatné miestne komunikácie zabezpečujúce prístup k rodinným domom |

Diaľnica D1 Lipt. Hrádok – Hybe bola daná do prevádzky v 80-tych rokoch, čo malo pozitívny dopad na zníženie intenzity dopravy (najmä nákladnej) a zaťaženia hlukom na zbernej komunikácii B1, ktorá prechádza obcou. Ďalší pozitívny dopad na životné prostredie a bezpečnosť cestnej premávky v obci malo zníženie jazdnej rýchlosti na zbernej komunikácii B1 na 40 km/h.

V obci Hybe sa nachádza 9 mostných objektov, ktoré idú ponad rieku Hybicu. Stav mostných objektov je relatívne dobrý, generálnu opravu si vyžaduje len most, ktorý sa nachádza pri obecnom úrade.

V danom katastrálnom území sa nachádza aj Školiace a rokovacie zariadenie Daňového úradu, ktoré je z dopravného hľadiska napojené na cestu I/18, pomocou miestnej komunikácie. Pred samotným zariadením sa nachádza parkovisko pre osobné vozidlá v počte cca 25 miest.

Smerom na Kráľovu Lehotu sa nachádza Rekreačné zariadenie „Kotva“, ktoré je napojené na cestu I/ 72, pomocou miestnej komunikácie. Pre účely daného zariadenia sú vybudované parkovacie plochy v počte 16 miest.

Obidve rekreačné zariadenia sú napojené na hromadnú dopravu pomocou autobusových zastávok. Z hľadiska dopravno-bezpečnostných požiadaviek v celej obci platí znížená rýchlosť v zóne obmedzená na 40 km/hod.

## • NÁVRH

Z hľadiska urbanistických požiadaviek sa neuvažuje so zásadnou rekonštrukciou a prestavbou sídla, prevažuje rozšírenie a zahusťovanie zástavby po obvode. V súlade s tým sa budú jestvujúce miestne komunikácie postupne rekonštruovať a na ne sa budú napájať novobudované úseky.

V rámci návrhu je riešené dobudovanie miestnych obslužných komunikácií – funkčnej triedy C3.

Nové obslužné komunikácie funkčnej triedy C3 v kategóriách od 7,5 do 3,75 m / 30 riešia prepojenie na jestvujúce miestne komunikácie a miestnu zbernú komunikáciu – v koridore cesty I. triedy č. 18 ( L. Hrádok – Poprad), zabezpečujú obsluhu pre navrhované stavebné plochy pre IBV, zabezpečujú prístup k navrhovaným športovým a parkovacím plochám a k chatovej zástavbe a výrobným plochám.

Prehľad návrhu je uvedený v nasledujúcej tabuľke :

| Funkčné delenie | Kategória ciest | Popis                                                                                                                                                                                       |
|-----------------|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| C3              | MOK 7,5/30      | Zo štátnej cesty do novovytvorených plôch pre aktivity výrobné, nevýrobné a skladové – Vyše Mesta I a Vyše Mesta II                                                                         |
|                 |                 | Pokračovanie novej komunikácie napojenej na cestu I/18 vedľa poslednej zastávky SAD a otočky autobusu a jej vedenie pozdĺžnym stredom cez lokalitu Vyšný Koniec                             |
|                 |                 | Prepojenie starej zástavby s navrhovanými IBV v lokalite Vyše Mesta (Sad, Hradý) a agroturistickým areálom v lokalite Ondráška                                                              |
|                 |                 | Predĺžiť komunikáciu pri PD a napojiť agroturistický areál Pod Brezím.                                                                                                                      |
|                 |                 | Dobudovanie komunikácií v novej IBV v lokalite Na chrasti.                                                                                                                                  |
| C3              | MOK 7,0/30      | Dobudovanie a rozšírenie miestnej komunikácie spájajúcej starú zástavbu s IBV pred lokalitou Kokavská cesta I a naprieč lokalitou Kokavská cesta II s Areálom cestovného ruchu Vyšné Brezie |
| C3              | MOK 6,5/30      | Dobudovanie komunikácií k IBV Niže Mesta.                                                                                                                                                   |
|                 |                 | Rozšírenie komunikácie k športovo rekreačným plochám v lokalitách Pod Lieštim I a II, Pri ihrisku                                                                                           |
| C3              | MOK 5,5/30      | Vybudovanie nových obslužných komunikácií pre príjazd do športovo-rekreačnej lokality Vyšné Brezie (západ) – v smere nad diaľnicou D1                                                       |

|    |             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |             | Miestna komunikácia na okraji novej zástavby IBV v lokalite Medzi vodami, prechádzajúca naprieč lokalitou Kokavská cesta I, prepojenie novej IBV Vyšné Záhumnie a lokality Vyšné Hony s existujúcou komunikáciou, vybudovanie prístupu k bytovému domu v lokalite Medzi bytovkami.                                                                                        |
|    |             | Vybudovanie novej miestnej obslužnej komunikácie v lokalite Svarín, ktorá bude vedená stredom lokality pre možnosť výstavby po jej oboch stranách ukončenú obrátkom v západnej časti a s napojením komunikáciu v k.ú. Kráľova Lehota vo východnej časti                                                                                                                   |
| C3 | MOK 3,75/30 | Zabezpečenie prístupu k poldru v lokalite Za rybníkom (s rozšírením pre výhybňu), pre protipovodňovú nádrž v lokalite Hôrka, pre príchod k novej ČOV v lokalite Niže Mesta I, pre otočenie v športovo-rekreačnom areály v lokalite Peklo, pre príchod k chatovej osade v lokalite Stará púť I, II a pre napojenie lokality Pod stupami (rybné hospodárstvo) na cestu I/18 |
| D3 |             | Verejný chodník, v IBV – Vyše Mesta (Sad, Hradý) Vyšné Hony, pozdĺž cesty I. od odboč. na RD Hybe po otočku SAD.                                                                                                                                                                                                                                                          |

### • VÝHLAD

Vo výhlade uvažujeme s výstavbou miestnych obslužných komunikácií – funkčnej triedy C3 pre 2 lokality a jedného verejného chodníka D3.

| Funkčné delenie | Kategória ciest | Popis                                                                            |
|-----------------|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| C3              | MOK 7,5/30      | Prepojenie s navrhovanými komunikáciami smerom do výhladovej lokality Vyše Mesta |
|                 |                 | Dobudovanie komunikácie v novej IBV v lokalite Na chrasti.                       |
| D3              |                 | Verejný chodník v lokalite IBV Na chrasti.                                       |

### Hromadná doprava SAD

Hromadnú dopravu osôb zabezpečuje závod SAD v Lipt. Mikuláši 122 – tmi spojmi za deň na siedmich autobusových zastávkach. Prvá zastávka je umiestnená na križovatke k TJ Tatran Hybe a je jednostranná smer Hybe – Východná. Druhá zastávka je umiestnená v centre dediny pri predajni potravín COOP Jednota. Táto zastávka je obojsmerná. Tretia zastávka je umiestnená na konci obce smerom na Východnú. Je obojstranná, na pravej strane je vybudovaná otočka pre autobusy, ktoré nepokračujú smerom na Východnú.

Ďalšie autobusové zastávky sa nachádzajú mimo zastavané územie obce - v juhozápadnej časti katastrálneho územia, pri Školiacom a rokovacom zariadení DÚ a na križovatke ciest I/18 a I/72, ktoré zabezpečujú obsluhu okolitej zástavby a Rekreačného zariadenia „Kotva“.

Poloha zastávok autobusovej premávky zodpovedá vyhovujúcej max. vzdialenosti pešej dostupnosti do 500 m (5 min.).

V súčasnosti pri prudkom náraste automobilizácie sa zvyšuje podiel dopravy osôb voči hromadnej. Aj napriek tejto skutočnosti si hromadná doprava na báze autobusových prostriedkov si však pri zodpovedajúcom skvalitnení služieb zachová svoj doterajší význam. Daná skutočnosť je zohľadnená aj v samotnom návrhu stavu dopravných zariadení.

Autobusové zastávky v zastavanom území obce sú riešené ako návestné, pre zabezpečenie plynulosti a bezpečnosti premávky je potrebné vybudovať zastávkové zálivy na ceste I/18. Jedná sa o zastávky pri križovatke TJ Tatran Hybe, v centre obce – vpravo a na konci obce vľavo. Dobudovanie zastávok si vyžadujú aj zastávky v juhozápadnej časti k.ú. obce. **Pri návrhovom rozšírení zástavby v severovýchodnej časti obce na konci lokality Vyše Mesta I bude potrebné vybudovať novú obojstrannú zastávku autobusov. Druhá zastávka autobusov bude vybudovaná v k.ú. obce Kráľova Lehota, ale bude slúžiť aj pre napojenie rekreačného územia v lokalite Svarín.**

### Nemotorová doprava

Hlavný peší koridor obce Hybe je sústredený okolo cesty I/18. Po ľavej strane cesty smerom Hybe – Východná je vybudovaný chodník, ktorý je vedený od začiatku obce po prvú križovatku za obecným úradom obce. Od tohto miesta cesta I/18 nemá chodník a ľudia chodia po oboch krajniciach cesty.

Vedľajší peší koridor je vedený pri komunikácii, ktorá prechádza v starej časti zástavby pri Rímsko-katolíckom kostole a v južnej časti je napojená na zbernú komunikáciu. Ďalší chodník je vybudovaný na novej komunikácii nad ihriskom. V návrhu uvažujeme s hlavnými pešími koridorami sústredenými na miestne obslužné

komunikácie, ktoré plnia funkciu obytných ulíc s občasným prejazdom automobilov. Tieto komunikácie spájajú nové lokality IBV so starou zástavbou. Ďalej je v návrhu uvažované vybudovanie jednostranného chodníka podľa priestorových možností pozdĺž prieťahu cesty I/18 obcou, od križovatky na PD po otočku SAD. Šírku chodníka sa uvažuje 1,5 m.

Chodníky určené špeciálne pre cyklistov v obci nie sú. **Z návrhu ÚPN VÚC Žilinského kraja je uvažovaná cyklomagistrála č.8 – podľa Slovenského cykloklubu v línii trasy cesty I/18. Ostatné navrhované 2 trasy cyklistických a v zime bežeckých tratí sú v graf. časti vyznačené po trasách poľných ciest s prepojením na susedné obce s orientačnými cyklistickými značkami a to :**

- **jedna** s vyústením cesty I/18 pri Školiacom a rokavacom zariadení Daňového úradu SR v smere severovýchod popri športovo-rekreačných plochách Peklo až za katastrálnu hranicu s obcou Východná, Važec

- **druhá** je vedená v smere cesty od navrhovanej lokality Kokavská cesta I s pokračovaním cez lokalitu uvažovanú pre výhľad Kokavská cesta II popod diaľnicu D1 pri Čerpacích staniciach pohonných hmôt OMW – Hybe I, II s napojením na Areál cestovného ruchu Vyšné Brezie s pokračovaním do Liptovskej Kokavy, Pribyliny

### Statická doprava

Súčasná parkovacie plochy sú sústredené v centre obce okolo – Obecného úradu, Kultúrneho domu s predajňou potravín COOP Jednota, 2 kostolov a pred administratívnou budovou Roľníckeho družstva Hybe - spolu v počte 71 miest. Ďalšie parkovacie plochy sa nachádzajú na odpočívadlách ČSPH na diaľnici v počte 70 miest pre osobné vozidlá a 20 miest pre nákladné vozidlá. V areály Školiaceho a rokavacom zariadenia DÚ sa nachádza 25 parkovacích miest a Rekreačnom zariadení „Kotva“ je umiestnených 16 parkovacích miest.

Tento súčasný stavu parkovacích a odstavných je nedostatočný hlavne priamo v zastavanom území obce. Osobné autá obyvateľov obce sú parkované na vlastných pozemkoch, len návštevníci obce parkujú na krajnici miestnych komunikácií, ktorých šírkové pomery nedovoľujú parkovanie. Z uvedeného dôvodu vznikajú problémy s prejazdom na miestnych komunikáciách. V návrhu počítame s vybudovaním a dobudovaním plôch pre statickú dopravu v centre obce pri Obecnom úrade, na miestnej komunikácii k miestnemu cintorínu pri oddychových a športových plochách. Presne nadimenzovaná potreba bude upresnená pri riešení nasledujúcich stupňov územnoplánovacích dokumentácií.

### Základná navrhovaná potreba miest na státie sa predpokladá v zastavanom území :

|                                                           |              |
|-----------------------------------------------------------|--------------|
| - pri športových plochách .....                           | cca 65 miest |
| - pri OÚ obce.....                                        | cca 15 miest |
| - pri miestnom cintoríne , základnej škole.....           | cca 15 miest |
| - pri areál. RD Hybe.....                                 | cca 30 miest |
| Celkový počet navrhovaných parkovacích plôch je cca ..... | 125 miest    |

### Ostatná doprava

Letecká a vodná doprava sa v riešenom území nenachádza, ani sa nenavrhuje. Najbližšie položené medzinárodné letisko je Poprad – Tatry.

Železničná doprava je zastúpená elektrifikovanou dvojkoľajovou traťou ŽSR č. 180 Žilina – Košice, ktorá je vedená juhovýchodnou časťou katastrálneho územia pozdĺž ľavého brehu rieky Bieleho Váhu. Najbližšia zastávka pre osobné vlaky je v obci Kráľova Lehota prípadne vo Východnej, pre rýchliky v meste Liptovský Mikuláš. Tieto stanice sú dobre dostupné pre automobilovú dopravu po sieti štátnych ciest.

Železnice Slovenskej republiky, Bratislava iniciovali vypracovanie projektu „**Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Liptovský Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850**“ z dôvodu koncepcie európskych dopravných koridorov definovaných na II. Paneurópskej konferencii ministrov dopravy, konanej na Kréte v roku 1994. V apríli 2007 bola vypracovaná Správa o hodnotení (Riming Consult a.s., Bratislava) podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na ŽP a o zmene a doplnení niektorých zákonov na tento projekt, pričom z preložených 4 variant bol spracovateľom ako najvhodnejší vybraný **červený „tunelový“ variant** (variant č.1), začiatok výstavby v roku 2011, koniec výstavby v roku 2015 .

• **Pre spracovanie ÚPN-O Hybe zohľadňujeme nasledovné návrhy tohto červeného variantu modernizácie žel. trate Žilina – Košice, úsek trate Lipt. Mikuláš – Poprad Tatry (mimo) :**

- nové vedenie železničnej trasy so začiatkom v JV časti k.ú. obce Hybe v dotyku s k.ú. obce Východná s napojením na existujúcu žel. trasu a koncom v JZ časti k.ú. obce Hybe s malým pokračovaním do k.ú. obce Lipt. Porúbka a s napojením na existujúcu žel. trať (definovaný koniec II. etapy sžkm 242,850 a začiatok III. etapy budovania modernizovanej trate – Lučivná – Kráľova Lehota s celkovou dĺžkou 29,971 km)

- smerové a výškové vedenie žel. trate zodpovedá navrhutej rýchlosti 160km/hod. s lokálnym znížením na 140km/hod. s obchvatom Kráľovej Lehoty tunelom (dĺžka 4270m) severne od existujúcej stanice (cez južnú časť k.ú. obce Hybe)

- v k.ú. obce Hybe s ukončením úseku II. etapy v k.ú. obce Liptovská Porúbka budú realizované nasledovné technické zásahy do územia :

| Technický zásah do územia                                             | nžkm              | Lokalita<br>(žst., úsek trate, zast.) | Katastrálne<br>územie |
|-----------------------------------------------------------------------|-------------------|---------------------------------------|-----------------------|
| preložka trate dĺ. 1350m                                              | 231,310 - 232,660 | Východná – Kráľova Lehota             | Hybe                  |
| železničný most dĺ. 260m (nad údolím Bieleho Váhu)                    | 232,011           |                                       |                       |
| oporný múr dĺ. 70m                                                    | 232,190 - 232,260 |                                       |                       |
| železničný most dĺ. 60m (nad údolím Bieleho Váhu)                     | 232,290           |                                       |                       |
| oporný múr dĺ. 120m                                                   | 232,330 – 232,450 |                                       |                       |
| nový železničný most dĺ. 10m (nad bezmenným potokom)                  | 232,470           |                                       |                       |
| ekodukt – nadchod pre lesnú zver                                      | 230,050           |                                       |                       |
| preložka trate dĺ. 6490m                                              | 233,180 - 239,670 |                                       |                       |
| oporný múr dĺ. 120m                                                   | 233,630 - 233,750 |                                       |                       |
| železničný most dĺ. 410m (nad údolím Bieleho Váhu)                    | 233,960           |                                       |                       |
| oporný múr dĺ. 80m                                                    | 234,160 - 234,240 |                                       |                       |
| železničný most dĺ. 215m (nad údolím Bieleho Váhu)                    | 234,360           |                                       |                       |
| železničný tunel „Kráľova Lehota“ dĺ. 4270m,<br>dve jednokoľajné rúry | 234,500 - 238,770 |                                       |                       |
| nový nadjazd na ceste I. triedy ponad železničnú trať                 | 238,894           |                                       |                       |
| nový železničný most dĺ. 60m (nad riekou Váh)                         | 238,867           |                                       |                       |

V zastavanom území obce v lokalite Peklo sa nachádza lyžiarsky vleč 1. kategórie dĺžky 350m, vrchol 780m, vhodný pre nenáročných lyžiarov. S vybudovaním druhého vleku príp. s jeho rozšírením neuvažujeme.

### Dopravné zariadenia

Pri diaľnici sa nachádzajú 2 benzínové Čerpacie stanice pohonných hmôt OMW Hybe I–sever a Hybe II–juh. S rozšírením týchto dvoch čerpacích staníc sa nepočíta. Menšiu čerpaciu stanicu pre svoje účely má Roľnícke družstvo Hybe v hospodárskom areáli Šmidkeň. Evidovaná súkromná autoopravovňa sa nachádza v obci jedna a to – Pallay servis, Hybe 550. Okrem toho je v obci i viacero menších súkromných autoopravovní.

### V rámci verejného dopravného vybavenia územia ÚPN-O Hybe navrhuje :

- rešpektovať zákon č. 135/1961 o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov

- rekonštrukciu odbočovacieho a zaraďovacieho pruhu na oboch stranách diaľnice pri ČSPH OMW Hybe I, Hybe II z terajšej šírky 2,5 – 3,0 m na 3,75 a minimálnu dĺžku 80,0 m

- na ZK B1 (cesta I/18 – hlavná komunikačná os) :

- zriadiť zástavku pre SAD na ľavej strane pri križovatke TJ Tatran Hybe

- zrealizovať zastávkový záliv a prístrešok na zastávke pri Kultúrnom dome

- vybudovať chýbajúci verejný chodník a domové vjazdy od odbočky na smer RD Hybe (nad areálom ZŠ) až po otočku zástavky SAD

- vybudovať zastávky SAD v severnej časti obce a juhozápad. časti katastrálneho územia obce podľa STN (rekonštrukcia jestvujúcich - vytvorenie zálivu s nástupným ostrovčekom a prístreškom)

- vybudovať nové autobusové zastávky v severovýchodnej časti obce v blízkosti lokality Vyše Mesta

- cyklotrasu č.8 podľa Slovenského cykloklubu

- na miestnych komunikáciách :

- kde je rozpadnutý AB kryt ich rekonštrukcia

- vybudovať, zrekonštruovať a rozšíriť parkovacie miesta a kryty na parkovacích plochách predovšetkým pred budovou RD Hybe, v centre obce - pri OcÚ a Kultúrnom dome, pri Evanj. kostole, Základnej škole, pri cintoríne, miestnom obchode a pri lyžiarskom vleku
- ďalšie parkovanie osobných vozidiel v zastavanom území obce riešiť formou rozptýlených nízkokapacitných parkovísk na vlastných plochách občianskej vybavenosti, vybavenosti rekreácie a CR ako aj spoločných parkovacích miesta pre obyvateľov a rekreantov ubytovaných v pamiatkovej zóne Hybe (presný počet bude upresnený pri riešení vyšších stupňov ÚPD)
- podnikateľské subjekty s väčšími areálmi si budú musieť zabezpečiť parkovanie a odstavovanie osobných a nákladných áut na vlastnom pozemku
- vybudovať nové prístupové komunikácie v navrhovaných lokalitách kde je sústredená IBV, OV, šport – rekreácia, podnikateľské aktivity (výrobné, nevýrobné a pod.)
- rekonštruovať most pri OcÚ
- 2 nové cyklistické trasy v smere Východná, Važec (jedna) a v smere Lipt. Kokava, Pribylina (druhá)
- vypracovať projekt vodorovného a zvislého dopravného značenia v obci a podľa neho zrekonštruovať, doplniť a zmeniť dopravné značenie, s cieľom zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, informovanosti návštevníkov obce a vytvárania obytných ulíc v zástavbe IBV
- vybudovať novú železničnú trasu vedúcu južnou časťou k.ú. obce v zmysle projektu - „Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Lipt. Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850“ – najvýhodnejší červený „tunelový“ variant (variant č.1) pre lokalitu Východná – Kráľova Lehota a časť patriacu do k.ú. obce Hybe t.j. nžkm 231,310 až 238,867

### Ochranné pásma

Sú stanovené v zmysle cestného zákona podľa triedy komunikácie vzdialenosťou obojstranne od osi komunikácie:

- diaľnica (od osi vozovky príslušného jazdného pásu) .....100 m
- cesty I. triedy (od osi vozovky) .....50 m
- miestne komunikácie II. triedy (od osi vozovky) .....15 m
- železnica (od osi krajnej koľaje) .....60m

Výnimky povoľuje orgán spravujúci komunikácie.

### Zhodnotenie účinkov dopravy na ŽP

Technická úroveň a parametre nadradenej siete štátnych ciest v tangovanom území je vyhovujúca. Veľmi pomohlo spustenie diaľnice D1 v 80-tych rokoch a tým sa znížila premávka priamo v zastavanom území obce – zbernou komunikáciou B1 (cesta I/18) premáva menší počet nákladných i osobných áut i keď ostali tie, ktoré smerujú na cestu I/72 (do Brezna) a tým je menej ohrozená bezpečnosť obyvateľstva ale i hlukové pomery priamo v obci. Pri zvážení vplyvov na hlukové charakteristiky pri ceste I/18, diaľnice D1 a frekventovaných miestnych komunikáciách je predpoklad, že izofóny prípustnej hladiny hluku v okolí ciest nie sú prekročené. Uvedený predpoklad je potrebné upresniť výpočtom podľa aktuálnej metodiky a prípustné limity preveriť meraním. Prípadné zníženie hladín hluku je možné dosiahnuť stavebno-technickými a dopravnými opatreniami.

## 2.12.2 VODNÉ HOSPODÁRSTVO

### Širšie vzťahy

Záujmové územie katastra obce Hybe spadá do povodia rieky Váh a vodného toku Hybica, ktorá sa do Váhu vlieva na hranici katastra časť Hlboké. Okrem tohto toku sú tu ešte menšie bezmenné toky, ktoré sa vlievajú do Hybice.

Obec Hybe má charakter poľnohospodárskej obce s drobnými prevádzkami miestneho významu. Základné údaje o počte obyvateľov v roku 2006 sú 1555. V súčasnosti nie je v obci vybudovaná žiadna stoková sieť, ani ČOV. Už je vypracovaná projektová dokumentácia na Odkanalizovanie a čistenie odpadných vôd v oblasti horného Liptova pričom s vydaným územným rozhodnutím a v súčasnosti je už spracovávaný projekt na stavebné povolenie. Nová kanalizačná sústava bude riešená ako delená splašková stoková sieť. Nová ČOV (biologická zakrytá na princípe dlhodobej aktivácie s terciálnym dočisťovaním s úplnou stabilizáciou kalu) Hybe je navrhovaná pri potoku Hybica, vo vzdialenosti 200m od súvislej zástavby obce s ochr. pásmom 300m. ČOV bude

čistiť odpadové vody z obcí Hybe a Východná s celkovým počtom obyvateľov k roku 2030 - 4140, Qd = 10,31 l.s<sup>-1</sup>. V juhozápadnej časti k.ú. územia sa nachádzajú 2 rekreačné zariadenia a to Školiace a rokovacie zariadenie Daňového úradu a Rekreačné zariadenie „Kotva“, ktoré majú samostatné vodné zdroje a objekty na akumuláciu odpadných vôd. Odpadné vody z objektov Roľníckeho družstva Hybe (hospodárske dvory Brezie a Šmidkeň) sa akumulujú v nadzemných a podzemných nádržiach, odkiaľ sa vyvážajú podľa hospodárskeho plánu družstva na ďalšiu aplikáciu.

## • STAV

### VODNÉ ZDROJE A VODOVODNÁ SIĚŤ

V obci je vybudovaná sieť miestneho vodovodu pre pitnú vodu, ktorá je napájaná z jestvujúceho vodojemu 2x100m<sup>3</sup>, v lokalite Pod Ziertom s maximálnou hladinou 749,80m.n.m. a minimálnou hladinou 746,50 m.n.m. Rozvodné potrubie v obci je v správe Liptovskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Liptovský Mikuláš.

Zásobovanie obce je z vodného prameňa „Kundrátovo“ Q=10 l.s<sup>-1</sup>, ktorý sa nachádza v k.ú. obce Východná, Hybe. Voda z prameňa je privádzaná do čerpacej stanice Východná a odtiaľ prírodným potrubím do obce Hybe. Vodný zdroj „Kundrátovo“ má nasledovné ochranné pásma :

- ochranné pásmo I. stupňa (PHO I.) má rozmery 66,5 x 65,5 m.
- ochranné pásmo II. stupňa (PHO II.) nie je rozčlenené na vnútornú a vonkajšiu časť.

Pásma hygienickej ochrany vyplývajú z § 19 Zákona o vodách a realizujú sa stanovením pásiem hygienickej ochrany v zmysle Úpravy o základných hygienických požiadavkách.

Samotné zásobovanie obce je gravitačné z vodojemu 2x100m<sup>3</sup>/749,80/746,50 m.n.m. zásobným rozvodným potrubím DN 150. Potrubný rozvod v obci je z liatinových rúr LT 100 a DN100, vedený v krajniciach štátnej cesty a miestnych komunikáciách. Nakoľko liatinový rozvod začína byť v nevyhovujúcom technickom stave, uvažuje sa o výmene liatinových rúr za plastové. Trasa vodovodných sietí je zrejma z grafického výstupu – Výkres riešenia verejného technického vybavenia – zásobovanie vodou a odkanalizovanie. Z obecného vodovodu je zásobovaných cca 80% domácností. Meranie spotreby vody je vo vodomerných šachtách, ktoré sú umiestnené za oplotením pozemku každého odberateľa vody. Ako prídavný zdroj vody je uvažovaný prameň VZ15 Q = 7,5 l.s<sup>-1</sup>. Tento slúžil pre napojenie vodojemu RD Hybe 50m<sup>3</sup> umiestneného vedľa obecného vodojemu, no v dnešnej dobe sa nevyužíva a areál RD Hybe dvor Šmidkeň je napojený na obecný vodojem.

V katastri obce sa nachádza vodný zdroj, ktorým je zásobované Roľnícke družstvo Hybe-hospodársky dvor Šmidkeň – Vrt VV-3 v k.ú. Hybe. Tento vodný zdroj má nasledovné ochranné pásma:

- ochranné pásmo I. stupňa (PHO I.) má rozmery 2x200m a 110x60m o výmere cca 2ha.
- ochranné pásmo II. stupňa (PHO II.) má rozmery 350x160x190x200x80x60m, je to pásmo vnútornej časti o výmere cca 5ha, a pásmo vonkajšej časti o výmere cca 11ha.nie je rozčlenené na vnútornú a vonkajšiu časť.

Hospodársky dvor Brezie má vlastný zdroj vody aj vodojem o objeme 50m<sup>3</sup>.

Z prameňov sa predovšetkým v juhozápadnej časti k.ú. obce nachádza záchytný prameň Pri moteli Hybe, (situovaný nad Školiacim a rokovacím zariadením Daňového úradu SR),označený ako VZ326, s výdatnosťou Q=8 l.s<sup>-1</sup>. Druhý prameň VZ 329 je situovaný cca 2km juhozápadne od motela s využiteľnou výdatnosťou Q = 8,50 l.s<sup>-1</sup>. Zo starších hydrogeologických prieskumov boli v r.1972 v areáli rekreačného stredisku ČSPD (Červený kút) zrealizované 2 hydrogeologické vrty VZ HVK-1, 2 , Q = 5 l.s<sup>-1</sup>. Z novších zabudovaných vrtov sa tu ďalej nachádzajú VZ HN-4, Q = 7,7 l.s<sup>-1</sup>, VZ HN-26, Q = 6,4 l.s<sup>-1</sup>, VZ HN-30, Q = 5,0 l.s<sup>-1</sup> a VZ HNP-3, Q = 5,0 l.s<sup>-1</sup>. Vodné zdroje budú využívané na zásobovanie pitnou vodou pre ubytovacie zariadenia, športové a relaxačné komplexy a iné doplnkové služby pre turistických návštevníkov obce a jej okolia.

### **Súčasná potreba vody pre obec**

Pri výpočte parametrov odberu pitnej vody boli použité údaje Obecného úradu Hybe o počte obyvateľov v obci a miestnych inštitúcií a tiež údaje o stave hospodárskych zvierat umiestnených na hospodárskych dvoroch Roľníckeho družstva Hybe. Výpočet bol prevedený podľa Úpravy MP SR č. 477/99-810 z 29. februára 2000 na výpočet potreby vody pri navrhovaní vodovodných a kanalizačných zariadení a posudzovaní vodných zdrojov.

#### Vstupné údaje:

##### **A.) Bytový fond**

|                                    |               |
|------------------------------------|---------------|
| Počet obyvateľov k 30.4.2006 ..... | 1 555         |
| Spotreba vody na obyvateľa .....   | 135 l /os/deň |
| 1555 x 135 l/os./d .....           | 209 925 l/deň |

Zníženie špecifikácie potreby podľa čl.53 od. 25% ..... 52 481 l/deň  
 Spolu ..... 157 444l/deň = 1,82 l/s

**B.) Občianska vybavenosť**

Materská škola (počet detí a zamestnancov) ..... 30+5  
 Obecný úrad (počet zamestnancov).....5  
 Pošta (počet zamestnancov) .....3  
 Spotreba vody na osobu .....60 l /os/deň  
 43 x 60 l/os./d .....2 580 l/deň=0,03 l/s  
 Základná škola (počet detí a zamestnancov) .....180+24  
 Spotreba vody na osobu ..... 25 l /os/deň  
 204 x 25 l/os./d .....5 100 l/deň=0,06 l/s

**A.) Bytový fond** ..... 157 444 l/deň = 1,82 l/s

**B.) Občianska vybavenosť** ..... 7 680 l/deň = 0,09 l/s

Priemerná denná potreba ..... Qp= 165 124 l/deň = **1,91 l/s**

Maximálna denná potreba vody ..... Qd = Qp x kd kd = 1,5  
 = 1,9 l/s x 1,5 = **2,86l/s**

Maximálna hodinová potreba vody ..... Qh = Qd x kd kd = 1,8  
 = 2,86 x 1,8 = **5,14 l/s = 18,5 m³/hod**

| obec | Priemerná denná potreba vody (m³/deň) | Priemerná potreba vody Qp (l/s) | Maximálna potreba vody Qm (l/s) | Maximálna hodinová potreba vody Qh (m³/h) |
|------|---------------------------------------|---------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------------|
| Hybe | 165, 124                              | 1,91                            | 2,86                            | 18,5                                      |

• **NÁVRH**

Zásobovanie navrhovaných lokalít bude rozšírením jestvujúcej vodovodnej siete. Vodovodná sieť je v správe Liptovskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Liptovský Mikuláš.

Potrubie bude z HDPE tlakových rúr, PE110, tlaková rada PN 10. Tvarovky a armatúry budú liatinové, prírubové PN10. Uloženie potrubia bude v zelených plochách pozdĺž komunikácií, alebo na kraji komunikácie. Vodovodné potrubie bude zabezpečovať potrebu pitnej vody pre obyvateľov a požiaru potrebu. Na vetvách budú osadené požiarne nadzemné hydranty a osadené armatúrne šachty a sieť bude v maximálne možnej miere zokruhovaná. Jednotlivé nové objekty budú na vodovodnú sieť pripojené vodovodnými prípojkami DN25 (rodinné domy). Meranie spotreby vody bude vo vodomerných šachtách osadených 1m za oplotením na súkromných pozemkoch.

**Bilancia potreby vody**

Výpočet je prevedený podľa Úpravy MP SR č. 477/99-810 z 29. februára 2000 na výpočet potreby vody pri navrhovaní vodovodných a kanalizačných zariadení a posudzovaní vodných zdrojov. Uvedené údaje o náraste počtu obyvateľov, kapacitách v ubytovacích objektoch, počte zamestnancov v navrhovaných zariadeniach športu, rekreácie, občianskej vybavenosti, podnikateľských aktivít potrebné upresniť pri spracovaní vyšších stupňov ÚPD.

**A.) Plochy bývania** (RD–rodinný dom, BD–bytový dom)

Pod Lieštím III .....2 RD  
 Vyšné Hony .....59 RD, 2 BD (2x6 =12 b.j.)  
 Vyšné Záhumnie .....5 RD  
 Medzi bytovkami .....1 BD (6 b.j.)  
 Vyše Mesta (Sad, Hradý) .....53 RD  
 Vyšný Koniec .....30 RD, 6 BD (6x6=36 b.j.)  
 Medzi vodami .....17 RD  
 Niže Mesta .....36 RD  
 Kokavská cesta I .....15 RD  
 Spolu .....217 RD, 9 BD (54 b.j.)

**Navrhovaný stav** ..... 271 x 3,23 = 875 obyvateľov

Spotreba vody na obyvateľa ..... 135 l /os/deň

875 x 135 l/os./d .....118 125 l/deň

|                                                   |                                |
|---------------------------------------------------|--------------------------------|
| zníženie špecifikácie potreby podľa čl.53 od. 25% | 29 531 l/deň                   |
| <b>Spolu</b>                                      | <b>88 594 l/deň = 1.02 l/s</b> |

## B.) Plochy športu a rekreácie

|                      |                                                                        |
|----------------------|------------------------------------------------------------------------|
| Pod Lieštim I .....  | chatová osada cca 20 chat á 6                                          |
| Pod Lieštim II ..... | zariadenie turistického ruchu cca 50 lôžok                             |
| Pri ihrisku .....    | zariadenie turistického ruchu cca 50 lôžok                             |
| Peklo .....          | zariadenie turistického ruchu i pre prechodné ubytovanie cca 100 lôžok |
| Vyšné Brezie ....    | zariadenie turistického ruchu i pre prechodné ubytovanie cca 58 lôžok  |
| Spolu .....          | 378; lôžok                                                             |

Spotreba vody na návštevníka zariadení turistického ruchu .....101,1l /os/deň

$$378 \times 101,1 \text{ l/os./deň} = 38\,216 \text{ l/deň}$$
$$38\,216 \text{ l/deň} = 0.44 \text{ l/s}$$

**A.) Plochy bývania** ..... 88 594 l/deň = 1.02 l/s

B.) Plochy športu a rekreácie.....38 216 l/deň = 0,44 l/s

Priemerná denná potreba vody ..... Qp= 126 810 l/deň = **1.5 l/s**

$$\text{Maximálna denná potreba vody} \dots\dots\dots Q_d = Q_p \times k_d \quad k_d = 1,5$$

$$= 1,5 \text{ l/s} \times 1,5 = \mathbf{2,25 \text{ l/s}}$$

Maximálna hodinová potreba vody .....  $Q_h = Q_d \times k_d$        $k_d = 1,8$   
 $= 2,25 \times 1,8 = 4,05 \text{ l/s} = \mathbf{14,58 \text{ m}^3/\text{hod}}$

Predpokladaný denný odber vody ..... 129,427 m<sup>3</sup>/deň

| obec | Priemerná denná potreba vody (m³/deň) | Priemerná potreba vody Qp (l/s) | Maximálna potreba vody Qm (l/s) | Maximálna hodinová potreba vody Qh (m³/h) |
|------|---------------------------------------|---------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------------|
| Hybe | 129,427                               | 1,5                             | 2,25                            | 14,58                                     |

**Potrebný objem akumuláčného priestoru vodojemu:**

$$V_{ak} = 0,6 \times (165 + 130) = 177 \text{ m}^3$$

Z kapacitného hľadiska je pre rozvojové zámary postačujúci zdroj pitnej vody. Pre umiestnenie nového vodojemu je vyčlenená plocha vedľa jestvujúceho. S plánovanou výstavbou prívodu pitnej vody z vodojemu RD Hybe umiestneného v blízkosti hospodárskeho dvoru Brezie do obce Liptovská Porúbka v zmysle ÚPN VÚC Žilinského kraja nepočítame. Pre potenciálnu výstavbu na tento účel uvažujeme do budúcnosti s dodržaním stavebnej uzávery (ochranného pásma min. 2,0 m) v smere navrhovanej trasy. Pre lokalitu Vyše Mesta I (odtiaľ budú rozvody vedené aj pre lokalitu Vyše Mesta II a vo výhľade Vyše Mesta) umiestnenú v SV smere nad z.ú. obce navrhujeme vybudovať zásobné vodovodné potrubie priamo z vodojemu a zároveň preložku existujúceho prírodného potrubia vedúcu do vodojemu v smere navrhovanej komunikácie, aby bol zabezpečený bezproblémový prístup so stavebnými mechanizmami (potrubie nesmie byť umiestnené na súkromných pozemkoch, ale na verejnom priestranstve). Pri preložke prírodného vodovodného potrubia dodržať ochranné pásmo min. 2,0 m od vonkajšieho pôdorysného okraja potrubia na každú stranu (viď výkres č. 5 – Výkres riešenia verejného technického vybavenia – zásobovanie vodou a odkanalizovanie). Keďže vodovod v obci je rozdelený na 2 tlakové pásma vo vyššom stupni ÚPD bude potrebné venovať pozornosť výškovému umiestneniu navrhovaných lokalít vzhľadom k umiestneniu existujúcej akumulácie vody a navrhnuť opatrenia na zabezpečenie vyhovujúcich tlakových pomerov vo vodovodnom potrubí v zmysle STN.

- **VÝHL'AD**

Zásobovanie výhľadových lokalít (II. etapa) bude rozšírením jestvujúcej vodovodnej siete v pomerne menšom rozsahu ako návrh. Jedná sa o dve lokality pre bývanie – Na chrasti a Kokavská cesta II, pre výrobu Vyše Mesta (časť je lokalizovaná nad vodným zdrojom VV-3 a nad jeho ochrannými pásmami I. a II. stupňa, preto bude potrebné vykonať podrobný geologický prieskum v tejto časti).

#### A.) Plochy bývania (RD–rodinný dom)

Na chrasti ..... 54 RD

Kokavská cesta II ..... 27 RD

Spoly ..... 81 RD

|                                                         |                            |
|---------------------------------------------------------|----------------------------|
| Výhledový stav .....                                    | 81 x 3,23 = 262 obyvateľov |
| Spotreba vody na obyvateľa .....                        | 135 l /os/deň              |
| 262 x 135 l/os.d .....                                  | 35 370 l/deň               |
| zniženie špecifikácie potreby podľa čl.53 od. 25% ..... | 8 843 l/deň                |
| Spolu .....                                             | 26 529 l/deň = 0.31 l/s    |

|                                       |                                       |                                                |
|---------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------------------------|
| Priemerná denná potreba .....         | $Q_p = 26\,529\text{ l/deň}$          | <b><math>0,3\text{ l/s}</math></b>             |
| Maximálna denná potreba vody .....    | $Q_d = Q_p \times k_d$                | $k_d = 1,5$                                    |
|                                       | $= 0,3\text{ l/s} \times 1,5$         | <b><math>0,45\text{ l/s}</math></b>            |
| Maximálna hodinová potreba vody ..... | $Q_h = Q_d \times k_d$                | $k_d = 1,8$                                    |
|                                       | $= 0,45 \times 1,8 = 0,81\text{ l/s}$ | <b><math>2,92\text{ m}^3/\text{hod}</math></b> |
| Predpokladaný denný odber vody .....  | $26.529\text{ m}^3/\text{deň}$        |                                                |

| obec | Priemerná denná potreba vody (m³/deň) | Priemerná potreba vody Qp (l/s) | Maximálna potreba vody Qm (l/s) | Maximálna hodinová potreba vody Qh (m³/h) |
|------|---------------------------------------|---------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------------|
| Hybe | 26 529                                | 0.3                             | 0.45                            | 2.92                                      |

**Potrebný objem akumulačného priestoru vodojemu (posudzované pre stav, návrh a výhľad spolu) :**

$$V_{ak} = 0,6 \times (165 + 130 + 27) = 193,2 \text{ m}^3$$

Z kapacitného hľadiska je pre rozvojové zábery postačujúci zdroj pitnej vody. Pre rozšírenie navrhovaného vodojemu je vyčlenená plocha vedľa existujúceho.

**V ÚPN-O Hybe riešime v okrajových častiach katastrálneho územia nasledovné lokality :**

- Lokalita Stará púť I (juhozápadná časť k.ú. v blízkosti motel Koliba), ktorá je určená pre chatovú osadu (cca 15 chat á 6 = 90 lôžok) bude napojená na novú spoločnú trasu vodovodného potrubia vedeného z vodného zdroja umiestneného pred areálom rybného hospodárstva v lokalite Pod stupami VZ HN 30, Q 5,0 l.s-1.

- **Lokalita Svarín** takisto určená pre chatovú osadu (cca 20 chat á 6 = 120 lôžok), rekreáciu a oddych v zeleni, zariadenia pre prechodné ubytovanie nachádzajúce sa v južnej časti k.ú. pri dotyku s k.ú. susediacej obce Kráľova Lehota bude mať z hľadiska vodného hospodárstva prívod pitnej vody z jedného vodného zdroja zadaného v zmysle schváleného ÚPN-O Kráľova Lehota – jestvujúceho prameňa **Svarínka**, z ktorého bude voda zvedená vodovodným radom do prečerpávacej stanice pri Svaríne a odtiaľ vedená do **nového vodojemu VDJ 150m<sup>3</sup>** umiestneného nad Svarínom v k.ú. Kráľova Lehota na kóte 775 m.n.m. Z neho bude zásobovaná lokalita v rámci rekreačnej zóny vo Svaríne v k.ú. obce Kráľova Lehota s pokračovaním do riešenej lokality Svarín umiestnenej už v k.ú. Hybe s dostatočným množstvom pitnej vody pre ďalší rozvoj – smer trasy nového vodovodného potrubia bude vedený zo západnej strany s potrubím min. PE DN 80.

Spotreba vody na návštevníka zariadení prechodného ubytovania : .....101,1l /os/deň

$$120 \times 101,1 \text{ l/os./deň} = 12\,133 \text{ l/deň}$$
$$10\,110\text{ l/deň} = 0,14\text{ l/s}$$

## Ochranné pásmo vodovodu

Pásmo ochrany verejného vodovodu sa rozumie priestor v bezprostrednej blízkosti verejného vodovodu, na ochranu verejných vodovodov pred poškodením a na zabezpečenie ich prevádzky. Je potrebné rešpektovať ochranné pásmo vodovodného potrubia (2,0m od vonkajšieho pôdorysného okraja potrubia horizontálne na obidve strany), v ktorom je zakázané vykonávať zemné práce, umiestňovať stavby a vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnému vodovodu, alebo ohrozujú jeho technický stav.

Na vodovodnom potrubí budú osadené tieto objekty :

**Požiarne hydranty** – na zabezpečenie protipožiarnej ochrany sa použijú nadzemné hydranty DN80, PN1, 6Mpa. Maximálna vzdialenosť medzi hydrantmi je 160m (STN 92 0400).

**Armatúrne šachty** – umiestnia sa do dôležitých uzlov pre jednoduchšiu obsluhu a prístup k uzatváracím armatúram.

Vodomerné šachty – umiestnia sa za oplotením na súkromných pozemkoch.

## **ODKANALIZOVANIE A ČISTENIE ODPADOVÝCH VÔD**

### **• STAV**

V súčasnosti nie je v obci vybudovaná žiadna ucelená stoková sieť, ani ČOV.

Riešenie likvidácie odpadových vôd z rodinných domov, rekreačných chalúp a chát je riešené akumuláciou v žumpách, septikoch a formou suchého WC, umiestneného pri hospodárskych stavbách a hnojiskách. Odpadové vody sú v súčasnosti vypúšťané bez čistenia do príslušných recipientov a následne znečisťujú tok Hybica a Váh. Len ojedinele sa začalo s budovaním malých lokálnych ČOV pri rodinných domoch a zariadeniach. Aj napriek tomu dochádza k úniku znečistených vôd do vodných tokov a následne do toku Hybica.

V časti obce sú vybudované otvorené rigoly pozdĺž ciest na odvádzanie povrchových vôd, vyústené v recipiente – potok Hybica. Súčasná likvidácia dažďových vôd nezabezpečuje potreby bezproblémového odvádzania povrchových vôd preto, že vybudované odvodňovacie rigoly nemajú potrebnú kapacitu.

### **• NÁVRH**

#### **Splašková kanalizácia**

Projektová firma HYDROCOOP, s.r.o. Bratislava vypracovala v roku 2005 projektovú dokumentáciu odkanalizovania obce Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v oblasti horného Liptova. Na túto stavbu bolo vydané územné rozhodnutie a v súčasnosti je vypracovávaný projekt pre stavebné rozhodnutie. Nová kanalizačná sústava bude riešená ako splašková stoková sieť s novou ČOV bude riešená podľa tohto projektu.

Kanalizačné vetvy sú navrhnuté pozdĺž zástavby v gravitačnom vyhotovení, pričom jednotlivé stoky gravitujú na najnižšie miesto do ČOV Hybe, spoločne s odpadovými vodami z obce Východná. Výstavba kanalizačnej siete bude vedená koridorom od začiatku k.ú. obce Hybe po ČOV. Odkanalizovanie nových lokalít pre výstavbu rodinných domov, bytových domov a oddychových zón bude stokovou sieťou s vodotesným vyhotovením do ktorej budú zaústené kanalizačné prípojky od jednotlivých producentov. Na prečerpávanie splaškových vôd sú navrhnuté 3 podzemné čerpace stanice. Kanalizačné potrubie gravitačnej kanalizácie je navrhnuté z PVC DN 300, kanalizačné prípojky budú z PVC potrubia DN150. Kanalizačné šachty na stokovej sieti budú vybudované v maximálnej vzdialenosti 50m a pri zmene nivelety a trasy potrubia. Šachty budú splňať funkciu revízných, sútokových a lomových šácht.

Pri preštudovaní projektovej dokumentácie Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v oblasti horného Liptova vznikli pripomienky na riešenie kanalizácie s možnosťou vylúčenia ČS2. Táto skutočnosť je označená vo Výkrese riešenia verejného technického vybavenia – zásobovanie vodou a odkanalizovanie č.5. Pri vtoku do meandra by sa zriadil vtokový objekt a prípadným stavidlom a výtokový objekt so stavidlom a prepacom. Vedľa priepichu po pravej strane potoka Hybica by bolo potrebné vybudovať obecnú komunikáciu, pod ktorou by bolo možné viesť inžinierske siete, vrátane gravitačného prepojenia splaškovej kanalizácie a tak zrušenie prečerpávacej stanice splaškových vôd ČS2. Vybudovaný priepich by prispel k prirodzenému rozvoju obce. Túto variantu napojenia je potrebné posúdiť v štúdiu, pri preukázaní dodržania technických parametrov a výškových pomerov napojenia a možnosti asanácie nebytových stavieb. Takúto štúdiu je potrebné zabezpečiť z finančných zdrojov obce, finančné prostriedky na realizáciu by bolo možné zabezpečiť z fondov EÚ.

#### **Navrhované parametre**

Počet pripojených ekvivalentných obyvateľov.....4140

Je navrhnutá mechanicko - biologická ČOV zakrytá na princípe dlhodobej aktivácie s terciálnym dočisťovaním s úplnou stabilizáciou kalu. Navrhnutá technológia zodpovedá najmodernejším poznatkom v danej problematike a zaručuje vysokú účinnosť čistenia.

- celkové znečistenie BSK<sub>5</sub> - 97,50 kg.d<sup>-1</sup>

NL - 89,38 kg.d<sup>-1</sup>

Nc - 17,88 kg.d<sup>-1</sup>

Odpadové vody po vyčistení budú vypúšťané cez merný objekt do recipientu Hybica.

#### **Výpočet množstva odpadových vôd**

Výpočet je prevedený podľa STN 75 6101 – Stokové siete a kanalizačné prípojky a Úpravy MP SR č.477/99-810 z 29.februára 2000 na výpočet potreby vody pri navrhovaní vodovodných a kanalizačných zariadení a posudzovaní výdatnosti vodných zdrojov.

**ÚPN-O Hybe rieši i dve lokality v okrajových častiach katastrálneho územia :**

- Lokalita Stará púť I (juhozápadná časť k.ú. v blízkosti motel Koliba), ktorá je určená pre chatovú osadu (cca 15 chat á 6 = 90 lôžok) bude napojená trasu kanalizácie vedenú do malej ČOV umiestnenej v lokalite Pod stopami.

- V lokalite Svarín, ktorá je takisto určená pre chatovú osadu (cca 20 chat á 6 = 120 lôžok), rekreáciu a oddych v zeleni, zariadenia pre prechodné ubytovanie nachádzajúca sa v južnej časti k.ú. pri dotyku s k.ú. susediacej obce Kráľova Lehota bude odvádzanie splaškových vôd riešené novým kanalizačným potrubím vedeným západným smerom s napojením na takisto nové potrubie vedené už k.ú. obce Kráľova Lehota so zaústením do novej ČOV pod Svarínom (pri Čiernom Váhu) s min. 1000 EQ. Týmto spôsobom budú zabezpečené požiadavky vyplývajúce z chránených území a starostlivosti o životné prostredie. Bude dodržaný pomer funkcie ochrany prírody a ostatných funkcií spojených s rekreáciou a turizmom.

Špecifická spotreba vody je vyčíslená v časti zásobovanie vodou.

Produkcia odpadových vôd z obce Hybe je 303,16m<sup>3</sup>/deň = 12,63m<sup>3</sup>/hod. V budúcnosti bude potrebné dobudovať potrubie dažďovej kanalizácie s vyústením do recipientu.

**Ochranné pásmo kanalizácie**

Pásmo ochrany verejnej kanalizácie sa rozumie priestor v bezprostrednej blízkosti verejnej kanalizácie, na ochranu kanalizačného potrubia pred poškodením a na zabezpečenie jej prevádzky.

V zmysle zákona č.442/2000 Z.z. sú pásma ochrany kanalizácie vymedzené najmenšou vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja potrubia na obidve strany 1,5 m pri verejnej kanalizácii do priemeru 500mm. V ochrannom pásme je zakázané vykonávať zemné práce, umiestňovať stavby a vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnému vodovodu, alebo ohrozujú jeho technický stav.

Čerpacie stanice budú slúžiť na prečerpávanie výlučne splaškových vôd.

Projektové kapacity kanalizácie pre obec prevzaté z projektovej dokumentácie Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v oblasti Horného Liptova :

- čerpacia stanica ČS1 – pri hlavnej ceste č.18
- čerpacia stanica ČS2 – Medzi vodami
- čerpacia stanica ČS3 – Na Vyšnom konci
- splašková stoková sieť PVC hrdlové DN300
- výtlačné potrubie z Východnej do Hýb – HDPE tlakové DN100 dl 3 123m

Čistiareň odpadových vôd bude umiestnená v juhozápadnej časti k.ú. obce Hybe v lokalite Niže Mesta I vo vzdialenosti min. cca 500m od zastavaného územia s 300m ochranným pásmom.

**VODNÉ TOKY A NÁDRŽE**

Čo sa týka širších vzťahov záujmové územie obce patrí k Čiernomorskému úmoriu – dunajskému, do ktorého ústia slovenské rieky z rovodnice v Popradskom okrese. Hybský kataster **patrí do Povodia horného Váhu**, vytvoreného sútokom Bieleho Váhu, ktorý pramení v masíve Kriváňa výtokom zo Zeleného plesa a Čierneho Váhu, ktorý pramení v severnej časti Kráľovej hole. Váh je zaradený medzi vodohospodársky významné toky s označením 4-21-01-038.

V severojužnej línii preteká s pokračovaním cez zastavané územie obce **potok Hybica**, ktorý je vyhlásený za vodárenský tok s pravostrannými a menej výdatnými ľavostrannými prítokmi, pramení medzi Nadbanským a Tromi studničkami v Popradskom okrese a vlieva sa do Váhu pri osade Hlboké – Červený kút. Najvýdatnejšími prítokmi Hybice sú pravostranné prítoky, v severnej časti k.ú. je to Hlboký jarok a nižšie Brtánov potok, ktorý sa vlieva do Hybice v dolnej (západnej) časti obce Hybe. Prítoky Hybice nemajú výrazný spád, ovplyvnené sú jarnými vodami z topiaceho sa snehu a privalovými letnými zrážkami. Vodný tok Hybica je chránený rybársky potok, ktorý bude po všetkých stránkach vyhovovať rybárom na zriadenie rybného hospodárstva- liahne rýb a získavanie rybacích íkier na rozmnožovanie. Uvedený vodný tok z hľadiska hospodárskeho využitia je možné hodnotiť ako tok so značným významom zdroja povrchových vôd a tiež ako dôležitým recipientom pre odvádzanie povrchových vôd a prečistených odpadových vôd z územia.

Podľa informácií SVP š.p. OZ Piešťany, závod Povodie horného Váhu Ružomberok, úprava tohto toku nebude možná v rkm 4,180-4,650m pretože :

- tok v danej lokalite preteká vyhlásenou pamiatkovou zónou
- kvôli obojstrannej hustej zástavbe nie je možný prístup mechanizmami do toku

- v danej lokalite sa neuvažuje so zvýšením kapacity koryta nakoľko mostné objekty v správe obce sú dimenzované na prietok  $Q_{50}$  ročnej vody

Ďalej v rkm 4,465 – 4,650 sa taktiež v budúcnosti neuvažuje s úpravou kapacity toku, nakoľko kapacita postačuje na prietoky, ktoré prevedie obecný mostný objekt v rkm 4,465. Z uvedených dôvodov SVP š.p. neplánuje v budúcnosti ďalšie zásahy do toku Hybica vrátane jej prítokov. Pri realizácii výstavby na plánovaných lokalitách v jej blízkosti bude potrebné dodržiavať ochranné pásmo a to min.15m od vonkajšieho okraja priemetu korún brehovej a sprievodnej vegetácie toku ako ochranu funkčnosti hydrických biokoridorov – NATURA 2000.

V JV časti katastra ovplyvňuje územie **Biely Váh**, na juhu **Čierny Váh** a od ich sútoku pod Vachtárovou pri Kráľovej Lehote rieka **Váh** až po osadu Hlboké. Korytá tokov v záujmovom území nie sú výraznejšie pretvorené človekom (okrem znečistenia) a brehové porasty majú väčšinou dobré stabilizačné vlastnosti. Režim odtoku v povodí Váhu je snehovo – dažďový s maximálnymi prietokmi v povrchových tokoch v mesiacoch apríl a máj s minimálnymi v mesiacoch január a február. Akumulácia vody v území prebieha v mesiacoch november až marec.

Na záujmovom území sa v súčasnosti nenachádzajú vodné nádrže. Do budúcnosti počítame s vybudovaním protipovodňových nádrží, ktoré v čase povodňových prietokov umožnia zachytiť a naakumulovať vodu. Navrhnutá je 1 protipovodňová vodná nádrž a to v **lokalite Hôrka** o ploche 1,0488 ha a protipovodňový polder v **lokalite Za rybníkom** o ploche 17,5192 ha. Okrem ochrany územia pred záplavami sa zlepšia hydrologické pomery územia a vytvorí sa vodná plocha s priaznivými podmienkami na vývoj miestnych ekosystémov. Ochrana zastavaných miestnych častí pred prívalovými vodami patrí medzi hlavné úlohy pri ochrane územia. Efekt vybudovania sa očakáva v zlepšení vodnej bilancie, ale aj pre rekreačné ciele a oživenie cestovného ruchu.

#### **V ÚPN-O Hybe bude potrebné rešpektovať nasledovné zásady a regulatívy pri riešení vodného hospodárstva :**

- rekonštruovať rozvodnú vodovodnú sieť v obci
- trasovanie verejného vodovodu a verejnej kanalizácie viesť mimo súkromných pozemkov
- vytvoriť predpoklady na zabezpečenie bezproblémového zásobovania existujúcich a nových rozvojových lokalít kvalitnou pitnou vodou pričom zohľadniť skutočnosť, že vodovod v obci je rozdelený na dve tlakové pásma a preto v ďalšom stupni spracovania ÚPD je potrebné venovať zvýšenú pozornosť výškovému umiestneniu nových lokalít k umiestneniu existujúcej akumulácii vody a navrhnuť opatrenia na zabezpečenie tlakových pomerov vo vodovodnom potrubí v zmysle STN
- vybudovať spracovanú koncepciu splaškovej kanalizácie a riešiť odkanalizovanie územia nových rozvojových lokalít deleným systémom s čistením v novej ČOV, pričom všetky križovania s vodnými tokmi je potrebné navrhnuť v zmysle platnej technickej normy STN 736822 Križovania a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi
- pri súběhu kanalizácie s vodnými tokmi je potrebné v zmysle zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách, § 49 rešpektovať ochranné pásmo dotknutých vodných tokov, ČOV je situovaná v súběhu s tokom Hybica preto bude potrebné rešpektovať ochranné pásmo v zmysle spomenutého zákona. Tok Hybica je v dotknutej lokalite dimenzovaný na prietok  $Q_{50}$  ročnej vody a počas zvýšených jarných prietokov dochádza k vybreženiu toku na pozemky, kde je ČOV situovaná. Preto bude neskôr potrebné v ďalšom stupni ÚPD doložiť hydrotechnické posúdenie kapacity koryta Hybice v celom súběhu stavby min. na  $Q_{100}$  ročný prietok.
- ďalej pri navrhovanej ČOV umiestnenej v lokalite Niže Mesta I zvoliť takú technológiu a z nej vyplývajúce opatrenia aby v prípade havárie sa minimalizovalo ohrozenie prioritných živočíšnych druhov na biotope Natura 2000 označeným ako SKUEVO 142 – Hybica, návrhy konzultovať s hydrobiológom
- existujúci systém odvádzania vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) pozdĺž miestnych komunikácií zachovať a riešiť jeho rozšírenie na nové rozvojové lokality, alternatívne vybudovať dažďovú kanalizáciu s vyústením do recipientu
- zachovať koridor manipulačného priestoru pre kanalizačné potrubie z obce Východná od začiatku k.ú. Hybe a koridor bez zástavby v smere ochranného pásma prírodného vodovodného potrubia do obce Liptovská Porúbka
- pri realizácii výstavby na plánovaných lokalitách v blízkosti potoka Hybice bude potrebné dodržiavať ochranné pásmo min.15 m od vonkajšieho okraja priemetu korún brehovej a sprievodnej vegetácie toku ako ochranu funkčnosti hydrických biokoridorov – NATURA 2000

- v prípade nutnosti protipovodňových opatrení na tomto vodnom toku riešiť „polder“ umiestnený podľa konfigurácie terénu na vhodnom mieste nad z.ú. obce (lokalita Za rybníkom) v spolupráci so správou TANAP-u a správcom vodného toku – SVP, š.p. Banská Štiavnica, na Brtáňovom potoku vodnú nádrž v lokalite Hôrka

- na konci novej železničnej trate „Modernizácia žel. trate Žilina – Košice úsek trate Lipt. Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850 (bližší popis kap. 2.12.1 Doprava) za úsekom - tunel „Kráľova Lehota“ kde trasa prechádza územím, na ktorom sa nachádza PHO II. stupňa hranice chránenej vodohospodárskej oblasti „Nízke Tatry“ bude potrebné venovať zvýšenú pozornosť pri realizácii výstavby vybudovaním zodpovedajúcich podzemných konštrukcií (napr.: podzemných tesniacich stien) brániacim znečisteniu vodného zdroja a všetky stavebné objekty v tomto priestore budú navrhované so správcom vodného zdroja Liptovskou vodárenskou spoločnosťou a.s., Lipt. Mikuláš

- rešpektovať ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie, vodných zdrojov v zmysle zákona 442/2002 Z.z. z 19.6.2002

### **2.12.3 ELEKTRICKÁ ENERGIA**

#### **Širšie vzťahy**

Hlavným napájacím uzlom okresu je 400/110 kV TR Liptovská Mara, z ktorej po 110 kV vedeniach je vyvážený elektrický výkon do uzlovej TR 110/22 kV Hc Lipt. Mara, odtiaľto do distribučných transformovni Lipt. Mikuláš, Závažná Poruba a Kráľova Lehota.

Zásobovanie pre obec Hybe elektrickou energiou je z rozvodne 110/22 kV vedenie č. 256 z Kráľovej Lehoty a pokračuje v smere Východná, Važec. Prívodné vedenie 22 kV linky č.256 z Kráľovej Lehoty je AlFe6 3x95mm<sup>2</sup> a odbočky je jednotlivým trafostaniciam sú AlFe6 3x50mm<sup>2</sup>, AlFe6 3x42mm<sup>2</sup>, AlFe6 3x35mm<sup>2</sup>. Pre odberateľov v obci je zásobovanie elektrickou energiou zabezpečené z distribučných transformátorových staníc. V katastri obce Hybe je v súčasnosti 15 trafostaníc s príkonmi od 5kVA do 630kVA. Vedenie VN 22 kV je realizované vzdušné na betónových podporných bodoch. V severnej časti katastra obce Hybe je umiestnená prenosová sústava 400 kV s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu prechádzajúca na smere Spišská Nová Ves - Liptovská Mara - Sučany - Varín - Nošovice (ČR). . Súčasný stav elektrickej energie pre potrebu obyvateľstva v obci je vo vyhovujúcom stave, vzhľadom na ďalšiu výstavbu v obci bude treba dobudovať alebo rozšíriť jednotlivé trafostanice.

#### **• STAV**

##### **Zásobovanie elektrickou energiou**

Z jednotlivých distribučných trafostaníc sú obytné jednotky a ostatné objekty vybavenosti pripojené prevažne cez vonkajšie NN vedenie - závesnými káblami typu AYKYz, AlFe. Hlavné trasy sú prierezu AlFe 70/11-1mm<sup>2</sup>, AYKY 240 mm<sup>2</sup> a 120 mm<sup>2</sup>.

##### **Vonkajšie osvetlenie**

Je vyhotovené výbojkovými svietidlami osadenými na stĺpoch NN – rozvodov. Rozvod osvetlenia je vedený prevažne vzdušným vedením a v nových častiach obce sú rozvody vedené podzemnými káblami do samostatných stĺpov verejného osvetlenia. V obci je osvetlená celá obývaná časť.

##### **VN vedenia**

Cez katastrálne územie obce Hybe (predovšetkým jeho južnú časť, jedno 400 kV vedenie prechádza severnou časťou, vedenie 22 kV je vedené nad diaľnicou a v blízkosti z.ú. tiež z južnej strany) vedú tieto VN vedenia:

- 400kV – vzdušné vedenie
- 220kV – vzdušné vedenie
- 110kV – vzdušné vedenie
- 22kV – vzdušné vedenie

##### **ZÁKLADNÉ ÚDAJE :**

**VN sústava:** 22kV, 50Hz – IT

vedenie č.256 z rozvodne 110/22kV Kráľova Lehota

Ochrana pred úrazom el. prúdom v normálnej prevádzke : umiestnením mimo dosahu, krytmi

Pri poruche: ochrana samočinným odpojením napájania s rýchlym vypnutím

**NN sústava :** 3+PEN, 400/230V, 50Hz, TN-C

Ochrana pred úrazom el. prúdom v normálnej prevádzke : izolovaním živých častí, zábranami alebo krytmi – STN 33-2000-4-41

Pri poruche: ochrana samočinným odpojením napájania – STN 33-2000-4-41

Prostredie – vonkajšie 4.1.1. STN 33 0300

Stupeň dodávky elektrickej energie : č.3 – STN 34 1610

Počet obyvateľov : 1613

Počet rodinných domov a bytových domov : 583

Rozmiestnenie DTS a osadenie transformátorov je nasledovné :

| Ozn.                            | Miesto                     | Výkon (kVA ) | Typ TS       | Spôsob pripojenia                 |
|---------------------------------|----------------------------|--------------|--------------|-----------------------------------|
| T1                              | TS hybe _motel             | 100          | štvorstĺpová | AlFe6 3x35mm <sup>2</sup>         |
| T2                              | TS hybe _rd _brezie        | 100          | štvorstĺpová | AlFe6 3x35mm <sup>2</sup>         |
| T3                              | TS hybe _kunda             | 400          | štvorstĺpová | 3x22 AXEKC Y 1x240mm <sup>2</sup> |
| T4                              | TS hybe _obec 2            | 630          | dvojsťpová   | 3x22 AXEKC Y 1x240mm <sup>2</sup> |
| T5                              | TS hybe _vlek              | 50           | štvorstĺpová | AlFe6 3x35mm <sup>2</sup>         |
| T6                              | TS hybe _murana obec 1     | 630          | murovaná     | 3x22 AXEKC Y 1x240mm <sup>2</sup> |
| T7                              | TS hybe _za _zs            | 250          | dvojsťpová   | AlFe6 3x50mm <sup>2</sup>         |
| T8                              | TS hybe _pd                | 400          | dvojsťpová   | AlFe6 3x35mm <sup>2</sup>         |
| T9                              | TS hybe _cintorin          | 400          | dvojsťpová   | AlFe6 3x50mm <sup>2</sup>         |
| T10                             | TS hybe _pri Hybici        | 630          | štvorstĺpová | AlFe6 3x35mm <sup>2</sup>         |
| T11                             | TS hybe _pd. sušička       | 50           | štvorstĺpová | AlFe6 3x50mm <sup>2</sup>         |
| T12                             | TS hybe _benzín.odpočívad. | 400          | dvojsťpová   | AlFe6 3x42mm <sup>2</sup>         |
| T13                             | 256/ts/globtel             | 5            | dvojsťpová   | AlFe6 3x42mm <sup>2</sup>         |
| T14                             | 256/ts/hybe _vykrývač      | 5            | dvojsťpová   | AlFe6 3x42mm <sup>2</sup>         |
| T15                             | TS hybe _záhumnie          | 250          | stožiarová   | AlFe6 3x50mm <sup>2</sup>         |
| <b>Spolu inštalovaný príkon</b> |                            | <b>4300</b>  |              |                                   |

Kategória bytového odberu :

**Stupeň: A** – osvetlenie a drobné el. spotrebiče

**B1** – osvetlenie a varenie

**B2** – osvetlenie, varenie a príprava TUV

**C1-B2** + priamo výhrevné vykurovanie

**C2-B2** + akumulčné vykurovanie

### Prehľad spotreby elektrickej energie

Počet bytov podľa stupňa elektrifikácie :

| Stupeň elektrifikácie | Počet b.j. | kVA / b.j. |
|-----------------------|------------|------------|
| A                     | 49         | 1,8        |
| B2                    | 348        | 3,0        |
| C1                    | 103        | 6,5        |

Počet bytov podľa stupňa elektrifikácie :

|              |              |                       |                  |
|--------------|--------------|-----------------------|------------------|
| Pb1          | A            | 49b.j. x 1,8kVA/b.j.  | 88,2kVA          |
| Pb2          | B2           | 348b.j. x 3,0kVA/b.j. | 1044kVA          |
| Pb3          | C1           | 103b.j. x 6,5kVA/b.j. | 669,5kVA         |
| <b>Pb(e)</b> | <b>SPOLU</b> |                       | <b>1801,7kVA</b> |

Občianska vybavenosť:

|                     |        |
|---------------------|--------|
| -administratíva     | 45kVA  |
| -verejné osvetlenie | 106kVA |
| -škôlka, škola      | 647kVA |
| -obchody            | 80kVA  |
| -ubytovanie         | 140kVA |
| -kultúra, osвета    | 190kVA |
| -iné odvetvia       | 600kVA |

|            |                |
|------------|----------------|
| <b>Pv1</b> | <b>1808kVA</b> |
|------------|----------------|

Najväčší odberatelia elektrickej energie:

|                                      |            |               |
|--------------------------------------|------------|---------------|
| Urbárske pozemkové spoločenstvo Hybe | <b>Pv2</b> | <b>175kVA</b> |
| Roľnícke družstvo Hybe               | <b>Pv3</b> | <b>280kVA</b> |

#### Celkový existujúci odber :

$$P = P_b(e) + P_{v1} + P_{v2} + P_{v3} = 1801,7 + 1808 + 175 + 280 = 4064,7 \text{ kVA}$$

#### • NÁVRH

Realizovaním navrhovaných lokalít v obci vzniknú nové nároky na elektrickú energiu. Technické riešenia zásobovania elektrickou energiou, najmä realizácia, bude ovplyvňovaná časovým postupom realizácie v jednotlivých navrhovaných lokalitách a etapách. Realizácia zásobovania elektrickou energiou, ako jeden z predpokladov výstavby, musí byť zabezpečovaná v časovom predstihu. Nakoľko je obec Hybe plynofikovaná, dá sa predpokladať, že v blízkej budúcnosti nebude až taký veľký záujem o elektrické vykurovanie. Pre ďalšie obdobie sa uvažuje stupeň elektrizácie bytových jednotiek A, B2, C1.

Kategória bytového odberu :

**Stupeň: A** – osvetlenie a drobné elektrické spotrebiče

**B2** – osvetlenie, varenie a príprava TUV

**C1** – osvetlenie, varenie, príprava TUV a vykurovanie

#### Energetická bilancia navrhovaných a existujúcich lokalít

Uvedené údaje o náraste počtu obyvateľov, kapacitách v ubytovacích objektoch, počte zamestnancov v navrhovaných zariadeniach športu, rekreácie, občianskej vybavenosti, podnikateľských aktivít potrebné upresniť pri spracovaní vyšších stupňov ÚPD.

Počet navrhovaných RD, BD a chát pre I. etapu od roku 2006 do roku 2015 .....cca 371b.j.

Počet bytov podľa stupňa elektrifikácie :

| Stupeň elektrifikácie | Počet b.j. | kVA / b.j. |
|-----------------------|------------|------------|
| A                     | 125        | 1,9        |
| B2                    | 191        | 3,15       |
| C1                    | 55         | 6,57       |

Počet bytov podľa stupňa elektrifikácie :

|              |              |                        |                  |
|--------------|--------------|------------------------|------------------|
| Pb1          | A            | 125b.j. x 1,9kVA/b.j.  | 237,5kVA         |
| Pb2          | B2           | 191b.j. x 3,15kVA/b.j. | 601,6kVA         |
| Pb3          | C1           | 55b.j. x 6,57kVA/b.j.  | 361,3kVA         |
| <b>Pb(n)</b> | <b>SPOLU</b> |                        | <b>1200,4kVA</b> |

Občianska vybavenosť:

|                     |                |
|---------------------|----------------|
| -administratíva     | 54kVA          |
| -verejné osvetlenie | 127kVA         |
| -škôlka, škola      | 776kVA         |
| -obchody            | 96kVA          |
| -ubytovanie         | 168kVA         |
| -kultúra, osveťa    | 228kVA         |
| -iné odvetvia       | 900kVA         |
| <b>Pv1</b>          | <b>2349kVA</b> |

Najväčší odberatelia elektrickej energie:

|                                      |            |               |
|--------------------------------------|------------|---------------|
| Urbárske pozemkové spoločenstvo Hybe | <b>Pv2</b> | <b>210kVA</b> |
| Roľnícke družstvo Hybe               | <b>Pv3</b> | <b>336kVA</b> |

#### Celkový odber elektrickej energie :

$$P = P_b(n) + P_b(e) + P_{v1} + P_{v2} + P_{v3} = 1200,4 + 1801,7 + 2349 + 210 + 336 = 5897,1 \text{ kVA}$$

Rozmiestnenie DTS a osadenie transformátorov 22/0,4 je nasledovné :

| Ozn.                            | Miesto               | Výkon (kVA )  | Typ TS                                                |
|---------------------------------|----------------------|---------------|-------------------------------------------------------|
| T7                              | TS hybe_za_zs        | 630(250)      | Trafostanica sa nahradí novou kioskovou trafostanicou |
| T8                              | TS hybe_pd           | 630(400)      | Trafostanica sa nahradí novou kioskovou trafostanicou |
| T11                             | TS hybe_pd. sušička  | 630(50)       | Trafostanica sa nahradí novou kioskovou trafostanicou |
| T17                             | TS hybe_niže mesta   | 630           | Nová kiosková transformačná stanica 630 kVA           |
| T18                             | TS hybe_pod lieštim  | 630           | Nová kiosková transformačná stanica 400 kVA           |
| T19                             | TS hybe_vyšné hony   | 630           | Nová kiosková transformačná stanica 630 kVA           |
| T20                             | TS hybe_svarín       | 630           | Nová kiosková transformačná stanica 400 kVA           |
| T21                             | TS hybe_stará púť    | 630           | Nová kiosková transformačná stanica 250 kVA           |
| T22                             | TS hybe_vyšé mesta   | 630           | Nová kiosková transformačná stanica 630 kVA           |
| T23                             | TS hybe_vyšné brezie | 630           | Nová kiosková transformačná stanica 400 kVA           |
| T24                             | TS hybe_pod stupami  | 630           | Nová kiosková transformačná stanica 250 kVA           |
| <b>Spolu inštalovaný príkon</b> |                      | <b>10 500</b> |                                                       |

Podrobnejší návrh zásobovania elektrickou energiou pre vyznačené lokality je označený vo Výkrese riešenia verejného technického vybavenia – elektrická energia a telekomunikácie, plyn č. 6 a podrobnejšie bude riešený vo vyššom stupni ÚPD. Platí to aj pre podnikateľské aktivity výrobné, nevýrobné, sklady v lokalitách Vyše mesta I, II, v severovýchodnom smere nad z.ú. obce po oboch stranách cesty I/18 kde v prípade známeho investora a jeho reálnych požiadaviek na charakter výroby bude možné stanoviť nároky na elektrickú energiu. V tomto prípade treba predpokladať nutnosť vybudovania nových transformovateľov pripojených z 22kV vedenia č.256.

#### Rozvody VN

Nové trafostanice budú pripojené z existujúceho vedenia 22kV odbočkami – káblovým vedením. Navrhované káblové vedenie bude 3x22 AXEKC 1x240mm<sup>2</sup>, pre napojenie nových trafostaníc T16, T17, T18, T19, T20, T21, T22, T23, T24.

Nové trafostanice budú konštrukčne vyhotovené ako typové kioskové trafostanice s výbavou max. 1x630 kVA. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o distribučné stanice, je potrebné v návrhu územného plánu uvažovať s rezervovaním vhodných pozemkov pre výstavbu trafostaníc, vrátane prístupových komunikácií.

Pripojenie staníc na existujúcu VN vzdušnú linku bude realizované medzi úsekovými odpojovačmi káblovým vedením v zemi, prechod zo vzdušného vedenia na káblové cez zvislý odpínač s prepäťovou ochranou.

#### Rozvody NN

Rozvody NN budú vedené v zemných káblových ryhách káblami typu NAVY 4x240.

V jednotlivých lokalitách budú vedenia NN vyvedené v prípojkových istiacich a rozpojovacích skrinách PRIS. Skrine PRIS budú v pilierovom vyhotovení a budú z nich vedené jednotlivé prípojky NN pre navrhovanú zástavbu.

3+PEN, 400/230V, 50Hz, TN-C

Ochrana pred úrazom el. prúdom v normálnej prevádzke : izolovaním živých častí, zábranami alebo krytmi – STN 33-2000-4-41

Pri poruche: ochrana samočinným odpojením napájania – STN 33-2000-4-41

#### Vonkajšie osvetlenie

Súbežne s vedeniami NN bude vedený rozvod nového verejného osvetlenia navrhovaných lokalít. Verejné osvetlenie bude napájané z nových rozvádzačov verejného osvetlenia situovaných v blízkosti trafostaníc. Sieť verejného osvetlenia bude riešená s použitím moderných energetických úsporných zdrojov svetla osadených na oceľových osvetľovacích stožiaroch.

#### • VÝHLAD

Realizovaním dvoch výhľadových (II. etapa) lokalít v obci – Na chrasti a Kokavská cesta II vzniknú nové nároky na elektrickú energiu. Technické riešenia zásobovania elektrickou energiou, najmä realizácia, bude ovplyvňovaná časovým postupom realizácie. Platí to aj pre pomerne rozsiahle podnikateľské aktivity výrobné, nevýrobné, sklady v lokalite Vyše Mesta (severovýchodná časť na voľných plochách PP) kde v prípade známeho

investora a jeho reálnych požiadaviek na charakter výroby bude možné stanoviť nároky na elektrickú energiu s prepojením na navrhovanú lokalitu Vyše Mesta I.

Rozmiestnenie DTS a osadenie transformátora 22/0,4 je nasledovné :

| Ozn.         | Miesto             | Výkon (kVA )  | Typ TS                                      |
|--------------|--------------------|---------------|---------------------------------------------|
| T16          | TS hybe_na chrasti | 630           | Nová kiosková transformačná stanica 630 kVA |
| <b>Spolu</b> |                    | <b>11 150</b> |                                             |

### Ochranné pásma

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenia od krajného vodiča.

#### Vzdialenosti pri napätí sú:

- a.) od 1kV do 35kV vrátane
  - pre vodiče bez izolácie 10m, v súvislých lesných priesekoch 7m
  - pre vodiče so základnou izoláciou 4m, v súvislých lesných priesekoch 2m
- b.) od 35kV do 110kV vrátane 15m
- c.) od 110kV do 220kV vrátane 20m
- d.) od 220kV do 400kV vrátane 25m
- e.) nad 400kV 35m

Ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 35kV do 110kV vrátane je 2m od krajného vodiča na každú stranu.

Ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla.

#### Táto vzdialenosť je:

- a.) 1m pri napätí do 110kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
- b.) 3m pri napätí nad 110kV

#### Ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia:

- a.) s napätím 110kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30m kolmo na oplatenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
- b.) s napätím do 110kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10m kolmo na oplatenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
- c.) s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplatením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologického zariadenia.

### **Pri riešení ÚPN-O Hybe z hľadiska zásobovania elektrickou energiou bude potrebné :**

- elektrické vedenia (VN, NN) situovať v zastavanom priestore verejne prístupnom – navrhovať ich ako káblové v zemi (v súlade s vyhláškou MŽP SR č. 532, zo dňa 19.9.2002) so zokruhovaním z dôvodu zabezpečenia spoľahlivosti a plynulosti dodávky elektrickej energie
- rešpektovať všetky existujúce energetické zariadenia a ich ochranné pásma v zmysle ustanovení § 36 zákona o energetike č.656/2004 a nadväzných legislatívnych predpisov
- pri výstavbe iných zemných inžinierskych sietí dodržať ochranné pásmo od zemného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z.z. § 36 – manipulačný priestor od podperných bodov 1 meter a neporušenie stability
- výnimky z ochranných pásiem môže v odôvodnených prípadoch povoliť stavebný úrad na základe stanoviska prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy.
- výbežky NN navrhnuť do max. vzdialenosti 450 m od trafostanice
- stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.
- prípadné preložky elektroenergetických zariadení riešiť podľa Zákona č. 656/2004 Z.z. § 38
- elektromerové rozvádzače riešiť na verejne prístupnom mieste napr. v oplatení
- rekonštruovať technologicky vyťažенú trafostanicu T6 hybe\_murana obec 1 s inštalovaným výkonom do 630 kVA

- pri realizácii nových TS používať prefabrikované – kioskové alebo murované tak, aby neboli zdrojom nadmerného hluku voči okolitej zástavbe v zmysle nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z.z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami v znení neskorších predpisov
- navrhovanie elektrických sietí koordinovať s ostatnými inžinierskymi sieťami
- pri vypracovávaní ďalších PD požadujeme použiť prvky podľa Katalógu prvkov a funkčných celkov platných v SSE, a.s. v čase projektovania, pričom všetky tieto PD budú riešené oprávnenými projektantmi s rešpektovaním odborných vyjadrení zainteresovaných orgánov a organizácií

## **2.12.4 ZÁSOBOVANIE ZEMNÝM PLYNOM**

### **Širšie vzťahy**

Cez katastrálne územie obce Hybe prechádza medzinárodný VVTL plynovod na zemný plyn s názvom "Severné Slovensko" – o priemere DN 500 o s menovitým pretlakom 6,4 Mpa. Približná dĺžka tohto plynovodu je 2600 m.

V obci je vybudovaná sieť miestneho stredotlakového plynovodu na zemný plyn, ktorý je napájaný z jestvujúcej regulačnej stanice plynu, ktorá je umiestnená v katastrálnom území obce Liptovská Kokava. Plynovodná sieť bola dokončovaná a odovzdávaná do užívania postupne po jednotlivých úsekoch a vetvách v rozmedzí rokov 1984 až 1990. Z menovanej regulačnej stanice plynu sa napájajú stredotlakovým potrubným rozvodom obce Liptovská Kokava a obec Hybe. Do obce Hybe vedie stredotlaký plynovod DN 150 s menovitým pretlakom 300 kPa, čiastočne katastrálnym územím obce Liptovská Kokava a obce Hybe.

Do katastrálneho územia obce Hybe patria i rekreačný objekt „Slovenskej Dunaj plavby – rekreačné zariadenie Kotva“ a „Školiace a rokovacie zariadenie Daňového úradu SR“. Objekt RZ Kotva sa napája na samostatný plynovod DN 100 z jestvujúcej regulačnej stanice plynu. Regulačná stanica slúži pre potreby firiem Obaľovačka Kráľova Lehota, Obce Kráľova Lehota a firmy Slovenská drevárska spoločnosť Kráľova Lehota. Tento plynovod vedie prevažne katastrálnymi územiami obcí Kráľova Lehota, Liptovská Porúbka a Hybe.

Objekt „Školiaceho a rokovacieho zariadenia Daňového úradu SR“ je vykurovaný pomocou skvapalneného plynu – propán-butánu m, ktorý sa dováža do areálu objektu pomocou cisternového automobilu a uskladňuje sa v podzemnej tlakovej nádrži.

### **• STAV**

Priamo zastavaným územím obce Hybe sú vedené miestne stredotlakové plynovody na zemný plyn priemeru DN 150, DN 100 a DN 80 popri okrajoch miestnych komunikácií. Trasa jestvujúceho plynovodu je zrejماً z priloženého výkresu situácie. Potrubie je prevažne vyhotovené z ocelových bezošvých trubiek triedy 11353.1 spojovaných zváraním a izolovaných proti korózii pomocou asfaltovanej tapáténovej izolácie. Potrubie je vedené v zemi, v ryhe, v pieskovom lôžku a v pieskovom obsype. Rodinné domy a iné objekty sú napojené na stredotlaký plynovod pomocou prípojek plynu zaústených ku hranici pozemku, ukončených uzávermi. Za uzáverom je umiestnený regulátor tlaku plynu, plynomer, uzávery a odberné plynové zariadenie objektu.

#### **Skladba jestvujúcich stredotlakých plynovodov v katastrálnom území obce Hybe:**

|                                  |         |
|----------------------------------|---------|
| Potrubie o priemere DN 80 .....  | 500 m   |
| Potrubie o priemere DN 100 ..... | 2 900 m |
| Potrubie o priemere DN 150 ..... | 3 500 m |

---

**Spolu jestvujúce stredotlakové plynovody ..... 6 900 m**

### **Stav plynofikovaných objektov**

Medzi plynofikované objekty pre účely tejto dokumentácie považujeme objekty pripojené na centrálny rozvod zemného plynu v obci. Zemný plyn sa používa na vykurovanie objektov, prípravu teplej úžitkovej vody a jedál v rodinných domoch a v bytoch. Rozvody zemného plynu v obci sú vedené prevažne okrajovými ulicami obce a preto je na zemný plyn pripojené málo objektov.

Z jestvujúcich 583 obývaných rodinných domov, 8 bytových domov a 3 ostatných objektov je na rozvod zemného plynu napojených len 50 rodinných domov a jeden objekt – t.j. Základná škola. Ostatné rodinné domy a objekty sú vykurované pomocou spotrebičov na pevné palivá a na elektrickú energiu.

### Predpokladané parametre odberu plynu

Pri výpočte parametrov odberu plynu boli použité bežné tepelno-technické parametre stavebných konštrukcií rodinných domov. Použil sa predpoklad priemernej straty rodinného domu o výkone 25 k, vybavenie rodinného domu plynovým sporákom o výkone 10 k. Pri výpočte sa použila výhrevnosť zemného plynu 34000 kJ/m<sup>3</sup>, účinnosť spaľovania plynu v kotloch max. 95 % a v sporákoch 85 %. Pre výpočet ročnej spotreby zemného plynu sa použili bežné klimatické údaje platné pre oblasť Lipt. Mikuláša a okolia udávané v STN 060210 a STN 38 3350. Vykurovacia doba počas dňa je cca 14 hodín denne. Pri predpoklade tlmeného vykurovania je doba max. 6 hodín denne.

Výsledky výpočtov sú uvedené v tabuľke „Parametre súčasného odberu zemného plynu“. V uvedených objektoch sa uvažuje s prípravou teplej úžitkovej vody pomocou spaľovania zemného plynu. Spotreby tepla a vody sa počítali podľa platných STN a hygienických predpisov. V rodinných domoch sa uvažuje s prípravou jedál pri použití zemného plynu. Spotreby zemného plynu sa počítali podľa smerníc SPP a tabuliek spotreby platných pre komunálnu sféru.

Parametre súčasného odberu zemného plynu :

| Porad. číslo                  | Predmet odberu zemného plynu | Prenášaný Tepelný výkon kW | Priemerný odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Maximálny odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Ročný odber zemného plynu tisíc m <sup>3</sup> /rok |
|-------------------------------|------------------------------|----------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| 1                             | Rodinné domy                 | 1250                       | 66                                                | 147                                               | 113                                                 |
| 2                             | Obytné domy                  | 0                          | 0                                                 | 0                                                 | 0                                                   |
| 3                             | Rekreačné zar. "Kotva"       | 400                        | 21                                                | 48                                                | 38                                                  |
| 4                             | Základná škola               | 450                        | 24                                                | 53                                                | 42                                                  |
| <b>Celkom jestvujúci stav</b> |                              | <b>2100</b>                | <b>111</b>                                        | <b>248</b>                                        | <b>193</b>                                          |

### Energetické zdroje znečistenia ovzdušia

V obci a v katastri obce sa nachádzajú malé a stredné zdroje znečistenia ovzdušia, ktoré spaľujú rozličné druhy palív. Pri zisťovaní tepelných výkonov zdrojov tepla nebolo možné presne zistiť typy a výkony zariadení a preto sa použili približné výpočtové metódy na odhadnutiu ich výkonu.

Najvýznamnejšími zdrojmi znečistenia ovzdušia sú nasledovné objekty :

#### • Malé zdroje znečistenia ovzdušia s tepelným výkonom menším ako 300 kW

- 8 bytových domov s centrálnymi kotolňami na pevné palivo o menovitom výkone cca od 50 do 100 kW
- objekt obecného úradu s kotolňou na pevné palivo o menovitom výkone cca 200 kW
- objekt predajne potravín a pohostinstva s kotolňou na pevné palivo o menovitom výkone cca 200 kW
- objekt telovýchovnej jednoty s kotolňou na pevné palivo o menovitom tepelnom výkone cca 100 kW
- objekt budovy Urbárskeho pozemkového spoločenstva Hybe s kotolňou na pevné palivo o menovitom výkone cca 50 kW
- 5 ks chatiek v rekreačnom objekte Kotva, každý má kotol na spaľovanie zemného plynu o menovitom výkone 24 kW/ks

#### • Stredné zdroje znečistenia ovzdušia s tepelným výkonom vyšším ako 300 kW

- objekt Základnej školy s centrálnou kotolňou na zemný plyn o menovitom výkone 400 kW
- Rekreačný objekt Daňovej správy s kotolňou na skvapalnený propán-bután o menovitom výkone 480 kW
- Rekreačný objekt Kotva s kotolňou na zemný plyn o menovitom výkone 300 kW
- Veľkochof hovädzieho dobytku a čerpacia stanica Roľníckeho družstva Hybe
- 2 objekty čerpacej stanice pohonných hmôt OMV na ľavej a pravej strane diaľnice s elektrickým vykurovaním o menovitom tepelnom výkone 36 kW

#### • Zdroje bez znečistenia ovzdušia

- objekt kultúrneho domu s elektrickým vykurovaním o tepelnom výkone cca 100 kW

Medzi škodliviny uvoľňované do ovzdušia patrí oxid uhoľnatý, oxid uhličitý, oxid siričitý a sadze. Množstvá škodlivín uvoľňovaných do ovzdušia nie je možné odhadnúť nakoľko nepoznáme sortiment palív, množstvá spaľených palív a technický stav spaľovacích zariadení. To je možné zistiť len priamymi meraniami na každom spaľovacom zariadení osobitne.

- **Iné zdroje znečistenia ovzdušia**

Jedná sa o Roľnícke družstvo Hybe, so stajňami pre chov hovädzieho dobytku . Pri chove týchto zvierat sa uvoľňuje plynny amoniak . Predpokladané ročné uvoľnené množstvo je ca 7,1 ton / rok amoniaku.

Čerpacie stanice pohonných hmôt pre automobily firmy OMV. Pri prečerpávaní pohonných hmôt sa uvoľňujú výpary benzínu a nafty. Tieto sa čiastočne zachytávajú a kondenzujú a časť z nich sa vyparuje do okolitého ovzdušia . Ročné množstvo v prepočte na organický uhlík predstavuje cca 0.022 ton za rok.

- **NÁVRH a VÝHLAD**

**Predpokladané parametre odberu plynu**

**A.) Pre potreby rodinných a bytových domov** .....vykurovanie, príprava teplej vody a jedál

**B.) Pre potreby športu, rekreácie a ubytovania** .....vykurovanie, príprava teplej vody a jedál

**C.) Pre potreby podnikateľských aktivít výrobných, nevýrobných, skladov** .....hlavne pre vykurovanie priestorov a prípravu teplej vody

Pri výpočte parametrov odberu plynu boli použité bežné tepelno-technické parametre stavebných konštrukcií novopostavených rodinných a bytových domov, športovo-rekreačných stavebných objektov a objektov pre podnikateľské aktivity výrobné, nevýrobné, súvisiace sklady a pod.

Použil sa predpoklad priemernej straty rodinného domu o výkone max. 20 kW, vybavenie rodinného domu plynovým sporákom o výkone 10 kW. Pri výpočte sa použila výhrevnosť zemného plynu 34000 kJ/m<sup>3</sup>, účinnosť spaľovania plynu v kotloch max. 95% a v sporákoch 85%. Pre novopostavené športovo-rekreačné a objekty slúžiace výrobným, nevýrobným aktivitám, skladom sa použili parametre budov na základe normatívnych požiadaviek pre konštrukcie obvodového pláštia budov tohto charakteru a tiež vlastné výsledky spracovateľa tejto časti na základe prepočtov z už existujúcich nových budov v období rokov 2000 až 2006. Pre určenie plochy výrobných priestorov a ich obostavaného objemu a následne ich tepelného výkonu a spotreby zemného plynu boli použité odborné odhady predpokladaných plôch vykurovaných objektov. Pri výpočte sa počítalo so spotrebou plynu len na zabezpečenie vykurovania týchto objektov. O potrebe zemného plynu na technologické účely sa neuvažovalo pre nedostatok podkladov o budúcom charaktere výroby. Presnejšie údaje o výpočte prietoku plynu budú riešené vo vyšších stupňoch ÚPD príp. ÚPP, keď budú známe bližšie zámery investorov.

Pre výpočet ročnej spotreby zemného plynu sa použili bežné klimatické údaje platné pre oblasť Lipt. Mikuláša a okolia udávané v STN 060210 a STN 38 3350. Vykurovací čas počas dňa je cca 14 hodín denne. Pri predpoklade tlmeného vykurovania je doba max. 6 hodín denne. Výsledky výpočtov sú uvedené v tabuľke č. 1. V uvedených objektoch sa uvažuje s prípravou teplej úžitkovej vody pomocou spaľovania zemného plynu. Spotreby tepla a vody sa počítali podľa platných STN a hygienických predpisov.

Vysvetlivky k označeniu funkčných plôch v tabuľkách sú :

RD - rodinné domy, BD – bytové domy, b.j. – bytová jednotka, OV – občianska vybavenosť, l – počet lôžok, PA – podnikateľské aktivity (výrobné, nevýrobné, sklady)

Predpokladané parametre zvýšenia odberu zemného plynu pre plochy bývania :

| Územie odberu zemného plynu (lokalita)       | Maximálny tepelný výkon kW | Priemerný odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Maximálny odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Ročný odber zemného plynu tisíc m <sup>3</sup> /rok |
|----------------------------------------------|----------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| Pod Lieštim III - 2 RD                       | 40                         | 4                                                 | 5                                                 | 8                                                   |
| Vyšné Hony – 59 RD+2xBD=12b.j.               | 1300                       | 63                                                | 179                                               | 262                                                 |
| Vyšné Záhumnie – 5x                          | 100                        | 9                                                 | 15                                                | 20                                                  |
| Medzi bytovkami – 1xBD=6b.j.                 | 60                         | 6                                                 | 5                                                 | 13                                                  |
| Vyšé Mesta (Sad, Hradý) – 53 RD              | 1060                       | 59                                                | 159                                               | 212                                                 |
| Vyšný Koniec – 30 RD, 6 BD = 36 b.j.         | 960                        | 53                                                | 144                                               | 192                                                 |
| Medzi vodami – 17 RD                         | 340                        | 23                                                | 51                                                | 68                                                  |
| Niže Mesta – 36 RD                           | 720                        | 44                                                | 108                                               | 144                                                 |
| vo výhlade Na chrasti – 54 RD                | 1080                       | 60                                                | 162                                               | 216                                                 |
| Kokavská cesta I – 15 RD                     | 300                        | 21                                                | 48                                                | 60                                                  |
| vo výhlade Kokavská cesta II – 27 RD         | 540                        | 38                                                | 81                                                | 108                                                 |
| <b>Celkom prírastok k existujúcemu stavu</b> | <b>6540</b>                | <b>385</b>                                        | <b>964</b>                                        | <b>1311</b>                                         |

Predpokladané parametre zvýšenia odberu zemného plynu pre plochy športu a rekreácie :

| Územie odberu zemného plynu (lokalita)                                             | Maximálny tepelný výkon kW | Priemerný odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Maximálny odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Ročný odber zemného plynu tisíc m <sup>3</sup> /rok |
|------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| Pod Lieštim II – OV, zariadenia tur. ruchu, šport, ubytovanie cca 50 l             | 90                         | 6                                                 | 11                                                | 18                                                  |
| Pri ihrisku - OV, zariadenia tur. ruchu, šport, ubytovanie cca 50 l                | 90                         | 6                                                 | 11                                                | 18                                                  |
| Peklo - OV, zariadenia tur. ruchu, šport, obyť. budovy, ubytovanie cca 100 l       | 180                        | 12                                                | 22                                                | 36                                                  |
| Ondráška – rekreácia, agroturistika                                                | 40                         | 2                                                 | 4                                                 | 8                                                   |
| Pod Brezím – rekreácia, agroturistika                                              | 40                         | 2                                                 | 4                                                 | 8                                                   |
| Vyšné Brezie - OV, zariadenia tur. ruchu, šport, obyť. budovy, ubytovanie cca 58 l | 105                        | 7                                                 | 13                                                | 21                                                  |
| <b>Celkom prírastok k existujúcemu stavu</b>                                       | <b>545</b>                 | <b>35</b>                                         | <b>65</b>                                         | <b>109</b>                                          |

Predpokladané parametre zvýšenia odberu zemného plynu pre plochy podnikateľských aktivít výrobných, nevýrobných, skladov :

| Územie odberu zemného plynu (lokalita)       | Maximálny tepelný výkon kW | Priemerný odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Maximálny odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Ročný odber zemného plynu tisíc m <sup>3</sup> /rok |
|----------------------------------------------|----------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| UPS Šmidkeň                                  | 400                        | 25                                                | 50                                                | 80                                                  |
| Vyšé Mesta I                                 | 2600                       | 150                                               | 300                                               | 330                                                 |
| Vyšé Mesta II                                | 300                        | 15                                                | 30                                                | 34                                                  |
| vo výhlade Vyšé Mesta                        | 1400                       | 80                                                | 160                                               | 180                                                 |
| <b>Celkom prírastok k existujúcemu stavu</b> | <b>4700</b>                | <b>270</b>                                        | <b>540</b>                                        | <b>624</b>                                          |

Predpokladané parametre zvýšenia odberu zemného plynu spolu pre obec Hybe :

| Územie odberu zemného plynu (lokalita)                                            | Maximálny tepelný výkon kW | Priemerný odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Maximálny odber zemného plynu m <sup>3</sup> /hod | Ročný odber zemného plynu tisíc m <sup>3</sup> /rok |
|-----------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| Existujúci stav – RD, BD, OV, výroba                                              | 2100                       | 111                                               | 248                                               | 193                                                 |
| Navrhované plochy bývania                                                         | 6540                       | 385                                               | 964                                               | 1311                                                |
| Navrhované plochy športu a rekreácie                                              | 545                        | 35                                                | 65                                                | 109                                                 |
| Navrhované plochy podnikateľských aktivít výrobných, nevýrobných aktivít, skladov | 4700                       | 270                                               | 540                                               | 624                                                 |
| <b>Predpokladaný celkový prírastok</b>                                            | <b>13 885</b>              | <b>801</b>                                        | <b>1 817</b>                                      | <b>2 237</b>                                        |
| predpokladaný nárast oproti existujúcemu stavu vyjadrený v %                      | o 661 %                    | o 722 %                                           | o 733 %                                           | o 1159 %                                            |

#### Zabezpečenie predpokladaných spotrieb zemného plynu

Pre realizáciu uvedených zámerov je nutné zabezpečiť výstavbu ďalších vetiev obecného plynovodu. Bude to možné realizovať ako rozšírenie jestvujúcich vetiev plynovodu, poprípade výstavby nových vetiev plynovodu. Tieto sú konkretizované v nasledujúcich tabuľkách a v priloženom 6-tom Výkrese riešenia verejného technického vybavenia – elektrická energia a telekomunikácie, plyn.

Prehľad navrhovaných plynovodov :

| Predmet odberu zemného plynu                                                                                              | Menovitý priemer potrubia mm | Dĺžka potrubia m |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|------------------|
| Spojovacia vetva pre prívod plynu do lokalít UPS Šmidkeň, Vyšé Mesta I, Vyšé Mesta II, Vyšný Koniec vo výhlade Vyšé Mesta | DN 100                       | 255              |
| Napojenie plochy výroby – lokalita Vyšé Mesta II                                                                          | DN 100                       | 610              |
| Napojenie plochy výroby – lokalita Vyšé Mesta I                                                                           | DN 100                       | 595              |

|                                                                                                                                                             |        |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|------|
| Napojenie plochy výroby vo výhlade – lokalita Vyše Mesta                                                                                                    | DN 100 | 485  |
| Spojovacia vetva pre prívod plynu do lokalít bývania, športu a rekreácie Niže Mesta, Pod Brezím, Kokavská cesta I, vo výhlade Na chrasti, Kokavská cesta II | DN 100 | 730  |
| Spojovacia vetva pre prívod plynu do lokalít bývania – Kokavská cesta I, vo výhlade Kokavská cesta II                                                       | DN 100 | 810  |
| Spojovacia vetva pre prívod plynu do lokalít bývania, športu a rekreácie – Pod Brezím, vo výhlade Na chrasti                                                | DN 80  | 280  |
| Napojenie plochy bývania vo výhlade v lokalite Na chrasti                                                                                                   | DN 80  | 610  |
| Napojenie plochy športu a rekreácie v lokalite Pod Brezím                                                                                                   | DN 50  | 170  |
| Napojenie plochy bývania v lokalite Niže Mesta                                                                                                              | DN 80  | 390  |
| Spojovacia vetva pre prívod plynu do lokalít bývania, športu a rekreácie Pod Lieštim II, Pod Lieštim III, Vyšné Hony, Pri ihrisku                           | DN 80  | 1020 |
| Spojovacia vetva pre prívod plynu do lokalít bývania, športu a rekreácie Pod Lieštim III, Pri ihrisku                                                       | DN 50  | 220  |

Celkový prehľad navrhovaných plynovodov :

| Menovitý priemer potrubia            | Pôvodné plynovody dĺžka v m | Navrhované plynovody dĺžka v m | Spolu plynovody dĺžka v m |
|--------------------------------------|-----------------------------|--------------------------------|---------------------------|
| DN 50                                | 0                           | 390                            | 390                       |
| DN 80                                | 500                         | 2300                           | 2800                      |
| DN 100                               | 2900                        | 3485                           | 6385                      |
| DN 150                               | 3500                        | 0                              | 3500                      |
| Spolu                                | 6900                        | 6175                           | 13075                     |
| <b>Nárast oproti pôvodnému stavu</b> | <b>0</b>                    | <b>0</b>                       | <b>o 89 %</b>             |

### Ochranné pásma

Pri výstavbe stavebných objektov v blízkosti stredotlakových plynovodov je potrebné dodržať minimálnu vzdialenosť 2,0 m. Pri výstavbe inžinierskych sietí je potrebné dodržať odstupové vzdialenosti podľa STN 73 6005.

Pri výstavbe stavebných objektov a inžinierskych sietí v blízkosti vysokotlakových plynovodov je potrebné dodržiavať podmienky stanovené s STN 38 6410. Tu sú stanovené minimálne vzdialenosti jednotlivých objektov pre jednotlivé svetlosti plynovodov a pre stavby rozličného účelu. VVTL plynovod prechádza katastrálnym územím obce, ktoré je vedené v priestore, s prevažne poľnohospodárskymi a lesnými porastmi. Nepredpokladá sa výstavba obytných objektov s hustým zoskupením obyvateľstva ani objektov železničného staviteľstva.

Pre objekty poľnohospodárskeho a podobného využitia a cesty účelového využitia je minimálna svetlá vzdialenosť od plynovodu 50 m na obidve strany od okraja potrubia. Pri skladiskách s ľahko horľavými materiálmi je dovolená minimálna vzdialenosť 125 m od okraja potrubia na obidve strany. Pre súbeh elektrického vedenia VN a VVN je minimálna vzdialenosť 30 m. Ostatné inžinierske siete budú vzdialené podľa vyššie uvedenej STN 8 6410 čl.4.4.2 vo vzdialenosti od 3 do 20 m podľa typu inžinierskej siete.

### Pri riešení ÚPN-O z hľadiska zásobovania plynom bude potrebné :

- vzhľadom na časový rozvojový plán (do roku 2022 návrh – I.etapa, 3 lokality Vyše Mesta, Na chrasti, Kokavská cesta II počítané pre výhľad do roku 2032 – II.etapa) a rozsah riešeného územia obce predpokladáme, že si nárast odberu zemného plynu vyžiada novú investíciu do nových STL plynovodov, pričom nepredpokladáme zvýšenie prepravného výkonu regulačnej stanice umiestnenej v k.ú. obce Lipt. Kokava

- doporučujeme v nasledujúcich vyšších stupňoch ÚPD previesť podrobnejší hydraulický výpočet nových parametrov zvýšenia odberu zemného plynu v obci s nadväznosťou na existujúce miestne siete

- v súčasnosti na základe vlastných prieskumov je predpokladaný stav plynifikácie obce na úrovni 6% z celkového množstva bytov, v návrhu pre ďalšiu realizáciu plynovodov ale i ostatných iných zdrojov (prevažne pevné palivá čiastočne elektrická energia) by bolo vhodné urobiť pre obec energetickú koncepciu, ktorá by určila perspektívne zásobovanie teplom (napr.: „ekologicky čisté“ – využívanie alternatívnych zdrojov energií – vodná, veterná, slnečná energia, biomasa a pod.), ktoré by bolo pre väčšinu obyvateľov obce cenovo a prevádzkovo výhodné

- pri návrhu zástavby je potrebné rešpektovať existujúce trasy a umiestnenie vybudovaných plynárenských zariadení a dodržiavať ich ochranné pásma v zmysle príslušných STN a súvisiacich predpisov
- pri realizovaní plynových rozvodov a ostatných plynárenských zariadení dodržiavať všetky ochranné a bezpečnostné pásma v zmysle platnej legislatívy a každý návrh na rozširovanie miestnych plynovodov resp. zmeny v odberových množstvách zemného plynu je potrebné odsúhlasiť na SPP – distribúcia a.s., RC Žilina

## **2.12.5 TELEKOMUNIKÁCIE**

### **• STAV**

Miestna telefónna sieť MTS v obci je vyhotovená hlavnými rozvodmi – metalickými káblami TCEPKPFLE umiestnenými v zemi. Metalické káble sú vyvedené do ÚR a z nej sú vedené vzdušným vedením. Vzdušné vedenia sú prevažne na drevených stĺpoch popri miestnych komunikáciách v obci. V objekte obecného úradu, kde sa nachádza aj pošta je umiestnená hlavná ústredňa HR s kapacitou 408 účastníkov. Je pripojená na TTO Žilina, odbočením optickým káblom z uzlového telefónneho obvodu Liptovský Mikuláš. Na budove obecného úradu sa nachádza verejný telefónny automat. Súčasný stav telekomunikačných služieb pre potrebu obyvateľstva v obci je vo vyhovujúcom stave. V k.ú. obce sa nachádzajú dva anténne stožiare pre vykrívanie televíznych signálov STV 1, STV 2 a Markiza – Hybe I a Hybe II. Sú umiestnené na vyšších miestach a to nad diaľnicou a v lokalite Ziert pričom signál pokrýva väčšiu časť obce a aj široké okolie.

#### **Diaľkové káble**

Optický diaľkový kábel sa nachádza v severnej časti katastra obce Hybe a smeruje od Liptovského Mikuláša smerom na Poprad pozdĺž diaľnice. Vedený je zemou. Cez obec ďalej prechádza optický kábel, ktorý ide z Liptovského Hrádku a smeruje na obec Východná. V obci je umiestnený pozdĺž hlavnej komunikácie, ktorá je umiestnená cez stred obce Hybe. Vedený je zemou.

#### **Mobilná sieť**

Telefónny signál oboch (T-mobile, Orange) mobilných operátorov je zabezpečený z jedného anténneho stožiara, ktorý je umiestnený v juhozápadnej časti k.ú. obce Hybe pri lesných škôlkach v lokalite Červený kút. Od 04/2006 je uvedený do skúšobnej prevádzky prenosný stĺp pre káblovú televíziu obce MMDS (8 programov), ktorý je umiestnený pri lyžiarskom vleku – lokalita Peklo. Vo výhlade sa počíta s prenosom ešte 4 programov.

#### **Obecný rozhlas**

Rozvody miestneho rozhlasu v obci sú realizované na oceľových stĺpoch, na ktorých sú osadené reproduktory. Rozvody sú prevažne vedené vzdušným vedením pozdĺž miestnych komunikácií.

Stupeň telefonizácie :

|                              |            |
|------------------------------|------------|
| Počet bytových staníc        | 449        |
| Počet nebytových staníc      | 145        |
| Celkový počet staníc         | 594        |
| <b>Hustota telefonizácie</b> | <b>74%</b> |

### **• NÁVRH a VÝHLAD**

V súčasnej dobe je telekomunikačná sieť Slovak Telecom vedená do existujúcej telefónnej hlavnej ústredne v budove, do ktorej je zaústený optický kábel z uzlového telefónneho obvodu Liptovský Mikuláš.

Pre zabezpečenie 100% telefonizácie sa tento kábel a ústredňa intenzifikujú. Nová telekomunikačná sieť v navrhovaných lokalitách a v 3 výhľadových bude vedená z tejto stávajúcej telefónnej ústredne káblom TCEPKPFLE. Jednotlivé vedenia telekomunikačnej siete budú riešené pomocou telekomunikačných deliacich spojok. Navrhované lokality mimo zastavané územie obce sa zakabelizujú novými káblami TCEPKPFLE. Ostatné navrhované lokality budú telefonizované stávajúcou kabelážou a pridaním nových posilovacích vedení podľa potreby. Telekomunikačné káble budú vedené v zemných káblových ryhách spoločne s trasami ostatnej technickej infraštruktúry. Súbehy a križovanie jednotlivých vedení dodržať v zmysle platných STN.

#### **Mobilná sieť**

Pokrytie obce signálom obidvoch slovenských operátorov Orange a T-mobile je dostatočné, vykazuje 100% pokrytie územia.

**Obecný rozhlas**

Rozvody miestneho rozhlasu v obci pre navrhované územia budú vedené v zemných káblových ryhách spoločne s trasami ostatnej technickej infraštruktúry. Pripojenie sa prevedie z existujúcich rozvodov. Obecný rozhlas pre ozvučenie nových lokalít uložiť na stožiaroch vonkajšieho osvetlenia.

**Ochranné pásma**

Ochranné pásmo pre káblové telekomunikačné a oznamovacie rozvody je od krajného vodiča 1m na obe strany.

**Pri riešení ÚPN-O z hľadiska telekomunikačných a informačných sietí bude potrebné :**

- pred zemnými prácami je potrebné vytýčenie podzemných telekomunikačných sietí
- nové vedenia telekomunikačnej siete riešiť káblovým vedením v zemi s dodržaním ich ochranných pásiem v zmysle príslušnej STN a súvisiacich predpisov
- pri škodlivom rušení, ktoré bráni prevádzke zariadenia v súlade s jeho určením, je užívateľ povinný bezodkladne urobiť účinné ochranné opatrenia alebo ukončiť prevádzkovanie zariadenia (za rušenie sa považuje aj znemožnenie prevádzky spôsobené elektromagnetickým tienением alebo odrazmi elektromagnetických vln od stavieb, ktoré boli zhotovené po uvedení vedenia do prevádzky)
- k existencii podzemných alebo nadzemných vedení telekomunikačných sietí je potrebné požiadať Slovak telekom a.s., Bratislava o vyjadrenie
- vo vyššom stupni ÚPD bude je potrebné spracovať návrh telekomunikačnej infraštruktúry, z dôvodu zapracovania trás telekomunikačných vedení do územného rozhodnutia, po upresnení požadovaných podkladov a ich zapracovaní do PD, Slovak Telecom a.s. spracuje na základe písomnej požiadavky na zabezpečenie telekomunikačnej infraštruktúry realizačnú PD na telekomunikačné pripojenie a následnú realizáciu
- v ochrannom pásme telekomunikačných zariadení neumiestňovať stavby a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenia alebo vedenia telekomunikačnej siete, alebo ich plynulú a bezpečnú prevádzku

**2.13 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE****Zásady funkčného využitia územia vo vzťahu k ekologickej únosnosti**

Zásady funkčného využitia územia vychádzajú z podmienok legislatívnych noriem, ktorými sa riadi aj vypracovanie Územného plánu obce Hybe. Úlohou dokumentu je zosúladiť záujmy ochrany prírody a tvorby krajiny, ochrany PP a LPF s hospodárením a súčasne socio-ekonomickými aktivitami človeka s výsledkami trvalo udržateľného rozvoja.

Územný plán obce rieši obytnú funkciu v zastavanom území obce i v priamom dotyku s ním, podnikateľské aktivity výrobného, nevýrobného a skladového hospodárstva predovšetkým mimo hraníc z.ú. (severovýchodná časť – voľné plochy v smere cesty I/18 nad z.ú. a pod ochranným pásmom diaľnice) a športovo - rekreačnú funkciu (rozšírenie lokality pri existujúcom vlekú a pri ihrisku, nad diaľnicou D1, v juhozápadnej a južnej strane k.ú.). Práve toto posledné funkčné využitie je plánované ako alternatíva využitia prírodného potenciálu krajiny, ktorá je spojená s voľnými ubytovacími kapacitami a slúži zvýšeniu zamestnanosti miestnych obyvateľov. Keďže už koncept Územného plánu obce Hybe bol posudzovaný ako strategický dokument v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie výsledky záverečného stanoviska sú zapracované v celom rozsahu do predmetnej dokumentácie.

**Z hľadiska eliminácie alebo obmedzenia stresových prvkov v krajine ÚPN-O Hybe navrhuje :**

- pre umocnenie ekostabilizačných kvalít biocentra, interakčných území a biokoridorov podporovať a vytvárať podmienky pre lesné biocenózy, krovinnú vegetáciu a TTP s extenzívnym využívaním, zachovať a rekonštruovať najvzácnejšie fragmenty horských lúk s ich pôvodnou biodiverzitou, akceptovať prvky ÚSES ako územia s ekostabilizačnou funkciou a nezasahovať do nich takými aktivitami, ktorými by bola narušená ich funkcia
- intenzívnejšie využiť voľné plochy v zastavanom území obce pričom nevychleňovať plochy pre stavby, ktoré by mohli neprimeraným hlukom, zápachom, resp. prachom obťažovať obyvateľov obce priamo v obytnom a rekreačnom území

- v celom k.ú. lokalizovať len také podnikateľské aktivity výrobného charakteru, ktoré neznečisťujú životné prostredie, neuvažovať s rozšírením chovu hospodárskych zvierat v hospodárskych dvoroch, ktoré sú v kontakte s obytným a rekreačným územím

- pri výstavbe priemyselných areálov, skládkach a určitých rozvojových zámerov môžu niektoré aktivity podliehať hodnoteniu vplyvov na životné prostredie (zákon č. 24/2006 Z.z.)

- zaviesť v obci úplný separovaný zber odpadov (aj v areály cintorína), rekultivovať plochy bývalej skládky odpadu, zamedziť a sústavne odstraňovať drobné nelegálne skládky odpadov vytvárané občanmi s cieľom zabezpečiť ochranu kvality podzemných vôd a estetizáciu prostredia

- vybudovať novú skládku biologického odpadu v lokalite Bývalý lom, požiaru vežu v lokalite Kráľova Flomberg

- chrániť areáli mokradí, význačné lokality vyhlásiť za chránené, vylúčiť zmenu vodného režimu, zabezpečiť na nich resp. v ich blízkosti znížené používanie, prípadne vylúčenie používania pesticídov a hnojív a rekultivačných prác

- venovať väčšiu pozornosť RD Hybe pri údržbe poľných hnojísk a močkových jám, kontaminácii pôdy chemickými látkami, nadmernej aplikácii organických hnojív

- starostlivosť o lesné ekosystémy vykonávať prostredníctvom jemnejších foriem hospodárskych spôsobov s maximálnym využitím prirodzeného zmladenia a sadbového materiálu miestnej proveniencie, znížiť pri obnove lesa zastúpenie smreka a vylúčiť veľkoplošné holoruby

- na LPF alebo vo vzdialenosti do 50 m od hranice lesného pozemku neumiestňovať nijaké aktivity (zákon č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení noviel a súvisiacich predpisov)

- rešpektovať podmienky ochrany prírody z návrhových listov RÚSES, území NATURA 2000, Programu starostlivosti o NAPANT a TANAP a ďalších podmienok vyplývajúcich z jednotlivých stupňov ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a vykonávacích vyhlášok

- v súčasnosti na základe vlastných prieskumov je predpokladaný stav plynofikácie obce na úrovni 6% z celkového množstva bytov, v návrhu pre ďalšiu realizáciu plynovodov ale i ostatných iných zdrojov (prevažne pevné palivá čiastočne elektrická energia) by bolo vhodné urobiť pre obec energetickú koncepciu, ktorá by určila perspektívne zásobovanie teplom (napr.: „ekologicky čisté“ – využívanie alternatívnych zdrojov energií – vodná, veterná, slnečná energia, biomasa a pod.), ktoré by bolo pre väčšinu obyvateľov obce cenovo a prevádzkovo výhodné

- výstavba verejnej kanalizácie a novej spoločnej biologickej ČOV pre obce Hybe - Východná v lokalite Niže Mesta I ako jedno z preventívnych opatrení na zabránenie ďalšiemu šíreniu prenosných ochorení (výskyt hepatitídy A), pre odkanalizovanie chatových lokalít riešiť M-ČOV individuálne alebo spoločne ako združenú investíciu v dotknutej lokalite

- obnovenie návrhu plôch pre vybudovanie protipovodňových nádrží so zlepšením ekologickej ale i rekreačno-oddychovej funkcie na 2 miestach – na Brtáňovom potoku lokalita Hôrka a protipodňového poldra v lokalite Za rybníkom

- podporovať estetizáciu obce hlavne udržiavaním čistoty a poriadku, poskytovaním kvalitných služieb, revitalizovať historické centrum obce, pamiatky a architektonicko-historické segmenty, verejnú zeleň v priestore Hlavného námestia s prechodom cez parčík pri pomníku L. Orphanidesa až po námestie Jericho, vylepšiť vstup do obce, úpravu hlavných cestných komunikácií, okolie verejných budov

- upozorniť na veľmi nevhodný trend v spoločnosti a to optické znečistenie novými dominantami v krajine ako sú nadrozmerne reklamné pútače, bilbordy atď., ktoré majú komerčný charakter a v krajine s vysokým prírodným potenciálom a krajinárskou hodnotou sú absolútne nevhodné

- na celoštátnej úrovni znížiť prašnosť, hlučnosť, vibrácie a plyné exhaláty na všetkých komunikáciách i verejných priestranstvách, zvýšiť bezpečnosť cestnej premávky, najmä bezpečnosť chodcov pred kolíziami a motorovými vozidlami, zlepšiť údržbu, dopravné značenie, signalizáciu a osvetlenie komunikácií a verejných priestranstiev

- zabezpečiť monitoring vybraných ukazovateľov kvality životného prostredia a vplyvov na zdravie obyvateľov v návrhovom období ÚPN-O, predovšetkým hlukového a imisného zaťaženia s dôrazom na dodržanie príslušných normou stanovených limitov v kritických situáciách

- z hľadiska uplatnenia v krajinnej scenérii citlivo pristupovať k začleneniu významných stavieb do existujúcej štruktúry zástavby

- minimalizovať hmotovou štruktúrou a výškovou gradáciou navrhovanej zástavby bariérový efekt pre exponované priehľady na historické a prírodné dominanty obce

## **Zásady vymedzenia hraníc zastavaného územia obce, návrh opatrení na zachovanie a obnovenie krajinnno-estetických hodnôt územia**

Rozšírenie hranice zastavaného územia obce pre nové lokality je na plochách PP, ktoré sú v bezprostrednom kontakte s jestvujúcou zástavbou a spolu sceľujú urbanistickú štruktúru obce.

### Návrh opatrení na zachovanie a obnovenie krajinnnoestetických hodnôt územia :

- dotvoriť monotónnu poľnohospodársku krajinu navrhovanými prvkami ÚSES
- navrhnúť ekostabilizačné prvky
- pre zníženie ohrozenia pôdy veternou eróziou budovať pôdoochranné pásy zelene
- vytvoriť nové plochy nelesnej drevinovej vegetácie

## **ROZBOR SÚČASNÉHO STAVU ZLOŽIEK ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

### **• Voda**

#### Podzemné vody

Horniny paleozoika majú slabú až veľmi slabú puklinovú priepustnosť a na nepriepustných horninách a pôdach vychádzajú podzemné vody na povrch a menia sa na povrchové, lokálne na mokrade. V hornej časti povodia Hybice a jej pravostranných prítokov, hlavne v oblasti Sihly a Hybských lazov sú na mnohých miestach mokrade s typickými rastlinnými spoločenstvami. V južnej časti územia okolo tokov Biely Váh, Čierny Váh a Váh je územie tvorené vrstvami mezozoika s vápencovo-dolomitickými vrstvami s dobrou priepustnosťou a vytvárajú vhodné podmienky na akumuláciu podzemných vôd.

Z vodohospodárskeho hľadiska možno hodnotiť územie ako oblasť s pozitívnou bilanciou povrchových a podzemných vôd s perspektívou čiastočného využitia ako zdrojov pitnej vody. Kvalitu podzemných vôd môže ohrozovať nedobudovaná kanalizácia v obci a veľkochov živočíšnej výroby v Roľníckeho družstva Hybe.

#### Povrchové vody

Čo sa týka širších vzťahov, dotknuté územie patrí k Čiernomorskému úmoriu - dunajskému, do ktorého ústia slovenské rieky z rozvodnice v Popradskom okrese. Hybský kataster patrí do Povodia horného Váhu, vytvoreného sútokom Bieleho Váhu (je najzachovalejší plocha povodia 123,60m<sup>2</sup>, na ňom sa nachádza i sústava rybníkov strediska genofundu rýb Biely Váh, ktoré v súčasnosti obhospodarujú ŠL TANAP Tatranská Lomnica), ktorý pramení v masíve Kriváňa výtokom zo Zeleného plesa a Čierneho Váhu, ktorý pramení v severnej časti Kráľovej hole. Váh je zaradený medzi vodohospodársky významné toky s označením 4-21- 01- 038.

V území dominuje v severo-južnej línii potok Hybica (plocha povodia 39,80m<sup>2</sup>), s pravostrannými a menej výdatnými ľavostrannými prítokmi, pramení medzi Nadbanským a Tromi studničkami v Popradskom okrese a vlieva sa do Váhu pri osade Hlboké - Červený kút. Najvýdatnejšími prítokmi Hybice sú pravostranné prítoky, v severnej časti katastra je to Hlboký jarok a nižšie Brtáňov potok, ktorý sa vlieva do Hybice v dolnej (západnej) časti obce Hybe. Prítoky Hybice nemajú výrazný spád, ovplyvnené sú jarnými vodami z topiaceho sa snehu a privalovými letnými zrážkami. V juhovýchodnej časti katastra ovplyvňuje územie potok Biely Váh, na juhu Čierny Váh a od ich sútoku pod Vachtárovou pri Kráľovej Lehote rieka Váh až po osadu Hlboké. Korytá tokov v záujmovom území nie sú výraznejšie pretvorené človekom (okrem znečistenia) a brehové porasty majú väčšinou dobré stabilizačné vlastnosti.

Režim odtoku v povodí Váhu je snehovo-dažďový, s maximálnymi prietokmi v povrchových tokoch v mesiacoch apríl a máj, s minimálnymi v mesiacoch január a február. Akumulácia vody v území prebieha v mesiacoch november – marec.

Údaje SHMÚ – M – denné prietoky (Q) :

| Tok       | Hydrogeol. číslo | Plocha povodia         | Q <sub>a</sub> (m <sup>3</sup> .s <sup>-1</sup> ) | Q <sub>md</sub> (m <sup>3</sup> .s <sup>-1</sup> ) |       |       |       |       |       |       |
|-----------|------------------|------------------------|---------------------------------------------------|----------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|           |                  |                        |                                                   | 30                                                 | 90    | 180   | 270   | 330   | 355   | 364   |
| Biely Váh | 4-21-01-037      | 123,90 km <sup>2</sup> | 1,808                                             | 3,540                                              | 2,140 | 1,370 | 0,964 | 0,729 | 0,607 | 0,489 |
| Hybica    | 4-21-01-058      | 39,80 km <sup>2</sup>  | 0,520                                             | 1,145                                              | 0,615 | 0,340 | 0,190 | 0,110 | 0,070 | 0,031 |

N-ročné prietoky (Q) :

| Tok       | Hydrogeol. číslo | Plocha povodia         | Trieda spoľahlivosti | Q <sub>N</sub> (m <sup>3</sup> .s <sup>-1</sup> ) |       |       |       |       |       |       |
|-----------|------------------|------------------------|----------------------|---------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|           |                  |                        |                      | 30                                                | 90    | 180   | 270   | 330   | 355   | 364   |
| Biely Váh | 4-21-01-037      | 123,90 km <sup>2</sup> | II.                  | 3,540                                             | 2,140 | 1,370 | 0,964 | 0,729 | 0,607 | 0,489 |
| Hybica    | 4-21-01-058      | 39,80 km <sup>2</sup>  | II.                  | 1,145                                             | 0,615 | 0,340 | 0,190 | 0,110 | 0,070 | 0,031 |

Q<sub>a</sub>(m<sup>3</sup>.s<sup>-1</sup>) – dlhodobý ročný prietok

$Q_{md}$  ( $m^3 \cdot s^{-1}$ ) – priemerné denné prietoky dosiahnuté alebo prekročené priemerne počas m dní v roku

$Q_N$  ( $m^3 \cdot s^{-1}$ ) – maximálne prietoky dosiahnuté alebo prekročené priemerne raz za N rokov

V súčasnosti patrí Biely Váh podľa kyslíkového režimu do II. triedy čistoty, podľa základných chemických a fyzikálnych parametrov do IV. triedy čistoty, podľa doplňujúcich chemických parametrov do IV. triedy čistoty. Medzi hlavné zdroje znečistenia týchto tokov patria kanalizačné výpuste z rodinných domov, zaznamenaný bol zvýšený obsah nerozpustných látok. Predpokladáme, že znečistenie je v takom rozsahu a takého charakteru, že sú ho schopné toky v rámci svojich samočistiacich schopností eliminovať.

Kategórie čistoty povrchových vôd podľa Generelu ochrany a racionálneho využívania vôd (2002) :

| Čiastkové povodie | Skupina A | Skupina B | Skupina C | Skupina D | Skupina E |
|-------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| Biely Váh         | II        | II        | II        | II        | IV        |

Skupina A – kyslíkový režim, Skupina B – základné fyzikálno-chemické ukazovatele, Skupina C – nutrienty, skupina D – biologické ukazovatele, Skupina E – mikrobiologické ukazovatele

Údaje o znečistení tokov, ktoré poskytol správca tokov SVP š.p. Povodie Váhu :

| Tok       | Ukazovateľ $mg l^{-1}$ |                    |      |                    |                   |
|-----------|------------------------|--------------------|------|--------------------|-------------------|
|           | BSK <sub>5</sub>       | CHSK <sub>CR</sub> | NL   | P <sub>CELK.</sub> | N-NH <sub>4</sub> |
| Biely Váh | 2,2                    | 12,1               | 9,0  | 0,04               | 0,05              |
| Hybica    | 1,4                    | 14,0               | 23,0 | 0,07               | 0,07              |

#### • Pôda

Pôdne typy, druhy a pôdotvorný substrát ako aj sklonitosť reliéfu je možné vyčítať z bonitovaných bôdno-ekologických jednotiek. V katastrálnom území predovšetkým v okolí zastavaného územia sú na väčšine poľnohospodárskej pôdy vybudované meliorácie (priebeh trás je znázornený v grafickej časti).

Kontaminácia pôdy je sprievodným javom intenzívneho poľnohospodárstva a môže byť spôsobená aj imisným spádom škodlivín zo znečisteného ovzdušia. V riešenom území je predpoklad poškodenia a kontaminácie pôdy dlhodobou aplikáciou veľkých dávok agrochemikálií. Za poškodenie pôdy vodnou eróziou sme považovali plochy dlhodobejšie používané ako orné pôdy s vysokou až veľmi vysokou náchylnosťou na vodnú eróziu. Takéto plochy sa nachádzajú na stredne strmých až strmých svahoch.

Na zvýšenie úrodnosti poľnohospodárskej pôdy sa používajú agrotechnické (veľmi hlboké pôdy -podrývať, plytké pôdy -nepodrývať, proti kyslej pôdnej reakcii -melioračné vápnenie), agrobiologické (zvýšiť podiel humusu v ornici organickými hnojivami – maštalný hnoj, kvalitný kompost) a hydrotechnické opatrenia (na zamokrených miestach previesť technické hnojenie).

#### • Ovzdušie

V riešenom území sú evidované malé i stredné zdroje znečistenia ovzdušia. K malým zdrojom patria plynové kotolne v objektoch - Hostinec u Pacha, Pallay servis, Obecný úrad. K stredným zdrojom kotolne v objektoch – Základná škola, Veľkočov hovädzieho dobytku RD Hybe, Čerpacia stanica RD Hybe, Školiace a rokovacie zariadenie Daňového úradu SR, Rekreačné zariadenie Kotva, Čerpacia stanica OMV-Sever (Hybe I) a Čerpacia stanica OMV-Juh (Hybe II).

Obec je čiastočne plynoifikovaná teda vyskytujú sa v obci i kotolne na pevné palivo (predovšetkým v rodinných domoch), ktoré znečisťujú ovzdušie dymom. Ďalej kvalitu ovzdušia znečisťujú exhaláty z automobilovej dopravy prechádzajúcej obcou (cesta I/18, diaľnica D1), pachy z nedokonalého technického riešenia likvidácie tekutých odpadov z jednotlivých domov a taktiež pachy pochádzajúce z neporiadku a špiny nachádzajúcej sa v blízkosti domov niektorých občanov.

#### • Biota

##### Vegetácia a flóra

Z fytogeografického hľadiska patrí dotknuté územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu flóry vnútrokarpatských kotlín (*Intercarpaticum*), okresu Podtatranské kotliny, podokresu Liptovská kotlina, vegetačný stupeň smrečinový.

Vegetačný kryt závisí od horninového podkladu, polohy a klimatických podmienok. Na území Slovenska aj Liptova prešla vegetácia zložitým vývojom, pôvodné lesné spoločenstvá menili svoju štruktúru a v hospodársky využívannej krajine človek premenil lesy na lúky, pasienky a časť územia využíva na pestovanie kultúrnych rastlín. Pôvodné lesné spoločenstvá typické pre dané územie, nazývame potenciálnou vegetáciou, ktorá by existovala v krajine bez zásahu človeka. Geobotanické členenie nám poskytuje základnú informáciu o potenciálnej vegetácii územia.

**Lužné lesy podhorské a horské - Al** (*Alnion glutinoso-incanae*, *Salicion triandrae*, *Salicion eleagni*) predstavujú v alúviu podhorských a horských tokov potenciálnu vegetáciu. Zvyšky týchto lesov sa zachovali v stredných a horných častiach tokoch, a zahŕňajú jelšové a jaseňovo-jelšové lužné lesy, ktoré sú pokračovaním vrbovo-topoľových lužných lesov z nižších častí územia a sú závislé na vysokej hladine podzemných vôd. Najčastejšími druhmi je vrba sivá (*Salix eleagnos*), vrba purpurová (*Salix purpurea*), jelša sivá (*Alnus incana*), v smrekovom stupni smrek obyčajný (*Picea abies*), bylinný podrast je pestrý, s prevahou hydrofilných rastlín. V pahorkatinovom a horskom stupni prevláda jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), vrba krehká (*Salix fragilis*), smrek obyčajný (*Picea abies*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), brezy (*Betula sp.*), zemolez čierny (*Lonicera nigra*), z bylín smľaz chlpkatý (*Calamagrostis villosa*).

**Bukové lesy kvetnaté - F** (*Eu-Fagenion*) s výskytom v podhorskom a horskom stupni na viacerých geologických podložiach, na sviežich pôdach, s bohatým bylinným podrastom. Časť územia s výskytom týchto lesov bola premenená na poľnohospodársku pôdu, prevažne pasienky. Druhovo sú zastúpené buk lesný (*Fagus sylvatica*), dub zimný (*Quercus petraea*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), brest horský (*Ulmus glabra*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) a zriedkavo smrek obyčajný (*Picea abies*).

**Vrchoviská a prechodné rašeliniská - V**, výskyt v severo-východnej časti územia na nepriepustných pôdach, rašelinníky sú značne potlačené odvodnením územia, jedná sa o prechodné typy, ale často s ohrozenými a v krajině dnes už vzácnymi druhmi.

**Smrekové lesy zamokrené - Ba** (*Eu-Vaccinio-Piceion*), výskyt na kyslejších, oglejených hnedozemiach až kamenistých pôdach vo vyšších častiach katastra s väčším sklonom a vysokou hladinou podzemných vôd. Druhové zastúpenie smrek obyčajný (*Picea abies*), jedľa biela (*Abies alba*), topoľ osikový (*Populus tremula*), jelša sivá (*Alnus incana*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), breza biela (*Betula pubescens*), vrba sliezka (*Salix silesiaca*), vrba rakytová (*Salix caprea*), borovica lesná (*Pinus sylvestris*), v bylinnom podraсте praslička lesná (*Equisetum sylvestris*), smľaz chlpkatý (*Calamagrostis villosa*), brusnica čučoriedková (*Vaccinium myrtillus*), podbelica alpská (*Homogyne alpina*), metlica trsnatá (*Deschampsia caespitosa*), na močaristých plochách záružlie močiarné horské (*Caltha palustris*, subsp. *laeta*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*) a ďalšie.

Pestrosť flóry v území ovplyvňuje vertikálne členenie, vhodnosť podmienok na biotope, ktoré sú často ovplyvnené poľnohospodárskou a lesníckou činnosťou. Napriek tomu je na zachovalých častiach územia pomerne pestrá vegetácia v okolí povodia Hybice, PP Hybicej tiesňavy, alúvia Bieleho Váhu a na lokálnych mokradiach roztrúsených v území, kde môžeme nájsť mnohé chránené druhy z čeľade orchideovitých (Orchideaceae), kľukvu močiarnu (*Oxycoccus palustris*), tučnicu obyčajnú (*Pinguicula vulgaris*), rosičku okrúhlostú (*Drosera rotundifolia*) a mnohé ďalšie.

V severnej časti katastrálneho územia prevládajú z trvalých trávnych porastov (TTP) krátkosteblové kvetnaté pasienky zväz *Cynosurion cristati*, podzväz *Polygalo-Cynosurenion* s prevahou druhov: hrebienka obyčajná (*Cynosurus cristatus*), psinček tenučký (*Agrostis capillaris*), alchemilka (*Alchemilla sp.*), zvonček konársky (*Campanula patula*), psica tuhá (*Nardus stricta*), nátržník vzpriamený (*Potentilla erecta*) a pod. Pod pasienkami smerom k obci prevládajú intenzifikované lúky s dominanciou rezačky laločnatej (*Dactylis glomerata*) s podstatne menšou biodiverzitou. Vzhľadom na množstvo podmäčianých lokalít, miestne pramene a občasné toky sa tu nachádzajú tiež vzácnejšie biotopy zväz *Calthion*, podzväz *Caltenion* s prevahou druhov záružlie močiarné (*Caltha palustris*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*), kuklík potočný (*Geum rivale*) atď.

### Fauna

Z hľadiska členenia na živočíšne regióny patrí územie do provincie Karpaty, oblasti Západné Karpaty - vnútorného obvodu, centrálneho nízkotatranského okrsku (Kozie chrbty) - vonkajšieho obvodu, podtatranského okrsku (Liptovská kotlina)

Fauna v dotknutom území sa vyznačuje pestrosťou a rozšírením viacerých zoogeografických prvkov - boreálne, kozmopolitné, európske, palearktické, holarktické, sibírske druhy, endemitné aj reliktné druhy. Zastúpených je viacero typov živočíšnych spoločenstiev, dominujú zoocenózy lúk a pasienkov, lužných a ihličnatých lesov. Územie pozitívne v tomto smere ovplyvňuje prítomnosť rozsiahlych chránených území v okolí, čím sa dostávajú mnohé vzácne druhy ako návštevníci, či pri hľadaní potravinových zdrojov. Bohato zastúpená je hlavne fauna vtákov, vrátane kritériových druhov pre navrhované chránené vtáčie územie Tatry, z hľadiska migrácie preto predstavuje priestor veľmi významné umiestnenie v rámci Liptovskej kotliny. Na rozdiel od rastlinných druhov výskyt registrovaných druhov živočíchov môžeme považovať za celoplošný, príklad druhového spektra uvádzame nižšie pri faune VCHÚ a MCHÚ. Negatívnym prvkom v priestore je umiestnenie diaľnice v území, ktorá pre mnohé druhy znamená neprekonateľnú bariéru pri migráciách.

• **Zoocenózy lužných lesov**, sú to biotopy s permanentnou prítomnosťou vody, alebo aspoň vlhkého prostredia, ktoré vyhovujú mnohým druhom hmyzu ako dvojkrídlovce (*Diptera*), blanokrídlovce (*Hymenoptera*), chrobáky (*Coleoptera*), mäkkýše (*Mollusca*), pavúkovce (*Arachnea*), obojživelníky (*Amphibia*), vtáky (*Aves*) a ďalšie.

• **Zoocenózy ihličnatých lesov** poskytujú ideálne útočisko pre prítomné živočíchy, zahŕňajú preto širšiu paletu druhov ako predchádzajúci typ, biodiverzitu obohacujú hlavne vyššie stavovce ako jeleň hôrny (*Cervus elaphus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), mačka divá (*Felis sylvestris*), vlk dravý (*Canis lupus*) sviňa divá (*Sus scrofa*) a mnohé ďalšie.

• **Zoocenózy lúk a pasienkov** poskytujú útočisko teplomilnejším skupinám hmyzu ako motýle (*Lepidoptera*) blanokrídlovce (*Hymenoptera*), chrobáky (*Coleoptera*), rovnokrídlovce (*Orthoptera*), bzdochy (*Heteroptera*), cikády (*Auchenorrhyncha*), pavúkovce (*Arachnea*) a ďalšie.

• **Zoocenózy polí** sú výrazne ovplyvnené činnosťou človeka, majú menšiu diverzitu ako predchádzajúce, ale niektoré druhy sa dokázali zmeneným podmienkam natoľko prispôsobiť, že môžeme hovoriť až o premnožení. Početnosť druhov a jedincov závisí od intenzity hospodárenia.

Typickými druhmi polí sú blanokrídlovce (*Hymenoptera*), dvojkrídlovce (*Diptera*), chrobáky (*Coleoptera*), vošky (*Aphidinea*), jež bledý (*Erinaceus concolor*), lasica myšozravá (*Mustela nivalis*), hraboš poľný (*Microtus arvalis*) atď. a mnohé druhy vtákov.

• **Zoocenózy vôd**. Toky v území sú prirodzenými migračnými cestami a biokoridormi vodných, ale aj iných druhov živočíchov. Sprievodným znakom tokov je pobrežná vegetácia, v ktorej nachádzajú tieto druhy skrýše i obydlie. Typickými vodnými druhmi sú vážky (*Odonata*), druhy zoobentosu, ryby (*Osteichthyes*), obojživelníky (*Amphibia*), vydra riečna (*Lutra lutra*), atď.

Vzácne a ohrozené druhy rastlín a živočíchov sú v zmysle Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny a Vyhlášky č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody chránené aj vo voľnej krajine, nie len v chránených územiach.

### **Faktory negatívne ovplyvňujúce kvalitu životného prostredia**

Medzi negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú kvalitu riešeného územia z hľadiska životného prostredia zaraďujeme :

- hluk, prach, vibrácie, exhaláty ale aj nežiadúce osvetlenie vo večerných hodinách pri trase cesty I/18 cez obytné územie obce – zdrojom hluku v riešenom území je cestná doprava a to predovšetkým cesta I/18, a diaľnica D1 vedená mimo z.ú. obce
- pôdy potenciálne ohrozené eróziou
- miestne zdroje znečistenia ovzdušia - či už malé alebo stredné, obec je čiastočne plynofikovaná takže do úvahy prichádzajú i kotolne v rodinných domoch
- znečistenie splaškovými vodami z domácností keďže v obci nie je vybudovaná kanalizácia
- pri vjazde do obce po pravej strane cesty I/18 zo smeru Lipt. Mikuláš je priestor, v ktorom sa ťažil vápenec pričom doporučujeme aby sa ťažba v budúcnosti neobnovila

### **Faktory pozitívne ovplyvňujúce kvalitu životného prostredia**

Medzi pozitívne faktory, ktoré ovplyvňujú kvalitu riešeného územia z hľadiska životného prostredia zaraďujeme :

- hodnoty architektonicko-historické spojené s kultúrnymi tradíciami obce a okolitým prírodným prostredím (súčasná chránená územia, ekostabilizačné prvky ÚSES, lesné komplexy, nelesná drevinová vegetácia, sprievodná vegetácia tokov, remízky, vetrolamy, vegetácia pozdĺž spevnených a poľných ciest, solitérna a plošná zeleň lúk a pasienkov a druhovo pestré trvalé trávne porasty)
- dobré ekonomické podmienky pre život človeka- výhodná poloha obce vo väzbe na hlavné dopravné trasy v území a na hospodárske ťažiská v regióne
- rekreačná krajina v k.ú. obce i návštevnosť na rozvojové priestory vo Vysokých i Nízkych Tatrách, špecifická flóra i fauna, v návrhu genofondová lokalita (fauny, flóry) alúvium Bieleho Váhu
- návrhy vegetačného prepojenia prostredníctvom biokoridorov, biocentier a interakčných prvkov a taktiež lokálne návrhy na ozelenenie v zastavanom území obce, ktoré aj pozitívne ovplyvňujú zdravie obyvateľstva v obci
- zavedená separácia zberu odpadov
- poľnohospodárska krajina s vysokoprodukčnými pôdami
- plochy verejnej zelene a nelesnej drevinnej vegetácie v z.ú. obce

## NÁVRH ZÁSAD A OPATRENÍ PRE NAKLADANIE S ODPADMI

Územný plán obce Hybe rieši problematiku odpadového hospodárstva, ktorá je predmetom riešenia Programu odpadového hospodárstva obce Hybe do roku 2005, ktorý vypracovala Ing. Ľubica Vrlíková - starostka obce, dňa 20.11.2002 a bol schválený OZ Hybe – uznesením č. 1/2003 dňa 13.1.2003, s účinnosťou od 1.2.2003. Obec má schválené VZN č.2/2005 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území obce Hybe, schválené dňa 5.12.2005, uznes. č. 39/2005 s účinnosťou od 1.1.2006. Všetky tuhé odpady podľa vyhlášky MŽP SR č. 284/2001 Z.z. Katalóg odpadov rozdeľujeme na dve veľké kategórie odpadov – nebezpečné odpady a ostatné odpady.

Podľa údajov z OcÚ pri súčasnom počte obyvateľov 1555 sa za rok 2005 z obce vyviezlo spolu 317,434 ton komunálneho a drobného stavebného odpadu. Tento odpad je zbieraný do vriec, ktoré sú vyvážené Technickými službami mesta Liptovský Hrádok na riadenú skládku TKO v lokalite Žadovica k.ú. Podtúreň. Priamo v obci sú 3 miesta pre separovaný zber – 1 pred kultúrnym domom, 1 pred Potravinami Pavlíček a 1 pri bytovke za Ev. kostolom. Obec separuje odpad od roku 2001. Odvoz tohto odpadu (plasty, sklo, papier, textil, biela technika, viacvrstvový kombinovaný odpad, železný šrot, kovové obaly, ortuťové batérie, batérie a akumulátory, elektrický a elektronický odpad) zabezpečujú Verejnoprospešné služby Lipt. Mikuláš, ktoré spolupracujú so Zbernými surovinami Lipt. Mikuláš a fi. ENZO - Veronika Dežerice. Dvakrát do roka sa v obci zbiera biela technika a iný nebezpečný odpad (batérie, suché galvanické články, kyseliny, vyradený el. šrot, zvyšky farieb a rozpúšťadiel, žiarivky, použité oleje, lieky a iné) pričom ukladanie je možné len v určitom čase, na určenom mieste, ktorý oznámi obecný úrad miestnym rozhlasom.

Základné údaje o počte komunálnych a drobných stavebných odpadov v obci Hybe za rok 2005 :

| Názov odpadu               | Kód odpadu | Y-kód | Množstvo v tonách | Obchodné meno a sídlo                 |
|----------------------------|------------|-------|-------------------|---------------------------------------|
| Zmesový komunál. odpad     | 200301     |       | 302,620           | Technické služby Lipt. Hrádok         |
| Papier                     | 200101     |       | 7,200             | Zberné suroviny Lipt. Mikuláš         |
| Plasty                     | 200139     |       | 2,534             | Verejnoprospešné služby Lipt. Mikuláš |
| Sklo                       | 200102     |       | 1,980             | Verejnoprospešné služby Lipt. Mikuláš |
| Batérie a akumulátory      | 200133     | 31    | 0,150             | ENZO-Veronika Dežerice                |
| Vyradené zar. (chladničky) | 200123     | 45    | 0,950             | ENZO-Veronika Dežerice                |
| Vyradené elektron. zariad. | 200135     | 46    | 2,000             | ENZO-Veronika Dežerice                |

Pri predpokladanom náraste počtu obyvateľov v návrhu – (I.etapa do roku 2022) o 725 obyvateľov pre bude nárast **o 148,000 ton odpadu**, vo výhlade (II. etapa – do roku 2032) o 294 obyvateľov bude nárast **o 208,016 ton odpadu** oproti súčasnému stavu.

Predpokladaný prehľad nárastu odpadu v tonách pre návrhové i výhľadové obdobie :

| Obec Hybe          | Počet obyvateľov | Množstvo v tonách |
|--------------------|------------------|-------------------|
| Stav               | 1555             | 317,434           |
| I.etapa - NÁVRH    | 2280             | 465,434           |
| II. etapa - VÝHLAD | 2574             | 525,450           |

### ÚPN – O Hybe z hľadiska odpadového hospodárstva navrhuje :

- vytvorenie skládky biologického odpadu pre organizované drvenie biologickej hmoty v lokalite Bývalý lom
- postupne odstraňovať divoké skládky vytvárané občanmi, ktoré sú roztrúsené na rôznych miestach katastrálneho územia (tieto skládky sú zdrojom nebezpečných látok – sú zdrojmi infekcií, prenášačov pôvodcov ochorení, zápachu a v neposlednom rade esteticky narušajú krajinu)
- predchádzať vzniku odpadu (či už obecnou osvetou, kompostovaním biologického odpadu vo vlastných zariadeniach občanov, odovzdávanie do zberných surovín znížilo za posledné roky množstvo odpadov v obci)
- separovaný zber zaviesť i na cintoríne
- vytvárať podmienky pre zhodnocovanie odpadov (separovaný zber papiera, textílií, skla, umelohmotných fliaš a obalov, veľkoobjemových odpadov, vyradenej bielej techniky a pod.)
- venovať väčšiu pozornosť RD Hybe pri údržbe poľných hnojísk a močovkových jám

- zvýšiť čistenie odpadových vôd (vybudovaním novej kanalizačnej siete s novou ČOV v lokalite Niže Mesta I
- zriadiť nový zberný dvor v obci (doporučujeme na tento účel využiť plochu v severovýchodnej časti mimo z.ú. obce na ploche Vyše mesta I príp. Vyše Mesta II)

Všeobecne pre budúcnosť je nevyhnutné vyvíjať také technológie a také výrobky, ktoré by vznik nebezpečných odpadov alebo ostatných druhov odpadov čo najviac obmedzovali. Pre oba druhy odpadov odporúčame obmedziť :

- ich vznik (vyrábať vratné obaly - fľaše, debničky a pod.)
- ich využitie ako druhotných surovín (ich látkový obsah sa môže rôznymi spôsobmi regenerovať, recyklovať)
- množstvo odpadov rastlinného pôvodu sa môže premeniť na kompost (spätne sa vylepšuje úrodnosť pôdy a minimalizuje sa alebo úplne obmedzuje používanie priemyselných hnojív, ktoré sú často zdrojom znečisťovania podzemných aj povrchových vôd)
- ich využitie v spaľovniach na získanie energie
- a ako poslednú možnosť brať do úvahy ich bezpečné uskladnenie - riadené skládky, ktoré musia spĺňať požiadavky na ochranu životného prostredia

Všetky otázky budú riešené vo „VZN o nakladaní s odpadmi“ obce Hybe v súlade s legislatívou o odpadoch.

## 2.14 VYMEDZENIE A VYZNAČENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBYVACÍCH PRIESTOROV

V katastrálnom území obce Hybe sa nevyskytujú dobývacie priestory, prieskumné ani chránené ložiskové územia a v budúcnosti sa s ich lokalizáciou nepočíta.

## 2.15 VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

**V ÚPN-O Hybe si zvýšenú ochranu vyžadujú nasledovné plochy :**

- rieka Biely Váh a jej inundačné územie, ďalej po katastrálnej hranici s obcou Kráľova Lehota rieka Čierny Váh a pri vzájomnom spojení s riekou Biely Váh označená Váh ale i potoka Hybica prechádzajúceho cez z.ú. obce i mimo neho – hlavne brehové porasty, ktoré okrem biologickej plnia protieróznú funkciu a zabezpečujú stabilitu brehov a tokov, preto navrhujeme v tomto území chrániť tieto zachované prírodné zdroje a pri prípadnej úprave koryt týchto vodných tokov zabezpečiť výsadbu novej zelene
- navrhovaná genofondová lokalita fauny a flóry alúvium Bieleho Váhu
- navrhovaná protipodňová nádrž v lokalite Hôrka (v blízkosti z.ú. na Brtáňovom potoku) a protipodňový polder v lokalite Za rybníkom (v severovýchodnej časti k.ú. nad diaľnicou D1 na Hybici)
- v území bývalej ťažby vápenca (lokalita Bývalý lom - po pravej strane cesty I/18 pred vjazdom do obce) navrhujeme skládku biologického odpadu

## 2.16 VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE

Vyhodnotenie strát poľnohospodárskej pôdy je spracované v zmysle zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a v zmysle vyhlášky MP SR č. 508/2004 Z.z

### • Charakteristika druhov pozemkov

Z katastrálneho územia obce Hybe, ktorého celková výmera je 5286,5694ha, najväčšie plochy zaberá poľnohospodárska pôda a to 3403,5804ha (64,38%). Ostatná časť k.ú. predstavuje 1882,9890ha (35,62%). Z poľnohospodárskej pôdy sú najviac zastúpené trvalé trávnaté porasty 2542,3711ha (48,09%), ornej pôdy je 840,8990ha (15,91%) a záhrad je 20,3103ha (0,38%). Z nepoľnohospodárskej pôdy sú to lesy 1610,7998ha

(30,47%), zastavané plochy a nádvorja 200,2383 (3,79%), vodné plochy 37,1010 (0,70%) a zvyšok ostatné plochy 34,8499 (0,66%).

Identifikačný znak, stav k 18.04.2006 :

|                                       |                            |
|---------------------------------------|----------------------------|
| <b>Katastrálne územie (k.ú.) Hybe</b> | č. 820 610                 |
| <b>Počet parciel</b>                  | 3952                       |
| <b>Užívatelia - počet záznamov EL</b> | 688, počet EL 929          |
| <b>Vlastníci – počet parciel</b>      | 30 087, počet parciel 9967 |

Výmera k.ú. - prehľad ÚHDP k 18.04.2006 :

| Druh pozemku                       | Výmera v ha      | %             |
|------------------------------------|------------------|---------------|
| Orná pôda                          | 840,8990         | 15,91         |
| Záhrady                            | 20,3103          | 0,38          |
| Trvalé trávnaté porasty            | 2542,3711        | 48,09         |
| <b>Poľnohospodárska pôda spolu</b> | <b>3403,5804</b> | <b>64,38</b>  |
| Lesné pozemky (LP)                 | 1610,7998        | 30,47         |
| Vodné plochy (VP)                  | 37,1010          | 0,70          |
| Zastavané plochy a nádvorja (ZP)   | 200,2383         | 3,79          |
| Ostatné plochy (OP)                | 34,8499          | 0,66          |
| <b>Spolu LP,VP,ZP,OP</b>           | <b>1882,9890</b> | <b>35,62</b>  |
| <b>Celková výmera k.ú.</b>         | <b>5286,5694</b> | <b>100,00</b> |

#### • Charakteristika bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek

Z hľadiska bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ) sa v katastrálnom území obce Hybe nachádzajú poľnohospodárske pôdy zaradené do skupiny č. 6,7,8 a 9. K presnému vyznačeniu hraníc BPEJ bolo zabezpečené stanovisko Výskumného ústavu pôdozvedectva a ochrany pôdy, Banská Bystrica. Pôda je poľnohospodársky využívaná ako orná, lúky a pasienky.

Jedná sa o tieto BPEJ :

6. skupiny – 1065022, 1006005

7. skupiny – 1063242, 1063212, 1063215, 1063315, 1063515, 1063442, 1063012, 1063245, 1063445, 1063302, 1063212, 1063505, 1063002, 1063402, 1063212, 1063405, 1063002, 0914061, 1014062, 1014061, 1014065, 1064413, 1064013, 1011002

8. skupiny – 1089222, 1089445, 1089422, 1089215, 1089205, 1089115, 1089005, 1089415, 1089212, 1089015, 1089412, 1089445, 1089115, 1089045

9.skupiny – 0983685, 1092882, 1092782, 1092785, 1082775, 1082672, ,1082682, 1083672, 1083675, 1079165

Na väčšine záujmového územia sa vyskytujú illimerizované pôdy oglejené s hlinitým, alebo málo priepustným podloží, horná vrstva je hlboká 30 - 50 cm, celková až 150 cm, obsah humusu horšej kvality je 3-4 %, má kyslejšiu reakciu. Pozn. Illimerizácia je pôdotvorný proces, v ktorom sa ílovité častice pôdy posúvajú do spodných vrstiev a dochádza k ich nepriepustnosti, čo spôsobuje zaglejenie pôd. To je hlavný dôvod výskytu povrchových mokradí v hornej časti katastrálneho územia Hybe.

V severnej časti územia sa vyskytujú na náplavových kužloch hnedé lesné pôdy nenasýtené so silikátovým horninovým podloží, ich horná vrstva je hlboká 15-20 cm, celková až 100 cm, obsah humusu v nížinách a kotlinách je 1-2 %, vo vyšších polohách 10-15 %, pH 5,5 - 6,5.

V južnej časti katastra sa nachádzajú redziny a hnedé redziny na karbonátových horninách náplavových kuželov a zvetralinách pevných karbonátových hornín. Jemnozom týchto redzín obsahuje uhličitý vápenatý, pôdy sú pomerne plytké, hlboké 10 - 30 cm, hnedé redziny aj hlbšie, pH okolo 7. Pôdy sú dobre prevzdušnené.

#### • Charakteristika existencie hydromelioračných zariadení

Podľa údajov z Hydromeliorácií š.p. Bratislava sa v k.ú. nachádzajú alebo do neho zasahujú nasledovné odvodňovacie kanály, ktoré sú v správe Hydromeliorácií š.p. :

- „kanál“ – otvorený (evid. č. 5304 087 001) o celkovej dĺžke 0,504km z roku 1969
- „kanál K1“ – otvorený (evid. č. 5304 236 002) o celkovej dĺžke 0,039km z roku 1982
- „kanál K2“ – krytý (evid.č. 5304 236 003) o celkovej dĺžke 0,495km z roku 1982
- „kanál“ – krytý (evid.č. 5304 251 002) o celkovej dĺžke 0,174km z roku 1987

V k.ú. obce Hybe sa nachádzajú úpravy malých vodných tokov, ktoré sú v správe SVP, š.p. Banská Štiavnica :

- „úprava toku Blizny jarok“ (evid.č. 5304 236 001) o celkovej dĺžke 0,803km z roku 1988
- „úprava toku Dovalovský jarok“ (evid.č. 5304 259 001) o celkovej dĺžke 0,202km z roku 1988
- „úprava toku Jarok“ (evid.č. 5304 260 001) o celkovej dĺžke 0,202km z roku 1988

V k.ú. Hybe sa nachádza úprava malého vodného toku „úprava toku Prostredný“ (evid.č. 5304 020 001) o celkovej dĺžke 0,247km z roku 1963, ktorý bol v roku 1992 vyradený z evidencie.

Ďalej sa v k.ú. nachádzajú alebo do neho zasahujú drenážne systémy hydromelioračných stavieb :

- „odvodnenie pozemkov Hybe I“ (evid.č. 5304 019) z roku 1961
- „odvodnenie pozemkov Hybe“ (evid.č. 5304 020) z roku 1963
- „odvodnenie pozemkov Východná“ (evid.č. 5304 087) z roku 1969
- „odvodnenie pozemkov a úprava toku Hybe I“ (evid.č. 5304 236) z roku 1982
- „odvodnenie pozemkov JRD Hybe II“ (evid. č. 5304 251) z roku 1988
- „odvodnenie pozemkov JRD Východná III“ (evid. č. 5304 266) z roku 1990

Hranice BPEJ i plochy tvorené hydromelioračnými opatreniami sú zakreslené v grafickej časti.

#### • **Zhodnotenie jednotlivých stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde**

Súčasne zastavané územie obce poskytuje len obmedzené možnosti novej výstavby a preto sme sa v návrhu snažili podporiť rozvojové možnosti obce a jeho priestorovú optimalizáciu predovšetkým na voľných nezastavaných plochách, ktoré sú v priamom kontakte so súčasne zastavaným územím a vybudovanou technickou infraštruktúrou so zreteľom na ochranu najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd, s potrebou naviazania na prirodzenú vývojovú kontinuitu, funkčné a kompozičné predpoklady, dané a nemenné ekologické podmienky.

Predpokladaná časová etapizácia je rozdelená do dvoch etáp :

- **I. etapa je časové obdobie od roku 2008 do roku 2023** (cca 15 rokov) .....**NÁVRH**
- **II. etapa je časové obdobie od roku 2008 do roku 2033** (cca 25 rokov).....**VÝHLAD**

Celý predpokladaný rozvoj bude vo veľkej miere závisieť od sociálno-ekonomických rozvojových možností spoločnosti, ktoré sa v zápätí odzrkadlia v možnostiach rozvoja samotnej obce.

Pre vyhodnotenie nepoľnohospodárskych účelov (stavebných a iných zámerov) na poľnohospodárskej pôde (PP) sme jednotlivé **plochy rozdelili do 34 lokalít, ktoré sú určené pre návrh**. Ostatné **4 lokality** a to - lokalita č. 35 Na chrasti, lokalita č. 36 Kokavská cesta II, lokalita č. 37 Vyše Mesta, lokalita č. 38 Vyšné Brezie – východ **sú určené pre výhľad** a preto bude potrebné aktualizovať ÚPN-O Hybe. Okrem tohto bude potrebné zohľadniť skutočnosť, že sa nad časťou, ktorá sa nachádza v ochrannom pásme vodného zdroja VV-3 (časť lokality Vyše Mesta - výhľad) bude pre výstavbu potrebné urobiť podrobný geologický prieskum. S navrhovanou lokalitou Stará púť nepočítame, keďže sa jedná o výstavbu oplotenia pre vytvorenie obory na chov jelenej alebo srnčej zveri.

Plochy máme na základe určujúcich funkcií v území rozdelené na bývanie pre rodinné domy, bytové domy, občiansku vybavenosť, šport, rekreáciu, agroturistiku, podnikateľské aktivity výrobné, nevýrobné a súvisiace sklady, technickú infraštruktúru, dopravu a zeleň. Pri pozemkoch navrhovaných pre výstavbu rodinných domov sme pre 1 rodinný dom uvažovali v priemere cca 1000m<sup>2</sup> pričom záber pre zastavané, spevnené plochy predstavuje 30% (vo vyšších stupňoch ÚPD na základe požiadaviek majiteľov pozemkov sa toto delenie môže pohybovať v rozmedzí cca 800-1200m<sup>2</sup> a bude to potrebné upresniť vo vymedzených rozsiahlych obytných územiach). Ostatná plocha bude naďalej využívaná ako poľnohospodárska pôda – záhrady. Presný percentuálny podiel (percento vyjadruje podiel zastavanej plochy, ostatnú časť tvorí zeleň) pre jednotlivé funkčné plochy a určujúca funkcia je vyznačená vo **Výkrese vyhodnotenia dôsledkov navrhovaného stavebného rozvoja a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde č. 8**.

Návrh územného plánu je jednoznačný a väčšia časť navrhovaných lokalít je umiestnená mimo zastavaného územia obce.

**Celkový udelený súhlas na predpokladaný záber PP v I. etape - NÁVRHU**

**84,1912 ha**

Pri „Modernizácii železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Lipt. Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850 (bližší popis kap. 2.12.1 Doprava) budú zábery PP v k.ú. obce Hybe cca 2460,00m x 20,00m = 49200 m<sup>2</sup> spojené s výstavbou železničného tunela „Kráľova Lehota“ dĺžky 4270m

pričom v nasledujúcich projektových dokumentáciách vyššieho stupňa bude toto delenie presnejšie s rozdelením na jednotlivé kultúry (orná pôda, trvalé trávnaté porasty, záhrady a pod.). Predpokladáme, že v tomto prípade môže dôjsť aj k určitým záberom lesného pôdneho fondu (Zdroj : Správa o hodnotení tohto zámeru podľa zákona č. 24/2006 Z.z., Reminig Consult a.s., Bratislava, 04/2007).

Podľa zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní PP je potrebné nenarušovať ucelenosť honov a nesťažovať obhospodarovanie PP nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami, zabezpečiť prístup na neprípustné hony v prípade rozdelenia honov vybudovaním účelových poľných ciest, využiť na stavebné a iné zábery na PP pozemky v zastavanom území obce, podporiť rozvojové možnosti obce a jeho priestorovú optimalizáciu predovšetkým na voľných nezastavaných plochách, ktoré sú v priamom kontakte so súčasne zastavaným územím a vybudovanou technickou infraštruktúrou so zreteľom na ochranu najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd ako i navrhovať riešenia, ktoré sú z hľadiska ochrany PP najvhodnejšie a to v porovnaní s iným riešením.

Vysvetlivky k tabuľke pre určujúce funkcie v danej lokalite:

RD - rodinné domy, BD - bytové domy, OV - občianska vybavenosť, Š - šport, R - rekreácia, AGR – agroturistika, PA - podnikateľské aktivity, D – doprava, TI – technická infraštruktúra, Z – zeleň

### • PREHLAD STAVEBNÝCH A INÝCH ZÁMEROV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE

(časová etapizácia 2008-2023, iná informácia v tabuľke žiadna)

**Žiadateľ** (obstarávateľ ÚPD) : Obec Hybe

**Spracovateľ** : Ing. arch. Monika Callová - autorizovaný architekt, reg.č. 1283 AA, Ploštín 212, 031 01 Liptovský Mikuláš, tel. fax : 044/5526252, mobil : 0904 659412

**Kraj** : Žilinský (5)

**Okres** : Liptovský Mikuláš (kód 505)

**Obec** : Hybe č.2, 032 31 Hybe

**Katastrálne územie** : Hybe (kód 820 610)

**Dátum** : jún 2008

| Loka-<br>lita<br>číslo | Názov lokality   | Funkčné využitie               | Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy |                         |                             |                                                  | Užívateľ<br>PP      | Vybud. hydromel.<br>zariadenia<br>(závlahy,<br>odvodnenie) |
|------------------------|------------------|--------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------|-----------------------------|--------------------------------------------------|---------------------|------------------------------------------------------------|
|                        |                  |                                | Predpokl.<br>záber PP<br>v ha               | Výmera<br>spolu<br>v ha | z toho                      |                                                  |                     |                                                            |
|                        |                  |                                |                                             |                         | kultúra                     | skupina<br>BPEJ                                  |                     |                                                            |
| 1                      | Pod Lieštim I    | R                              | 0,8207                                      | 1,8238                  | TTP                         | 1092785/9                                        | RD Hybe             | nie                                                        |
| 2                      | Pod Lieštim II   | OV, Š, R                       | 0,3552                                      | 0,7893                  | TTP                         | 1063315/7                                        | RD Hybe             | nie                                                        |
| 3                      | Pod Lieštim III  | RD                             | 0,0612                                      | 0,2041                  | TTP                         | 1063315/7                                        | RD Hybe             | nie                                                        |
| 4                      | Pri ihrisku      | OV, Š, R                       | 0,2309                                      | 0,5130                  | -                           | 1063315/7                                        | RD Hybe             | nie                                                        |
| 5                      | Peklo            | OV, Š, R                       | 4,1335                                      | 9,1856                  | TTP<br>Orná pôda            | 1092785/9<br>1063515/7<br>1063215/7              | RD Hybe             | áno                                                        |
| 6                      | Vyšné Hony       | RD, BD                         | 3,4515                                      | 8,6288                  | Záhrady<br>TTP<br>Orná pôda | 1063315/7<br>1063515/7<br>1063215/7              | RD Hybe             | áno                                                        |
| 7                      | Vyšné Záhumnie   | RD                             | 0,1677                                      | 0,5590                  | Záhrady<br>TTP              | 1063315/7                                        | RD Hybe             | nie                                                        |
| 8                      | Medzi bytovkami  | BD                             | 0,0550                                      | 0,1100                  | Záhrady                     | 1063315/7                                        | RD Hybe             | nie                                                        |
| 9                      | Kráľova Flomberg | Požiarna veža                  | 0,1520                                      | 0,1520                  | Orná pôda                   | 1089015/7                                        | RD Hybe             | áno                                                        |
| 10                     | UPS Šmidkeň      | PA, D, TI, Z                   | 2,7465                                      | 3,0516                  | TTP<br>Orná pôda            | 1082672/9<br>1063315/7<br>1089015/7<br>1063515/7 | RD Hybe<br>UPS Hybe | áno                                                        |
| 11                     | Bývalý lom       | Skládka biologického<br>odpadu | 1,0511                                      | 1,0511                  | -                           | 1063315/7<br>1089015/7                           | RD Hybe             | nie                                                        |
| 12                     | Vyšé Mesta I     | PA, D, TI, Z                   | 8,0556                                      | 8,9507                  | TTP<br>Orná pôda            | 1063302/7<br>1063002/7<br>1063505/7<br>1063002/7 | RD Hybe             | áno                                                        |
| 13                     | Vyšé Mesta II    | PA, D, TI, Z                   | 5,4918                                      | 6,1020                  | TTP                         | 1006005/6<br>1063302/7                           | RD Hybe             | nie                                                        |

|              |                              |                                   |                |                 |                  |                                     |          |     |
|--------------|------------------------------|-----------------------------------|----------------|-----------------|------------------|-------------------------------------|----------|-----|
| 14           | Ondráška                     | AGR, Z                            | 0,5200         | 0,5200          | TTP              | 1082672/9<br>1006005/6              | RD Hybe  | nie |
| 15           | Vyššie Mesta<br>(Sad, Hradý) | RD, OV, Š                         | 1,8493         | 6,1643          | TTP<br>Orná pôda | 1082672/9<br>1006005/6              | RD Hybe  | nie |
| 16           | Hôrka                        | R, Z -<br>Protipovodňová<br>nádrž | 1,0521         | 1,0521          | TTP              | 1089212/8<br>1064413/7<br>1064013/7 | RD Hybe  | nie |
| 17           | Medzi vodami                 | RD                                | 0,5396         | 1,7985          | Orná pôda        | 1006005/6<br>1014062/7              | RD Hybe  | nie |
| 18           | Za starou školou             | OV, Š                             | 0,6639         | 0,6639          | Záhrady          | 1063315/7                           | RD Hybe  | nie |
| 19           | Hlavné námestie              | Z                                 | 0,8780         | 0,8780          | -                | 1014062/7<br>1063315/7              | RD Hybe  | nie |
| 20           | Jericho                      | Z                                 | 0,1934         | 0,1934          | -                | 1089212/8<br>1014062/7              | RD Hybe  | nie |
| 21           | Jericho I                    | Š                                 | 0,1633         | 0,1633          | Záhrady          | 1063315/7<br>1014062/7              | RD Hybe  | nie |
| 22           | Niže Mesta                   | RD, BD                            | 1,3000         | 3,2500          | TTP<br>Orná pôda | 1014062/7<br>1089215/8              | RD Hybe  | nie |
| 23           | Niže Mesta I                 | Čistiareň<br>odpadových vôd       | 0,8501         | 0,9445          | TTP<br>Orná pôda | 1014062/7                           | RD Hybe  | nie |
| 24           | Pod Brezím                   | AGR, Z                            | 2,0600         | 2,0600          | TTP              | 1089215/8<br>1089415/8              | RD Hybe  | áno |
| 25           | Kokavská cesta I             | RD                                | 0,5278         | 1,7593          | TTP              | 1089212/8<br>1064413/7              | RD Hybe  | nie |
| 26           | Vyšné Brezie                 | OV, Š, R                          | 4,4526         | 9,8946          | TTP<br>Orná pôda | 1089005/7<br>1089445/8<br>1089115/8 | RD Hybe  | áno |
| 27           | Vyšné Brezie -<br>západ      | R, Š, Z                           | 15,0000        | 30,0042         | TTP<br>Orná pôda | 1089005/7<br>1089445/8              | RD Hybe  | áno |
| 29           | Za rybníkom                  | R, Z -<br>Polder                  | 17,5792        | 17,5792         | TTP              | 1011002/7<br>1063302/7<br>1063212/7 | RD Hybe  | áno |
| 30           | Stará púť I                  | R                                 | 0,6934         | 1,5408          | TTP              | 0983685/9                           | RD Hybe  | nie |
| 31           | Stará púť II                 | Š, Z                              | 0,3520         | 0,3520          | TTP              | 0983685/9                           | RD Hybe  | nie |
| 32           | Pod stupami                  | PA -<br>Rybné hospodárstvo        | 4,3218         | 4,8020          | TTP              | 0914061/7                           | UPS Hybe | nie |
| 33           | Svarín                       | R, Š, Z                           | 2,1970         | 4,8822          | TTP              | 1014065/7                           | RD Hybe  | nie |
| 34           | Vyšný Koniec                 | RD, BD                            | 2,2250         | 5,8500          | Orná pôda        | 1063002/7<br>1063302/7              | RD Hybe  | áno |
| <b>Spolu</b> |                              |                                   | <b>84,1912</b> | <b>135,4733</b> |                  |                                     |          |     |

## 2.17 HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA NAJMA Z HĽADISKA ENVIROMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNO-TECHNICKÝCH DÔVODOV

### Environmentálne dôsledky navrhovaného riešenia

Navrhované riešenie nepredpokladá žiadne negatívne environmentálne dôsledky. Pre zlepšenie kvality životného prostredia, ako aj elimináciu environmentálnych záťaží a predchádzanie ich vzniku definuje Územný plán obce Hybe špecifické opatrenia:

- návrh revitalizácie (úpravy) vodného toku Hybe prechádzajúceho zastavaným územím obce okrem úseku v rkm 4,180 až 4,650 – obnovenie jeho odvodňovacej a ekologickej funkcie s dodržaním jeho ochranného pásma stanoveného na 15m
- nová výstavba poldra na Hybici (lokalita Za rybníkom) a protipovodňovej nádrže na Brtáňovom potoku (lokalita Hôrka)
- návrh biologickej skládky odpadu v lokalite Bývalého lomu a priebežné odstraňovanie divokých skládok, rekultivácia plochy bývalej skládky odpadu
- zlikvidovať voľne ukladané skládky maštalného hnoja a doriešiť ekologicky nezávadnú aplikáciu tekutého odpadu zo živočíšnej výroby

- v centre obce nie sú vyčlenené plochy pre výrobné prevádzky, ktoré by mali negatívny vplyv na životné prostredie
- predpoklad environmentálne únosnej hustoty zástavby územia stanovením regulatívov intenzity a funkčného využitia územia
- návrh výstavby verejnej kanalizačnej siete a novej biologickej ČOV umiestnenej mimo z.ú. s cieľom zabezpečiť ochranu kvality podzemných vôd a zároveň ochranu obytného prostredia
- návrh plynofikácie v nových rozvojových plochách
- návrh vytvorenia siete plošných a líniových prvkov vegetácie v krajine pre ochranu ornej pôdy pred eróziou s priemetom prvkov RÚSES do územného plánu obce a návrh ďalších prvkov na úrovni MÚSES

#### **Ekonomické a sociálne dôsledky navrhovaného riešenia**

Navrhované riešenie počíta s dostatočnými rezervami rozvojových plôch aj v prípade výraznejšieho nárastu počtu obyvateľov (až na takmer 2275 obyvateľov do roku 2023) a tak obci umožní flexibilne reagovať na rôznu dynamiku demografického vývoja a migrácie.

Ekonomické a sociálne dôsledky navrhovaného riešenia budú vyplývať predovšetkým z uvažovaného nárastu počtu obyvateľov. Pri postupnom príleve obyvateľov by mali prevažovať pozitívne dôsledky týkajúce sa sociálnej a demografickej štruktúry obyvateľstva - zvýšenie podielu mladších vekových skupín, zvýšenie podielu domácností so strednými a vyššími príjmami.

Územný plán obce vytvára predpoklady pre lokalizáciu viacerých výrobných prevádzok na plochách určených pre lokalizáciu podnikateľských aktivít či už výrobných, nevýrobných, skladového hospodárstva resp. v nadväznosti na existujúce areály s možnosťou ich rozšírenia a revitalizácie za týmto účelom. Naplnenie tohto potenciálu by znamenalo posilnenie hospodárskej základne obce a zvýšenie počtu pracovných miest v priamo v obci.

Ekonomické a sociálne aspekty rozvoja obce sú podrobnejšie preskúmané v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Hybe na roky 2004-2008, ktorý bol vypracovaný A-projektom n.o. Liptovský Hrádok v spolupráci s Obecným úradom v Hybiach a pracovnou skupinou miestnych občanov v decembri 2003.

#### **Územnotechnické dôsledky navrhovaného riešenia**

Pre realizáciu výstavby v navrhovaných rozvojových plochách vznikajú nároky na výstavbu nevyhnutného dopravného, technického, občianskeho vybavenia a zelene. Prevažná časť navrhovaných rozvojových lokalít sa nachádza mimo existujúceho zastavaného územia, preto výstavba na plochách si vyžiada zábery plôch poľnohospodárskej pôdy. K záberom lesného pôdneho fondu môže dôjsť pri „Modernizácii železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Liptovský Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800m-242,850m“.

Územný plán obce Hybe stanovuje pre celé riešené územie súbor regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využitia územia. Tieto sa vzťahujú na jednotlivé urbanistické územia a majú charakter záväzných limitov a pravidiel bližšie špecifikovaných v nasledujúcich kapitoliach správy.

### **3. NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE**

Záväzná časť ÚPN-O Hybe obsahuje návrh regulatívov územného rozvoja s podrobne formulovanými zásadami funkčného využitia, priestorového usporiadania v jednotlivých štyroch typoch území, ktoré zohľadňujú limity vyplývajúce zo záujmov ochrany prírody a tvorby krajiny, životného prostredia, pamiatkovej starostlivosti, trás a zariadení technickej infraštruktúry a dopravy.

#### Jedná sa o nasledujúce typy území :

- OÚ .....obytné územie
- OÚ .....obytné územie pre časť pamiatkovej zóny
- ZÚmš .....zmiešané územie prevažne s mestskou štruktúrou
- VÚ .....výrobné územie
- RÚ .....rekreačné územie

Pre každý typ územia je určená základná charakteristika, funkčné využitie (prípustné, výnimočne prípustné, neprípustné) a doplnujúce ustanovenia. Pre bližšiu charakteristiku prípustných funkcií, ktoré podporujeme v danom území, máme delenie rozlíšené na funkcie určujúce a vhodné.

#### Medzi ne patria :

- RD .....rodinné domy

- BD .....bytové domy
- OV .....občianska vybavenosť
- Š .....šport (športové plochy a zariadenia)
- R .....rekreácia (voľné aktivity v prírode)
- AGR .....agroturistika
- PA .....podnikateľské aktivity (výrobné, nevýrobné, skladové hospodárstvo)
- D.....doprava
- TI.....technická infraštruktúra
- Z .....zeleň

Tieto vysvetlivky sú platné i pre grafickú časť, kde je pre každú lokalitu určený jej názov, druh územia, určujúca funkcia v území, priestorové regulatívy – max. počet podlaží a koeficient zastavanosti.

### 3.1 ZÁSADY A REGULATÍVY FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA

**OÚ.....OBYTNÉ ÚZEMIE** – platí pre navrhované lokality (I. etapa) – **Pod Lieštím III, Vyšné Hony, Medzi bytovkami, Vyše Mesta (Sad, Hrady), Vyšný Koniec, Medzi vodami, Za starou školou, Niže Mesta, Kokavská cesta I**, vo výhľade (II. etapa) - Na chrasti, Kokavská cesta II

- Charakteristika : Slúži výlučne na bývanie v obytných budovách a k nim prislúchajúcim nevyhnutným zariadeniam, plochám pre občianske vybavenie, ktoré skladbou a kapacitou zodpovedá veľkosti a funkcii riešeného územia a plochami pre zeleň.
- Funkčné využitie :

Prípustné :

- Určujúce.....1. plochy pre bývanie – v rodinných domoch, bytových domoch
- Vhodné.....1. prislúchajúce nevyhnutné zariadenia (garáže, drobné hospodárske budovy)
2. monofunkčné i polyfunkčné objekty (s možnosťou bývania) občianskeho vybavenia s lokalizáciou školských, kultúrnych, administratívnych, cirkevných, zdravotníckych, sociálnych, športových, obslužných zariadení a prevádzok
3. športové plochy a zariadenia (malé ihriská pre neorganizovaný šport obyvateľov územia)
4. technická infraštruktúra pre obsluhu územia
5. verejné dopravné vybavenie (príslušné pešie, cyklistické a motorové komunikácie a plochy trás a zastávok MHD)
6. zeleň (parkovo upravená líniová a plošná zeleň zodpovedajúca estetickým, hygienickým a ekostabilizačným potrebám)

Výnimočne prípustné :

- .....1. plochy podnikateľských aktivít nevýrobných (drobné remeselné prevádzky servisné, opravárenské služby) bez negatívnych a rušivých vplyvov na obytné prostredie
2. malé ubytovacie zariadenia, ktoré svojim objemom, výškou a úžitkovou plochou nepresahujú rozsah stanovený vyhl. 83/76 Zb. v znení neskorších predpisov

Neprípustné :

- .....1. výroba, skladovanie a zariadenia dopravy ako hlavné stavby
2. všetky druhy činností, ktoré svojimi negatívnymi vplyvmi (napr. zápachom, hlukom, zvýšeným výskytom hlodavcov a pod.) priamo alebo nepriamo obmedzujú využitie susedných pozemkov na účely bývania

- Dopĺňujúce ustanovenia :
  - parkovanie užívateľov zariadení komerčnej vybavenosti a služieb musí byť riešené na pozemkoch ich prevádzkovateľov

**OÚ.....OBYTNÉ ÚZEMIE PRE ČASŤ PAMIATKOVEJ ZÓNY – platí pre vyhlásené územie pamiatkovej zóny a jej ochranného pásma** (vo výkresoch s označením v zmysle legendy), v návrhu (I. etapa) - pre lokality **Vyšné Záhumnie**, v menšej časti pre lokalitu **Za starou školou** (vjazd z pamiatkovej zóny s plochami statickej dopravy, občianskej vybavenosti), pre úpravu verejnej zelene v lokalitách **Hlavné námestie, Jericho, okolie parku L. Orphanidesa**

- Charakteristika : Služi výlučne na bývanie v obytno-rekreačných budovách a k nim prislúchajúcim nevyhnutným zariadeniam, plochám pre občianske vybavenie, ktoré skladbou a kapacitou zodpovedá veľkosti a funkcii riešeného územia a plochami pre zeleň.

- Funkčné využitie :

Prípustné :

Určujúce.....1. plochy pre bývanie – v rodinných domoch s obytno-rekreačným charakterom

- Vhodné.....1. pre prislúchajúce nevyhnutné zariadenia ako sú drobné stavby – garáže, priestory pre chov zvierat, sklady využiť existujúce hospodárske objekty umiestnené v zadných traktoch zástavby  
 2. monofunkčné i polyfunkčné objekty (s možnosťou bývania) občianskeho vybavenia s lokalizáciou školských, kultúrnych, administratívnych, cirkevných, zdravotníckych, sociálnych, športových, obchodných, obslužných zariadení a prevádzok, ktoré budú umiestnené na pôvodnej parcelácii s rešpektovaním hmotovo- priestorovej skladby  
 3. rekreačno-relaxačné (kludové) plochy v zeleni s prvkami malej architektúry umiestnené na plochách Hlavného námestia, námestia Jericho a v okolí parku L. Orphanidesa  
 4. technická infraštruktúra pre obsluhu územia  
 5. verejné dopravné vybavenie (ťah peší, cyklistický, motorový s vyhradenými parkovacími plochami) viesť po trasách pôvodnej dopravnej osnove s podporením pôvodného dopravného režimu  
 6. zeleň (parkovo upravená líniová a plošná zeleň zodpovedajúca estetickým, hygienickým a ekostabilizačným potrebám podporujúca prírodné prostredie v historickom urbanizme a kultúrnej krajiny v území pamiatkovej zóny)

Výnimočne prípustné :

- .....1. plochy podnikateľských aktivít nevýrobných (drobné remeselné prevádzky, servisné, opravárenské služby) bez negatívnych a rušivých vplyvov na obytno-rekreačné prostredie pamiatkovej zóny  
 2. malé ubytovacie zariadenia situované do zadných traktov hospodárskych objektov so zachovaním tradičného charakteru, tvaroslovia, mierky

Nepripustné :

- .....1. výroba, skladovanie a zariadenia dopravy vo veľkom plošnom rozsahu  
 2. všetky druhy činností, ktoré svojimi negatívnymi vplyvmi (napr. zápachom, hlukom, zvýšeným výskytom hlodavcov a pod.) priamo alebo nepriamo obmedzujú využitie susedných pozemkov na účely bývania, rekreácie

- Dopĺňujúce ustanovenia :  
 - parkovanie obyvateľov, turistov, užívateľov zariadení občianskej vybavenosti a služieb musí byť riešené buď na pozemkoch ich prevádzkovateľov alebo na verejných parkovacích plochách na miestach určených v území pamiatkovej zóny s dodržaním podmienky bez plošnej asanácie pamiatkového fondu

**ZÚmš.....ZMIEŠANÉ ÚZEMIE PREVAŽNE S MESTSKOU ŠTRUKTÚROU** – (vo výkresoch označené textom - Zmiešané územie s mestskou štruktúrou) platí pre navrhované lokality (I. etapa) – **Pod Lieštím II, Pri ihrisku, Peklo, Vyšné Brezie**

- Charakteristika : Slúži prevažne na umiestňovanie stavieb a zariadení určených zväčša na občiansku vybavenosť, pre budovy a zariadenia turistického ruchu, miesta na zhromažďovanie a pre obytné budovy vrátane k nim patriacich stavieb a zariadení.

- Funkčné využitie :

Prípustné :

Určujúce.....1. plochy prednostne využiteľné pre monofunkčnú občiansku vybavenosť - s možnosťou lokalizácie administratívnych, obchodných, školských, kultúrnych, administratívnych, cirkevných, zdravotníckych, sociálnych, obslužných zariadení a prevádzok, miesta pre zhromažďovanie ľudí a pre stavby a zariadenia turistického ruchu

2. plochy občianskeho vybavenia a sociálnej infraštruktúry v polyfunkcii s obytnou zástavbou, podnikateľskými aktivitami obslužnými, kultúrnymi, športovými, ubytovacími, rekreačnými

Vhodné.....1. obchodné, kancelárske a správne budovy  
2. služby, verejné stravovanie, ubytovanie, zábavné podniky, trhovisko, sociálne zariadenia  
3. športové plochy a zariadenia (ihriská pre deti, mládež a dospelých)  
4. plochy bývania v rodinných a bytových domov s prislúchajúcou nevyhnutnou vybavenosťou (garáže, drobné hospodárske budovy)  
5. služobné byty a byty majiteľov zariadení  
6. odstavné miesta a garáže slúžiace potrebe funkčného využitia  
7. nevyhnutné plochy technického vybavenia územia  
8. príslušné pešie, cyklistické a motorové komunikácie a plochy trás a zastávok MHD  
9. parkovo upravená líniová a plošná zeleň

Výnimočne prípustné :

.....1. plochy podnikateľských aktivít nevýrobných (drobné remeselné prevádzky servisné, opravárenské služby) bez negatívnych a rušivých vplyvov na obytné prostredie

Nepripustné :

.....1. výroba, skladovanie a zariadenia dopravy ako hlavné stavby  
2. všetky druhy činností, ktoré svojimi negatívnymi vplyvmi (napr. zápachom, hlukom, zvýšeným výskytom hlodavcov a pod.) priamo alebo nepriamo obmedzujú využitie susedných pozemkov na účely bývania

- Dopĺňujúce ustanovenia :  
- parkovanie užívateľov zariadení komerčnej vybavenosti a služieb musí byť riešené na pozemkoch ich prevádzkovateľov  
- v území alebo jeho časti môže byť u jednotlivých budov alebo častí územia stanovený najmenší podiel podlažných plôch pre funkciu bývania

**VÚ.....VÝROBNÉ ÚZEMIE** – platí pre navrhované lokality (I. etapa) – **UPS Šmidkeň, Kráľová Flomberg, Vyše Mesta I, Vyše Mesta II, Niže Mesta I, Bývalý lom, Stará púť, Pod Stupami** a pre jednu lokalitu vo výhlade (II. etapa) – **Vyšné Brezie**

- Charakteristika : Slúži na umiestňovanie prevádzkových budov a zariadení, ktoré na základe charakteru prevádzky sú neprípustné v obytných, rekreačných a zmiešaných územiach s prevažne mestskou štruktúrou.

- Funkčné využitie :

Prípustné :

- Určujúce.....1. podnikateľské aktivity výrobného charakteru - priemyselná, poľnohospodárska výroba, skleníkové hospodárstvo vrátane skladov, pre ktoré kapacita a riešenie verejného dopravného a technického vybavenia musí zabezpečovať väčšie požiadavky na prepravu osôb, tovaru, energií
2. podnikateľské aktivity nevýrobného charakteru - služby obyvateľstvu, drobné remeselné prevádzky neznečisťujúce živ. prostredie prachom, zápachom
3. okrem bodu 1. a 2. platí pre lokalitu UPS Šmidkeň obmedzujúci regulatív – na vymedzené územie je možné umiestnenie len takého druhu výroby, ktorý nezasiahne negatívne do susediaceho obytného územia svojou hlučnosťou, prašnosťou, zápachom resp. inými poškodzujúcimi negatívnymi vplyvmi, pričom nesmú byť prekročené limity určené hygienickými predpismi a súvisiacimi normami
- Vhodné.....1. nerušiacie výrobné prevádzky všetkého druhu, sklady a skladovacie plochy, skládky biologického odpadu, opravárenské a servisné služby, ktoré nemajú negatívny vplyv na životné prostredie
2. čerpacie stanice pohonných hmôt, zberný dvor
3. služobné byty a byty majiteľov zariadení
4. odstavné miesta a garáže
5. príslušné pešie, cyklistické, motorové komunikácie a MHD
6. nevyhnutné plochy technického vybavenia územia, požiarne veže
7. upravená líniová a plošná zeleň s estetickou a ochrannou funkciou
- Výnimočne prípustné :
- .....1. obchodné, kancelárske, správne a zdravotné budovy pre obsluhu tohto územia
- Nepřípustné :
- .....1. bývanie všetkých foriem
2. nekomerčná vybavenosť kultúry, zdravotníctva, školstva, sociálneho vybavenia
3. zariadenia telovýchovy, športu a rekreácie
- Doplňujúce ustanovenia : - charakteristickým znakom takýchto zariadení je ich verejná prístupnosť

**RÚ.....REKREAČNÉ ÚZEMIE** – platí pre navrhované lokality (I. etapa) – **Pod Lieštim I, Pod Brezím, Ondráška, Hôrka, Za rybníkom, Vyšné Brezie - západ, Stará púť I, Stará púť II, Svarín**, vo výhľade Vyšné Brezie - východ

- Charakteristika : Slúži pre územie zabezpečujúce požiadavky rekreácie bývajúceho obyvateľstva a turistov.
- Funkčné využitie :

Prípustné :

- Určujúce.....1. podstatnú časť rekreačných zón musí tvoriť zeleň, najmä lesy a sady, ovocné sady, záhrady a záhradkárske osady, trvalé trávnaté porasty, vodné toky a iné vodné plochy
2. športové plochy a zariadenia v spojení s voľnými rekreačnými aktivitami v prírode (detské ihriská, ihriská pre mládež a dospelých - tenisové kurty, volejbalové, basketbalové ihriská, plážový volejbal, oddychové chodníky a pod.)

- Vhodné.....1. plochy a objekty občianskej vybavenosti slúžiace vybaveniu územia (kultúrne, obchodné, pre prechodné ubytovanie – stanový tábor, chatové osady, centrá voľného času, agroturistické areály, kúpaliská, obslužné zariadenia a prevádzky)
2. odstavné miesta a garáže slúžiace potrebe funkčného využitia
3. nevyhnutné plochy technického vybavenia územia
4. príslušné pešie, cyklistické a motorové komunikácie a plochy trás a zastávok MHD

Nepripustné :

- .....1. výroba, skladovanie a zariadenia dopravy ako hlavné stavby
- 2. všetky druhy činností, ktoré svojimi negatívnymi vplyvmi (napr. zápachom, hlukom, zvýšeným výskytom hľadavcov a pod.) priamo alebo nepriamo obmedzujú využitie susedných pozemkov na účely bývania – priemyselná a poľnohospodárska výroba, skladové hospodárstvo
- Doplnujúce ustanovenia :
  - parkovanie užívateľov zariadení komerčnej vybavenosti a služieb musí byť riešené na pozemkoch ich prevádzkovateľov

### 3.2 ZÁSADY A REGULATÍVY PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

Intenzita využitia územia ako najdôležitejší faktor priestorového výrazu využitia územia je územným plánom navrhnutá pre jednotlivé územia (označená vo výkrese č.3 - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s vyznačenou záväznou časťou a verejnoprospešnými stavbami) tak, aby jej aplikáciou bolo možné usmerňovať výstavbu v súlade s požiadavkami na racionálne využitie územia a zároveň zachovať kvalitatívne charakteristiky obytného prostredia s vyhláseným územím pamiatkovej zóny.

Táto intenzita je v jednotlivých územiach určená **koeficientom zastavanosti** územia ako určujúcim ukazovateľom (pomer zastavaných a nezastavaných plôch – 0,00 pre nezastavané pozemky až 1,00 pre plne zastavané pozemky). Ďalším určujúcim prvkom pre priestorové usporiadanie je stanovenie **počtu nadzemných podlaží** (základná výšková hladina pre zástavbu v území, pričom označenie + počíta s využitím podkrovia).

Pre územie pamiatkovej zóny dodržiavať priestorové usporiadanie zodpovedajúce charakteru a štruktúre pôvodnej zástavby (t.j. mierke, tvarosloviu, spôsobu parcelácie a výškovému usporiadaniu, interiéru, uličnému parteru) so začlenením novej výstavby do existujúceho stavu s uprednostnením rekonštrukcie pri zlom technickom stave objektu. K asanácii pristúpiť len pri vážnom narušení statiky konštrukcie objektu.

### 3.3 ZÁSADY A REGULATÍVY PRE UMIESTNENIE OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY, REKREÁCIE, ŠPORTU A CESTOVNÉHO RUCHU

**Pre rozvoj zariadení občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry ÚPN-O Hybe navrhuje :**

- využiť voľné kapacity v nevyužitých podkroviach občianskej vybavenosti a ich celkovom dispozičnom prehodnotení pre umiestňovanie takýchto aktivít

- na takého účely sú vhodné i neobývané a často aj chátrajúce rodinné domy (vyžadujúce rekonštrukciu príp. asanáciu), v obci ich je evidovaných 145 z toho 54 je určených na rekreáciu

- umiestniť v centre obce lekáreň a to v budove Obecného úradu (alternatívne napr. v budove Starej školy), zdravotné stredisko s vytvorením ordinácie pre všeobecného lekára, detského lekára príp. zubára, ktoré bude otvorené aspoň v určité dni v týždni s umiestnením takisto v budove Starej školy (pretože bude po skončení činnosti špeciálnej triedy pre deti Základnej školy na prízemí prázdna), opatrovateľskú službu pre starých a imobilných občanov (penzión, dom dôchodcov) príp. sociálne domy (pre opustené matky s deťmi, pre neprispôsobivých občanov a pod.)

- navrhnúť základnú občiansku vybavenosť (obchod, služby, príp. hotel, penzión pre nových obyvateľov ale aj pre rozvoj cestovného ruchu) na vyčlenených plochách v nových lokalitách Vyšné Hony, Pod Lieštim II, Vyšné Mesta (Sad, Hrady), vo výhlade Na chrasti a doplniť chýbajúce ubytovacie a stravovacie zariadenia - hotel, penzión, salaš pre chov oviec predovšetkým v lokalitách pre šport a rekreáciu Peklo, Pod Lieštim II, Pri ihrisku, Vyšné Brezie

- pre lepšie vybavenie Základnej školy v Hybiach a umiestnenie tried vybudovať podkrovia nad zadným traktom jestvujúceho objektu, na celom objekte uskutočniť výmenu okien spojenú s opravou a zateplením fasády a opravou dažďových žľabov, na školskom dvore vybudovať relaxačno-vzdelávací areál spojený s činnosťou školy (s osadením drobnej architektúry - lavičky, altánky, odpadkové koše, vytipovať piknikové miesto príp. miesto pre jazierko, vytvoriť záhradky pre výučbu pestovania zeleniny, ovocia, kvetín, opraviť existujúce chodníky, vytvoriť priestor pre zhromažďovanie detí, pre ich fotografovanie, v lete detských predstavení, osadenie osvetlení, informačnej tabule o činnosti školy, o krúžkoch a pod.), okrem tohto areálu navrhujeme vytvoriť nový

športový areál, ktorý doposiaľ nemajú v lokalite Za starou školou (doposiaľ prázdny priestor vhodný pre vybudovanie väčších športových plôch pričom zakomponovať do areálu aj prevádzkovú budovu novej materskej školy s menšími ihriskami pre deti)

- pre vytvorenie zasadacích priestorov a ostatných príslušných miestností pre činnosť Urbárskeho pozemkového spoločenstva Hybe navrhujeme vytvoriť nové podkrovné priestory pre tento účel v objekte Urbárskeho domu v Hybiach (Hybe č. 519)

- zriadiť niektoré chýbajúce základné služby – pedikúru a manikúru, zberňu šatstva, zberňu surovín, čistiareň, foto – služby, cukráreň a pod. ich umiestnenie sa pripúšťa v rámci RD príp. špecializované služby - informačnú a cestovnú kanceláriu, bankomat napr. v objekte Obecného úradu

- zriadiť sezónny bufet na ihrisku a pri vľeku v lokalite Peklo

- väčšie zariadenia služieb situovať do podnikateľskej zóny (napr. predajňu kvetov, záhradkárskych potrieb, pekáreň ale i zber odpadu a pod.) smerom von z obce pozdĺž cesty I/18 až k ochrannému pásu diaľnice v lokalitách Vyše mesta I, II a vo výhlade Vyše Mesta

- revitalizovať verejný park na Hlavnom námestí s prechodom cez parčík Ľ. Orphanidesa na námestie v lokalite Jericho kde doporučujeme aj výstavbu nového objektu občianskej vybavenosti pre túto časť obytného územia

- upraviť priestory verejnej zelene, posedenia pre ľudí v areáloch oboch kostolov

- zriadiť v obci detské ihriská, ihriská pre mládež a dospelých vo verejnej zeleni na námestí Jericho, za futbalovým ihriskom lokalita Pri ihrisku, pri vstupe do obce s využitím vody z Hybice pre vytvorenie klziska v zimných mesiacoch v lokalite Jericho I

- dobudovať ostatné plochy pre športové aktivity (tenisové, volejbalové, pre minigolf...), zriadiť požičovňu športových potrieb (bicyklov, korčulí,...) pre aktivity spojené s rozvojom cestovného ruchu

- upraviť pre oddychovo – rekreačné účely aj navrhované priestory protipovodňovej nádrže na Hlbokom potoku v lokalite Hôrka a poldra v lokalite Za rybníkom

- vybudovať nové cyklistické trasy na prepojenie s okolitými obcami Východná, Važec a Lipt. Kokava, Pribylina a v línii cesty I/18 cyklomagistrálu č. 8 podľa Slovenského cykloklubu, turisticko-náučný chodník v smere do Hybicej tiesňavy s ukončením pod chráneným areálom Hybské Sihly

#### **ÚPN - O Hybe pre rozvoj poľnohospodárskej výroby navrhuje :**

- intenzívnejšie využiť plochu HD Šmidkeň, HD Brezie pre miestne podnikateľské aktivity obslužné či už výrobného, nevýrobného charakteru s primeranými plochami skladov, komunikácii, technickej vybavenosti

- za areálom HD Brezie v lokalite Pod Brezím a za HD Ondráška (objekt ovčína) postupne prestavať a vytvoriť pre agroturistické účely nové areáli s ohľadom na rozvoj cestovného ruchu (vytvorenie fariem v hospodárskych usadlostiach vhodných na chov zvierat, ktorý negatívne neovplyvní životné prostredie – ukážky alternatívneho hospodárstva, zberu liečivých rastlín, húb, ponukou bioproduktov, konskej turistiky a pod.)

- vo všetkých 3 areáloch vysadiť izolačnú zeleň s funkciou estetickou, hygienickou a ochrannou

- pred administratívnou budovou upraviť pomerne rozsiahlu plochu parkovacích miest

- postupne tmiť chov živočíšnej výroby

- stanoviť regulatívy pre drobných chov v zastavanom území a to pre vlastnú potrebu občanov aj pre zmluvný chov

- rešpektovať požiadavky na dosiahnutie vyváženého a udržateľného vzťahu medzi produkčnými, ekologickými, estetickými, krajinnými funkciami poľnohospodárskej krajiny

#### **ÚPN - O Hybe pre rozvoj lesného hospodárstva navrhuje :**

- keďže lesné hospodárstvo spolu s poľnohospodárstvom patrí medzi najrozhodujúcejšie odvetvie v riešenom území obce bude potrebné podporovať aktivity oboch týchto subjektov

- areál UPS Šmidkeň nachádzajúci sa vo východnej časti (menšia časť je v zastavanom území väčšia mimo z.ú.) slúžiaci Urbáskemu pozemkovému spoločenstvu Hybe pre ľahký drevospracujúci priemysel bude potrebné postupne revitalizovať a rozšíriť južným smerom – predovšetkým úpravou terajších priestorov (odstránením neporiadku) predovšetkým pri vjazde do tohto areálu, výsadbou ochrannej a estetickej zelene, parkovacích miest a vytvorením objektov ako - skladových priestorov pre iné výrobné alebo nevýrobné aktivity vhodné na prenájom (stolárske, truhlárske dielne, obnovenie tradície košíkárstva, tkáčstva, remeselníckych výrobkov z dreva a pod.)

-pre vytvorenie zasadacích priestorov a ostatných príslušných miestností pre činnosť Urbárskeho pozemkového spoločenstva Hybe navrhujeme vytvoriť nové podkrovné priestory pre tento účel v objekte Urbárskeho domu v Hybiach (Hybe č. 519)

- keďže k.ú. obce Hybe je rozsiahle územie preto sa snažíme podporiť požiarnu bezpečnosť či už lesných alebo aj poľnohospodárskych porastov výstavbou požiarnej veže v lokalite Kráľová Flomberg

- v južnej časti k.ú. po ľavej strane cesty I/18 pod areálom Školiaceho a rekovacieho zariadenia Daňového úradu SR v lokalite Pod stupami navrhujeme areál pre rybné hospodárstvo (chov, predaj rýb prípadne rybolov pre podporu rekreačných aktivít)

- v lokalite Stará púť takisto v juhozápadnej časti k.ú. navrhujeme priestor lesov využiť pre oboru na chov jelenej alebo srnčej zveri (jedná sa o výstavbu oplotenia celého priestoru s oddelením časti chatovej osady)

- navrhujeme podporovať prenajímanie a zlepšenie vybavenia už existujúcich chát za rekreačným účelom

- pri spomínaných rozvojových zámeroch (v okolí z.ú. obce i v dotyku s ním, v lokalite Stará púť, Svarín) nedôjde k odňatiu lesného pôdneho fondu v zmysle zákona č. 326/2005 o lesoch

- k odňatiu LPF môže dôjsť pri výstavbe „Modernizácie železničnej trate Žilina – Košice, úsek Lipt. Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850m, červený variant (variant č.1)- predpokladaná realizácia výstavby v rokoch 2011-2015, jedná sa úsek lokalizovaný v JV až JZ časti k.ú. obce Hybe s vybudovaním obchvatu Kráľovej Lehoty tunelom v severnom smere od existujúcej stanice s pokračovaním po existujúcej trati a následnými miernymi úpravami (vyrovnaním trate) pri vjazde do k.ú. obce Východná (bližší popis kap. 2.12.1 Doprava)

#### **ÚPN - O Hybe pre rozvoj rekreačného potenciálu územia, cestovného ruchu a športových aktivít navrhuje :**

- využiť pre športové a rekreačné účely navrhované územie v lokalitách Peklo, v menšom rozsahu Pod Lieštim II, Pri ihrisku s rozšírením športových plôch (ihrísk, miest na zhromažďovanie), stavieb a zariadení turistického ruchu (penzión, malý hotel, turistická ubytovňa), obytných budov, základnej občianskej vybavenosti pre vybavenie územia (obchod, služby - požičovne športových potrieb, dočasné ubytovanie, verejné stravovanie, občerstvenie), komunikácií, dostatočného množstva parkovísk a technického vybaveniam, zelene s negatívnym vplyvom na životné prostredie

- takisto pre spomínaný účel využiť menšiu časť (v požadovanom rozsahu podľa nárastu počtu obyvateľov a zohľadnením pešej dostupnosti do centra obce) v 2 lokalitách – v návrhu Vyše Mesta (Sad, Hradý) a vo výhlade Na chrasti - predovšetkým v prvej lokalite severovýchodnú časť (blízkosť HD Ondráška, navrhovaného agroturistického, priemyselného areálu), v blízkosti tejto lokality pre oddychovo – relaxačné aktivity areál protipovodňovej nádrže v lokalite Hôrka a v druhej lokalite západnú časť patriacu do ochranného pásma HD Brezie (rozvoj bývania umiestňovať mimo ochranného pásma)

- priamo v z.ú. obce menšie športovo-rekreačné plochy – v centre obce v lokalite Za starou školou (nový športový areál Základnej školy v Hybiach) a po ľavej strane pri vstupe do obce v lokalite Jericho I (ihriská, klzisko – keďže v blízkosti je potok Hybica)

- vytvorenie chatovej osady juhozápadným smerom (mimo zastavaného územia) nad futbalovým ihriskom v lokalite Pod Lieštim I, v juhozápadnej časti k.ú. v blízkosti rekreačného zariadenia Koliba rozšírenie existujúcich plôch pre tento účel v lokalite Stará púť I, pre umiestnenie športových plôch (ihrísk) v lokalite Stará púť II, takisto pre chatovú osadu (cca 20 chát) ale aj nevyhnutných plôch športovej vybavenosti s kapacitou 120 lôžok v lokalite Svarín (najjužnejšia k.ú. na voľnej ploche PP pri hraniciach s obcou Kráľova Lehota)

- nad ochranným pásmom diaľnice nasledovné plochy komunikačne sprístupnené z dvoch smerov :

- **1. smer** Kokavská cesta v línii, ktorej navrhujeme aj cyklotrasu do Lipt. Kokavy (v súvislosti s termálnym vrtom je plánovaný rozvoj cestovného ruchu), Pribyliny a nové plochy v lokalite Vyšné Brezie (Areál cestovného ruchu – intenzívne rekreačné aktivity (s vybudovaním budov a zariadení turistického ruchu so stanoveným max. počtom podlaží objektov OV do 1 s možnosťou vytvorenia podkrovia, koeficientu zastavanosti 0,3, s kapacitou 58 lôžok, ďalej sústredenie športových zariadení, ihrísk, obytných budov a k nim prislúchajúcej občianskej vybavenosti, komunikácií, parkovísk a technickej vybavenosti), v lokalitách Vyšné Brezie (západ) - extenzívne rekreačné aktivity (vybudovanie športových zariadení, ihrísk, zariadení verejného stravovania s max. počtom podlaží 1 s možnosťou vytvorenia podkrovia, s koeficientom zastavanosti 0,5, dočasných stavieb bez pevného základu - stanový tábor, chatové osady) a vo výhlade Vyšné Brezie (východ)

- **2. smer** severovýchodný ťah nad HD Ondráška kadiaľ bude viesť turisticko-náučný chodník vedený smerom do Hybicej tiesňavy a v tomto smere bude vytvorený polder v lokalite Za rybníkom s možnou

úpravou pláňových priestorov príp. priestorov určených pre rybolov, nevyhnutných prístupových komunikácií, parkovísk

- vytvoriť informačný systém v obci (príp. na internete, v novinách) s pútačmi s popisom pamiatkovej zóny, jednotlivých kultúrnych pamiatok, pamiatkových objektov a ostatných architektonicko-historických solitérov, s vyznačením turisticko – náučného chodníka smerom do Hybickej tiesňavy, s vyznačením 3 cyklotrás vedených k.ú. obce, s vyznačením priestoru bývalého lomu, bežeckých lyžiarskych trás, vleku, chát, chatových osád, rekreačných zariadení, športových plôch, agroturistických areálov a pod.

### **3.4 ZÁSADY A REGULATÍVY PRE UMIESTNENIE VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA**

**V rámci verejného dopravného vybavenia územia ÚPN-O Hybe navrhuje :**

- rešpektovať zákon č. 135/1961 o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov

- rekonštrukciu odbočovacieho a zaraďovacieho pruhu na oboch stranách diaľnice pri ČSPH OMW Hybe I, Hybe II z terajšej šírky 2,5 – 3,0 m na 3,75 a minimálnu dĺžku 80,0 m

- na ZK B1 (cesta I/18 – hlavná komunikačná os) :

- zriadiť zástavku pre SAD na ľavej strane pri križovatke TJ Tatran Hybe

- zrealizovať zastávkový záliv a prístrešok na zastávke pri Kultúrnom dome

- vybudovať chýbajúci verejný chodník a domové vjazdy od odbočky na smer RD Hybe (nad areálom ZŠ) až po otočku zástavky SAD

- vybudovať zastávky SAD v severnej časti obce a juhozápad. časti katastrálneho územia obce podľa STN (rekonštrukcia jestvujúcich - vytvorenie zálivu s nástupným ostrovčekom a prístreškom)

- vybudovať nové autobusové zastávky v severovýchodnej časti obce v blízkosti lokality Vyše Mesta

- cyklotrasu č.8 podľa Slovenského cykloklubu

- na miestnych komunikáciách :

- kde je rozpadnutý AB kryt ich rekonštrukcia

- vybudovať, zrekonštruovať a rozšíriť parkovacie miesta a kryty na parkovacích plochách predovšetkým pred budovou RD Hybe, v centre obce - pri OcÚ a Kultúrnom dome, pri Evanj. kostole, Základnej škole, pri cintoríne, miestnom obchode a pri lyžiarskom vleku

- ďalšie parkovanie osobných vozidiel v zastavanom území obce riešiť formou rozptýlených nízkapacitných parkovísk na vlastných plochách občianskej vybavenosti, vybavenosti rekreácie a CR ako aj spoločných parkovacích miesta pre obyvateľov a rekreantov ubytovaných v pamiatkovej zóne Hybe (presný počet bude upresnený pri riešení vyšších stupňov ÚPD)

- podnikateľské subjekty s väčšími areálmi si budú musieť zabezpečiť parkovanie a odstavovanie osobných a nákladných áut na vlastnom pozemku

- vybudovať nové prístupové komunikácie v navrhovaných lokalitách kde je sústredená IBV, OV, šport – rekreácia, podnikateľské aktivity (výrobné, nevýrobné a pod.)

- rekonštruovať most pri OcÚ

- 2 nové cyklistické trasy v smere Východná, Važec (jedna) a v smere Lipt. Kokava, Pribylina (druhá)

- vypracovať projekt vodorovného a zvislého dopravného značenia v obci a podľa neho zrekonštruovať, doplniť a zmeniť dopravné značenie, s cieľom zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky, informovanosti návštevníkov obce a vytvárania obytných ulíc v zástavbe IBV

- vybudovať novú železničnú trasu vedúcu južnou časťou k.ú. obce v zmysle projektu - „Modernizácia železničnej trate Žilina – Košice, úsek trate Lipt. Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850“ – najvýhodnejší červený „tunelový“ variant (variant č.1) pre lokalitu Východná – Kráľova Lehota a časť patriacu do k.ú. obce Hybe t.j. nžkm 231,310 až 238,867

**V ÚPN-O Hybe bude potrebné rešpektovať nasledovné zásady a regulatívy pri riešení vodného hospodárstva :**

- rekonštruovať rozvodnú vodovodnú sieť v obci

- trasovanie verejného vodovodu a verejnej kanalizácie viesť mimo súkromných pozemkov

- vytvoriť predpoklady na zabezpečenie bezproblémového zásobovania jestvujúcich a nových rozvojových lokalít kvalitnou pitnou vodou pričom zohľadniť skutočnosť, že vodovod v obci je rozdelený na dve tlakové pásma a preto v ďalšom stupni spracovania ÚPD je potrebné venovať zvýšenú pozornosť výškovému umiestneniu nových lokalít k umiestneniu existujúcej akumulácii vody a navrhnúť opatrenia na zabezpečenie tlakových pomerov vo vodovodnom potrubí v zmysle STN

- vybudovať spracovanú koncepciu splaškovej kanalizácie a riešiť odkanalizovanie územia nových rozvojových lokalít deleným systémom s čistením v novej ČOV, pričom všetky križovania s vodnými tokmi je potrebné navrhnúť v zmysle platnej technickej normy STN 736822 Križovania a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi

- pri súběhu kanalizácie s vodnými tokmi je potrebné v zmysle zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách, § 49 rešpektovať ochranné pásmo dotknutých vodných tokov, ČOV je situovaná v súběhu s tokom Hybica preto bude potrebné rešpektovať ochranné pásmo v zmysle spomenutého zákona. Tok Hybica je v dotknutej lokalite dimenzovaný na prietok  $Q_{50}$  ročnej vody a počas zvýšených jarných prietokov dochádza k vybreženiu toku na pozemky, kde je ČOV situovaná. Preto bude neskôr potrebné v ďalšom stupni ÚPD doložiť hydrotechnické posúdenie kapacity koryta Hybice v celom súběhu stavby min. na  $Q_{100}$  ročný prietok.

- ďalej pri navrhovanej ČOV umiestnenej v lokalite Niže Mesta I zvoliť takú technológiu a z nej vyplývajúce opatrenia aby v prípade havárie sa minimalizovalo ohrozenie prioritných živočíšnych druhov na biotope Natura 2000 označeným ako SKUEVO 142 – Hybica, návrhy konzultovať s hydrobiológom

- jestvujúci systém odvádzania vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) pozdĺž miestnych komunikácií zachovať a riešiť jeho rozšírenie na nové rozvojové lokality, alternatívne vybudovať dažďovú kanalizáciu s výústením do recipientu

- zachovať koridor manipulačného priestoru pre kanalizačné potrubie z obce Východná od začiatku k.ú. Hybe a koridor bez zástavby v smere ochranného pásma prírodného vodovodného potrubia do obce Liptovská Porúbka

- pri realizácii výstavby na plánovaných lokalitách v blízkosti potoka Hybice bude potrebné dodržiavať ochranné pásmo min. 15 m od vonkajšieho okraja priemetu korún brehovej a sprievodnej vegetácie toku ako ochranu funkčnosti hydrických biokoridorov – NATURA 2000

- v prípade nutnosti protipovodňových opatrení na tomto vodnom toku riešiť „polder“ umiestnený podľa konfigurácie terénu na vhodnom mieste nad z.ú. obce (lokalita Za rybníkom) v spolupráci so správou TANAP-u a správcom vodného toku – SVP, š.p. Banská Štiavnica, na Brtáňovom potoku vodnú nádrž v lokalite Hôrka

- na konci novej železničnej trate „Modernizácia žel. trate Žilina – Košice úsek trate Lipt. Mikuláš – Poprad Tatry (mimo), II. etapa sžkm 209,800-242,850 (bližší popis kap. 2.12.1 Doprava) za úsekom - tunel „Kráľova Lehota“ kde trasa prechádza územím, na ktorom sa nachádza PHO II. stupňa hranice chránenej vodohospodárskej oblasti „Nízke Tatry“ bude potrebné venovať zvýšenú pozornosť pri realizácii výstavby vybudovaním zodpovedajúcich podzemných konštrukcií (napr.: podzemných tesniacich stien) brániacim znečisteniu vodného zdroja a všetky stavebné objekty v tomto priestore budú navrhované so správcom vodného zdroja Liptovskou vodárenskou spoločnosťou a.s., Lipt. Mikuláš

- rešpektovať ochranné pásmo verejného vodovodu a verejnej kanalizácie, vodných zdrojov v zmysle zákona 442/2002 Z.z. z 19.6.2002

#### **Pri riešení ÚPN-O Hybe z hľadiska zásobovania elektrickou energiou bude potrebné :**

- elektrické vedenia (VN, NN) situovať v zastavanom priestore verejne prístupnom – navrhovať ich ako káblové v zemi (v súlade s vyhláškou MŽP SR č. 532, zo dňa 19.9.2002) so zokruhovaním z dôvodu zabezpečenia spoľahlivosti a plynulosti dodávky elektrickej energie

- rešpektovať všetky existujúce energetické zariadenia a ich ochranné pásma v zmysle ustanovení § 36 zákona o energetike č. 656/2004 a nadväzných legislatívnych predpisov

- pri výstavbe iných zemných inžinierskych sietí dodržať ochranné pásmo od zemného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z.z. § 36 – manipulačný priestor od podperných bodov 1 meter a neporušenie stability

- výnimky z ochranných pásiem môže v odôvodnených prípadoch povoliť stavebný úrad na základe stanoviska prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy.

- výbežky NN navrhnuť do max. vzdialenosti 450 m od trafostanice

- stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

- prípadné preložky elektroenergetických zariadení riešiť podľa Zákona č. 656/2004 Z.z. § 38

- elektromerové rozvádzače riešiť na verejne prístupnom mieste napr. v oplotení
- rekonštruovať technologicky vyťaženú trafostanicu T6 hybe\_murana obec 1 s inštalovaným výkonom do 630 kVA
- pri realizácii nových TS používať prefabrikované – kioskové alebo murované tak, aby neboli zdrojom nadmerného hluku voči okolitej zástavbe v zmysle nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z.z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami v znení neskorších predpisov
- navrhovanie elektrických sietí koordinovať s ostatnými inžinierskymi sieťami
- pri vypracovávaní ďalších PD požadujeme použiť prvky podľa Katalógu prvkov a funkčných celkov platných v SSE, a.s. v čase projektovania, pričom všetky tieto PD budú riešené oprávnenými projektantmi s rešpektovaním odborných vyjadrení zainteresovaných orgánov a organizácií

**Pri riešení ÚPN-O z hľadiska zásobovania plynom bude potrebné :**

- vzhľadom na časový rozvojový plán (do roku 2022 návrh – I.etapa, 3 lokality Vyše Mesta, Na chrasti, Kokavská cesta II počítané pre výhľad do roku 2032 – II.etapa) a rozsah riešeného územia obce predpokladáme, že si nárast odberu zemného plynu vyžiada novú investíciu do nových STL plynovodov, pričom nepredpokladáme zvýšenie prepravného výkonu regulačnej stanice umiestnenej v k.ú. obce Lipt. Kokava
- doporučujeme v nasledujúcich vyšších stupňoch ÚPD previesť podrobnejší hydraulický výpočet nových parametrov zvýšenia odberu zemného plynu v obci s nadväznosťou na existujúce miestne siete
- v súčasnosti na základe vlastných prieskumov je predpokladaný stav plynifikácie obce na úrovni 6% z celkového množstva bytov, v návrhu pre ďalšiu realizáciu plynovodov ale i ostatných iných zdrojov (prevažne pevné palivá čiastočne elektrická energia) by bolo vhodné urobiť pre obec energetickú koncepciu, ktorá by určila perspektívne zásobovanie teplom (napr.: „ekologicky čisté“ – využívanie alternatívnych zdrojov energií – vodná, veterná, slnečná energia, biomasa a pod.), ktoré by bolo pre väčšinu obyvateľov obce cenovo a prevádzkovo výhodné
- pri návrhu zástavby je potrebné rešpektovať existujúce trasy a umiestnenie vybudovaných plynárenských zariadení a dodržiavať ich ochranné pásma v zmysle príslušných STN a súvisiacich predpisov
- pri realizovaní plynových rozvodov a ostatných plynárenských zariadení dodržiavať všetky ochranné a bezpečnostné pásma v zmysle platnej legislatívy a každý návrh na rozširovanie miestnych plynovodov resp. zmeny v odberových množstvách zemného plynu je potrebné odsúhlasiť na SPP – distribúcia a.s., RC Žilina

**Pri riešení ÚPN-O z hľadiska telekomunikačných a informačných sietí bude potrebné :**

- pred zemnými prácami je potrebné vytyčenie podzemných telekomunikačných sietí
- nové vedenia telekomunikačnej siete riešiť káblovým vedením v zemi s dodržaním ich ochranných pásiem v zmysle príslušnej STN a súvisiacich predpisov
- pri škodlivom rušení, ktoré bráni prevádzke zariadenia v súlade s jeho určením, je užívateľ povinný bezodkladne urobiť účinné ochranné opatrenia alebo ukončiť prevádzkovanie zariadenia (za rušenie sa považuje aj znemožnenie prevádzky spôsobené elektromagnetickým tienením alebo odrazmi elektromagnetických vln od stavieb, ktoré boli zhotovené po uvedení vedenia do prevádzky)
- k existencii podzemných alebo nadzemných vedení telekomunikačných sietí je potrebné požiadať Slovak telekom a.s., Bratislava o vyjadrenie
- vo vyššom stupni ÚPD bude je potrebné spracovať návrh telekomunikačnej infraštruktúry, z dôvodu zapracovania trás telekomunikačných vedení do územného rozhodnutia, po upresnení požadovaných podkladov a ich zapracovaní do PD, Slovak Telecom a.s. spracuje na základe písomnej požiadavky na zabezpečenie telekomunikačnej infraštruktúry realizačnú PD na telekomunikačné pripojenie a následnú realizáciu
- v ochrannom pásme telekomunikačných zariadení neumiestňovať stavby a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenia alebo vedenia telekomunikačnej siete, alebo ich plynulú a bezpečnú prevádzku

### 3.5 ZÁSADY A REGULATÍVY ZACHOVANIA KULTÚRNOHISTORICKÝCH HDNÔT, OCHRANY A VYUŽÍVANIA PRÍRODNÝCH ZDROJOV, OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, VYTVARANIA A UDRŽIAVANIA EKOLOGICKEJ STABILITY VRÁTANE PLÔCH ZELENE

**ÚPN – O Hybe navrhuje nasledovné zásady a regulatívy pre zachovanie kultúrno-historických hodnôt :**

- rešpektovať všetky vyhlásené národné kultúrne pamiatky (KP) podľa ÚZPF SR a ich ochranné pásma (Rímsko-katolícky kostol Všetkých svätých, Evanjelický a.v. kostol, Dom pamätný s tabuľou básnika Jakuba Grajchmana, hrob Jakuba Grajchmana s náhrobníkom, Dom pamätný Dobroslava Chrobáka a Alojza Štróbla)

- rešpektovať hodnotné objekty historického a kultúrneho dedičstva (Dom č. 79, č. 288-289, č. 304,307, č. 449, č. 110, Škola pôvodne ľudová, Náhrobník na miestnom cintoríne pri hrobe J. Graichmana, pamätné tabule (v dome kde sa narodil Jakub Graichman a textová mramorová tabuľa pri náhrobníku Bálinta Balassu), Pomník padlým v 1. a 2. svetovej vojne)

- rešpektovať územie vyhlásenej pamiatkovej zóny a jej ochranného pásma (VZN č. 5/1991 Okresný úrad Liptovský Mikuláš) ako sídelného územného celku sústredených pamiatkových hodnôt (t.j. historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, technických, umelecko-remeselných a pod.) alebo archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktoré je topograficky vymedzené

- dodržiavať spoluprácu obce s orgánmi štátnej správy, ktoré vykonávajú správu pri záchrane, obnove a využívaní kultúrnych pamiatok a pamiatkového územia (Krajský pamiatkový úrad v Žiline pracovisko Ružomberok ako prvo stuňový orgán ochrany pamiatkového fondu)

- obec priamo vo svojom riešenom území je povinná vytvárať všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu obnovu a využívanie pamiatkového fondu (teda dbať, aby vlastníci KP neohrozovali jej pamiatkové hodnoty – dobrý technický, prevádzkový a estetický stav ako aj vhodný spôsob využitia, koordinovať budovanie technickej infraštruktúry v území pamiatkovej zóny, spolupôsobiť pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia, na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu)

- v zmysle § 40 tohto zákona a § 127 novelizovaného stavebného zákona č. 50/1976 Zb. – povinnosť ohlásenia nálezov (či už kultúrne cenných predmetov, detailov stavieb, chránených častí prírody, archeologických nálezov pri stavebnej alebo inej činnosti, pri výskume – v zemi, pod vodou alebo v hmote historickej stavby) stavebnému úradu, orgánu štátnej pamiatkovej starostlivosti, prípadne archeologickému ústavu (SAV v Nitre – vedie evidenciu nálezísk) alebo orgánu štátnej ochrany prírody

- v území vymedzenom hranicou pamiatkovej zóny a jej ochranného pásma, ktorá bola vyhlásená VZN č.5/1991 Okresným úradom v Liptovskom Mikuláši s účinnosťou od 1.10.1991 a v súlade so zákonom č.49/2002 o ochrane pamiatkového fondu navrhuje :

- akceptovať ochranu kultúrnych pamiatok všetkých druhov, ďalej objektov, ktoré nie sú v ÚZPF ale majú nesporné historické a kultúrne hodnoty, evidované archeologické náleziská, prioritne adekvátne využívať existujúci historický stavebný fond pri zachovaní „génia loci“ - historickú parceláciu, pôdorysnú osnovu historického sídla

- zachovať otvorené plochy 2 pôvodných historických námestí - Hlavného námestia (ako centrálného dominantného prvku v z.ú. pamiatkovej zóny s rím. kat. kostolom) a námestia Jericho (pre jej severozápadnú časť) s možnosťou ich regenerácie pre relaxačno-oddychové účely a kultúrno-spoločenské aktivity obce

- akceptovať priestorové situovanie a dominantnosť 2 sakrálnych stavieb - Rímsko-katolíckeho kostola Všetkých svätých a Evanjelického a.v. kostola

- pre objekt navrhovaný na zápis do Ústredného zoznamu kultúrnych pamiatok – Školu pôvodne ľudovú, postavenú v roku 1902 podľa projektu arch. M. M. Harminca vykonať záchranný výskum keďže jej nesporná historicko-architektonická hodnota nezodpovedá jej stavebno-technickému stavu a funkčno-prevádzkovému využitiu (na poschodí sú momentálne priestory materskej školy, no prízemie objektu do 30.06.2006 slúžilo pre činnosť 4 tried základnej školy pričom 1 trieda bola pre deti s mentálnym postihom a školský dvor za týmto objektom je takisto nevyužívaný)

- pri umiestňovaní nových objektov v prelukách (pôvodne nezastavaných plochách), pri rekonštrukciách, obnovách v osobitných prípadoch pri asanáciách existujúcich objektov rešpektovať hmotovo - priestorovú skladbu na pôvodnej parcelácii, charakteristické prieťahy, pohľadové kužele s tradičným charakterom a tvaroslovnými prvkami

- v južnej časti pamiatkovej zóny v dotyku s jej ochranným pásmom po asanácii starších hospodárskych objektov (cca 6-8) umiestnených pri miestnej komunikácii a voľných plochách záhrad s vytvorením novej prístupovej komunikácie vedúcej v línii pôvodnej cesty vytvorenie lokality Vyšné Záhumnie pre obytno-rekreačnú funkciu s dodržaním tradičného charakteru, mierky objektov a pôvodnej parcelácie (cca 5 nových RD)

- vytvorenie nového školského areálu pre chýbajúce športové aktivity žiakov základnej školy v lokalite Za starou školou (momentálne časť tohto priestoru je využívaná pre pohybové aktivity detí materskej školy) na voľných plochách záhrad s prízdom od Hlavného námestia popri Rímsko-katolíckom farskom úrade s možnosťou vytvorenia plochy pre monofunkčnú príp. polyfunkčnú občiansku vybavenosť obce (napr. nová materská škola)

- pri postupnej stavebnej činnosti a ostatných aktivitách nevytvárať novú cestnú sieť a plošné asanácie pre parkovanie ale zachovať pôvodnú líniu cestnej zástavby a dopravný režim s určením nových parkovacích miest v okolí spomenutých 2 pôvodných historických námestí (hierarchicky usporiadaných) a pre cintorín

- výsadbu zelene dotvárajúcej prírodný charakter, ktorý je súčasťou historického urbanizmu a kultúrnej krajiny pozdĺž hydričného biokoridora Hybice na miestach kde bola vykonaná úprava koryta (SV a Z časť v ochrannom pásme pamiatkovej zóny) ale i na ostatných miestach v z.ú. obce pozdĺž koryta Hybice kde sa uvažuje s novými úpravami, okrem úpravy toku v rkm 4,180 – 4,650

- zachovať a regenerovať významné plochy zelene nachádzajúce sa v území pamiatkovej zóny – na Hlavnom námestí v okolí Rímsko-katolíckeho kostola Všetkých svätých a Pomníka padlým v 1. a 2. svetovej vojne ďalej v okolí Evanjelického a.v. kostola a na ploche cintorína

- pri stavebnej činnosti v tomto území rešpektovať historickú parceláciu pôvodnej urbanistickej štruktúry, pri zohľadnení miery narušenia historického prostredia

- v pamiatkovom území, v urbánných celkoch s menšími hodnotami, ktoré sú charakteristické vrstvením jednotlivých vývojových etáp, aplikovať pri obnove analytickú metódu obnovy pamiatkového fondu – dominantným znakom je heterogénnosť tejto štruktúry

- v pamiatkovom území so zachovanými pamiatkovými hodnotami pri obnove pamiatkového fondu uplatniť slohovo – rekonštrukčné metódy (exaktnú slohovú rekonštrukciu v prípade národných kultúrnych pamiatok resp. analogickú a hypotetickú metódu pamiatkovej obnovy v súvislosti s konkrétnymi hodnotami a stavebno – technickým stavom pamiatkového fondu

- pri riešení dotvorenia historickej štruktúry (v pamiatkovom území, ktoré nebolo zastavané) uplatniť metódu novotvaru v historickom prostredí

### **ÚPN-O Hybe navrhuje pre zachovanie ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability, pre ochranu , využívanie prírodných zdrojov s vytváraním plôch zelene nasledovné :**

- rešpektovať lokality NATURA 2000 a ich predmet ochrany, najmä v prípade ÚEV Hybica, ktoré prechádza zastavaným územím obce a v jeho blízkosti sa navrhujú lokality pre rozvoj bývania, cestovného ruchu a protipovodňovej ochrany, vylúčiť technické úpravy koryta toku, návrh nevyhnutnej protipovodňovej ochrany riešiť v ÚPN zóny spôsobom bez podstatných zásahov do prirodzeného charakteru a prietokových pomerov toku a významných biotopov (suchý polder, bez migračných bariér a pod.)

- mimo zastavaného územia bez ohľadu na stupeň ochrany územia vylúčiť výstavbu v alúviu prírodných tokov, zabezpečiť min. 15 m ochranné pásmo po oboch stranách vodného toku a brehových porastov s rezervou pre doplnenie vegetácie a posilnenie funkcie prvkov ÚSES (požiadavka je relevantná v prípade všetkých prírodných tokov a potenciálnej bytovej aj rekreačnej výstavby v ich blízkosti mimo zastavaného územia z dôvodu potreby zachovania dostatočnej šírky biokoridoru a možnosti doplnenia brehových porastov, ale aj z dôvodu vylúčenia prípadných dodatočných požiadaviek na úpravy tokov a realizácie opatrení na ochranu stavieb pred povodňami, čo je podľa požiadaviek na úpravy tokov a realizácie opatrení na ochranu stavieb pred povodňami)

- pre lokality s funkciou rekreačnej a športovej vybavenosti mimo zastavaného územia obce vylúčiť výstavbu a zásahy do podmáčaných plôch a mokradí

- vylúčiť výstavbu technických prvkov a dominant, ktoré majú nepriaznivý dopad na krajinný ráz, v pohľadovo exponovaných lokalitách a na území ochranného pásma TANAP napr. reklamné zariadenia, veterné elektrárne, telekomunikačné zariadenia a pod.

- resp. doporučuje rozsiahlejšie plochy mimolesnej drevinnej vegetácie, ktorá má charakter zapojených lesných porastov s dostatočným zakmenením a plní funkciu lesných ekosystémov na prevedenie do lesného fondu

- pri návrhu trasy a značenia turisticko - náučného chodníka Hybickou tiesňavou podmieniť spoluprácu so Správou TANAP z dôvodu prispôsobenia požiadavkám ochrany PP a ÚEV

- rešpektovať v priestorovom usporiadaní širších vzťahov základnú kostru územného systému ekologickej stability (biokcentrá, biokoridory, interakčné prvky) s dodržiavaním podmienok ochrany prírody v chránených územiach podľa stupňov ochrany a vytvoriť vhodné podmienky na zachovanie genofondu a biodiverzity aj v ostatnom území

- presadzovať šetrnejší spôsob hospodárenia na LPF ako výberkový spôsob a podrastovú formu hospodárenia, obmedziť výrub nelesnej drevinovej vegetácie na existujúcich a navrhovaných plochách prvkov MÚSES, eliminovať v maximálnej miere holorubný spôsob ťažby na lesnom pôdnom fonde

- zladíť spôsoby obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy so záujmami ochrany prírody, prispôbiť spôsob obhospodarovania pôd (technikou, osevnými postupmi, výberom kultúr) typu abiokomplexov, na plochách so strednou produkčnosťou extenzívny spôsob hospodárenia, prekategORIZOVANIE kultúry na TTP s vyšším potenciálom ekostability, na svahovitých pozemkoch orbu vo vrstevniciach, obmedziť používanie agrochemikálií najmä v kontakte s prvkami MÚSES

- založiť lokálne vetrolamy, vsakovacie vegetačné pásy, vylúčiť vypaľovanie lúčnych a pasienkových spoločenstiev a zároveň vylúčiť melioračné zásahy na biotopoch mokradí a rašelinísk

- komunikačné bariéry ako je štátna cesta I/18 a diaľnica D1 prekenuť vegetačnými biokoridormi ponad komunikácie (Poznámka: Funkčné prechody riešiť formou navádzacích vegetačných pásov pre migrujúcu zver, finančne zabezpečenie žiadať formou projektu z environmentálnych, alebo štrukturálnych fondov EÚ v spolupráci s obcami Východná, Lipt. Hrádok – miestna časť Dovalovo, Národnou diaľničnou spoločnosťou a Slovenskou správou ciest.)

- vylúčiť akékoľvek optické znečistenie umiestnením dominant v krajine ako sú bilbordy príp. zariadenia a stavby prevyšujúce výškovú hladinu zástavby obce, aby nebola narušená krajinársky hodnotná scenéria a výhľady na hrebeňové časti Vysokých Tatier – napríklad Kriváň

- v ďalšom stupni ÚPD pre realizáciu novej rýchlostnej železničnej trate budú na základe požiadaviek kompetentných orgánov ochrany prírody a tvorby krajiny navrhnuté na trati opatrenia v záujme ochrany prírody a tvorby krajiny (miesta križovania s vodnými tokmi, vedenie žel. trate migračným biokoridorom, vybudovanie 2 ekoduktov medzi žst. Východná a tunelom „Kráľova Lehota“, opatrenia chrániace podzemné a povrchové vody, opatrenia na trakčnom vedení a pod.)

#### Územné vymedzenie a charakteristika krajiných priestorov:

| Krajiný priestor          | Územné vymedzenie                                             | Charakteristika krajinnej štruktúry       | Limity a regulatívy                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| zmiešaný poľnohospodársky | ochranné pásmo TANAP-u<br>- mimo MCHÚ                         | lesné ekosystémy<br>trvalé trávne porasty | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny, ochrana lesov a poľnohospodárskej pôdy, ekologizácia v obhospodarovaní lesov, podrastový spôsob hospodárenia<br><u>Regulatívy</u> - chrániť a udržiavať vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov, priestorové usporiadanie pôdnych celkov vegetačné pásy s ekostabilizačnou, biologickou, pôdoochrannou a vodohospodárskou funkciou                                                                                                                    |
| zmiešaný                  | ochranné pásmo TANAP-u<br>- plochy MCHÚ                       | lesné ekosystémy                          | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny, ochrana má dominantné postavenie pred ostatnými činnosťami, lokality tvoria základ ÚSES<br><u>Regulatívy</u> - lesohospodárska činnosť musí zohľadniť ekologické aspekty priestoru                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| zmiešaný lesný            | ochranné pásmo NAPANT-u,<br>Kráľovohorská časť<br>- mimo MCHÚ | lesné ekosystémy<br>trvalé trávne porasty | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny pre ochranné pásmo NP, ochrana lesného pôdneho fondu a poľnohospodárskej pôdy, na TTP - extenzívny spôsob hospodárenia<br><u>Regulatívy</u> - ekologizácia v obhospodarovaní lesov, postupná premena na prirodzené lesy, podrastový spôsob hospodárenia - extenzívny spôsob hospodárenia na TTP, chrániť a udržiavať vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov v navrhovanom CHÚ Rígel uplatňovať ekologický prístup hospodárenia, autoregulačný prístup |
| prírodný lesný            | ochranné pásmo NAPANT-u,<br>Kráľovohorská časť                | lesné ekosystémy                          | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny pre ochranné pásmo NP, ochrana má dominantné postavenie pred ostatnými činnosťami, lokality tvoria základ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                  |                                   |                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                  | - plochy MCHÚ                     |                                                                  | ÚSES, ekologicko-produkčná funkcia lesnej pôdy<br><u>Regulatív</u> - chrániť vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov, ekologizácia v obhospodarovaní lesov, postupná premena na prirodzené lesy                                                                                                                                                                                                                                 |
| poľnohospodársky | Liptovská kotlina                 | agroekosystémy<br>vidiecka forma<br>osídlenia                    | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny pre ochranné pásmo NP, ekologicko-produkčná funkcia poľnohospodárskej pôdy, ochrana prvkov, ktoré tvoria základ ÚSES<br><u>Regulatív</u> - chrániť vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov, používať druhovú skladbu poľných kultúr zodpovedajúce pôdno-ekologickej podoblasti, neprodukčné plochy prekategorizovať na TTP, výsadba krajinej zelene |
| zmiešaný         | podhorský pás<br>Západných Tatier | trvalé trávne porasty<br>sukcesia lesnej<br>a nelesnej vegetácie | <u>Limity územia</u> - platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny pre ochranné pásmo NP – ochranná a nárazníková zóna, ekologicko-produkčná funkcia lesných a poľnohospodárskych pozemkov, ochrana prvkov, ktoré tvoria základ ÚSES<br><u>Regulatív</u> - chrániť vegetáciu rozptýlenú na trvalých trávnych porastoch, plochách mimo lesa a sprievodnú vegetáciu vodných tokov, zachovať súčasnú štruktúru krajiny, rekreačné aktivity realizovať v súlade s únosnosťou územia             |

- zachovať a doplniť ekostabilizačné prvky ÚSES-u (biokocentrá, biokoridory, interakčné prvky a genofondovú plochu v zmysle kap. č. 2.11 s označením vo výkrese č.7), v návrhu riešenie nasledovných plôch :

- **CHA Biely Váh** - dodržiavať požiadavky v zmysle spomenutých zákonov, vylúčiť činnosti, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu prírodných ekosystémov

- **CHA Hybské Sihly** - dodržiavať požiadavky v zmysle spomenutých zákonov, vylúčiť holorubný spôsob hospodárenia, vylúčiť akúkoľvek aj dočasnú stavebnú činnosť, napríklad salaše, senníky a pod

- **CHA Rígel** – dodržiavať požiadavky v zmysle spomenutých zákonov, vylúčiť holorubný spôsob hospodárenia a činnosti, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu prírodných ekosystémov

- navrhované biocentrum regionálneho významu **Prostredné diely (BCr 3)** v oblasti Kundrátovo, ktoré je súčasťou ochranného pásma TANAP-u, ako zázemie navrhovaného CHA Hybské Sihly s možnosťou prechodu živočíšnych spoločenstiev do jadrových pohorí Západných a Vysokých Tatier

- navrhovaných 5 biocentier miestneho významu : v severnej časti v lokalitách Blatá, Hybské Lazy (**BCm 1**), v strednej časti v oblasti medzi Vlkovom a Gerlachovom (**BCm 2**), vo východnej časti v lokalite Ziert (**BCm 3**), v južnej časti medzi Flombergom a Bielym Váhom (**BCm 4**), na západnej strane, popri katastrálnej hranici s Dovalovom je navrhnuté biocentrum miestneho významu v líniovom tvare (**BCm 5**)

- pre zachovanie časti pôvodnej biodiverzity navrhujeme za genofondovú lokalitu **alúvium toku Bieleho Váhu**, kde sa po ukončení hospodárenia rokmi vytvorili veľmi priaznivé podmienky pre zachovanie genofundu rastlín a živočíchov mokradných, lúčnych a lesných ekosystémov. Plocha je súčasťou navrhovaného CHA Biely Váh, v návrhu doporučujeme plochu monitorovať odbornou organizáciou ochrany prírody a ponechať priestor bez zásahu, prípadne ak je to pre zachovanie vzácnych rastlinných druhov dôležité vykonať aspoň raz za rok manuálne kosenie trávnatých plôch.

### 3.6 ZÁSADY A REGULATÍVY PRE STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

**Z hľadiska starostlivosti o životné prostredie ÚPN-O Hybe navrhuje :**

- pre umocnenie ekostabilizačných kvalít biocentra, interakčných území a biokoridorov podporovať a vytvárať podmienky pre lesné biocenózy, krovinnú vegetáciu a TTP s extenzívnym využívaním, zachovať a rekonštruovať najvzácnejšie fragmenty horských lúk s ich pôvodnou biodiverzitou, akceptovať prvky ÚSES ako územia s ekostabilizačnou funkciou a nezasahovať do nich takými aktivitami, ktorými by bola narušená ich funkcia

- intenzívnejšie využiť voľné plochy v zastavanom území obce pričom nevyčleňovať plochy pre stavby, ktoré by mohli neprímeraným hlukom, zápachom, resp. prachom obťažovať obyvateľov obce priamo v obytnom a rekreačnom území

- v celom k.ú. lokalizovať len také podnikateľské aktivity výrobného charakteru, ktoré neznečisťujú životné prostredie, neuvažovať s rozšírením chovu hospodárskych zvierat v hospodárskych dvoroch, ktoré sú v kontakte s obytným a rekreačným územím

- pri výstavbe priemyselných areálov, skládkach a určitých rozvojových zámerov môžu niektoré aktivity podliehať hodnoteniu vplyvov na životné prostredie (zákon č. 24/2006 Z.z.)

- zaviesť v obci úplný separovaný zber odpadov (aj v areály cintorína), rekultivovať plochy bývalej skládky odpadu, zamedziť a sústavne odstraňovať drobné nelegálne skládky odpadov vytvárané občanmi s cieľom zabezpečiť ochranu kvality podzemných vôd a estetizáciu prostredia

- vybudovať novú skládku biologického odpadu v lokalite Bývalý lom, požiaru vežu v lokalite Kráľova Flomberg

- chrániť areáli mokradí, význačné lokality vyhlásiť za chránené, vylúčiť zmenu vodného režimu, zabezpečiť na nich resp. v ich blízkosti znížené používanie, prípadne vylúčenie používania pesticídov a hnojív a rekultivačných prác

- venovať väčšiu pozornosť RD Hybe pri údržbe poľných hnojísk a močovkových jám, kontaminácii pôdy chemickými látkami, nadmernej aplikácii organických hnojív

- starostlivosť o lesné ekosystémy vykonávať prostredníctvom jemnejších foriem hospodárskych spôsobov s maximálnym využitím prirodzeného zmladenia a sadbového materiálu miestnej proveniencie, znížiť pri obnove lesa zastúpenie smreka a vylúčiť veľkoplošné holoruby

- na LPF alebo vo vzdialenosti do 50 m od hranice lesného pozemku neumiestňovať nijaké aktivity (zákon č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení noviel a súvisiacich predpisov)

- rešpektovať podmienky ochrany prírody z návrhových listov RÚSES, území NATURA 2000, Programu starostlivosti o NAPANT a TANAP a ďalších podmienok vyplývajúcich z jednotlivých stupňov ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a vykonávacích vyhlášok

- v súčasnosti na základe vlastných prieskumov je predpokladaný stav plynofikácie obce na úrovni 6% z celkového množstva bytov, v návrhu pre ďalšiu realizáciu plynovodov ale i ostatných iných zdrojov (prevažne pevné palivá čiastočne elektrická energia) by bolo vhodné urobiť pre obec energetickú koncepciu, ktorá by určila perspektívne zásobovanie teplom (napr.: „ekologicky čisté“ – využívanie alternatívnych zdrojov energií – vodná, veterná, slnečná energia, biomasa a pod.), ktoré by bolo pre väčšinu obyvateľov obce cenovo a prevádzkovo výhodné

- výstavba verejnej kanalizácie a novej spoločnej biologickej ČOV pre obce Hybe - Východná v lokalite Niže Mesta I ako jedno z preventívnych opatrení na zabránenie ďalšiemu šíreniu prenosných ochorení (výskyt hepatitídy A), pre odkanalizovanie chatových lokalít riešiť M-ČOV individuálne alebo spoločne ako združenú investíciu v dotknutej lokalite

- obnovenie návrhu plôch pre vybudovanie protipovodňových nádrží so zlepšením ekologickej ale i rekreačno-oddychovej funkcie na 2 miestach – na Brtáňovom potoku lokalita Hôrka a protipodňového poldra v lokalite Za rybníkom

- podporovať estetizáciu obce hlavne udržiavaním čistoty a poriadku, poskytovaním kvalitných služieb, revitalizovať historické centrum obce, pamiatky a architektonicko-historické segmenty, verejnú zeleň v priestore Hlavného námestia s prechodom cez parčík pri pomníku Ľ. Orphanidesa až po námestie Jericho, vylepšiť vstup do obce, úpravu hlavných cestných komunikácií, okolie verejných budov

- upozorniť na veľmi nevhodný trend v spoločnosti a to optické znečistenie novými dominantami v krajine ako sú nadrozmerné reklamné pútače, bilbory atď., ktoré majú komerčný charakter a v krajine s vysokým prírodným potenciálom a krajinárskou hodnotou sú absolútne nevhodné

- na celoštátnej úrovni znížiť prašnosť, hlučnosť, vibrácie a plyné exhaláty na všetkých komunikáciách i verejných priestranstvách, zvýšiť bezpečnosť cestnej premávky, najmä bezpečnosť chodcov pred kolíziami a motorovými vozidlami, zlepšiť údržbu, dopravné značenie, signalizáciu a osvetlenie komunikácií a verejných priestranstiev

- zabezpečiť monitoring vybraných ukazovateľov kvality životného prostredia a vplyvov na zdravie obyvateľov v návrhovom období ÚPN-O, predovšetkým hlučného a imisného zaťaženia s dôrazom na dodržanie príslušných normou stanovených limitov v kritických situáciách

- z hľadiska uplatnenia v krajinnej scenérii citlivo pristupovať k začleneniu významných stavieb do existujúcej štruktúry zástavby

- minimalizovať hmotovú štruktúrou a výškovou gradáciou navrhutej zástavby bariérový efekt pre exponované priehľady na historické a prírodné dominanty obce

### 3.7 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

V súčasnosti je zastavané územie obce Hybe legislatívne vymedzené hranicou zastavaného územia obce, ktorá zodpovedá stavu k 01.01.1990 (stav evidovaný na digitálnych mapách Katastrálneho úradu v Žiline, Správa katastra Liptovský Mikuláš). Nachádza sa v pod diaľnicou D1 v južnej obývanej časti k.ú. Celková plocha je 105,5179 ha.

Navrhovaná zmena hraníc zastavaného územia (I. etapa) podľa ÚPN-O Hybe je spracovaná v súlade s celkovým urbanistickým riešením, vyznačená v grafickej časti na plochách, ktoré sa v hraniciach súčasne zastavaného územia nenachádzajú. Plochy určené pre výhľad (II. etapa) sú riešené samostatne a takisto sú zakreslené v grafickej časti.

| obec Hybe        | súčasný stav | %     | návrh (I. etapa) | %     | výhľad (II. etapa) | %     |
|------------------|--------------|-------|------------------|-------|--------------------|-------|
| zastavané územie | 105,5179 ha  | 2,00  | 139,4357 ha      | 2,64  | 149,0282 ha        | 2,82  |
| ostatné územie   | 5181,0515 ha | 98,00 | 5147,1337 ha     | 97,36 | 5137,5412 ha       | 97,18 |

### 3.8 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

#### Vymedzenie ochranných pásiem

Pre trasy a zariadenia dopravnej a technickej infraštruktúry platia nasledovné ochranné pásma :

- Pri líniových prvkoch je ich ochranné pásmo závislé od druhu, veľkosti a intenzity prenosu. Diaľnica má ochranné pásmo obojstranne od osi vozovky príslušného jazdného pásu 100m, cesta I. triedy má ochranné pásmo obojstranne 50m od osi vozovky, železnica 60m od osi krajnej koľaje, navrhovaná regionálna cyklomagistrála č.8 pozdĺž cesty I/18, vedenia VVN 400 kV 25m na obe strany od krajného vodiča, pre napätie 220 kV 20m na obe strany od krajného vodiča, pre napätie 110kV 15m na obe strany od krajného vodiča a pre napätie 22 kV 10m na obe strany od krajného vodiča, pre trasu diaľkového telekomunikačného kábla 1,5m na každú stranu, pre trasu vysokotlakového plynovodu 50m od osi potrubia a inými káblami, pre trasu strednotlakového plynovodu 2m od vonkajšieho povrchu základu budovy po vonkajší povrch potrubia plynovodu, pre trasu vodovodnej i kanalizačnej siete je to 2,0m od povrchu potrubia na každú stranu, navrhovaná ČOV má stanovené ochranné pásmo 300m, ostatné trasy technického vybavenia menšieho významu, skládka odpadu majú ochranné pásmo od 300 do 500 m, poľné hnojisko má ochranné pásmo 100 m, hydrické biokoridory (Biely Váh, Čierny Váh, Hybica i ostatné v k.ú. obce) majú stanovené ochranné pásmo 15m od vonkajšieho okraja priemetu korún brehovej a sprievodnej vegetácie vodných tokov, chrániť územný koridor pre nadradené trasy dopravného a technického vybavenia pre realizáciu projektu „Modernizácia žel. trate Žilina – Košice, úsek Lipt. Mikuláš – Poprad (mimo) Tatry, lokalita Východná – Kráľova Lehota a v k.ú. obce Hybe, nžkm 231,310 až 238,867 “ – červený „tunelový“ variant (č.1)

Z hľadiska hygienických ochranných pásiem je v k.ú. nutné rešpektovať ochranné pásma :

- Vodné zdroje pitnej vody - v okolí prameňov a miest odberu sa jedná o prvý stupeň, zriadený na zabezpečenia ochrany miesta vodného zdroja pred jeho negatívnym ovplyvnením alebo ohrozením, ako aj na ochranu vody v záchytnom zariadení pred znečistením. Pre ochranu výdatnosti, akosti a zdravotnej nezávadnosti sa zriaďuje druhý stupeň. Je určené predovšetkým na ochranu pred znečistením mikrobiálnym, toxickými látkami, látkami ovplyvňujúcimi senzorické vlastnosti vôd.

#### Pásmo hygienickej ochrany I. stupňa

Pásmo hygienickej ochrany (PHO) I. stupňa je územie bezprostredne priľahlé k miestu odberu, v PHO I. stupňa je zakázané :

- manipulácia a skladovanie ropných a chemických látok
- letecká aplikácia hnojenia lesných porastov
- akékoľvek chemické ošetrovanie lesných porastov
- holorubná forma ťažby dreva

- približovanie dreva križovaním cez potok resp. po potoku
- ukladať a skladovať akékoľvek zdroje znečistenia
- vykonávať zemné práce a práce narúšajúce pôdnu prikrývku
- vypúšťať odpadové vody

#### Pásmo hygienickej ochrany II. stupňa

PHO II. stupňa sa nachádza na viacerých miestach v katastri, je oploštené a označené príslušnou tabuľkou, v PHO II. stupňa je potrebné dodržiavať základné hygienické zásady, predovšetkým :

- zákaz leteckej aplikácie hnojenia a chemického ošetrovania lesných porastov,
- zákaz skladovať látky, ktoré by mohli ohroziť kvalitu vody (priemyselné hnojivá, chemické prípravky na ochranu rastlín a lesa, ropné látky a pod.)
- obmedzenie dopravy ropných a iných škodlivých a toxických látok na nevyhnutnú mieru
- obmedzenie prieskumných a geologických prác vykonávaných kopanými sondami a vrtmi
- zákaz výstavby objektov nesúvisiacich s hospodárením v lesoch
- zákaz vjazdu a prejazdu vozidiel prepravujúcich náklad, ktorý môže spôsobiť znečistenie vody
- zabezpečenie dodržiavania ustanovenia vyhlášky ML VH SSR č.23/1977 Zb. o ochrane akosti povrchových a podzemných vôd pri aplikácii pesticídov
- zabezpečenie protieróznych opatrení na ochranu zdrojov vôd
- Cintorín má ochranné pásmo 50m
- Ochranné pásmo dvorov Roľníckeho družstva RD Hybe kde je sústredený chov živočíšnej výroby – hospodársky dvor Šmidkeň (vypočítané podľa počtu hospodárskych zvierat) je stanovené na 300m pre ostatné dva dvory Brezie a Ondráška je 150m

#### **Vymedzenie chránených území**

- územné rezervy pre veľkoplošné a maloplošné chránené územia v spojení s prvkami ekologickej stability z dokumentov RÚSES a MÚSES v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a tvorby krajiny a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody v znení neskorších predpisov (bližší popis v kap. 2.11 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení)
- nadregionálne biocentrum Západné Tatry (Tatranský národný park)
- nadregionálne biocentrum Nízke Tatry (Národný park Nízke Tatry)
- regionálne biocentrum Hybická tiesňava, Machy v návrhu Prostredné diely
- nadregionálny biokoridor rieka Biely Váh, v línii katastrálnej hranice s obcou Kráľova Lehota Čierny Váh, ktorý pri sútoku s Bielym Váhom má označenie Váh
- regionálny biokoridor Hybica
- sieť biocentier, biokoridorov miestneho významu a interakčných prvkov existujúcich i navrhovaných
- alúvium Bieleho Váhu ako navrhovaná genofondovo významná lokalita fauny a flóry
- PP Hybická tiesňava – pri potoku Hybica v severnej časti k.ú. pri katastrálnej hranici s obcou Východná – zároveň je maloplošné chránené územie č. 273
- PP Hybská jaskyňa – nachádzajúca sa v južnej časti k.ú. v Hybianskej pahorkatine Lipt. kotliny
- PP Jaskyňa v skale – nachádzajúca sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov
- PP Petranová jaskyňa – nachádzajúca sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov
- PP Pivnica pri Svaríne – nachádzajúca sa vo Važeckom chrbte v oblasti Kozích chrbtov
- navrhovaný chránený areál pod č. 4/CHA – Biely Váh (je síce navrhovaný, ale v súčasnej dobe v tomto území platí právna ochrana v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny)
- navrhovaný chránený areál pod č. 19/CHA – Hybské Sihly (-dtto-)
- navrhovaný chránený areál Rígel' (-dtto-)
- súvislé územia európskej sústavy NATURA 2000
- SKUEVO č. 142 Hybica, č. 143 Biely Váh, č. 194 Hybická tiesňava, č. 308 Machy, č. 310 Čierny Váh
- Chránené stromy – vyhlásené i navrhované (v zmysle pripravovanej vyhlášky KÚŽP v Žiline)
- CHS Orfanidesova lipa, Graichmanova lipa a Štróblove lipy
- Chránené vtáčie územia
- CHVÚ č.30 Tatry
- Ekologicky významné sedimenty
- ostatné vodné toky a plochy

- vylúčenie melioračných zásahov na biotopoch mokradí a rašelinísk
- vodné zdroje pitnej vody v celom k.ú.
- plochy verejnej zelene a NDV v zastavanom území obce
- plochy NDV v časti intenzívne využívanej na poľnohospodárske účely
- evidovaný minerálny zdroj nad lokalitou Gerlachovo I, ktorý je využívaný veľmi málo
- povrchové ložisko vápenca (v mieste bývalého lomu), ktoré sa v súčasnosti nevyužíva
  - v časti riešeného územia obce Hybe je vyhlásená pamiatková zóna VZN č. 5/1991 Okresným úradom v Liptovskom Mikuláši s účinnosťou od 1.10.1991, v ktorej platia podmienky ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkového územia v súlade so zákonom č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu

### 3.9 VYMEDZENIE ČASTÍ ÚZEMIA PRE RIEŠENIE VO VÄČŠEJ PODROBNOSTI – V ÚZEMNOM PLÁNE ZÓNY

Preveriť urbanisticko-architektonické riešenie podrobnejšou územnoplánovacou dokumentáciou na úrovni územného plánu zóny bude potrebné pre nasledovné lokality :

- územie vyhlásenej pamiatkovej zóny z dôvodu zachovania historicko-pamiatkových hodnôt (zásady ochrany pamiatkového územia vypracovať v súlade s § 29 zákona č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu)
- obytné územie : Vyšné Hony, Niže Mesta, Kokavská cesta I, Medzi vodami, Vyše Mesta (Sad, Hrady), Vyšný Koniec, športový areál Za starou školou, vo výhlade Na chrasti, Kokavská cesta II
- zmiešané územie prevažne s mestskou štruktúrou : Peklo, Vyšné Brezie
- výrobné územie : UPS Šmidkeň, Vyše Mesta I, Vyše Mesta II, vo výhlade Vyše Mesta
- rekreačné územie : Pod Lieštim I, Pod Brezím, Vyšné Brezie - západ, Za rybníkom, Svarín, vo výhlade Vyšné Brezie - východ
- úprava verejnej zelene – Hlavné námestie

Pre ostatné rozvojové zámery navrhujeme spracovať urbanistické štúdie.

### 3.10 ZOZNAM VEREJNOPROSPEŠNÝCH STAVIEB

Pre zabezpečenie koncepčných zámerov vyjadrených v tomto ÚPN-O Hybe je v zmysle verejného záujmu občanov obce potrebné vymedziť plochy pre verejnoprospešné stavby. Zdôvodnenie potreby ich realizácie je uvedené v príslušných kapitolách tejto textovej časti a zobrazené vo výkresoch č. 2, 3, 9.

Podľa § 108 zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších zmien a doplnkov sa za verejnoprospešné stavby pokladajú :

- **Plošné - funkčné využitie územia**
  1. plochy pre objekty občianskej vybavenosti
  2. plochy a zariadenia športu a rekreácie
  3. plochy pre verejnú zeleň
  4. plocha pre skládku biologického odpadu
  5. plocha protipovodňovej nádrže, poldra
  6. plocha pre výstavbu požiarnej veže
  7. plocha pre výstavbu ČOV
  8. plochy pre úpravu koryta Hybice
- **Líniové - technická infraštruktúra a technické vybavenie územia**
  9. stavby a zariadenia na zásobovanie vodou
  10. stavby a zariadenia na odvádzanie odpadových vôd
  11. stavby pre energetiku a energetické zariadenia
  12. stavby a zariadenia pre zásobovanie plynom
- **doprava**
  13. stavby a zariadenia dopravy

- **Asanačné opatrenia**

- medzi asanačné opatrenia patria asanácie objektov dotknutých verejnoprospešnými stavbami

**Všetky trasy a zariadenia budú upresnené v zmysle vyššej územnoplánovacej dokumentácie.**

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné podľa § 108 zákona 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona 262/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky 199/1995 Z.z., zákona 229/1997 Z.z. a nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky 286/1996 Z.z. pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť pokiaľ nebude možné riešenie majetkoprávných vzťahov dosiahnuť dohodou alebo iným spôsobom.

### **3.11 ZMENY A DOPLNKY**

Podľa § 30 stavebného zákona obec Hybe ako obstarávateľ územnoplánovacej dokumentácie sústavne sleduje či sa nezmenili územno-technické, hospodárske a sociálne predpoklady na základe ktorých bola navrhnutá koncepcia organizácie.

Povinnosť vyplývajúca zo spomenutého zákona vzniká :

- ak dôjde k zmene predpokladov alebo je potrebné umiestniť verejnoprospešné stavby obec obstará doplnok alebo zmenu schváleného územného plánu obce
- obec obstará zmenu alebo doplnok územného plánu obce ak je to potrebné pre zosúladenie s územným plánom regiónu alebo s jeho zmenami a doplnkami
- obec je povinná pravidelne, najmenej však raz za 4 roky preskúmať schválený územný plán, či nie sú potrebné jeho zmeny a doplnky alebo či netreba obstarat' nový územný plán

**Ing. arch. Monika Callová**, autorizovaný architekt  
Liptovský Mikuláš, jún 2008

## **SCHÉMA ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ RIEŠENIA A VEREJNOPROSPEŠNÝCH STAVIEB**

---